

รายงานการวิจัย

เรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้ออนไลน์ของนิสิตด้วยการจัดการเรียนการสอน
บนฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ขององค์การกระจายเสียง
และแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (Thai PBS)

คณะผู้วิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประทีป	จินจ๊ะ
รองศาสตราจารย์ลัดดาวัลย์	เกษมเนตร
อาจารย์อุษา	ศรีจินดาวัฒน์
อาจารย์ ดร.วิไลลักษณ์	ลังกา

ได้รับทุนจากงบประมาณเงินรายได้ประจำปี 2556 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ. 2558

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การพัฒนาการเรียนรู้ของนิสิตด้วยการจัดการเรียนการสอน
บนฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ขององค์การกระจายเสียง
และแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (Thai PBS)

คณะผู้วิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประทีป	จีนี่
รองศาสตราจารย์ลัดดาวัลย์	เกษมเนตร
อาจารย์อุษา	ศรีจินดารัตน์
อาจารย์ ดร. วิไลลักษณ์	ลังกา

ได้รับทุนจากงบประมาณเงินรายได้ประจำปี 2556 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ. 2558

Learning Behavioral Development by Teaching on
Social-Cognitive Theory through the Use of Thai Public
Broadcasts in the General Education of University Students

Asst. Prof. Dr. Prateep

Assoc. Prof. Laddawan

Usa

Dr. Wilailak

Jinnge

Kaseamnet

Srijindarat

Langka

Behavioral Science Research Institute
Srinakharinwirot University

2015

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้เป็น การวิจัยเชิงทดลองประเภทกึ่งทดลองโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ของนิสิตที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS และเพื่อเปรียบเทียบการเรียนรู้ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ลงทะเบียนเรียนวิชา มศว 141 และ มศว 151 จำนวน 625 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 308 คนและกลุ่มควบคุม 317 คน โดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบวัดก่อนและหลังการทดลองโดยมีกลุ่มควบคุม วิธีดำเนินการทดลอง กลุ่มทดลองได้รับการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS จำนวน 8 ครั้ง ส่วนกลุ่มควบคุม ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามปกติ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคม สื่อวีดิทัศน์ Thai PBS และแบบวัดตัวแปรที่ศึกษาจำนวน 17 แบบวัด

ผลการวิจัย พบว่า

1. นิสิตปริญญาตรีกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ ในองค์ประกอบพุทธิพิสัย จิตพิสัย องค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความเข้าใจตนเอง ด้านความเข้าใจผู้อื่น และด้านความตระหนักในสิทธิและทักษะพิสัย เฉพาะองค์ประกอบด้านการสื่อสารสูงกว่าเกณฑ์ (ร้อยละ 50) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. นิสิตปริญญาตรีกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS มีพฤติกรรมการเรียนรู้ในองค์ประกอบพุทธิพิสัยสูงกว่านิสิตปริญญาตรีที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคม

Abstract

This study draws on the basic form of Albert Bandura's social cognitive theory, whose purpose was to evaluate the changing of learning and social-cognitive development in students, by comparing an experimental group of students using Thai Public Broadcast media in the General Education at Srinakharinwirot University, Bangkok, Thailand. The participants were 625 first year students taking two subjects; SWU 141 and SWU 151 in the first semester of academic year 2013; 308 in experimental group and 317 in control group, selected by simple random sampling. The experimental group was taught using Thai Public Broadcast media, the other was taught without Thai Public Broadcast media and each group were tested eight times. Seventeen instruments were applied. The findings were as follows: The cognitive domain and communication skills in psychomotor domain of learning behavior of students in the experimental group were significantly higher than those of other groups at .05 level on items.

Keyword: Learning Behavior, Teaching on Social Cognitive Theory

คำนำ

สาระสำคัญของการจัดการศึกษานั้นก็เพื่อพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรมและมีวัฒนธรรมที่ดีในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ดังนั้นการจัดการเรียนสอนในระดับอุดมศึกษา จึงนับว่ามีบทบาทและมีความสำคัญอย่างมาก เพราะการจัดการเรียนการสอนนั้นเป็นเครื่องมือที่ช่วยส่งเสริมให้นิสิตเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ ทั้งด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัยได้ ซึ่งการจัดการเรียนการสอนที่ดีนั้น ควรมีความเป็นพลวัตร คือ มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทั้งในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ รูปแบบ เทคนิค วิธีการ เป็นต้น

สำหรับงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาผลของการจัดการเรียนการสอนบนฐานแนวคิดทฤษฎีปัญญา สังคมด้วยการจัดประสบการณ์ให้นิสิตเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้จากการชมวิดีโอ ซึ่งวิธีการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวนี้เป็นวิธีการที่เหมาะสมวิธีการหนึ่งที่จะนำมาใช้สอนนิสิตในระดับอุดมศึกษา เพื่อให้นิสิตเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของรายวิชาที่ตั้งไว้ได้ และการทำวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัย ขอขอบพระคุณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ให้การสนับสนุนงบประมาณในการทำวิจัย และขอขอบคุณองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (Thai PBS) ที่อนุญาตให้นำสื่อวิดีโอมาใช้เป็นสื่อ การสอนในการทำวิจัย ตลอดจนขอขอบพระคุณคณาจารย์ของสำนักนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ได้ให้การช่วยเหลือในเรื่องการจัดสภาพการณ์การเรียนการสอนที่ใช้ในการดำเนินการทดลอง และการรวบรวมข้อมูล จนทำให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงลงได้

คณะผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผลการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยในการที่จะพัฒนานิสิตให้เกิดการเรียนรู้และมีความพร้อมที่จะมุ่งไปสู่จุดหมายปลายทาง คือ ความสำเร็จในชีวิต สามารถที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและมีคุณค่าในอนาคต

คณะผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	3
ตัวแปรที่ศึกษา.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัย.....	4
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	5
แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้.....	5
ความหมายและลักษณะของพฤติกรรมการเรียนรู้.....	6
แนวคิดการปรับปรุงพฤติกรรมทางปัญญา.....	33
ทฤษฎีปัญญาสังคม.....	34
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน.....	36
แนวคิดการสอนโดยใช้วีดิทัศน์.....	41
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคม.....	45
กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	49
สมมติฐานการวิจัย.....	49
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	51
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	51
แบบแผนการวิจัย.....	52
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	52
วิธีดำเนินการทดลอง.....	64
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	67
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	67

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 (ต่อ)	
ตอนที่ 1 ผลการศึกษาพฤติกรรมความสนใจในการรับสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS ของนิสิตกลุ่มทดลอง และค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนการเรียนรู้ของนิสิตระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคม ผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS.....	68
ตอนที่ 2 ผลการศึกษาการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ของนิสิตปริญญาตรีที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคม ผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS.....	73
ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการเรียนรู้ของนิสิตปริญญาตรีระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคม ผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS กับกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามปกติ.....	78
ตอนที่ 4 ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อสื่อ.....	80
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	81
สรุปและอภิปรายผลการวิจัย.....	84
ข้อเสนอแนะ.....	88
บรรณานุกรม.....	89
ภาคผนวก.....	94

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 จำนวนครั้งของการฝึกพฤติกรรมการเรียนรู้ในแต่ละองค์ประกอบของการนำเสนอสื่อ วีดิทัศน์ Thai PBS.	57
ตาราง 2 แสดงคุณภาพของแบบวัดที่ใช้ในงานวิจัย.....	63
ตาราง 3 แสดงจำนวนและร้อยละของนิสิตที่มีพฤติกรรมความสนใจในการรับสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS.....	68
ตาราง 4 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนการเรียนรู้ของนิสิตปริญญาตรีระหว่างกลุ่มที่ได้รับการ จัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคม ผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS กับกลุ่มที่ ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามปกติ.....	71
ตาราง 5 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนการเรียนรู้ทั้งภาพรวมและรายองค์ประกอบ ของนิสิต ปริญญาตรี ที่ได้รับการทดลองได้รับการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญา สังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS กับเกณฑ์ร้อยละ 50 (รายองค์ประกอบย่อย) และใน ภาพรวมกับคะแนน T50.....	74
ตาราง 6 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมการเรียนรู้องค์ประกอบจิตพิสัย ของนิสิต ปริญญาตรี ก่อนและหลังการทดลองได้รับการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎี ปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS.....	76
ตาราง 7 แสดงผลการเปรียบเทียบการเรียนรู้ของนิสิตปริญญาตรีระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดการ เรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคม ผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS กับกลุ่มที่ได้รับ การจัดการเรียนการสอนตามปกติ.....	78
ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของนิสิตเกี่ยวกับความเหมาะสมของ สื่อประกอบการสอนที่นำมาใช้ จำแนกตามประเภทของสื่อ.....	80
ตาราง 9 แสดงคุณภาพของแบบวัดที่ใช้ในงานวิจัย.....	82

สารบัญภาพประกอบ

	หน้า
ภาพประกอบ 1	กระบวนการในการเรียนรู้จากการสังเกต..... 35
ภาพประกอบ 2	การตัดสินใจเลือกใช้สื่อการสอน..... 38
ภาพประกอบ 3	กรอบแนวคิดการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS..... 50
ภาพประกอบ 4	แสดงคะแนนพฤติกรรมการเรียนรู้องค์ประกอบจิตพิสัย ของนิสิตปริญญาตรี ก่อนและหลังการทดลองได้รับการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS..... 77

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย

จุดมุ่งหมายสำคัญของการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาก็เพื่อส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่มีทั้งการพัฒนาตน การพัฒนาอาชีพและการพัฒนาสังคม โดยให้ผู้เรียนมีทักษะกระบวนการในการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาตนให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาควบคู่ไปกับความรู้ทางวิชาการ มีจิตสำนึกที่ถูกต้อง รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตที่สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขท่ามกลางความเจริญทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และกระแสโลกาภิวัตน์ การศึกษาจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้มนุษย์ในสังคมเกิดการเรียนรู้ และพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีพในสังคมได้อย่างปกติสุข ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาเป็นหน่วยหนึ่งที่ทำหน้าที่ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพสู่สังคม เนื่องจากคนในสังคมปัจจุบันจะต้องเป็นคนที่จะพร้อมจะอยู่ในสังคมแห่งการเรียนรู้ และรู้เท่าทันโลกที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา วิชัย วงษ์ใหญ่ (2539) ได้เสนอ กระบวนทัศน์ในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ว่าควรมีลักษณะที่สำคัญ 3 ประการ ประการแรก ทิศทางการจัดการศึกษาจะต้องมีความชัดเจนต่อลักษณะสังคมในอนาคต จะต้องสร้างจิตสำนึกให้บัณฑิตตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าของการศึกษาว่าเป็นสิ่งที่ต้องนำมาพัฒนาคนให้มีคุณภาพและศักยภาพ สถาบันอุดมศึกษาจะต้องส่งเสริมความเป็นอิสระและความเป็นเลิศทางวิชาการ กระตุ้นให้ทุกคนมีโอกาสเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อเพิ่มคุณภาพและประกันคุณภาพในการผลิตบัณฑิต ประการที่สอง ลักษณะการเรียนรู้ของบุคคลในสังคมสารสนเทศจะเปิดกว้าง การออกแบบระบบการสอนจะต้องสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ใหม่ให้แก่ผู้เรียน มีการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนากระบวนการคิดเชิงพัฒนา เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน การจัดการเรียนการสอนควรใช้การวิจัยเป็นฐาน การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้โดยนำเครือข่ายการสื่อสารมาใช้ และประการสุดท้าย บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรจะต้องได้รับการพัฒนาให้มีความรู้และเจตคติที่ดีต่อการนำเทคโนโลยีมาจัดหลักสูตรและการสอนเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาความรู้และทักษะจากเทคโนโลยีใหม่ที่สามารถช่วยในการวางแผนหลักสูตร การออกแบบระบบการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจได้ง่ายขึ้นและเกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรและการสอนต้องได้รับการพัฒนาเพื่อให้มีวิสัยทัศน์ใหม่ มีโลกทัศน์และมุมมองที่กว้างไกลและลึกซึ้ง มีความตระหนักในความสำคัญของคุณภาพและมาตรฐานการผลิตบัณฑิต รวมถึงการจัดการศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพด้วย ซึ่งกระบวนทัศน์ที่กล่าวนี้ สอดคล้องกับปรัชญาของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ว่า การศึกษาคือ การเจริญงอกงาม (Education is Growth) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับพันธกิจของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่มีต่อสังคมในด้านการจัดการศึกษา และในด้านบริการวิชาการ รวมทั้งการสืบสานและสร้างเสริมภูมิปัญญาของบุคคลให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยยึดหลักวิชาการ และหลักการให้การศึกษแก่ประชาชน การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้มุ่งเน้น

ทั้งการสร้างคนและการพัฒนาอาชีพให้แก่บัณฑิตได้โดยแบ่งหลักสูตรการศึกษาเป็น 2 หมวด คือ วิชาศึกษาทั่วไป และวิชาเฉพาะสาขาหรือวิชาชีพ โดยที่วิชาศึกษาทั่วไปมีจุดหมายอยู่ที่การสร้างคนดังที่ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) (2552) กล่าวว่า การสร้างคนสำหรับการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยก็คือ การสร้างบัณฑิต ส่วนวิชาเฉพาะวิชาชีพเป็นเหมือนการสร้างเครื่องมือให้บัณฑิต ทั้งนี้เพราะว่าคนที่ไปทำงานไปดำเนินชีวิตให้ได้ผลดีต้องมีเครื่องมือ แต่คนที่จะไปใช้เครื่องมือนั้นต้องให้เป็นบัณฑิต เพื่อว่าบัณฑิตจะได้ใช้เครื่องมือั้นในทางที่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์เพื่อความดีงาม สร้างสรรค์ชีวิตและสังคม

ดังนั้น มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จึงได้จัดสร้างหลักสูตรระดับปริญญาตรี โดยกำหนดให้มีหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ซึ่งได้แก่ วิชาทักษะการรู้สารสนเทศ (มศว 141) และรายวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อพัฒนามนุษย์ (มศว 151) เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรอบรู้อย่างกว้างขวาง มีโลกทัศน์กว้างไกล มีความเข้าใจธรรมชาติตนเอง ผู้อื่น และสังคม เป็นผู้ใฝ่รู้ สามารถคิดอย่างมีเหตุผล สามารถใช้ภาษาในการติดต่อสื่อความหมายได้ดี มีคุณธรรม ตระหนักในคุณค่าของศิลปะและวัฒนธรรมทั้งของไทยและประชาคมนานาชาติ สามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิตและดำรงตนอยู่ในสังคมได้ดี เพื่อให้บรรลุผลการพัฒนาดังกล่าว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒจึงให้ความสำคัญอย่างมากกับการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปโดยมีแนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ ซึ่งแนวคิดการจัดการเรียนการสอนให้นิสิตเกิดการเรียนรู้ที่สำคัญประการหนึ่งคือการใช้สื่อการสอน โดยเฉพาะสื่อวีดิทัศน์ เพราะสื่อวีดิทัศน์ทำให้นิสิตเกิดการเรียนรู้จากการเห็นภาพและการฟัง ซึ่งเป็นการจัดประสบการณ์ทางอ้อมให้กับนิสิตอันจะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ตามหลักของแนวคิดทฤษฎีปัญญาสังคม ซึ่งการจัดการเรียนการสอนในลักษณะเช่นนี้ เหมาะกับวิชาการศึกษาทั่วไปที่เน้นการสร้างคนได้เป็นอย่างดี เพราะการสร้างคนไม่สามารถสอนด้วยการบรรยายเพียงอย่างเดียว ดังนั้นสื่อวีดิทัศน์ที่นำมาใช้สอนจึงต้องเป็นสื่อที่มีคุณภาพ มีการจัดสร้างขึ้นอย่างดีจากผู้เชี่ยวชาญ ที่จะทำให้นิสิตเกิดผลการเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ มหาวิทยาลัยจึงได้ทำข้อตกลงความร่วมมือกับองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (Thai Public Broadcasting Service: Thai PBS) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีความรู้ ความสามารถในการผลิตสื่อ โดยการนำสื่อที่ Thai PBS ผลิตมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาศึกษาทั่วไป เพื่อจะทำให้นิสิตบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของรายวิชา

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาผลของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ของนิสิตที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอน โดยใช้สื่อวีดิทัศน์ขององค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (Thai PBS) ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาทักษะการรู้สารสนเทศ (มศว 141) และรายวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อพัฒนามนุษย์ (มศว 151) ผลการวิจัยจะทำให้ได้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่สามารถพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนในรุ่นต่อไปได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ของนิสิตปริญญาตรีที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคม ผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการเรียนรู้ของนิสิตปริญญาตรีระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคม ผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS กับกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามปกติ

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร เป็นนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ที่ลงทะเบียนเรียนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ในรายวิชาทักษะการรู้สารสนเทศ (มศว 141) และรายวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อพัฒนามนุษย์ (มศว 151) จาก 3 สาขาวิชา จำนวน 2,625 คน จำแนกเป็น

- สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีนิสิตคณะวิทยาศาสตร์ รวมจำนวน 705 คน
- สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีนิสิตคณะแพทยศาสตร์ จำนวน 165 คน
และคณะเภสัชศาสตร์ จำนวน 120 คน รวมจำนวน 285 คน
- สาขาสังคมศาสตร์ มีนิสิตคณะมนุษยศาสตร์ จำนวน 775 คน
และคณะสังคมศาสตร์ จำนวน 860 คน รวมจำนวน 1,735 คน

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ที่ลงทะเบียนเรียนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ในรายวิชาทักษะการรู้สารสนเทศ (มศว 141) และรายวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อพัฒนามนุษย์ (มศว 151) จาก 3 สาขาวิชา จำนวน 625 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองจำนวน 308 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 317 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ การใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอน แบ่งเป็น

1. การจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS
2. การจัดการเรียนการสอนตามปกติ

ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

พฤติกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การที่นิสิตมีพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัยที่เกิดขึ้นหลังจากที่ได้เรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ขององค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (Thai PBS) ซึ่งองค์ประกอบของด้านต่างๆ ประกอบด้วย

ด้านพุทธิพิสัย เป็นการพัฒนานิสิตในเรื่องความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาที่ได้ศึกษาในเรื่อง

1. ทักษะการรู้สารสนเทศ เช่น เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ความหมายและประเภทของทรัพยากรสารสนเทศ ปัญหา ประเด็นทางเทคโนโลยีและสารสนเทศที่น่าสนใจในปัจจุบัน
2. การศึกษาทั่วไปเพื่อพัฒนามนุษย์ เช่น มีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบของการเป็นบัณฑิต/มนุษย์ที่สมบูรณ์ ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งที่มีมนุษย์เกี่ยวข้อง การเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลาและยุคสมัย

ด้านจิตพิสัย เป็นพฤติกรรมในเรื่อง การเข้าใจตนเองและการเข้าใจผู้อื่น รวมถึงความตระหนักในสิทธิ

ด้านทักษะพิสัย เป็นทักษะในเรื่อง ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการคิดสร้างสรรค์ และทักษะการสื่อสารและสารสนเทศ

การจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS หมายถึง การที่ผู้สอนจัดกิจกรรมให้นิสิตดูวีดิทัศน์ เพื่อทำการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการเรียนรู้ของตัวแสดงในสื่อวีดิทัศน์ รวมทั้งนำพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ได้จากการสังเกตและบันทึกของนิสิตในแต่ละครั้งมาทำการอภิปรายร่วมกัน โดยใช้เวลาในการจัดกิจกรรมครั้งละ 120 นาที จำนวน 8 ครั้ง

การจัดการเรียนการสอนตามปกติ ผู้สอนดำเนินการสอนโดยใช้วิธีการบรรยายตามเนื้อหาพฤติกรรมการเรียนรู้เช่นเดียวกับกลุ่มทดลอง โดยไม่ใช้สื่อวีดิทัศน์ของ Thai PBS โดยใช้เวลากครั้งละ 120 นาที จำนวน 8 ครั้ง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัย

1. จากผลการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ได้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนด้วยสื่อวีดิทัศน์ขององค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (Thai PBS) ในรายวิชาทักษะการรู้สารสนเทศ (มศว 141) และรายวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อพัฒนามนุษย์ (มศว 151) เพื่อนำไปใช้พัฒนานิสิตให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. จากผลการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ ผู้สอนหรือครู ได้แนวทางการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบนพื้นฐานแนวคิดทฤษฎีปัญญาสังคม ในเรื่องการเรียนรู้ของนิสิต สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับวิชาอื่นได้

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความเข้าใจในสิ่งที่กำลังศึกษาให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น โดยได้นำเสนอรายละเอียดต่างๆ ตามหัวข้อต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้
2. ความหมายและลักษณะของพฤติกรรมการเรียนรู้
3. แนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา
4. ทฤษฎีปัญญาสังคม
5. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน
6. แนวคิดการสอนโดยใช้ชีวิตทัศน์
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคม

1. แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้

การเรียนรู้ (Learning) ของนักจิตวิทยานั้น เป็นคำที่นักจิตวิทยาในกลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behaviorists) กลุ่มปัญญานิยม (Cognitive) และกลุ่มมนุษยนิยม (Humanism) ใช้ในการศึกษาหาความรู้ โดยให้ความหมายของการเรียนรู้ในลักษณะที่ว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม หรือศักยภาพของพฤติกรรมของอินทรีย์ต่อสถานการณ์หนึ่ง ที่เกิดจากการที่อินทรีย์มีประสบการณ์ทางตรงหรือทางอ้อมกับสภาพการณ์นั้น และการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมหรือศักยภาพของพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป ควรเป็นไปในลักษณะที่ค่อนข้างถาวร โดยไม่รวมการเปลี่ยนแปลงที่เป็นผลจากภาวะ แนวโน้มการตอบสนองของเผ่าพันธุ์ หรือสภาวะชั่วคราวต่างๆ เช่น ความเหนื่อยล้า ความเมา แรงขับพฤติกรรมและสภาวะอื่นๆ ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนั้น จะเป็นไปในทิศทางที่เหมาะสมหรือไม่ก็ได้ โดยภาพรวมจะเห็นว่านักจิตวิทยากลุ่มต่างๆ มีมุมมองในสิ่งที่เหมือนกันคือ การพิจารณาพฤติกรรมหรือศักยภาพของพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปนั้น จะพิจารณาจากพฤติกรรมที่สังเกตได้ด้วยมุมมองที่ต่างกัน ทำให้นักจิตวิทยาแต่ละกลุ่มมีความคิดต่างกันในประเด็นต่างๆ อย่างเช่น การอธิบายการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมนิยม อธิบายจากการพิจารณาความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับปฏิกิริยาตอบสนอง ซึ่งเป็นสิ่งที่สังเกตเห็นได้ชัดเจนจากปฏิกิริยาตอบสนองของบุคคลที่แสดงออกเมื่อมีสิ่งเร้า ส่วนกลุ่มปัญญานิยมอธิบายการเรียนรู้โดยเน้นที่กระบวนการในสมองซึ่งเป็นตัวบูรณาการ (Integrators) ที่ทำให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ นักจิตวิทยากลุ่มพฤติกรรมนิยมเห็นว่า การเรียนรู้ทำให้เกิดลักษณะนิสัย (Habits) เน้นพัฒนาการของการตอบสนองว่าจะมีการคงทนมากขึ้น แต่กลุ่มปัญญานิยมเห็นว่า การเรียนรู้ทำให้เกิดโครงสร้างทางปัญญา (Cognitive Structure) หรือทำให้เกิดการเรียนรู้ในข้อเท็จจริง (Factual Knowledge) กล่าวคือ เมื่อเกิดการเรียนรู้นั้น บุคคลได้รับความรู้ในข้อเท็จจริงซึ่งสามารถไปปรับใช้ในสถานการณ์อื่นได้ สำหรับการเกิดการเรียนรู้นั้น กลุ่มพฤติกรรมนิยมอธิบายว่า เกิดจากการรวบรวมลักษณะนิสัยจากสถานการณ์ครั้งก่อนที่เหมาะสมมาแก้ปัญหาในสถานการณ์ใหม่ แต่ถ้าไม่ได้ผลก็จะใช้วิธีการลองผิดลองถูกใหม่ จนกว่าจะได้วิธีการแก้ปัญหาที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมาย แต่สำหรับกลุ่มปัญญานิยมนั้นอธิบายว่า บุคคลใช้

โครงสร้างของปัญญาหรือความคิดจากสถานการณ์เดิมมาพิจารณาสภาพของปัญหาใหม่จนเกิดการหยั่งรู้หรือความคิดที่จะแจ้ง (Insight) แล้วจึงใช้ความคิดนั้นแก้ปัญหาจนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมาย

2. ความหมายและลักษณะของพฤติกรรมการเรียนรู้

การเรียนรู้ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนโดยผู้เรียนเอง ครูหรือผู้สอนเป็นเพียงผู้ที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนนั้น ครูหรือผู้สอนสามารถวัดหรือสังเกตได้ โดยการใช้เครื่องมือไปวัดหรือตรวจสอบแล้วแปลความออกมาอีกทีหนึ่ง ซึ่งพฤติกรรม ในที่นี้หมายถึง การกระทำ การแสดงออก อาทิ กิริยา รวมถึงลักษณะสีหน้าท่าทาง ซึ่งบ่งบอกถึงความรู้สึกภายใน ความชอบหรือไม่ชอบของบุคคล ตัวอย่างของพฤติกรรม เช่น การพูด การอธิบาย การแสดงออกทางสีหน้า จังหวะการพูด ความดังของเสียง เป็นต้น

ลักษณะพฤติกรรมการเรียนรู้

พฤติกรรมการเรียนรู้ที่ต้องการจากผู้เรียนนั้นอาจแบ่งออกได้เป็น 3 ลักษณะคือ (1) ต้องการให้ผู้เรียนคิดแก้ปัญหาได้ (มี Intellectual Skills) มีความเฉลียวฉลาดเพิ่มขึ้น (2) ต้องการให้ผู้เรียนทำงานได้โดยใช้กล้ามเนื้อหรือประสาทสัมผัส ไม่ว่าจะเป็นการมอง การชิม การดม การฟัง หรือสัมผัสร่วมด้วย และ (3) ต้องการให้ผู้เรียนเป็นผู้มีกิจนิสัยที่ดีในการทำงาน มีความตระหนักรับผิดชอบต่อหน้าที่ เป็นคนตรงต่อเวลา ซื่อสัตย์สุจริต เป็นพลเมืองดีในสังคม ซึ่งในแต่ละลักษณะมีรายละเอียดดังนี้

1. ความสามารถทางสติปัญญา (Intellectual Skills)

ความสามารถทางสติปัญญา คือ ความสามารถในการใช้ความรู้ (Knowledge) ที่มีอยู่ในสมองไปคิดแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงลงไป เนื่องจากคนเราแต่ละคนมีความรู้ไม่เท่ากัน ทั้งประสบการณ์ในการแก้ปัญหา ก็ไม่เท่ากัน จึงเป็นผลให้ความสามารถทางสติปัญญาของคนเราแตกต่างกันไปด้วย อย่างไรก็ตาม เป็นหน้าที่ของครูที่จะให้ Information (ข้อมูลข่าวสารทั่วไปภายนอกตัวผู้เรียน) อย่างเป็นระบบ ตามหลักของการให้เนื้อหา คือ ต้องมีการแยกย่อยและจัดเรียงลำดับเนื้อหาตามสมควร โดยคำนึงถึงปริมาณที่เหมาะสมในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ซึ่งผู้เรียนจะสามารถจดจำและเข้าใจได้มากที่สุด

2. ความสามารถทางทักษะกล้ามเนื้อ (Physical or Motor Skills)

ความสามารถทางทักษะกล้ามเนื้อ หมายถึง การใช้กล้ามเนื้อทำงานร่วมกับเครื่องมือหรืออุปกรณ์ตามลักษณะที่ควรจะเป็น แล้วได้ชิ้นงานหรือผลงานที่ถูกต้องภายในเวลาที่เหมาะสม จำนวนครั้งในการฝึก รวมถึงความถี่ในการใช้ทักษะ ส่งผลต่อความชำนาญและความคงอยู่ของทักษะฝีมือนั้นด้วย กล่าวคือ การฝึกบ่อยทำบ่อยส่งผลให้เกิดทักษะความชำนาญได้มากและการใช้ทักษะเหล่านั้นบ่อยๆ จะเป็นการเสริมความคงทนและทำให้เกิดความชำนาญเพิ่มมากขึ้น

3. ลักษณะกิจนิสัยในการทำงาน (Work Habit)

ลักษณะกิจนิสัยของบุคคลในการทำงาน (Work Habit) เป็นการสะท้อนออกจากภาวะจิตใจที่พร้อมจะแสดงให้เห็นถึงความตระหนัก ความรับผิดชอบ ความเอาใจใส่ ฯลฯ ในภาวะและเหตุการณ์ต่าง ๆ การให้เนื้อหา (Information) ในเรื่องกิจนิสัยมิได้เป็นการสร้างกิจนิสัยโดยตรง แต่เป็นการสร้างความรู้เพื่อเป็นข้อมูลในการเปรียบเทียบว่าสิ่งนั้นควรหรือไม่ควรปฏิบัติ ควรกระทำหรือควรที่จะละเว้น ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในด้านนี้ จะต้องมีส่วนแวดล้อมและสถานการณ์ที่เอื้ออำนวยในสิ่งที่ต้องการจะให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน เช่น ถ้าต้องการไม่ให้ผู้เรียนเข้าทำงานสาย ครูผู้สอนก็ต้องไม่สาย เป็นต้น

ระดับของพฤติกรรมการเรียนรู้

ระดับของพฤติกรรมการเรียนรู้สามารถจำแนกได้เป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. ระดับความสามารถทางสติปัญญา คือ ความสามารถในการนำความรู้ที่มีอยู่ในสมองไปแก้ปัญหาต่างๆ ให้สำเร็จลุล่วงลงไป แบ่งออกได้เป็น 3 ระดับ คือ

1.1 ขั้นพื้นคืนความรู้ เป็นการใช้ความรู้เก่าที่มีอยู่โดยการลอกเลียน (Cramming) ไปแก้ปัญหาเหมือนที่เคยได้มีประสบการณ์มาแล้ว หากแก้ปัญหานั้นได้ถือว่ามีความสามารถในระดับพื้นคืนความรู้ (Recalled Knowledge)

1.2 ขั้นประยุกต์ความรู้ เป็นการใช้ความรู้ที่มีอยู่ในสมองไปแก้ปัญหาใหม่ ซึ่งไม่เคยมีประสบการณ์มาก่อน แต่ลักษณะการแก้ปัญหาดังกล่าวยังใช้เค้าโครงหรือวิธีการเดิม หากแก้ปัญหาดังกล่าวได้แสดงให้เห็นว่า มีความสามารถทางสติปัญญาระดับประยุกต์ความรู้ (Applied Knowledge)

1.3 ขั้นส่งถ่ายความรู้ เป็นการใช้ความรู้ที่มีอยู่ผสมผสานกันไปแก้ปัญหาใหม่ในลักษณะใหม่ซึ่งไม่เคยมีประสบการณ์มาก่อน หากแก้ปัญหานั้นๆ ได้แสดงว่ามีความสามารถทางสติปัญญาในระดับส่งถ่ายความรู้ (Transferred Knowledge)

2. ระดับความสามารถทางทักษะกล้ามเนื้อ หมายถึง การใช้กล้ามเนื้อทำงานร่วมกับเครื่องมือหรืออุปกรณ์ตามลักษณะที่ควรจะเป็นแล้ว ได้ชิ้นงานหรือผลงานที่ถูกต้อง ในเวลาที่เหมาะสม แบ่งออกได้เป็น 3 ระดับ

2.1 ขั้นเลียนแบบ เป็นความสามารถระดับต้นที่สังเกตเห็นได้จากการแสดง การเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อ ปฏิบัติงานตามรูปแบบซึ่งเคยได้พบได้เห็นมา ผลงานอาจยังไม่ดี เวลาที่ใช้ยาวนานกว่าที่ควรจะเป็น

2.2 ขั้นทำด้วยความถูกต้อง เป็นความสามารถซึ่งสูงขึ้นกว่าขั้นเลียนแบบ เกิดจากการฝึกฝนทักษะมากขึ้น สามารถใช้กล้ามเนื้ออย่างผสมผสาน ได้ผลงานที่ถูกต้องในเวลากำหนด

2.3 ขั้นชำนาญหรือขั้นอัตโนมัติ เป็นความสามารถทางทักษะกล้ามเนื้อขั้นสูงสุด เกิดจากการฝึกทักษะการปฏิบัติงานนั้น ๆ จนเป็นความเคยชิน รูปแบบการแสดงออกของทักษะจะผสมผสานอย่างกลมกลืน ได้ผลงานที่ถูกต้องในเวลาที่รวดเร็ว

3. ระดับของกิจนิสัยในการทำงาน

กิจนิสัยในการทำงาน (Work Habit) เป็นการแสดงออกของบุคคลถึงความตระหนัก ความรับผิดชอบ ความเอาใจใส่ เป็นต้น ซึ่งเป็นผลทางภาวะจิตใจในการยอมรับและการตอบสนองต่อภาวะและเหตุการณ์ต่าง ๆ แบ่งออกได้เป็น 3 ระดับ คือ

3.1 ขั้นการยอมรับ (Receiving) เป็นการแสดงออกภายใต้ภาวะซึ่งถูกกำหนดด้วยระเบียบ กฎเกณฑ์หรือกติกาที่ไม่ได้ฝืน แต่อาจไม่ได้เกิดจากจิตใจที่ยอมรับและพร้อมที่จะตอบสนอง เช่น ไม่เดินลัดสนามเมื่อเห็นว่ามีผู้อื่นหรือเพื่อนๆ จ้องมองอยู่ เป็นต้น

3.2 ขั้นตอบสนอง (Response) เป็นการแสดงออกจากภาวะจิตใจที่เกิดจากการยอมรับและพฤติกรรมที่จะปฏิบัติตามโดยปราศจากการบังคับขู่เข็ญ ผู้มีกิจนิสัยในระดับนี้จะแสดงออกซึ่งพฤติกรรมนั้น ๆ ไม่ว่าจะต่อหน้าหรือลับหลัง

3.3 ขั้นลักษณะนิสัย (Internalization) เป็นการแสดงออกซึ่งลักษณะพฤติกรรมกิจนิสัยในการทำงานขั้นสูงสุด มีการประพฤติปฏิบัติเป็นประจำเป็นลักษณะนิสัย เห็นได้ว่ามีความศรัทธา มีความเชื่อมั่นในการกระทำหรือการแสดงออก

การประเมินผลพฤติกรรมการเรียนรู้

การประเมินผลพฤติกรรมการเรียนรู้สามารถประเมินผลใน 3 ด้านคือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย ซึ่งในแต่ละด้านมีรายละเอียดดังนี้

1. พุทธิพิสัย (Cognitive Domain) เป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวกับสติปัญญา การรู้คิด ความสามารถในการคิดเรื่องราวต่างๆ สามารถแบ่งได้เป็น 6 ระดับ ดังนี้

1.1 ความรู้ความจำ เป็นความสามารถในการเก็บรักษาประสบการณ์ต่างๆ ที่ได้รับรู้ และสามารถระลึกสิ่งนั้นได้เมื่อต้องการ

1.2 ความเข้าใจ เป็นความสามารถในการจับใจความสำคัญของสาระได้ โดยแสดงออกมาในรูปการแปลความ ตีความ หรือขยายความ

1.3 การนำไปใช้ เป็นความสามารถของผู้เรียนที่สามารถนำความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาสถานการณ์ต่างๆ ได้ โดยอาศัยความรู้ความจำ และความเข้าใจเป็นฐาน

1.4 การวิเคราะห์ เป็นความสามารถของผู้เรียนในการคิดแยกแยะเรื่องราวสิ่งต่างๆ ออกเป็นส่วนย่อยหรือองค์ประกอบที่สำคัญได้ และมองเห็นความสัมพันธ์ของส่วนที่เกี่ยวข้องกัน ความสามารถในการวิเคราะห์จะแตกต่างกันไปตามความคิดของแต่ละคน

1.5 การสังเคราะห์ เป็นความสามารถของผู้เรียนในการผสมผสานส่วนย่อยๆ เข้าด้วยกันให้เป็นเรื่องเดียวในลักษณะการจัดเรียงรวบรวมนเป็นรูปแบบหรือโครงสร้างใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อน

1.6 การประเมินค่า เป็นความสามารถของผู้เรียนในการตัดสินคุณค่าของสิ่งต่างๆ ทั้งเนื้อหาและวิธีการที่เกิดขึ้น อาจจะกำหนดขึ้นเองจากความรู้หรือประสบการณ์

2. จิตพิสัย (Affective Domain) เป็นพฤติกรรมทางด้านจิตใจ เกี่ยวกับค่านิยม ความรู้สึก ความซาบซึ้ง ทศนคติ ความเชื่อ ความสนใจ และคุณธรรม พฤติกรรมของผู้เรียนจะไม่เกิดขึ้นทันที การจัดการเรียนการสอนจึงต้องใช้วิธีปลูกฝังและสอดแทรกสิ่งที่ดีงาม ประกอบด้วย พฤติกรรมย่อยๆ 5 ระดับ ได้แก่

2.1 การรับรู้หรือการยอมรับ เป็นการแปลความหมายความรู้สึกที่เกิดจากสิ่งเร้า หรือปรากฏการณ์

2.2 การตอบสนอง เป็นการแสดงออกมาในรูปของความเต็มใจ ยินยอม และพอใจต่อสิ่งเร้า

2.3 การเกิดค่านิยม เป็นการเลือกปฏิบัติในสิ่งที่สังคมยอมรับ หรือปฏิบัติตามในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จนกลายเป็นความเชื่อและเกิดทัศนคติที่ดีในสิ่งนั้น

2.4 การจัดรวบรวม หรือจัดระเบียบค่านิยม เป็นการรวบรวมค่านิยมใหม่ที่เกิดขึ้นจากแนวคิดและการจัดระบบค่านิยมที่จะยึดถือต่อไป หากไม่สามารถยอมรับค่านิยมใหม่ ก็จะยึดถือค่านิยมเก่าต่อไป แต่ถ้ายอมรับค่านิยมใหม่ก็จะยกเลิกค่านิยมเก่าที่ยึดถือ

2.5 การสร้างลักษณะนิสัยตามค่านิยมที่ยึดถือ หรือการสร้างคุณลักษณะที่เกิดจากค่านิยม เป็นการนำค่านิยมที่ยึดถือมาใช้เป็นตัวควบคุมพฤติกรรม ที่เป็นนิสัยประจำตัวของตน ให้ประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่ถูกต้องดีงาม

3. ทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) เป็นพฤติกรรมการเรียนรู้ที่บอกถึงความสามารถในการปฏิบัติงานได้อย่างคล่องแคล่วชำนาญ พฤติกรรมด้านนี้จะเห็นได้จากการปฏิบัติที่แสดงออกมาให้เห็น โดยมีเวลาและคุณภาพของงานเป็นตัวชี้ระดับของทักษะที่เกิดว่ามีมากน้อยเพียงใด ประกอบด้วย พฤติกรรมย่อยๆ 5 ระดับ ดังนี้

3.1 การเลียนแบบ เป็นพฤติกรรมที่ผู้เรียนรับรู้หลักการปฏิบัติที่ถูกต้อง หรือเป็นการเลือกหาตัวแบบที่สนใจ

3.2 กระทำตามแบบหรือการลงมือกระทำตาม เป็นพฤติกรรมที่ผู้เรียนพยายามฝึกตามแบบที่ตนสนใจและพยายามทำซ้ำ เพื่อให้เกิดทักษะตามแบบที่ตนสนใจให้ได้ หรือสามารถปฏิบัติงานได้ตามข้อแนะนำ

3.3 ความถูกต้องตามแบบ หรือการมีความถูกต้องแม่นยำ เป็นพฤติกรรมที่ผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องชี้แนะ พยายามหาความถูกต้องในการปฏิบัติและพัฒนาเป็นรูปแบบของตัวเอง

3.4 การกระทำอย่างต่อเนื่อง หรือการกระทำที่มีความต่อเนื่องประสานกัน เป็นพฤติกรรมที่ผู้เรียนปฏิบัติตามรูปแบบที่ได้ตัดสินใจเลือกเป็นของตัวเองและจะปฏิบัติตามรูปแบบนั้นอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ จนสามารถปฏิบัติงานได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง และคล่องแคล่ว

3.5 การทำจนเคยชินและเป็นไปตามธรรมชาติ เป็นพฤติกรรมที่ผู้เรียนสามารถปฏิบัติสิ่งนั้นๆ ได้คล่องแคล่วว่องไว โดยอัตโนมัติ คุ้นเคยไปอย่างธรรมชาติ ไม่ขัดเขิน

สำหรับนิยามพฤติกรรมการเรียนรู้ ที่ใช้ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้นำวัตถุประสงค์การสอนของรายวิชา ในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปจำนวน 2 รายวิชา ที่มีการนำสื่อวีดิทัศน์ของ Thai PBS มาใช้สอน คือรายวิชา ทักษะการรู้สารสนเทศ (มศว 141) และรายวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อพัฒนามนุษย์ (มศว 151) โดยได้ทำการวิเคราะห์เกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

วิชา มศว 141 ทักษะการรู้สารสนเทศ (Information Literacy Skills)

มีคำอธิบายรายวิชา ดังนี้

ศึกษาความสำคัญของระบบและกระบวนการสื่อสาร พัฒนาทักษะในการสืบค้นและอ้างอิงข้อมูล การใช้ซอฟต์แวร์ต่าง ๆ และการจัดการความรู้จากเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตลอดจนฝึกทักษะการนำเสนอข้อมูลสารสนเทศ โดยตระหนักในจรรยาบรรณ ผลกระทบที่มีต่อบุคคล และสังคม รวมทั้งกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ซึ่งวัตถุประสงค์แต่ละข้อ ผู้สอนได้จัดหัวข้อความรู้ให้นิสิตได้เรียนดังนี้

วัตถุประสงค์ของรายวิชา มศว 141	หัวข้อที่เรียน
1. เพื่อให้นิสิตมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อเป็นพื้นฐานการเรียนรู้ ในยุคสังคมสารสนเทศ	1.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ 1.2 ความสำคัญของ ICT ต่อการรู้สารสนเทศ
2. เพื่อให้นิสิตมีทักษะขั้นพื้นฐานในการใช้งาน และรู้เท่าทันเทคโนโลยีสารสนเทศในชีวิตประจำวัน	2.1 การวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูล 2.2 การใช้งานโปรแกรมคอมพิวเตอร์พื้นฐาน เช่น MS Office, Google Doc, SkyDrive เป็นต้น

วัตถุประสงค์ของรายวิชา มศว 141	หัวข้อที่เรียน
3. เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักแหล่งข้อมูลและสารสนเทศ วิธีการค้นหา การประเมิน และนำเสนอสารสนเทศไปใช้ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ โดยเห็นคุณค่าของสารสนเทศที่มีต่อตนเองและสังคม	3.1 การประเมินสารสนเทศ 3.2 แหล่งสารสนเทศและการสืบค้นสารสนเทศออนไลน์ โปรแกรมค้นหา) ฐานข้อมูลออนไลน์
4. เพื่อให้สามารถนำเสนอสารสนเทศด้วยวิธีการและรูปแบบที่ถูกต้องได้อย่างเหมาะสม	4.1 การนำเสนอโครงงาน และประเมินด้วยกระบวนการสะท้อนความคิด
5. เพื่อให้ผู้เรียนตระหนักถึงจรรยาบรรณในการใช้สารสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศ	5.1 จริยธรรมและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้สารสนเทศ 5.2 การเขียนอ้างอิงและบรรณานุกรม

วิชา มศว 151 การศึกษาทั่วไปเพื่อพัฒนามนุษย์ (General Education for Human Development) มีคำอธิบายรายวิชา ดังนี้

ศึกษาความหมาย ความสำคัญ และคุณค่าของวิชาศึกษาทั่วไป ทั้งทางด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ศาสตร์และศิลป์ โดยเน้นการพัฒนาศักยภาพการรับรู้และการสื่อสาร การแสวงหาความรู้ การพัฒนาจิตใจ การพัฒนาเชาวน์ปัญญา ให้สามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และแสวงหาแนวทางในการแก้ปัญหา เพื่อให้ผู้เรียนเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ

ซึ่งวัตถุประสงค์แต่ละข้อ ผู้สอนได้จัดหัวข้อความรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนดังนี้

วัตถุประสงค์ของรายวิชา มศว 151	หัวข้อที่เรียน
1. เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจความหมาย ความสำคัญ และคุณค่าของวิชาศึกษาทั่วไป ทั้งทางด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ที่มีส่วนต่อการพัฒนามนุษย์	1.1 ประวัติความเป็นมาและ ความสำคัญของวิชาศึกษาทั่วไป 1.2 ความสำคัญและคุณค่าของศิลปศาสตร์ในฐานะเป็นวิชาพื้นฐาน 1.3 ศิลปศาสตร์มองโดยความสัมพันธ์กับวิชาชีพและวิชาเฉพาะต่างๆ
2. เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพในการรับรู้ การสื่อสาร และการแสวงหาความรู้	2.1 ศิลปศาสตร์ มองในแง่การพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ 2.2 การทำโครงการจิตอาสาโดยยึดหลักแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
3. เพื่อให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง	3.1 การนำเสนอโครงงาน และประเมินโครงงานด้วยกระบวนการสะท้อนความคิด 3.2 การอ่านหนังสือนอกเวลา “มันสมอง”

วัตถุประสงค์ของรายวิชา มศว 151	หัวข้อที่เรียน
4. เพื่อพัฒนาจิตใจ และเข้าใจปัญหาของผู้เรียน ให้สามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และแสวงหาแนวทางในการแก้ปัญหาได้อย่างมีวิจารณญาณ	4.1 ศิลปศาสตร์มองในแง่การพัฒนาปัญญาที่เป็นแกนของการพัฒนาศักยภาพ และการเข้าถึงอิสรภาพ 4.2 ศิลปศาสตร์มองโดยความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งที่มนุษย์เกี่ยวข้องเพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่ด้วยดี 4.3 ศิลปศาสตร์มองโดยสัมพันธ์กับกาลเวลา ยุคสมัยและความเปลี่ยนแปลง 4.4 ศิลปศาสตร์มองในแง่กาลเทศะ
5. เพื่อให้ผู้เรียนเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ	5.1 พัฒนาอย่างไรจะได้คนเต็มคน 5.2 การสร้างแรงบันดาลใจในการเป็นบัณฑิต

จากวัตถุประสงค์และหัวข้อที่ผู้สอนจัดให้เรียนได้เรียนนั้นมีการนำสื่อวีดิทัศน์ขององค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (Thai PBS) ที่มาใช้สอน จำนวน 8 รายการ ดังนี้

รายวิชา มศว 141 มีสื่อวีดิทัศน์ขององค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (Thai PBS) ที่นำมาใช้ 4 รายการดังนี้

1. รายการใจดีสู้เสือ ตอน ข้าวแท้จริงแค่ไหน
2. รายการใจดีสู้เสือ ตอน หวยและดวงชะตา
3. รายการประกาศภาวะฉุกเฉิน ตอน ก๊อปปีไรท์ ก๊อปปีเลฟ และ ตอน Cyber Bully เกรียนคีย์บอร์ด

4. รายการศิลปินโมสร ตอน รู้เรื่อง Hack เว็บไซต์

รายวิชา มศว 151 มีสื่อวีดิทัศน์ขององค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (Thai PBS) ที่นำมาใช้ 4 รายการดังนี้

1. รายการเป็น อยู่ คือ ตอน สุขชัย ปิติวุฒิ (มนุษย์วันธรรมดา ขาวนาวันหยุด)
2. เรื่อง รู้สู้ภัยพิบัติ
3. รายการเสนาเด็กห่าม ตอน ภาษาวิบัติ
4. รายการเป็น อยู่ คือ ตอน สมพล รุ่งพาณิชย์ เพราะชีวิตเป็นเรื่องเพราะๆ

ผู้วิจัยและผู้สอน ได้ร่วมกันศึกษาจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของทั้ง 2 รายวิชาที่นำสื่อวีดิทัศน์ขององค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (Thai PBS) มาใช้สอน โดยจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์แต่ละรายวิชา ได้มีการกำหนดสื่อที่นำมาใช้ดังนี้

รายวิชา	จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์แต่ละรายวิชา	รายชื่อสื่อที่นำมาใช้
มศว 141	1.1 เพื่อให้นิสิตมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อเป็นพื้นฐานการเรียนรู้ในยุคสังคมสารสนเทศ	รายการใจดีสู้เสือ ตอน ข้าวเที่ยงจริงแค่ไหน
	1.2 เพื่อให้นิสิตมีทักษะขั้นพื้นฐานในการใช้งานและรู้เท่าทันเทคโนโลยีสารสนเทศในชีวิตประจำวัน	รายการใจดีสู้เสือ ตอน หวยและดวงชะตา
	1.3 เพื่อให้นิสิตรู้จักแหล่งข้อมูลและสารสนเทศ วิธีการค้นหา การประเมินและนำสารสนเทศไปใช้ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ โดยเห็นคุณค่าของสารสนเทศที่มีต่อตนเองและสังคม	รายการศิลป์สโมสร ตอน รู้เรื่อง Hack เว็บไซต์
	1.4 เพื่อให้นิสิตตระหนักถึงจรรยาบรรณในการใช้สารสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศ	รายการประกาศภาวะฉุกเฉิน ตอน ก๊อปปีไรท์ ก๊อปปีเลฟ และตอน Cyber Bully เกรียนคีย์บอร์ด
มศว 151	2.1 เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจความหมาย ความสำคัญ และคุณค่าของวิชาศึกษาทั่วไป ทั้งทางด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ที่มีต่อการพัฒนามนุษย์	รายการเป็น อยู่ คือ ตอน สุขชัย ปิติวุฒิ (มนุษย์วันธรรมดา ขาวนาวันหยุด)
	2.2 เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพในการรับรู้ การสื่อสาร และการแสวงหาความรู้	รายการเสวนาเด็กห้าม ตอน ภาษาวิบัติ
	2.3 เพื่อพัฒนาจิตใจ และเชาว์ปัญญาของผู้เรียน ให้สามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และแสวงหาแนวทางในการแก้ปัญหาได้อย่างมีวิจารณญาณ	เรื่องรู้สู้ภัยพิบัติ รายการเป็น อยู่ คือ ตอน สมพล รุ่งพาณิชย์ เพราะชีวิตเป็นเรื่องเพราะๆ

ต่อจากนั้นผู้วิจัยและผู้สอนร่วมกันวิเคราะห์เนื้อหาของสื่อที่ใช้ในการพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ของนิสิต ผลการวิเคราะห์ปรากฏในตาราง ดังนี้

วิชา	รายการสื่อ Thai PBS ที่ใช้สอน	วัตถุประสงค์เฉพาะของการใช้ สื่อจากความเห็นของผู้สอน	พฤติกรรมการเรียนรู้สำคัญๆ ที่ได้จากการวิเคราะห์ร่วมกัน
มศว 141	รายการใจดีสู้เสือ ตอน ข้าวเที่ยงจริงแค่ ไหน	เพื่อให้นิสิตรู้ถึง 1. วิธีการหาข้าวและแหล่งที่มา ของข้าว 2. ความน่าเชื่อถือของแหล่งที่มา ของข้าว 3. เทคนิคการแอบแฝงโฆษณาใน การนำเสนอข้าว 4. เทคนิคการนำเสนอข้าว เพื่อ สร้างอารมณ์ร่วมของผู้รับชม ข้าว 5. เทคนิคการนำเสนอข้าวให้ ดูน่าเชื่อถือ	พุทธิพิสัย 1. ความรู้/ความเข้าใจที่ได้จาก การชมข่าว 2. กระบวนการประเมินข่าวควร ทำอย่างไร
	รายการใจดีสู้เสือ ตอน หวยและดวงชะตา	1. เพื่อให้นิสิตเห็นถึงตัวอย่างใน การวิเคราะห์และสังเคราะห์ ข้อมูล	ทักษะพิสัย เรื่องการคิดวิเคราะห์ - ตัวอย่างการคิดวิเคราะห์เรื่อง การเล่นหวย การเชื่อดวงชะตา ความเกี่ยวข้องในเชิงธุรกิจ ระหว่าง สื่อ กับเรื่อง ดวงชะตา
	รายการประกาศภาวะ ฉุกเฉิน ตอน ก๊อปปีไรท์ ก๊อปปีเลฟ และประกาศ ภาวะฉุกเฉิน ตอน Cyber Bully เกรียน คีย์บอร์ด	เพื่อให้นิสิต 1. คำนึงถึงจริยธรรมในการใช้ สารสนเทศ 2. รู้ถึงความหมายของลิขสิทธิ์ และการละเมิดลิขสิทธิ์ 3. เห็นตัวอย่างพฤติกรรมใน ลักษณะที่เรียกว่าเกรียน คีย์บอร์ด นั้นมีความผิดตาม พรบ. คอมพิวเตอร์ปี พ.ศ. 2550 อย่างไร	พุทธิพิสัย เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับ 1. ความหมายและประเภทของ ทรัพย์สินทางปัญญา 2. วัตถุประสงค์ของการมีลิขสิทธิ์ 3. กฎหมายการคุ้มครองสิทธิ จิตพิสัย 1. ความตระหนักในลิขสิทธิ์
	รายการศิลปสโมสร ตอน รู้เรื่อง Hack เว็บไซต์	1. เพื่อนำเสนอถึงประเด็นทาง เทคโนโลยีและสารสนเทศที่ น่าสนใจในปัจจุบัน เกี่ยวกับ Hacker คืออะไร และแตกต่าง จาก Cracker อย่างไร - เป้าหมายต่างๆ ของ Hacker ใน การ Hack Website	พุทธิพิสัย เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับ 1. ความรู้และวัตถุประสงค์ของ การ Hack Website 2. วิธีการ Hack Website 3. บทลงโทษของ Hacker 4. การป้องกันการ Hack Website

วิชา	รายการสื่อ Thai PBS ที่ใช้สอน	วัตถุประสงค์เฉพาะของการใช้ สื่อจากความเห็นของผู้สอน	พฤติกรรมการเรียนรู้สำคัญๆ ที่ได้จากการวิเคราะห์ร่วมกัน
มศว 141 (ต่อ)		- วิธีการในการ Hack Website ของช่อง 3 - วิธีการเบื้องต้นในการป้องกันการHack เช่น หลักในการตั้ง Username และ Password - ลักษณะการโจมตีแบบ Phishing - แรงจูงใจในการ Hack Website กระบวนการวัฒนธรรมของ Hacker - บทลงโทษของ Hacker - หลักในการตั้ง Password ที่ปลอดภัย	
มศว 151	รายการเป็น อยู่ คือ : ตอน สุขชัย ปิติวุฒิ (มนุษย์วันธรรมดา ชานาวันหยุด)	ต้องการให้นิสิตเห็นตัวอย่างบุคคลที่ใช้วิชาศึกษาทั่วไปเป็นเครื่องมือช่วยสนับสนุนวิชาชีพให้ประสบความสำเร็จ	พุทธิพิสัย 1. มีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบของการเป็นบัณฑิต/มนุษย์ที่สมบูรณ์ ทักษะพิสัย 1. การคิดวิเคราะห์ 2. การสื่อสาร
	เรื่องรู้สู้ภัยพิบัติ	ต้องให้นิสิตตระหนักถึงปัญหาการใช้ทรัพยากรน้ำที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ และเห็นตัวอย่างของชาวบ้าน 2 กลุ่มที่มีความแตกต่างกันในการให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหา	พุทธิพิสัย 1. มีความรู้ความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งที่มีมนุษย์เกี่ยวข้อง จิตพิสัย 1. การเข้าใจผู้อื่น ทักษะพิสัย 1. การคิดวิเคราะห์ 2. สารสนเทศ
	รายการเสวนาเด็กห้ามเรื่อง ภาษาวิบัติ	เพื่อให้นิสิตตระหนักถึงการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับกาละ และเทศะโดยใช้ความคิดเห็นจากกลุ่มวัยรุ่นในสื่อเป็นเครื่องสะท้อน	พุทธิพิสัย 1. มีความรู้ความเข้าใจเรื่อง การเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลาและยุคสมัย 2.

วิชา	รายการสื่อ Thai PBS ที่ใช้สอน	วัตถุประสงค์เฉพาะของการใช้ สื่อจากความเห็นของผู้สอน	พฤติกรรมการเรียนรู้สำคัญ ที่ได้จากการวิเคราะห์ร่วมกัน
มศว 151 (ต่อ)			จิตพิสัย 1. การเข้าใจผู้อื่น ทักษะพิสัย 1. การคิดวิเคราะห์ 2. สารสนเทศ
	รายการเป็น อยู่ คือ เรื่องสมพล รุ่งพาณิชย์ เพราะชีวิตเป็นเรื่อง เพราะๆ (ร่วมกันอภิปรายใน ประเด็นสมพลมี ศิลปศาสตร์ในการ พัฒนาศักยภาพตนเอง อย่างไร)	ต้องการให้นิสิตเห็นตัวอย่าง และเรียนรู้แนวคิดในการพัฒนา ศักยภาพของบุคคลในสื่อ ในด้าน ความคิด ความมุ่งมั่น ความใฝ่รู้ ความพยายาม	พุทธิพิสัย 1. มีความรู้ความเข้าใจ องค์ประกอบของการเป็น บัณฑิต/มนุษย์ที่สมบูรณ์ จิตพิสัย 1. การเข้าใจตนเอง ทักษะพิสัย 1. การคิดสร้างสรรค์

จากการศึกษาเอกสารแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนรู้และการวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ ในรายวิชา มศว 141 และ มศว 151 ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้กำหนดนิยามพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ในงานวิจัยดังนี้

พฤติกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การที่นิสิตมีพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัยที่เกิดขึ้นหลังจากที่ได้เรียนรู้ด้วยวิธีการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวิถีทัศน์ของ องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (Thai PBS) ซึ่งองค์ประกอบของด้านต่างๆ ประกอบด้วย

ด้านพุทธิพิสัย เป็นการพัฒนานิสิตในเรื่องความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาที่ได้ศึกษา ในเรื่อง

1. ทักษะการรู้สารสนเทศ เช่น เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ความหมายและประเภทของทรัพยากรสารสนเทศ ประเด็นทางเทคโนโลยีและสารสนเทศที่น่าสนใจในปัจจุบัน
2. การศึกษาทั่วไปเพื่อพัฒนามนุษย์ เช่น มีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบของการเป็น บัณฑิต/มนุษย์ที่สมบูรณ์ ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งที่มีมนุษย์เกี่ยวข้อง การเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลาและยุคสมัย

ด้านจิตพิสัย เป็นพฤติกรรมในเรื่อง การเข้าใจตนเองและการเข้าใจผู้อื่น รวมถึงความตระหนักใน ลิขสิทธิ์

ด้านทักษะพิสัย เป็นทักษะในเรื่อง ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการคิดสร้างสรรค์ และทักษะ การสื่อสารและสารสนเทศ

ซึ่งรายละเอียดของตัวแปรด้านจิตพิสัย และตัวแปรทักษะพิสัยมีดังนี้

การเข้าใจตนเอง

สำหรับคำจำกัดความของคำว่า “Self-Understanding” นี้มีนักการศึกษา นักจิตวิทยาและผู้วิจัยหลายท่าน ได้ให้ชื่อเรียกที่ต่างกันไป เช่น ความตระหนักรู้ในตนเอง การรู้จักตนเอง การตระหนักรู้ตนเอง การรู้จักและเข้าใจตนเอง จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับคำจำกัดความของการเข้าใจตนเองนั้น พบคำจำกัดความของคำว่า การเข้าใจตนเอง (Self – Understanding) หมายถึง การที่บุคคลสามารถสำรวจตนเอง พินิจ พิเคราะห์ บุคลิกลักษณะ รูปแบบของการทำงานของตน ว่า เป็นคนอย่างไร มีความสามารถทางใด แะไหน มีความสนใจ และต้องการอะไร ตลอดจนมีความสามารถในการค้นหา และเข้าใจถึง จุดดี จุดด้อยของตน และความแตกต่างจากบุคคลอื่นได้อย่างชัดเจน สามารถแยกแยะ ความต้องการของตนเอง ออกจากความต้องการของคนอื่น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีการตัดสินใจทั้งในชีวิต การงาน และชีวิตครอบครัวดีขึ้น ซึ่งพฤติกรรมและการทำงานของบุคคลตั้งอยู่บนพื้นฐานของสิ่งที่ตนรับรู้เกี่ยวกับตนเอง และสภาพแวดล้อม อันได้แก่ ครอบครัว เพื่อน ครู ผู้ร่วมงาน ฯลฯ การที่บุคคลเข้าใจตนเอง จะทำให้เราตั้งเป้าหมายของชีวิตได้เหมาะสมกับความเป็นจริง ตลอดจนมีโอกาสพบกับความสำเร็จ และความสมหวังได้ (กรมสุขภาพจิต. 2541; ยุตา รักไทย. 2542)

ดังนั้นในงานวิจัยนี้จึงกำหนดนิยาม ความเข้าใจตนเอง คือ ความสามารถในการรู้จักตระหนักรู้ในตนเอง สามารถรู้เท่าทันตนเอง ควบคุมการแสดงออกอย่างเหมาะสมตามกาลเทศะ และสถานการณ์ รู้ว่าเมื่อไหร่ควรเผชิญหน้า เมื่อไหร่ควรหลีกเลี่ยง เมื่อไหร่ต้องขอความช่วยเหลือ มองภาพตนเองตามความเป็นจริง รู้ถึงจุดอ่อน หรือข้อบกพร่องของตนเอง ในขณะที่เดียวกันก็รู้ว่าตนมีจุดแข็ง หรือความสามารถในเรื่องใด

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร (2550) ได้กล่าวถึงการรู้จักและเข้าใจตนเองว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาตนเอง ดังนี้

1. การรู้จักและเข้าใจตนเองเป็นความพยายามแก้ไขตนเองให้มีความประพฤติปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสม ยอมรับความจริงในสิ่งที่ประกอบเป็นตัวตน ทำให้มีแนวทางในการปรับปรุงตนเองให้เป็นที่รักใคร่ชอบพองของคนอื่น ๆ ให้มากยิ่งขึ้น ทำให้สามารถปรับตัวให้มีชีวิตที่มีความหมาย มีความกระตือรือร้นและมีชีวิตชีวาในการดำเนินชีวิตมากขึ้น
2. การรู้จักและเข้าใจตนเอง ช่วยให้บุคคลรู้ขอบเขตความสามารถ ความชำนาญ ตลอดจนข้อด้อยต่าง ๆ และความเข้าใจตนเอง ซึ่งเป็นพื้นฐานในการเข้าใจผู้อื่น โดยสามารถแสดงพฤติกรรมโต้ตอบกับบุคคลอื่นได้อย่างถูกต้องเหมาะสม
3. การรู้จักและเข้าใจตนเอง จะช่วยให้เกิดการยอมรับตนเองตามที่เป็นจริงได้อย่างมีเหตุผล จึงมีผลทำให้เกิดความมั่นใจในตนเองมากขึ้น มีสุขภาพจิตที่ดี รู้คุณค่าของตนเองมากขึ้นและสามารถควบคุมตนเองมิให้แสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมต่อหน้าคนอื่น ๆ

พรรณพิมล หล่อตระกูล (2544) กล่าวว่า การเข้าใจตนเอง มีจุดเริ่มต้นตั้งแต่ช่วงวัยรุ่น ก่อนเข้าสู่ผู้ใหญ่ ทุกคนควรตระหนักรู้และเข้าใจตนเองได้ดี โดยเฉพาะการเรียนรู้จักอารมณ์ และความต้องการของตนเอง ซึ่งการเข้าใจตนเองนั้นอาจรวมถึง การรู้บทบาทของตน เพราะคนเราอยู่ในสังคมโดยมีบทบาทของตน และมีบทบาทมากกว่าหนึ่งบทบาทไปตามกลุ่มที่เรามีความสัมพันธ์ เช่น ในครอบครัว ในที่ทำงาน ในสังคม พร้อมกับบทบาทที่มี คือ ความรับผิดชอบต่อบทบาทของตนเอง จะเห็นได้ว่า การเข้าใจตนเองเป็นความสามารถพื้นฐานที่นำไปสู่ความสามารถที่สำคัญ

การเข้าใจตนเอง แบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 การเรียนรู้ (To Know) เป็นขั้นตอนเริ่มแรกของการพัฒนาตนเอง บุคคลต้องรู้จักตนเองเสียก่อนว่ามีลักษณะนิสัยใจคออย่างไร

ระยะที่ 2 การเข้าใจ (To Understand) หลังจากที่บุคคลรู้แล้วว่าตนเองเป็นอย่างไรก็ควรจะได้ทำความเข้าใจว่า ทำไมตนจึงเป็นเช่นนั้น เพราะสภาพแวดล้อม หรือเพราะการอบรมสั่งสอน หรือเพราะสภาพทางร่างกายของตนเอง

ระยะที่ 3 การยอมรับ (To Accept) การที่ตนเองยอมรับว่าตนไม่สวย หรือไม่แข็งแรงก็เท่ากับว่าตนยอมรับเผชิญกับความจริง การยอมรับจะช่วยให้บุคคลสามารถพัฒนาตนเองได้ เพราะเมื่อยอมรับแล้วบุคคลก็จะไม่ปิดบังตนเองต่อไป บุคคลจะสามารถค้นหาสาเหตุและแก้ไขได้ในที่สุด

การเข้าใจผู้อื่น

ความสามารถในการเข้าใจผู้อื่น คือความสามารถในการสันนิษฐานความคิดหรือมุมมองของบุคคล รวมทั้งความเข้าใจความคิด ความรู้สึกของบุคคลนั้น ซึ่งเป็นความสามารถเฉพาะบุคคล ที่ช่วยให้ทราบถึงลักษณะของผู้อื่น ได้แก่ ความต้องการ เจตนา ความเชื่อ และอารมณ์ความรู้สึกรวมทั้งขีดความสามารถและข้อจำกัดด้านการรับรู้หรือสติปัญญาของบุคคลนั้น โดยลักษณะของผู้อื่นนี้ได้มาจากการอนุมานมากกว่าการมองเห็นโดยตรง (Tenbrink, 1997) นอกจากนี้ Dixon & Moore (1990) กล่าวว่าความสามารถในการเข้าใจผู้อื่นมีความสำคัญต่อปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เพราะช่วยให้บุคคลทำนายความคิดของผู้อื่นได้ถูกต้องมากขึ้น สามารถเห็นได้จากสถานการณ์ 2 แบบ

1. ตนเองและผู้อื่นมีหรือได้รับข้อมูลที่แตกต่างกัน บุคคลจะแสดงความสามารถในการเข้าใจทัศนะของผู้อื่นต่อเมื่อบุคคลตัดสินที่ทัศนะของผู้อื่น โดยอ้างอิงจากข้อมูลที่ผู้อื่นมีหรือได้รับเท่านั้น
2. ตนเองและผู้อื่นมีหรือได้รับข้อมูลที่เหมือนกัน แต่ใช้เกณฑ์ในการตัดสินต่างกัน หรือมีการแปลความหมายของข้อมูลที่ต่างกัน มักเป็นลักษณะที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน

Freedman (1978) ได้สรุปว่าการเข้าใจผู้อื่นมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลดังนี้

1. ความประทับใจ บุคคลจะรับรู้พฤติกรรมของบุคคลอื่น และอาจเกิดความประทับใจไปอีกนานแม้จะเป็นเพียงเรื่องเล็กน้อยก็ตาม เช่น ข. ยิ้มให้ ก. ก. อาจเกิดความประทับใจจากรอยยิ้มพิมพ์ใจของ ข. ก็ได้
2. เกณฑ์การประเมินผล เป็นหลักสำคัญในการพิจารณาและแสดงออกซึ่งพฤติกรรมว่าพฤติกรรมระดับใด บุคคลจึงจะประทับใจในพฤติกรรมของบุคคลอื่น เช่น ลักษณะของการยิ้มเพียงรอยยิ้มนิดหน่อย อาจเป็นที่ประทับใจหรือพอใจของบุคคลบางคนก็ได้
3. บุคคลที่มีสัมพันธภาพอันดีต่อกัน จะมีพฤติกรรมที่ดีต่อกันด้วย ในทางตรงข้ามบุคคลที่ไม่ต้องชะตากัน ย่อมจะมีพฤติกรรมที่ดีต่อกันได้ยาก
4. การสรุปผลการเข้าใจผู้อื่นอาจจะมีข้อผิดพลาดได้ซึ่งจะมีผลต่อการแสดงพฤติกรรมของบุคคลด้วย เช่น สรุปว่าเขาเป็นคนเลว เราจะไม่เกี่ยวข้องด้วย เป็นต้น
5. การเข้าใจผู้อื่นของบุคคลมักจะมีอคติเข้าไปเกี่ยวข้อง ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากเกณฑ์มาตรฐานที่ควรจะเป็น ซึ่งเรียกว่า อคติ 4 คือ

5.1 Positive Halo Effect เป็นอคติในทางบวก โดยการมองคนในแง่ดีเพียงด้านเดียว เช่น เห็นเป็นพวกเดียวกันก็มักจะมองกันในแง่ดีเสมอ ถึงแม้บางครั้งจะทำอะไรผิด ก็จะไม่มองไปว่าเป็นเหตุบังเอิญ มิได้ตั้งใจ หรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์

5.2 Negative Halo Effect เป็นอคติในทางลบ คือ เห็นใครก็ว่าไม่ดีทั้งนั้น หรือมองคนในแง่ร้ายเสมอ เช่น เห็นไม้ใช้พวกเดียวกันก็มองในแง่ไม่ดีไว้ก่อน เป็นต้น

5.3 Logical Error เป็นอคติจากความผิดพลาดของการใช้เหตุผล เช่น มีคำกล่าว ว่า “คบเด็กสร้างบ้าน” สมศักดิ์เป็นเด็ก ดังนั้นใคร ๆ ก็ใช้เหตุผลอ้างอิงอย่างผิดพลาดว่า ถ้าคบสมศักดิ์แล้วจะยุ่งยากเหมือนสร้างบ้าน

5.4 Assumed Similarity เป็นอคติที่เกิดจากการสรุปผิด ๆ เช่น บุคคลที่เคยถูกหลอกหลวงก็จะไม่ไว้วางใจใครเลย กลัวประวัติศาสตร์ซ้ำรอย เป็นต้น

ความตระหนักในलिथि

การที่บุคคลมีความตระหนักต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือมีจิตสำนึกที่รับผิดชอบต่อตัวเองและสังคม บุคคลก็จะระมัดระวังที่จะไม่ก่อให้เกิดปัญหาต่อสิ่งนั้นๆ เพราะความตระหนักเป็นความสำนึก เป็นความรู้ตัว เป็นความเข้าใจของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆ ที่เขาประสบในสิ่งแวดล้อมที่เป็นสิ่งเร้าโดยการสัมผัส เกิดการรับรู้ขึ้น และนำไปสู่การเกิดความคิดรวบยอด การเรียนรู้หรือความรู้นำไปสู่ความตระหนัก ซึ่งการเรียนรู้และความตระหนักนำไปสู่ความพร้อมที่จะแสดงการกระทำ หรือแสดงพฤติกรรมต่อไป

ความตระหนัก ตามความหมายที่อ้างอิงจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมายของคำตระหนัก (กิริยา) ว่า รู้ประจักษ์ชัด รู้ชัดเจน

Good (1973) ให้ความหมายของความตระหนักไว้ว่า เป็นการกระทำที่แสดงว่า จำได้ การรับรู้หรือมีความรู้และความตระหนักมีความหมายเหมือนกับความสำนึก (Consciousness)

Brackher (1986) กล่าวว่า ความตระหนักเกิดจากทัศนคติที่มีต่อสิ่งเร้า อันได้แก่ บุคคล สถานการณ์ กลุ่มสังคม และสิ่งต่างๆ ที่โน้มเอียงหรือพร้อมที่จะสนองตอบในทางบวกหรือทางลบ เป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ประสบการณ์ ซึ่งแนวคิดนี้สามารถนำมาอธิบายความตระหนักในเรื่องต่างๆ เช่น ความตระหนักของผู้บริโภคหลังจากเปิดรับสื่อโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ว่า เมื่อผู้บริโภคได้รับสิ่งเร้าจากสื่อโฆษณาแล้วทำให้บุคคลเกิดพฤติกรรมหลังจากตระหนักในการเปิดรับสื่อโฆษณาและนำไปสู่การแสดงออกทางพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้บริโภคออกมา

ความตระหนักมีความสัมพันธ์กับความรู้ โดยที่ความตระหนักเป็นพฤติกรรมด้านอารมณ์ หรือความรู้สึก อันเป็นพฤติกรรมขั้นต่ำสุดของความรู้ ความคิด ปัจจัยด้านความรู้สึกหรืออารมณ์นั้นจะมีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านความรู้ และความคิดเสมอ อาจกล่าวได้ว่า ความรู้เป็นสิ่งที่เกิดจากข้อเท็จจริง ประสบการณ์ การสัมผัส และการใช้จิตไตร่ตรอง คิดหาเหตุผล ในขณะที่ความตระหนักเป็นเรื่องของโอกาส การได้สัมผัสจากสิ่งเร้าหรือสิ่งแวดล้อมโดยไม่ตั้งใจ

โดยสรุป ความตระหนัก หมายถึง การที่บุคคลหนึ่งได้นึกคิดหรือเกิดความรู้สึกว่าสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง ภายใต้อารมณ์จิตใจที่สามารถแสดงออกด้วยการพูด การเขียน การอ่าน หรืออื่นๆ โดยอาศัยระยะเวลา ประสบการณ์หรือสภาพแวดล้อมทางสังคมหรือสิ่งเร้าภายนอกให้เกิดความรู้สึกจากการสัมผัส การรับรู้ ความคิดรวบยอด การเรียนรู้ หรือความรู้ ส่งผลให้เกิดความตระหนักและนำไปสู่พฤติกรรมที่แสดงออกในสิ่งนั้น

ส่วน ลิขสิทธิ์ หมายถึง สิทธิแต่เพียงผู้เดียวที่จะกระทำการใด ๆ เกี่ยวกับงานที่ผู้สร้างสรรค์ได้ริเริ่มโดยการใช้สติปัญญา ความรู้ ความสามารถ และความวิริยะอุตสาหะของตนเองในการสร้างสรรค์ โดย

ไม่ลอกเลียนงานของผู้อื่น ซึ่งงานที่สร้างสรรค์ต้องเป็นงานตามประเภทที่กฎหมายลิขสิทธิ์ให้คุ้มครอง โดยผู้สร้างสรรค์จะได้รับความคุ้มครองทันทีที่สร้างสรรค์โดยไม่ต้องจดทะเบียน

ประเภทของงานสร้างสรรค์ที่มีลิขสิทธิ์ มีด้วยกัน 2 ประเภท คือ

1. งานที่มีลักษณะทั่วไป ได้แก่ งานวรรณกรรม เช่น หนังสือ จุลสาร สิ่งเขียน สิ่งพิมพ์ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ งานนาฏกรรม เช่น งานเกี่ยวกับการรำ การเต้น การทำท่า หรือการแสดงที่ประกอบเป็นเรื่องเป็นราว การแสดงโดยวิธีใช้ งานศิลปกรรม เช่น งานด้านจิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม ภาพพิมพ์ ภาพประกอบแผนที่ โครงสร้าง ศิลปะประยุกต์ ภาพถ่าย และแผนผัง ของงานดังกล่าว งานดนตรีกรรม เช่น เนื้อร้อง ทำนอง โน้ตเพลงที่ได้แยกแยะเรียบเรียงเสียงประสานแล้ว งานโสตทัศนวัสดุ เช่น วีดิโอเทป แผ่นเลเซอร์ดิสก์ เป็นต้น งานภาพยนตร์ งานสิ่งบันทึกเสียง เช่น เทปเพลง แผ่นคอมแพคดิสก์ งานแพร่เสียงแพร่ภาพงานอื่นใดในแผนกวรรณคดี แผนกวิทยาศาสตร์ หรือแผนกศิลปะ

2. ลักษณะงานสืบเนื่อง ได้แก่ งานดัดแปลง หมายถึง การทำซ้ำโดยเปลี่ยนรูปแบบปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมโดยได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ งานรวบรวมหรือประกอบเข้าด้วยกัน โดยได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์

การได้มาซึ่งลิขสิทธิ์ซึ่งสิทธิในลิขสิทธิ์จะเกิดขึ้นโดยทันทีนับตั้งแต่ผู้สร้างสรรค์ได้สร้างผลงาน โดยไม่ต้องจดทะเบียน ซึ่งมีลักษณะการได้มา ดังนี้ คุ้มครองทันทีที่ได้มีการสร้างสรรค์งานนั้น กรณีที่ยังไม่ได้มีการโฆษณางาน ผู้สร้างสรรค์ต้องเป็นผู้มีสัญชาติไทยหรือมีสัญชาติในประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญา ว่าด้วยการคุ้มครองลิขสิทธิ์ที่ประเทศไทยเป็นภาคีอยู่ด้วย กรณีที่มีการโฆษณาแล้ว ต้องเป็นการโฆษณาครั้งแรกในราชอาณาจักรหรือในประเทศที่เป็นภาคีฯ กรณีที่ผู้สร้างสรรค์เป็นนิติบุคคล ต้องเป็นนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย การละเมิดลิขสิทธิ์ ประกอบด้วย การละเมิดลิขสิทธิ์โดยตรง : คือ การทำซ้ำ ดัดแปลง เผยแพร่โปรแกรมคอมพิวเตอร์แก่สาธารณชน รวมทั้งการนำต้นฉบับหรือสำเนา งานดังกล่าวออกให้เช่า โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ การละเมิดลิขสิทธิ์โดยอ้อม : คือ การกระทำการทางคำ หรือการกระทำที่มีส่วนสนับสนุนให้เกิดการละเมิดลิขสิทธิ์ดังกล่าวข้างต้นโดยผู้กระทำรู้อยู่แล้ว ว่างานใดได้ทำขึ้นโดยละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่น แต่ก็ยังกระทำเพื่อกำไรจากงานนั้น ได้แก่ การขาย มีไว้เพื่อขาย ให้เช่า เสนอให้เช่า ให้เช่าซื้อ เสนอให้เช่าซื้อ เผยแพร่ต่อสาธารณชน แจกจ่ายในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อเจ้าของลิขสิทธิ์และนำหรือส่งเข้ามาในราชอาณาจักร

สาเหตุที่ทำให้ละเมิดลิขสิทธิ์โดยเฉพาะซอฟต์แวร์ เป็นเพราะ 1) ของแท้มีราคาแพง และมีค่าใช้จ่ายสูง 2) การละเมิดลิขสิทธิ์ทำได้ง่ายและรวดเร็ว หรือรับซื้อของโจร 3) ตัวสินค้าก็มีคุณภาพเทียบเท่าใกล้เคียงของจริง (นำของจริงมาขายต่อ) 4) อยากรู้ของผู้อื่นมาใช้โดยไม่ต้องลงทุน 5) เป็นวัฒนธรรมของคนในสังคมที่ไม่เคารพสิทธิของผู้อื่น ชอบใช้ทรัพย์สินทางปัญญาของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือขี้โกง 6) ชอบใช้ของสำเร็จรูปที่ใช้งานได้โดยไม่ต้องพัฒนาตนเอง 7) สังคมมีแผนการศึกษาสั่งสอนให้ผู้เรียนหลงผิด เป็นผลให้ผู้เรียนไม่มีทางเลือกในการเลือกใช้ซอฟต์แวร์ที่ถูกต้องตามกฎหมาย เช่น นำซอฟต์แวร์เถื่อนมาสอน นำระบบปฏิบัติการเถื่อนมาสอน เป็นต้น 8) สังคมใดที่ไม่มีคุณภาพ บุคคลในสังคมนั้นย่อมจะมีพฤติกรรมของการละเมิดสิทธิผู้อื่นสูง

ดังนั้นความตระหนักในลิขสิทธิ์ จึงหมายถึง การรู้ประจักษ์ชัดหรือรู้ชัดเจนในเรื่องสิทธิ ของงานที่มีผู้อื่นสร้างสรรค์หรือริเริ่มโดยการใช้สติปัญญา ความรู้ ความสามารถ และความวิริยะอุตสาหะของเขา ซึ่งตัวเราก็จะไม่ลอกเลียนงานของผู้อื่น เพราะความตระหนักเป็นการรู้ที่อยู่ใต้จิตสำนึกตลอดเวลา

ครั้งใดที่เกิดปัญหาหรือพบเห็นเรื่องราวที่เรามีความรู้ก็จะดึงดูดใจได้สำนึกทำให้เห็นภาพได้อย่างชัดเจน ไม่ว่าในภาวะใดก็ตาม ความสำนึกที่ฝังลึกและถูกต้องนั้นจะไม่เปลี่ยนแปลง

ทักษะการคิดสร้างสรรค์

ทักษะการคิดสร้างสรรค์ เป็นความสามารถของมนุษย์ด้านหนึ่งที่มีผู้ให้ความสนใจศึกษากันอย่างมากมาย ในส่วนของความหมายของทักษะการคิดสร้างสรรค์นั้น มีผู้ให้ความหมายดังนี้

Mangrulkar, Whitman, & Posner (2001) ได้ให้ความหมายของทักษะการคิดสร้างสรรค์ว่า หมายถึง ความสามารถในการรับรู้สภาพของสังคม ความเชื่อ ค่านิยมแล้วนำสิ่งที่รับรู้มาทำให้เป็นสิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น

Neeley (2004) กล่าวว่า ทักษะการคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถในการคิดออกไปอย่างกว้างขวาง โดยไม่ยึดติดอยู่ในกรอบ

Sternberg (2004) กล่าวว่า ทักษะการคิดสร้างสรรค์ คือ ความสามารถที่จะผลิตงานที่ทั้งแปลกใหม่ ฉีกกรอบ คนคาดไม่ถึง แตกต่างจากงานของคนอื่นที่ทำมาก่อนแล้ว (Novel) และมีความเหมาะสม มีประโยชน์ใช้ได้จริง ตอบสนองกับสิ่งที่ต้องการ ตอบโจทย์ปัญหาอย่างเหมาะสม (Appropriate) ผลผลิตของทักษะการคิดสร้างสรรค์อาจอยู่ในรูปของงานที่สามารถจับต้องมองเห็นได้ เช่น งานทางสถาปัตยกรรม ศิลปะ ดนตรี สิ่งประดิษฐ์ หรืองานทางการศึกษา วิทยาศาสตร์ และงานทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของเรา

ธีระ ชัยยุทธยรรยง (2545) ได้ให้ความหมายของทักษะการคิดสร้างสรรค์ว่า หมายถึง ความสามารถในการคิด และหาแนวทางคัดเลือกประสบการณ์ในภาวะการณ์ต่าง ๆ มาจัดการให้เป็นแม่แบบใหม่ในการนำไปใช้งานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2547) กล่าวว่า ทักษะการคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถในการสร้างแนวคิดใหม่ แสวงหาและพิจารณาทางเลือกที่หลากหลาย พลิกแพลง ปรับเข้าหาแนวทางสำรวจทางเลือกที่เหมาะสมและข้อตกลงที่ทำนาย

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550) ได้ให้ความหมายของทักษะการคิดสร้างสรรค์ว่า หมายถึง ความสามารถในการมองเห็นสิ่งต่าง ๆ ในแง่มุมใหม่ หรือเป็นการกระทำสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวหรือไม่ซ้ำแบบใคร มีความแปลกใหม่ เป็นการเชื่อมโยงสิ่งที่ไม่สัมพันธ์ให้กลายเป็นสิ่งใหม่ได้อย่างเหมาะสม

อุษณีย์ อนุรุทธ์วงศ์ (2555) กล่าวว่า ทักษะการคิดสร้างสรรค์ หรือความสร้างสรรค์คือ กระบวนการทางความคิดที่มีจุดเริ่มต้นจากการมองเห็นประเด็นของปัญหา หรือสิ่งที่ยังเป็นช่องว่างที่ทำให้เกิดการแก้ปัญหาในรูปแบบใหม่ หรือความคิดใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ เหมาะสมและสามารถใช้ได้จริง จากการใช้กลยุทธ์ทางความคิดที่หลากหลาย ทั้งการวิเคราะห์ประเด็น การนำเอาความรู้ที่มีอยู่มาเชื่อมโยง การใช้จินตนาการ การมองหาช่องว่างที่แตกต่างจนสามารถตอบโจทย์ที่ตั้งใจไว้ได้

นอกจากนี้ Urban (2004) มีมุมมองว่า ทักษะการคิดสร้างสรรค์ควรมีลักษณะดังต่อไปนี้คือ

1. วิธีคิดสร้างสิ่งใหม่ที่ไม่ธรรมดา แปลก ที่เป็นหนทาง และทางออกปัญหาที่ลงตัว ล้ำหน้า ที่ละเอียดอ่อนซับซ้อน

2. การมองสิ่งต่างๆ ในมุมกว้าง เจาะลึกไปเห็นประเด็นปัญหาอย่างมีจุดมุ่งหมาย

3. การวิเคราะห์โดยการที่เอาหนทางแก้ปัญหาเป็นตัวตั้ง ซึ่งมีกระบวนการทางความคิดที่ยืดหยุ่น ความคิดที่ไม่ธรรมดา ถักทอโยงใยกับสิ่งต่างๆ หลายมิติ ที่อาศัยความรู้ ข้อมูล ประสบการณ์ที่อยู่บนพื้นฐานของจินตนาการอันอุดม

4. การสังเคราะห์ การสร้างโครงสร้างใหม่ การนำเอาข้อมูลต่างๆ มาประมวล มาวางรากฐานทิศทางใหม่ที่มีกระบวนการที่เป็นเอกลักษณ์

Urban (2004) ได้นำเสนอ “ทฤษฎีองค์ประกอบของ Urban” ซึ่งพัฒนามาจากรากฐานทฤษฎีกลุ่มจิตวิทยาแบบเกสตาท์ (Gestalt Psychology) Urban อธิบายว่า การเกิดความคิดสร้างสรรค์ต้องพิจารณาถึงกระบวนการที่เกิดอยู่ภายในตัวผู้คิดและผลที่เกิดจากความคิดที่สร้างความเปลี่ยนแปลงโลกภายนอกด้วย โดยเชื่อว่ากระบวนการสร้างสรรค์มีลักษณะดังนี้

1. องค์ประกอบด้านความคิดสร้างสรรค์

1.1 การสร้างสิ่งใหม่ที่ไม่ธรรมดา แปลก ที่เป็นหนทาง และทางออกของปัญหาที่ลงตัว ล้ำหน้า ที่ละเอียดอ่อนซับซ้อน

1.2 การมองสิ่งต่างๆ ในมุมกว้าง เจาะลึกไปเห็นประเด็นปัญหา อย่างมีจุดมุ่งหมาย

1.3 การวิเคราะห์ โดยการที่เอาหนทางแก้ปัญหาเป็นตัวตั้ง ซึ่งมีกระบวนการทางความคิดที่ยืดหยุ่น ความคิดที่ไม่ธรรมดา ถักทอโยงใยกับสิ่งต่างๆ หลายมิติ ที่อาศัยความรู้ ข้อมูล ประสบการณ์ที่อยู่บนพื้นฐานของจินตนาการอันอุดม

1.4 เป็นการสังเคราะห์ การสร้างโครงสร้างใหม่ การนำเอาข้อมูลต่างๆ มาประมวล มาวางรากฐานทิศทางใหม่ ที่มีกระบวนการที่เป็นเอกลักษณ์

องค์ประกอบทางความคิดของความคิดสร้างสรรค์ของ Urban มี 6 องค์ประกอบที่มาจากองค์ประกอบทางความคิด-ความรู้ และองค์ประกอบด้านบุคลิกภาพ ดังนี้

2. องค์ประกอบทางความคิด-ความรู้

2.1 ความคิดและการปฏิบัติที่มีความหลากหลาย มีลักษณะอ่อนน้อม ความแปลกใหม่

2.2 ความรู้ทั่วไป และความคิดที่เป็นพื้นฐาน

2.3 ความรู้เฉพาะทาง และทักษะเฉพาะทาง

3. องค์ประกอบด้านบุคลิกภาพ

3.1 ความมีใจจดจ่อต่องาน มีความมุ่งมั่นหมั่นสำเร็จ

3.2 มีแรงจูงใจและแรงผลักดันภายในสูงมาก

3.3 เป็นคนเปิดเผย อดทนที่จะพยายามหาทางพิสูจน์ความสงสัย หรือความคลุมเครือ โดยในแต่ละองค์ประกอบทำงานร่วมกัน ไม่ใช่แยกทำเป็นส่วน แต่เป็นกระบวนการทำงานที่เป็นระบบ ทั้งในด้านวิธีคิด ความรู้ การปฏิบัติที่มีแรงจูงใจเป็นตัวขับเคลื่อนอยู่ภายในที่เป็นพลังสำคัญทำให้คนพยายามหาหนทางสู่ทางออกที่สำเร็จในที่สุด

กระบวนการของทักษะการคิดสร้างสรรค์

กระบวนการคิดสร้างสรรค์ (Creative Process) หมายถึง วิธีคิดหรือกระบวนการทำงานของสมองในการคิดอย่างสร้างสรรค์ และสามารถคิดแก้ปัญหาได้สำเร็จ กระบวนการคิดสร้างสรรค์นั้นเกิดขึ้นเมื่อคนเรามุ่งไปสู่จุดมุ่งหมายที่แปลกใหม่ มีผู้กล่าวถึงกระบวนการคิดอย่างสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

Perkins (1991) ให้ความเห็นว่า กระบวนการสร้างสรรค์เป็นกระบวนการทางความคิดที่นำไปสู่ผลลัพธ์ที่สร้างสรรค์ที่มีกระบวนการที่เป็นขั้นดังนี้คือ

1. จุดประสงค์ของความคิด
2. ขั้นตอนการวางโครงสร้าง
3. ขั้นตอนการพัฒนารูปแบบที่ชัดเจน
4. ขั้นตอนตรวจสอบความคิด สิ่งที่ขัดแย้งกับความคิด
5. ขั้นสรุปความคิด

การพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์

ทักษะการคิดสร้างสรรค์นั้นเป็นสิ่งที่สามารถส่งเสริมและพัฒนาได้ ทั้งจากการเลี้ยงดู การฝึกฝน การสอน รวมทั้งการจัดสิ่งแวดล้อมหรือการสร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการคิดสร้างสรรค์ ซึ่งมีผู้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์และกล่าวถึงแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมไว้ดังนี้

Sternberg & Williams (1996) ได้สรุปแนวทางในการพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ไว้เป็นคำแนะนำ 26 ประการ ดังนี้

เงื่อนไขเบื้องต้น

1. พัฒนารูปแบบความคิดสร้างสรรค์
2. สร้างประสิทธิภาพของตนเอง

กลยุทธ์พื้นฐาน

3. การหาข้อสรุปต่อประเด็นคำถาม
4. ทำความกระจ่างกับประเด็นปัญหา และทบทวนทำความเข้าใจกับประเด็น

ปัญหาใหม่ให้ชัดเจนขึ้น

5. สนับสนุนให้เกิดการสร้างความคิด
6. ส่งเสริมการผสมผสานความคิด

เคล็ดลับของการสอน

7. จัดเวลาเพื่อทักษะการคิดสร้างสรรค์
8. ฝึกอบรมและประเมินความคิดสร้างสรรค์
9. ให้รางวัลกับความคิดหรือผลงานที่สร้างสรรค์

การหลีกเลี่ยงจากอุปสรรค

10. สนับสนุนการลองเสี่ยงที่มีเหตุมีผล
11. มีความอดทนต่อความไม่ชัดเจนคลุมเครือ
12. ยอมให้มีการผิดพลาดเกิดขึ้นได้
13. แยกแยะว่าอะไรคืออุปสรรค แล้วก้าวข้ามอุปสรรค

การเพิ่มกลยุทธ์ให้ซับซ้อนขึ้น

14. สอนการมีวินัยในตน
15. ส่งเสริมการมีวินัยในตน
16. การชะลอการยกย่องชื่นชม หรือการให้รางวัล

การใช้ต้นแบบ

17. การใช้เรื่องราวความสำเร็จของคนที่มีความสร้างสรรค์
18. สนับสนุนความร่วมมือทางสร้างสรรค์
19. มีจินตนาการในเรื่องทัศนคติ หรือมุมมองของคนอื่น

การเสาะหาสิ่งแวดลอม

20. ตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งแวดลอม
21. ค้นหาความท้าทาย
22. เสาะหาสิ่งแวดลอมที่ปลุกเร้าความสนใจ ความคิดใหม่ ๆ
23. สร้างเวทีเพื่อสร้างพลังความคิด
24. สร้างความเข้มแข็งทางความคิด

วิธีคิดในระยะยาว

25. มีการเจริญเติบโตอย่างสร้างสรรค์
26. เปลี่ยนวิธีคิดมาเป็นทักษะการคิดสร้างสรรค์

ส่วน Feldhuden & Triffinger (1980) ยังได้ให้คำแนะนำในการสร้างสิ่งแวดลอมทางการเรียนรู้ในห้องเรียนเพื่อพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. สนับสนุน และส่งเสริมความคิดที่แปลก และแตกต่างจากคนอื่น
2. ใช้วิกฤตให้เป็นโอกาส ให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงข้อผิดพลาด และมองเห็นวิธีที่จะได้รับการยอมรับในเรื่องแนวคิด

3. นำสิ่งที่ผู้เรียนสนใจมาบูรณาการกับการเรียนการสอนเท่าที่จะเป็นไปได้ ให้โอกาสผู้เรียนที่จะใช้เวลาคิดสร้างสรรค์ เพราะความสร้างสรรค์มีได้มาได้ในทันทีทันใดเสมอไป

4. สร้างสรรค์บรรยากาศที่มีการยอมรับความคิดเห็นระหว่างผู้เรียน-ผู้สอน เพื่อผู้เรียนจะสามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาความรู้ สร้างความรู้ร่วมกัน ในขณะเดียวกันก็มีอิสระทางคิดให้ผู้เรียนมองเห็นแง่มุมของความหลากหลายทางทักษะการคิดสร้างสรรค์ ประเภทของความสร้างสรรค์ว่าอาจมาในรูปแบบของศิลปะ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ วรรณกรรม ฯลฯ ความสร้างสรรค์สามารถปรากฏได้ในทุกสาขาและทุกวงการ

5. สนับสนุนความคิดหลากหลาย ครูต้องเป็นคนที่เก่งในการประสาน จัดเตรียมและบริหารทรัพยากร

6. รับฟัง และมีส่วนร่วมด้วยบรรยากาศที่ทำให้ผู้เรียนสนุก เป็นสุข ปลอดภัย มีอิสระอนุญาตให้ผู้เรียนมีส่วนในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมทางการเรียนรู้ของเขา และแสดงให้เห็นถึงคุณค่าของการมีส่วนร่วมโดยการสนับสนุนความคิดหรือโปรเจ็คของพวกเขา

Baron & Harington (1981) ยังกล่าวว่า ผู้ใหญ่ก็มีส่วนสำคัญในการส่งเสริมให้เด็กสร้างสรรค์ โดยใช้วิธีดังต่อไปนี้

1. จัดสิ่งแวดลอมที่ทำให้เด็กเกิดการอยากรู้อยากลองตรวจสอบ และเล่นโดยปราศจากข้อห้าม
2. ยอมรับความคิดที่อาจพิสดารจากคนทั่วไป
3. ใช้กลยุทธ์การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ในทุกวิชา เน้นการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน
4. จัดเวลาที่จะทำให้เด็กสร้างความคิด จินตนาการ ความคิดแปลกใหม่โดยเฉพาะเน้นกระบวนการมากกว่าผลลัพธ์

Garble (2010) และ DeBord (2005) ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ให้กับเด็กในสถานศึกษาว่าครูต้องมีการตอบสนองที่ฉับไว มีอารมณ์ขัน รู้จักหลีกเลี่ยงการตั้งโจทย์ที่คาดหวังคำตอบแบบปลายปิด เพราะทักษะการคิดสร้างสรรค์จะสร้างได้ดีในบรรยากาศที่ไม่

เข้มงวด ไม่ตีกรอบที่ยึดครูเป็นศูนย์กลาง ให้อิสราภาพทางความคิด ยอมให้เกิดความผิดพลาด และเคารพความคิดของเด็ก และนอกจากการสร้างบรรยากาศทางการเรียนแล้ว ครูควรส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนโดยพยายามสร้างโจทย์ปัญหาที่จะทำให้เกิดการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ที่สามารถใช้กลยุทธ์กระตุ้นความคิดและเราสามารถสังเกตพฤติกรรมสร้างสรรค์ของเด็กได้ดังนี้

1. สร้างความคิดหลังไหล ครูควรยื่นโจทย์ที่ให้ได้คำตอบได้หลายทิศทาง เด็กที่ตอบได้หลายๆ ทิศทางมีแนวโน้มว่าจะเป็นผู้ที่สร้างสรรค์ได้มากกว่าเด็กทั่วไป

2. สร้างสิ่งแวดล้อมที่ยั่วยุ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Environment) การสร้างสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมทั้งความคิดแปลกใหม่ และความคิดที่หลากหลายจะทำให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ได้ดี เพราะเด็กจะแก้ปัญหาจากการเก็บความคิด ต้นทุนทางความคิดจากสิ่งแวดล้อมรอบตัว

3. สร้างโอกาสให้สร้างสรรค์ เพื่อให้การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์เกิดขึ้นได้รวดเร็วขึ้น ครูควรมีการจัดเวลาเพื่อการเล่น และจินตนาการ ทั้งเรื่องจริงออกไป คิดฉีกกรอบ

4. สร้างความเป็นตัวเอง ครูควรให้เด็กคิด หรือทำสิ่งต่างๆ โดยลดคำสั่งให้น้อยลง

5. ฝึกให้กล้าเสี่ยง ฝึกให้เด็กกล้าที่จะลองเสี่ยง (ต้องไม่เสี่ยงในเรื่องที่จะเป็นอันตรายต่อชีวิตและจิตใจของเด็ก) และต้องให้เด็กเรียนรู้ว่าทุกครั้งที่เราเสี่ยงนั้นไม่ได้หมายความว่าความสำเร็จเสมอไป แต่เด็กจะมีทักษะในการประเมินความสำเร็จ และการป้องกันความล้มเหลวโดยที่ใช้ความคิดสร้างสรรค์

6. ลดความคิดเชิงลบ การสร้างทัศนคติเชิงบวกจะช่วยสร้างความเข้มแข็งทางทักษะการคิดสร้างสรรค์ได้

7. ให้เรียนรู้การสื่อสารรูปแบบต่างๆ การส่งเสริมการสื่อสารต่างวัฒนธรรม หรือต่างรูปแบบทำให้เด็กเกิดความเคารพในความคิดและการตัดสินใจของคนอื่น

8. ระดมสมอง ทำการระดมสมองทำให้เด็กสร้างความคิดและเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น

9. ให้กำลังใจ การชมเชยเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมสร้างสรรค์ หรือการให้กำลังใจเมื่อเกิดความท้อถอย ทำให้เด็กมีพลังใจที่จะสืบสานความคิดของตนให้เป็นทักษะ

10. ตีชมด้วยความจริงใจ การติ ชม งานเด็ก ต้องมีมาตรฐาน มีเกณฑ์ที่จะให้เด็กสามารถเรียนรู้ว่าจะปรับปรุงวิธีคิด หรือผลงานของเขา ได้อย่างไร

Rivero (2002) ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนรู้สร้างสรรค์กับเด็กที่เรียนโดยครอบครัวจัดการศึกษาให้ ได้ให้คำแนะนำว่าการสร้างการเรียนรู้ที่สร้างสรรค์ให้กับเด็กๆ นั้นควรมีลักษณะดังนี้คือ

1. ให้ความเคารพต่อความคิด คำถาม หรือคำตอบ ที่อาจแปลกแตกต่างจากเด็กทั่วไป

2. สอนให้เด็กชื่นชมกับความพยายามในการสร้างงานที่สร้างสรรค์ของตนเอง

3. ใช้ความอดทนกับการแสดงความคิดเห็นของเด็ก ไม่ว่าจะเห็นด้วยหรือไม่ก็ตาม ส่งเสริมให้เขาทดสอบความคิดของตนเองว่าถูกหรือผิด

4. สนับสนุนให้เด็กฝึกการสื่อสาร การแสดงความคิดเห็นของตนเองกับเพื่อนๆ

5. หาโอกาสให้เด็กๆ เพื่อจะเรียนรู้ คิดค้นหาสิ่งที่มีคุณค่ากับตนเอง โดยไม่มีการจับจ้องหรือประเมินในทันทีทันใด เพราะการเน้นการประเมินในทุกกิจกรรมอาจเป็นการทำลายกระบวนการคิดสร้างสรรค์ของเด็ก แต่ควรสังเกตการเปลี่ยนแปลงทางความคิด ผลกระทบที่เกิดขึ้นหลังจากที่เด็กได้เรียนรู้ในกิจกรรมต่างๆ

6. สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับเด็กๆ เพราะสัมพันธภาพที่ดีทำให้เด็กเห็นคุณค่าในตนมากขึ้น และรู้สึกปลอดภัยที่จะแสดงความคิดเห็น

7. หลีกเลี่ยงความพยายามที่จะให้เด็กได้คำตอบที่ถูกต้องอย่างที่ต้องการ

8. หลีกเลี่ยงการสกัดกั้นจินตนาการของเด็กๆ โดยความพยายามดึงเข้าหาความเป็นจริง

9. หลีกเลี่ยงการเปรียบเทียบกับเด็กอื่น

10. สนับสนุนและพยายามตอบสนองความอยากรู้อยากเห็นของเด็ก

ทักษะการคิดวิเคราะห์

แนวคิดเกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์เพ่งเป็นที่แพร่หลายและมีความสำคัญต่อสังคมแห่งโลกไร้พรมแดนมากขึ้นเป็นลำดับ จึงมีผู้เขียนหนังสือและมีการเปิดสอนวิชานี้อย่างแพร่หลายตามมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ทั่วโลก ดังนั้นความหมายและนิยามของ "การคิดวิเคราะห์" จึงมีความหลากหลาย ดังเช่น

การคิดวิเคราะห์ หมายถึง ชนิดของกิจกรรมทางจิตที่แจ่มแจ้ง แม่นยำและมีความมุ่งหมายที่ชัดเจน ปกติจะเกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาที่ซับซ้อนในโลกของความเป็นจริง เป็นการสร้างทางแก้ปัญหาเชิงซ้อน เป็นการหิบบกความแตกต่าง การสังเคราะห์และบูรณาการข้อมูลข่าวสาร ชูความแตกต่างระหว่างข้อเท็จจริงกับความเห็น หรือการอนุมานศักยภาพของผลที่จะตามออกมา แต่การคิดวิเคราะห์ยังโยงไปถึงกระบวนการประเมินคุณภาพในความคิดของตนเองได้ด้วย

การคิดวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการประเมินข้อมูลและความเห็นอย่างมีระบบ มีเป้าหมายที่ชัดเจนและถูกต้องและด้วยวิธีการที่มีประสิทธิภาพ

การคิดวิเคราะห์ คือ เครื่องมือที่จำเป็นยิ่งยวดเพื่อการตัดสินใจหรือลงความเห็นด้วยวิธีสืบเสาะ กำหนดเป้าหมายที่ถูกต้องชัดเจนและการบังคับตนเองไม่ให้ถูกชักจูง เพื่อให้ได้มาซึ่งการแปลความหมาย การวิเคราะห์ การประเมินและการลงความเห็นตลอดจนการอธิบายพยานหลักฐานหรือสิ่งอ้างอิง แนวคิดวิธีการ การกำหนดกฎเกณฑ์หรือบริบทของข้อพิจารณาที่เป็นที่มาของข้อสรุป ความเห็น หรือข้อตัดสินใจ

การคิดวิเคราะห์ คือ การสะท้อนความคิดที่มีเหตุผลโดยการพุ่งประเด็นไปเน้นที่การตัดสินใจที่จะเชื่อหรือตัดสินใจที่จะกระทำในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง กล่าวให้ชัดก็คือการประเมินในความจริง ความแม่นยำ และ/หรือคุณค่าของความรู้หรือข้อถกเถียงที่ได้รับ ในการนี้ต้องการการวิเคราะห์ความรู้หรือความเชื่อที่ได้รับมาอย่างระมัดระวัง ตรงจุด เกะติดและเป็นรูปธรรมที่มีเหตุผล เพื่อให้สามารถตัดสินใจว่าสิ่งนั้น ๆ จริงหรือมีคุณค่าจริงหรือไม่

การคิดวิเคราะห์ คือ กระบวนการประเมินข้อเสนอหรือสมมติฐานที่ได้รับแล้วทำการไต่ตรองตัดสินใจบนพื้นฐานแห่งพยานหลักฐานที่น่ามาสนับสนุน ตัวอย่าง: พิจารณาตาม 5 ขั้นตอนของการคิดวิเคราะห์

1. เรากำลังถูกบอกให้เชื่อหรือยอมรับอะไร สมมติฐานในเรื่องนี้คืออะไร
2. มีพยานหลักฐานใดที่ใช้สนับสนุนในเรื่องนี้ และหลักฐานนี้เชื่อถือได้และหนักแน่นแล้วหรือ
3. มีทางเลือกอื่นใดอีกหรือไม่สำหรับการตีความพยานหลักฐานนี้
4. มีหลักฐานเพิ่มเติมอื่นใดอีกหรือไม่ที่จะนำมาช่วยประเมินทางเลือกเหล่านั้น
5. ข้อสรุปใดที่มีเหตุผลมากที่สุดตามพยานหลักฐานและคำอธิบายของทางเลือก

การคิดวิเคราะห์ คือ ความมุ่งมั่นยึดติดกับการตรวจสอบหลักฐานที่สนับสนุนความเชื่อทางแก้ปัญหา หรือข้อสรุปการยอมรับ

การคิดวิเคราะห์ คือ การให้เหตุผลและการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ ที่รวมถึงการระดม และการมีตรรกะในของการคิดที่อยู่ในระดับสูง

การคิดวิเคราะห์คือกระบวนการที่มีระบบการใช้ปัญญาเพื่อการวางแผนความคิด การประยุกต์ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์และ/หรือประเมินข้อมูลด้วยทักษะที่กระตือรือร้นด้วยการ สังเกต การเข้าไปมีประสบการณ์ การสะท้อนกลับ การให้เหตุผลและ/หรือด้วยการสื่อ เพื่อใช้เป็นแนวทาง ไปสู่ความเชื่อหรือการปฏิบัติ

การคิดวิเคราะห์ครอบคลุมถึงองค์ประกอบของเหตุผลทั้ง 8 นั่นคือ ความมุ่งหมาย ความเห็น คำถามของประเด็น ข้อมูลข่าวสาร การแปลความหมายและการอนุมาน แนวคิดหรือมโนทัศน์ ข้อสมมติ การชี้แจงเป็นนัยและผลที่จะตามมา

ซึ่งจากการศึกษาความหมายของการคิดวิเคราะห์ที่ผ่านมา นักวิชาการส่วนใหญ่มีความ คิดเห็นเกี่ยวกับความหมายของการคิดวิเคราะห์ที่สอดคล้องกัน คือ การคิดวิเคราะห์หมายถึง การพิจารณาสิ่งต่างๆ ในส่วนย่อยๆ ซึ่งประกอบด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ด้านความสัมพันธ์และด้าน หลักการจัดการโครงสร้างของการสื่อความหมาย และสอดคล้องกับกระบวนการคิดวิเคราะห์ทาง วิทยาศาสตร์ คือ การคิดจำแนก รวบรวมเป็นหมวดหมู่ และจัดประเด็นต่างๆ เชื่อมโยงความสัมพันธ์ ดังนั้น การคิดเชิงวิเคราะห์เป็นทักษะการคิดที่สามารถพัฒนาให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนได้ และให้คงทนจนถึงระดับ มหาวิทยาลัย

ลักษณะของการคิดวิเคราะห์

สุวิทย์ มูลคำ (2548) ได้จำแนกลักษณะของการคิดวิเคราะห์ ไว้เป็น 3 ด้าน คือ

1. การวิเคราะห์ส่วนประกอบ เป็นความสามารถในการแยกแยะค้นหาส่วนประกอบที่ สำคัญของสิ่งหรือเรื่องราวต่างๆ เช่น การวิเคราะห์ส่วนประกอบของพืช หรือเหตุการณ์ต่างๆ ตัวอย่าง คำถาม เช่น อะไรเป็นสาเหตุสำคัญของการระบาดไข้หวัดนกในประเทศไทย

2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ เป็นความสามารถในการหาความสัมพันธ์ของส่วนสำคัญ ต่างๆ โดยระบุความสัมพันธ์ระหว่างความคิด ความสัมพันธ์ในเชิงเหตุผล หรือความแตกต่างระหว่าง ข้อโต้แย้งที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้อง ตัวอย่างคำถาม เช่น การพัฒนาประเทศกับการศึกษามีความสัมพันธ์ กันอย่างไร

3. การวิเคราะห์หลักการ เป็นความสามารถในการหาหลักความสัมพันธ์สำคัญใน เรื่องนั้นๆ ว่าสัมพันธ์กันอยู่โดยอาศัยหลักการใด ตัวอย่างคำถาม เช่น หลักการสำคัญของศาสนาพุทธ ได้แก่อะไร จะเห็นได้ว่าการวิเคราะห์นั้นจะต้องกำหนดสิ่งที่จะต้องวิเคราะห์ กำหนดจุดประสงค์ที่ต้องการ จะวิเคราะห์ แล้วจึงวิเคราะห์อย่างมีหลักเกณฑ์ โดยใช้วิธีการพิจารณาแยกแยะ เทคนิควิธีการในการ วิเคราะห์ เพื่อรวบรวมประเด็นสำคัญ หาคำตอบให้กับคำถาม โดยมีลักษณะของการคิดวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ วิเคราะห์ความสำคัญและวิเคราะห์หลักการของเรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่างๆ

3.1 การคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ได้แก่ การเชื่อมโยงข้อมูล ตรวจสอบแนวคิด สำคัญและความเป็นเหตุเป็นผล แล้วนำมาหาความสัมพันธ์และข้อขัดแย้งในแต่ละสถานการณ์ได้

3.2 การคิดวิเคราะห์ความสำคัญ ได้แก่ การจำแนกแยกแยะความแตกต่างระหว่าง ข้อเท็จจริงและสมมติฐานแล้วนำมาสรุปความได้

3.3 การคิดวิเคราะห์หลักการ ได้แก่ การวิเคราะห์รูปแบบ โครงสร้าง เทคนิค วิธีการ และการเชื่อมโยงความคิดรวบยอด โดยสามารถแยกความแตกต่างระหว่างข้อเท็จจริงและทัศนคติของผู้เขียนได้

องค์ประกอบของการคิดวิเคราะห์

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548) กล่าวว่า องค์ประกอบของการคิดวิเคราะห์ประกอบด้วย

1. การตีความ ความเข้าใจ และให้เหตุผลแก่สิ่งที่ต้องการวิเคราะห์เพื่อแปลความของสิ่งนั้นขึ้นกับความรู้ประสบการณ์และค่านิยม
2. การมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่จะวิเคราะห์
3. การช่างสังเกต สงสัย ช่างถาม ขอบเขตของคำถาม ที่เกี่ยวข้องกับการคิดเชิงวิเคราะห์จะยึดหลัก 5W 1H คือ ใคร (Who) อะไร (What) ที่ไหน (Where) เมื่อไร (When) ทำไม (Why) อย่างไร (How)
4. การหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผล (คำถาม) ค้นหาคำตอบได้ว่า อะไรเป็นสาเหตุให้เรื่องนั้นเชื่อมกับสิ่งนี้ได้อย่างไร เรื่องนี้ใครเกี่ยวข้อง เมื่อเกิดเรื่องนั้นส่งผลกระทบอย่างไร มีองค์ประกอบใดบ้างที่นำไปสู่สิ่งนั้น มีวิธีการหรือขั้นตอนการทำให้เกิดสิ่งนี้อย่างไร มีแนวทางแก้ไขปัญหายังไงบ้าง ถ้าทำเช่นนี้จะเกิดอะไรขึ้นในอนาคต ลำดับเหตุการณ์นี้ดูว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร เขาทำสิ่งนี้ได้ได้อย่างไร สิ่งนี้เกี่ยวข้องกับสิ่งที่เกิดขึ้นได้อย่างไร

การคิดวิเคราะห์เป็นกระบวนการที่ใช้ปัญญาหรือใช้ความคิดนำพฤติกรรม ผู้ที่คิดวิเคราะห์เป็นจึงสามารถใช้ปัญญานำชีวิตได้ในทุกๆ สถานการณ์ เป็นบุคคลที่ไม่โลภ ไม่เห็นแก่ตัว ไม่ยึดเอาตัวเองเป็นศูนย์กลาง มีเหตุผล ไม่มีอคติ มีความยุติธรรม และพร้อมที่จะสร้างสันติสุขในทุกโอกาส

วินิซ สุรารัตน์ (2547) กล่าวถึงการคิดวิเคราะห์ว่าจะต้องอาศัยองค์ประกอบที่สำคัญสองเรื่อง คือ เรื่องความสามารถในการให้เหตุผลอย่างถูกต้องกับเทคนิคการตั้งคำถามเพื่อใช้ในการคิดวิเคราะห์ ซึ่งทั้งสองเรื่องมีความสำคัญต่อการคิดวิเคราะห์เป็นอย่างยิ่ง ความสามารถในการให้เหตุผลอย่างถูกต้อง มีความสำคัญก็เนื่องจากในเรื่องของการคิดการใช้ปัญญาทั้งหลายนั้น เรื่องของเหตุผลจะต้องมีความสำคัญ ถ้าเหตุผลที่ให้ในเบื้องต้นไม่ถูกต้อง หรือมีความคลุมเครือไม่ชัดเจนแล้ว กระบวนการคิดก็จะมีความไม่ชัดเจนตามไปด้วย การเชื่อมโยงสาระต่างๆ เข้าด้วยกันย่อมไม่สามารถกระทำได้ และมีผลสืบเนื่องต่อไปคือ ทำให้การสรุปประเด็นที่ต้องการทั้งหลายขาดความชัดเจน หรืออาจผิดพลาดตามไปด้วย ศูนย์การคิดวิเคราะห์ (Center for Critical Thinking. 1996) กล่าวว่า ความสามารถในการให้เหตุผลอย่างถูกต้องประกอบด้วย

1. วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการให้เหตุผล วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการให้เหตุผลต้องมีความชัดเจนโดยปกติการให้เหตุผลในเรื่องต่างๆ บุคคลจะต้องให้เหตุผลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของเรื่องนั้น ถ้าวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้มีความชัดเจน การให้เหตุผลก็จะเป็นเรื่องง่าย แต่ถ้าไม่ชัดเจน หรือมีความสลับซับซ้อน จะต้องทำให้ชัดเจน การให้เหตุผลก็จะเป็นเรื่องง่าย หรืออาจจะต้องแบ่งแยกออกเป็นข้อย่อยๆ เพื่อลดความสลับซับซ้อนลง และนอกจากนี้เป้าหมายจะต้องมีความสำคัญและมองเห็นว่าสามารถจะทำให้สำเร็จได้จริงๆ

2. ความคิดเห็นหรือกรอบความจริงที่นำมาอ้าง เมื่อมีการให้เหตุผล ต้องมีความคิดเห็นหรือกรอบของความจริงที่นำมาสนับสนุน ถ้าสิ่งที่นำมาอ้างมีข้อบกพร่อง การให้เหตุผลก็จะผิดพลาดหรือ

บทพร่องตามไปด้วย ความคิดเห็นที่แคบเฉพาะตัว ซึ่งอาจเกิดจากอคติหรือการเทียบเคียงที่ผิด ทำให้การให้เหตุผลทำได้ในขอบเขตอันจำกัด

3. ความถูกต้องของสิ่งที่อ้างอิง การอ้างอิงข้อมูล ข่าวสาร เหตุการณ์ หรือสิ่งต่างๆ มีหลักการอยู่ว่า สิ่งที่น่ามาอ้างอิงจะต้องมีความชัดเจน มีความสอดคล้อง และมีความถูกต้องแน่นอน ถ้าสิ่งที่นำมาอ้างอิงผิดพลาด การสรุปผลหรือการสร้างกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่เป็นผลสืบเนื่องย่อมผิดพลาดด้วย สิ่งที่ต้องระมัดระวังก็คือ ต้องเข้าใจข้อจำกัดของข้อมูลต่างๆ ลองหาข้อมูลอื่นๆ ที่มีลักษณะตรงกันข้าม หรือขัดแย้งกับข้อมูลที่เราใช้อยู่บ้างว่ามีหรือไม่และก็ต้องแน่ใจว่าข้อมูลที่ใช้อ้างอิงนั้นมีความสมบูรณ์เพียงพอด้วย ข้อมูลข่าวสารที่ไม่มีความถูกต้อง มีการบิดเบือนหรือการนำเสนอเพียงบางส่วนและปิดบังหรือมีเจตนาปล่อยปละละเลยในบางส่วน ทำให้การนำไปอ้างอิงหรือเผยแพร่ขาดความสมบูรณ์ ก่อให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบหรือสร้างความเสียหายต่อบุคคล องค์กรหรือสังคมได้ ดังนั้นการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลข่าวสารก่อนที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการอ้างอิงทุกๆ เรื่องจึงเป็นเรื่องที่ควรจะทำด้วยความรอบคอบและระมัดระวังเป็นอย่างยิ่ง

4. การสร้างความคิดหรือความคิดรวบยอด การให้เหตุผลจะต้องอาศัยการสร้างความคิดหรือความคิดรวบยอด ซึ่งมีตัวประกอบที่สำคัญคือ ทฤษฎี กฎ หลักการ ถ้าหากเข้าใจผิดพลาดในเรื่องของทฤษฎี กฎ หรือหลักการต่างๆ ดังที่กล่าวมาแล้ว การสร้างความคิดหรือความคิดรวบยอดก็จะผิดพลาด การให้เหตุผลก็จะไม่ถูกต้องด้วย ดังนั้นเมื่อสร้างความคิดหรือความคิดรวบยอดขึ้นมาได้แล้ว จะต้องแสดงหรืออธิบาย เพื่อบ่งบอกออกมาให้ชัดเจน ลักษณะของความคิดรวบยอดที่ดีจะต้องมีความกระจ่าง มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์ มีความลึกซึ้ง และมีความเป็นกลางไม่โน้มเอียงไปทางใดทางหนึ่ง

5. ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุผลกับสมมติฐาน การให้เหตุผลขึ้นอยู่กับสมมติฐาน เมื่อได้มีการกำหนดสมมติฐานขึ้นมาในกระบวนการแก้ปัญหา ต้องแน่ใจว่าสมมติฐานนั้น กำหนดขึ้นจากสิ่งที่เป็นความจริงและจากหลักฐานที่ปรากฏอยู่ ความบกพร่องในการให้เหตุผลสามารถเกิดขึ้นได้เมื่อบุคคลไปติดยึดในสมมติฐานที่ตั้งขึ้น จนทำให้ความคิดเห็นโน้มเอียงหรือผิดไปจากสภาพที่ควรจะเป็น สมมติฐานที่ดีจะต้องมีความชัดเจน สามารถตัดสินใจ และมีเสถียรภาพเช่นเดียวกัน

6. การลงความเห็น การให้เหตุผลในทุกๆ เรื่อง จะต้องแสดงถึงความเข้าใจด้วยการสรุปและให้ความหมายของข้อมูล ลักษณะการให้เหตุผลนั้นโดยธรรมชาติจะเป็นกระบวนการต่อเนื่องที่เชื่อมโยงกันอยู่ระหว่างเหตุกับผล เช่น เพราะว่าสิ่งนี้เกิด สิ่งนั้นจึงเกิดขึ้น หรือเพราะว่าสิ่งนี้เป็นอย่างนี้ สิ่งที่เกิดขึ้นจากสิ่งนี้จึงเป็นอย่างนั้น ถ้าความเข้าใจในข้อมูลเบื้องต้นผิดพลาด การให้เหตุผลย่อมผิดพลาดด้วย ทางออกที่ดีก็คือ การลงความเห็นจะทำได้ก็ต่อเมื่อมีหลักฐานบ่งบอกอย่างชัดเจน จะต้องตรวจสอบความเห็นนั้นสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อไหนและมีอะไรเป็นตัวชี้แนะอยู่อีกบ้าง ซึ่งอาจทำให้การลงความเห็นผิดพลาด

7. การนำไปใช้ เมื่อมีข้อสรุปแล้วจะต้องมีการนำไปใช้หรือมีผลสืบเนื่อง จะต้องมีความคิดเห็นประกอบว่าข้อสรุปที่เกิดขึ้นนั้น สามารถนำไปใช้ได้มากน้อยเพียงใด ควรจะนำไปใช้ลักษณะใดจึงจะถูกต้อง ลักษณะใดไม่ถูกต้อง โดยพยายามคิดถึงทุกสิ่งที่อาจเป็นผลต่อเนื่องที่สามารถเกิดขึ้นได้

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการคิดวิเคราะห์ที่ดีหรือมีมาตรฐาน ในอันดับแรกจะต้องรู้จักการให้เหตุผลที่ถูกต้อง ซึ่งต้องอาศัยองค์ประกอบหลายอย่าง ตามที่ได้แสดงรายละเอียดมาแล้ว เรื่องที่สำคัญและเป็นหัวใจของการคิดวิเคราะห์อีกเรื่องหนึ่งก็คือ เทคนิคการตั้งคำถามเพื่อการวิเคราะห์ เป็นการบอกให้ทราบ

ว่า นักคิดวิเคราะห์จะต้องใช้คำถามอย่างไร เพื่อเป็นการนำความคิดไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ ซึ่งมีรายละเอียดต่างๆ ดังนี้

เทคนิคการตั้งคำถามเพื่อการคิดวิเคราะห์ เป็นเรื่องที่มีความสำคัญพอๆ กับความสามารถในการให้เหตุผลอย่างถูกต้อง การตั้งคำถามที่ดีจะช่วยส่งเสริมให้การใช้เหตุผลเป็นไปด้วยความสะดวก มีระบบและช่วยแก้ปัญหาได้ นักคิดวิเคราะห์ต้องมีความสามารถในการตั้งคำถามหลายๆ แบบ คำถามที่ต้องการคำตอบกว้าง ๆ ต้องการหลายๆ คำตอบ คำถามต้องการคำตอบเดียวแต่มีความลึกซึ้ง ลักษณะคำถามที่จะช่วยให้คิดหาเหตุผลในระดับลึก หรือมีเหตุผลจากการใช้ปัญญาของการคิดวิเคราะห์นั้น จะต้องมีความสมบูรณ์ 8 ประการ (Center for Critical Thinking, 1996 อ้างถึงใน วณิช สุธารัตน์. 2547) ดังต่อไปนี้

1. ความชัดเจน (Clarity) ความชัดเจนของปัญหาเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญของการคิด เช่น ตัวอย่างของปัญหาที่ตั้งขึ้นมาเพื่อตรวจสอบความชัดเจน เช่น ยังมีเรื่องอะไรอีกในส่วนนี้ที่เรายังไม่รู้ สามารถยกตัวอย่างมาอ้างอิงได้หรือไม่ สามารถอธิบายขยายความส่วนนั้นให้มากขึ้นได้หรือไม่

2. ความเที่ยงตรง (Accuracy) เป็นคำถามที่บอกว่าทุกคนสามารถตรวจสอบได้ถูกต้องตรงกันหรือไม่ เช่น จริงหรือ เป็นไปได้หรือไม่ ทำไมถึงเป็นไปไม่ได้ สามารถตรวจสอบได้หรือไม่ ตรวจสอบอย่างไร เราจะหาข้อมูลหลักฐานได้อย่างไร ถ้าตรงนั้นเป็นเรื่องจริงเราจะทดสอบมันได้อย่างไร

3. ความกระชับ ความพอดี (Precision) เป็นความกะทัดรัด ความเหมาะสม ความสมบูรณ์ของข้อมูล เช่น จำเป็นต้องหาข้อมูลเพิ่มเติมในเรื่องนี้อีกหรือไม่ ทำให้ดูดีกว่านี้ได้หรือไม่ ทำให้กระชับกว่านี้ได้หรือไม่

4. ความสัมพันธ์เกี่ยวข้อง (Relevance) เป็นการตั้งคำถามเพื่อคิดเชื่อมโยงความสัมพันธ์ เช่น สิ่งนั้นเกี่ยวข้องกับปัญหาอย่างไร มันเกิดสิ่งต่างๆ ขึ้นตรงนั้นได้อย่างไร ผลที่เกิดขึ้นตรงนั้น มันมีที่มาอย่างไร ตรงส่วนนั้นช่วยให้เราเข้าใจอะไรได้บ้าง

5. ความลึก (Depth) หมายถึง ความหมายในระดับที่ลึก ความคิดลึกซึ้ง การตั้งคำถามที่สามารถเชื่อมโยงไปยังการคิดหาคำตอบที่ลึกซึ้ง ถือว่าคำถามนั้นมีคุณค่ายิ่ง เช่น ตัวประกอบอะไรบ้างที่ทำให้ตรงนี้เป็นปัญหาสำคัญ อะไรที่ทำให้ปัญหาเรื่องนี้มันซับซ้อน สิ่งใดบ้างที่เป็นความลำบากหรือความยุ่งยากที่เราจะต้องพบ

6. ความกว้างของการมอง (Breadth) เป็นการทดลองเปลี่ยนมุมมอง โดยให้ผู้อื่นช่วย เช่น จำเป็นจะต้องมองสิ่งนี้จากด้านอื่น คนอื่น ด้วยหรือไม่ มองปัญหานี้โดยใช้วิถีทางอื่นๆ บ้างหรือไม่ ควรจะให้ความสำคัญของความคิดเห็นจากบุคคลอื่นหรือไม่ ยังมีข้อมูลอะไรในเรื่องนี้อีกหรือไม่ที่ไม่นำมากล่าวถึง

7. หลักตรรกวิทยา (Logic) มองในด้านของความคิดเห็นและการใช้เหตุผล เช่น ทุกเรื่องที่เรารู้ เราเข้าใจตรงกันหมดหรือไม่ สิ่งที่เราคิดมีหลักฐานอ้างอิงหรือไม่ สิ่งที่เราสรุปนั้นเป็นเหตุผลที่สมบูรณ์หรือไม่ สิ่งที่เราอ้างว่ามีขอบข่ายครอบคลุมรายละเอียดทั้งหมดหรือไม่

8. ความสำคัญ (Significance) ซึ่งหมายถึง การตั้งคำถามเพื่อตรวจสอบว่าสิ่งเหล่านั้นมีความสำคัญอย่างแท้จริงหรือไม่ ทั้งนี้เนื่องจากในบางครั้งพบว่า ความสำคัญเป็นสิ่งที่เราต้องการจะให้เป็นมากกว่าเป็นความจริงจริงๆ เช่น ส่วนไหนของความจริงที่สำคัญที่สุด ยังมีเรื่องอื่น ๆ ที่มีความสำคัญอยู่อีกหรือไม่ นี่คือนักคิดที่สำคัญที่สุดในเรื่องนี้ใช่หรือไม่ ตรงนี้เป็นจุดสำคัญที่ควรให้ความสนใจหรือเปล่า

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การคิดวิเคราะห์จะเกิดความสำเร็จได้นั้น นอกจากจะต้องอาศัยความสามารถในการให้เหตุผลอย่างถูกต้องแล้ว เรื่องของเทคนิคการตั้งคำถามเพื่อการวิเคราะห์ก็มีความสำคัญที่ไม่ยิ่งหย่อนกว่ากัน โดยที่องค์ประกอบทั้งสองส่วนนี้จะทำงานประสานสัมพันธ์กันอย่างกลมกลืนในทุกๆ ขั้นตอนของกระบวนการคิดวิเคราะห์ ส่วนประกอบทั้งสองส่วนจะต้องไปด้วยกัน คุณค่า ความสวยงาม ความลงตัว รวมทั้งประโยชน์อย่างสมบูรณ์จึงจะเกิดขึ้นได้

ทักษะการสื่อสารและสารสนเทศ

การสื่อสารของมนุษย์มีความสำคัญและมีความจำเป็นมากในการอยู่ร่วมกัน เนื่องจากมนุษย์เป็นสัตว์สังคม กล่าวคือ มีการอยู่ร่วมกัน มีการช่วยเหลือกัน มีการแบ่งงานกันทำ คงเป็นเรื่องที่ยากมากที่ชีวิตคนจะอยู่โดยปราศจากการสื่อสารกับผู้อื่นที่อยู่รอบตัวเรา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของหน้าที่การงานหรือชีวิตส่วนตัว ทุกคนต่างต้องใช้การสื่อสารเพื่อทำความเข้าใจกันทั้งนั้น ดังนั้น ทักษะการสื่อสารจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการติดต่อกันระหว่างบุคคล หากทักษะการสื่อสารไม่ดีมักจะเกิดอุปสรรคและปัญหา ทำให้งานล่าช้า ผิดพลาด เกิดข้อขัดแย้ง ทำให้งานหยุดชะงัก ไม่ประสบผลสำเร็จ ซึ่งทักษะการสื่อสารไม่ใช่แค่ถามมา-ตอบไปเพียงอย่างเดียว แต่ต้องเข้าใจและนำเสนอให้อีกฝ่ายหนึ่งทราบด้วย ดังนั้น ถ้าต้องการให้การดำเนินงานบรรลุผลตามมุ่งหมายด้วยความเรียบร้อยและราบรื่น ทักษะการสื่อสารเป็นสิ่งหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้การปฏิบัติงานสัมฤทธิ์ผลได้ การสื่อสารเป็นการติดต่อเพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน ชีวิตจะมีความสุขเมื่อได้รับการยอมรับจากเพื่อน ครอบครัว และบุคคลในสังคม ทักษะการสื่อสารที่แสดงถึงสัมพันธภาพที่ดีระหว่างบุคคลที่สำคัญ ซึ่งการสร้างสัมพันธภาพเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญมาก จึงต้องอาศัยทักษะต่างๆ ซึ่งมีหลักโดยทั่วไป เช่น ทักทาย พูดคุย ด้วยท่าทางที่เป็นมิตร การพูดคุยเรื่องธรรมดาทั่วๆ ไป เพื่อสร้างความคุ้นเคย การให้ความสนใจต่อผู้ฟัง และเปิดโอกาสให้พูดถึงปัญหา

ความหมายของการสื่อสาร

การสื่อสาร มีความหมายเช่นเดียวกับคำว่า การสื่อความหมาย ในภาษาอังกฤษใช้คำว่า Communication ซึ่งรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า Communism หมายถึง การร่วม (Common) เมื่อมีการสื่อสารหรือการสื่อความหมาย ก็หมายถึงว่า มีการกระทำร่วมกันในบางสิ่งบางอย่าง นั่นคือการถ่ายทอดหรือการแลกเปลี่ยนข่าวสาร ความรู้ ความคิด ของคนเรานั้นเอง (Webster Dictionary. 1978) การให้ความหมายของการสื่อสารตามรูปคำข้างต้น ยังไม่ใช่ความหมายที่สมบูรณ์นัก เพราะการสื่อสารที่แท้จริงนั้น มีความหมายกว้าง ครอบคลุมเกี่ยวข้องกับชีวิตและสังคมมนุษย์ในทุกๆ เรื่อง นักวิชาการด้านการสื่อสารได้ให้ความหมายไว้ต่างๆ กัน ตามแง่มุมที่แต่ละคนพิจารณาให้ความสำคัญ ตามที่ ปรมะ สตะเวทิน (2539) ได้รวบรวมและนำเสนอไว้ดังนี้ Charl E.Osgood ให้ความหมายโดยทั่วไปว่า การสื่อสาร เกิดขึ้นเมื่อฝ่ายหนึ่ง คือผู้ส่งสาร มีอิทธิพลต่ออีกฝ่ายหนึ่งคือผู้รับสาร โดยใช้สัญลักษณ์ต่างๆ ซึ่งถูกส่งผ่านสื่อที่เชื่อมต่อสองฝ่าย Warren W. Weaver กล่าวว่า การสื่อสารมีความหมายกว้าง ครอบคลุมถึงกระบวนการทุกอย่าง ที่จิตใจของคนๆ หนึ่ง อาจมีผลต่อจิตใจของคนหนึ่ง ไม่ใช่เพียงการพูดและการเขียนเท่านั้น แต่รวมถึงดนตรี ภาพ การแสดง และพฤติกรรมอื่นๆ ของมนุษย์ George A. Miller ให้ความหมายว่า การสื่อสารเป็นการถ่ายทอดข่าวสารจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง Jurgen Ruesch & Gregory Bateson ให้ความหมายโดยสรุปว่า การสื่อสารไม่ใช่การถ่ายทอดข่าวสารด้วยภาษาพูดและเขียนโดยมีเจตนาชัดเจนเท่านั้น แต่หมายถึงพฤติกรรมทุกอย่างที่บุคคลหนึ่งกระทำแล้วส่งผลให้บุคคลอื่นเกิดความเข้าใจ

นอกจากนี้ McQuail (2005) กล่าวว่า การสื่อสาร หมายถึง การให้และการรับความหมาย การถ่ายทอดและการรับสาร ซึ่งรวมถึงแนวคิดของการโต้ตอบ แบ่งปัน และมีปฏิสัมพันธ์กันด้วย

จากความหมายที่มีผู้ให้ไว้แตกต่างกัน ซึ่งบางคนให้ความหมายครอบคลุมไปถึงพฤติกรรมที่ไม่ใช้ภาษาพูดและภาษาเขียนด้วย บางคนถือว่าการสื่อสารคือการแสดงออกทุกอย่าง ที่ผู้อื่นเข้าใจได้ ไม่ว่าการแสดงนั้นจะมีเจตนาให้ผู้อื่นเข้าใจหรือไม่ก็ตาม จึงอาจสรุปได้ว่า

การสื่อสาร คือการที่มนุษย์ถ่ายทอดความรู้ ความคิด หรือประสบการณ์ของตน ไปยังบุคคลอื่น และการรับความรู้ ความคิด จากบุคคลอื่น มาปรับพฤติกรรมของตนเอง โดยกระบวนการของการสื่อสาร ซึ่งการถ่ายทอด และการรับความรู้ ความคิด มีอยู่ 3 ลักษณะคือ

1. การใช้รหัสสัญญาณโดยตรง เช่น การใช้สัญญาณเสียง ภาษาพูด สัญลักษณ์ ภาษาเขียน ภาษาท่าทาง ตลอดจนรหัสสัญญาณอื่นๆ ที่กระทำโดยตรง ระหว่างผู้ถ่ายทอดกับผู้รับ
2. การใช้เครื่องมือในการถ่ายทอด เป็นการสื่อสารโดยผ่านทางเครื่องมือ เช่น การใช้โทรศัพท์วิทยุกระจายเสียง คอมพิวเตอร์ หรือเครื่องมือสื่อสารอื่นๆ
3. การถ่ายทอดโดยกระบวนการทางสังคม เช่น การปฏิบัติสืบทอดทางประเพณี ศาสนา วัฒนธรรม และระบบอื่นๆ ของสังคม

องค์ประกอบของกระบวนการติดต่อสื่อสาร

การติดต่อสื่อสารจะโดยวิธีทางตรง เช่น การพูด การอธิบาย การสนทนา หรือการติดต่อโดยใช้อุปกรณ์อื่น ๆ เช่น วิทยุ โทรศัพท์ E-mail เป็นต้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบของกระบวนการติดต่อสื่อสาร 4 ส่วน คือ

1. ผู้ส่ง คือ ผู้ทำหน้าที่กระจายข้อมูล เริ่มต้นในการสื่อสาร เช่น ครูถ่ายทอดเนื้อหาวิชาของบทเรียนแก่นักเรียน
2. สาร คือ ข้อมูล ข้อความ เนื้อหาสาระ ข้อเท็จจริง ที่จะถูกส่งไปยังผู้รับ
3. สื่อ คือ ตัวกลางที่จะช่วยนำสารไปยังผู้รับ สื่ออาจสรุปได้ว่าเป็นช่องทาง (Channel) ในการนำข้อมูลจากผู้ส่งไปยังผู้รับสื่ออาจมีหลาย ๆ ชนิด เช่น คำพูด หนังสือ ในสมัยโบราณเราใช้ควันไฟส่งข้อความ ปัจจุบันเราใช้แสง ใช้เสียง มาเป็นสัญญาณในการส่งข้อความมากยิ่งขึ้น
4. ผู้รับ คือ ผู้ที่รับข้อมูลจากผู้ส่งโดยผ่านตัวกลางที่เรียกว่าสื่อชนิดต่างๆ ในทางปฏิบัติจริง ๆ แล้วจะพบว่าการสื่อสารเพื่อจะให้ได้ผลดี จำเป็นต้องมีการตอบโต้ระหว่างผู้รับและผู้ส่ง การแลกเปลี่ยนข้อมูล จะทำให้การสื่อสารมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ฉะนั้น จึงไม่แปลกว่าบางครั้งผู้ส่งจะกลายเป็นผู้รับ และผู้รับจะเปลี่ยนเป็นผู้ส่งเสียเอง

รูปแบบของการสื่อสาร

รูปแบบของการสื่อสาร แบ่งเป็น 2 แบบ ตามลักษณะของสื่อที่ใช้ ซึ่งสื่อที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

1. สื่อที่มีลักษณะภาษาในรูปของคำพูด หรือตัวอักษร สื่อแบบนี้เรียกว่า Verbal Communication
2. สื่อที่มีลักษณะอื่น ที่ไม่เป็นภาษา ไม่ใช่คำพูด หรือภาษาเขียน เช่น การใช้ท่าทาง สัญญาณอื่น ๆ การสื่อสารลักษณะนี้เรียกว่า Nonverbal Communication

ส่วนทักษะสารสนเทศ (Information Skills) เป็นคำที่พบในบริบทต่างๆ ทั้งในประเทศสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และประเทศอังกฤษ ซึ่งในประเทศอังกฤษนั้นได้ใช้คำว่า การรู้สารสนเทศ

(Information Literacy) การรู้สารสนเทศหรือทักษะสารสนเทศเกิดขึ้นในราวต้นคริสต์ศักราช 1974 และได้ใช้คำทั้งสองร่วมกัน และบางครั้งได้ใช้ในความหมายเดียวกัน โดยที่การรู้สารสนเทศครอบคลุมความสามารถในการเข้าถึง การกำหนด การประเมินและการใช้สารสนเทศจากแหล่งต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งความสามารถเหล่านี้ไม่ได้เป็นปรากฏการณ์ใหม่ที่เกิดจากผลของยุคสารสนเทศ หากเป็นสิ่งสำคัญที่จะสร้างความสำเร็จ และคุณภาพชีวิตให้แก่ประชาชน ในอดีตที่ผ่านมา การรู้สารสนเทศได้ถูกจำกัดในรูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์ หนังสือ วิทยุ และวารสาร เป็นต้น หากในยุคศตวรรษที่ 21 นี้ การรู้สารสนเทศนี้มิได้ถูกจำกัดให้อยู่ในรูปแบบของสื่อดังกล่าวเท่านั้น สารสนเทศได้ถูกขยายขอบเขตไปยังสื่อที่เป็นเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น ซีดีรอม ฐานข้อมูลออนไลน์ อินเทอร์เน็ต ข้อมูลมัลติมีเดีย และเอกสารในรูปแบบดิจิทัล เป็นต้น ทำให้ความสามารถในการรู้สารสนเทศต้องผสมผสานทักษะด้านการค้นคว้า การประเมินความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือที่เป็นเทคโนโลยีสมัยใหม่ อีกทั้งต้องมีความสามารถในการเชื่อมโยงการเรียนรู้ให้เข้ากับความรู้เดิมที่มีอยู่ รวมทั้งความสามารถในการใช้สารสนเทศให้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้ ผสมผสานความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจ วัฒนธรรม กฎหมาย และการเมือง

ความหมายของทักษะสารสนเทศ

ทักษะสารสนเทศ หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่เกี่ยวกับสารสนเทศในเรื่องต่อไปนี้ คือ การรู้ถึงความต้องการสารสนเทศ การวิเคราะห์และรู้แหล่งสารสนเทศที่เหมาะสม การรู้ถึงวิธีการที่จะเข้าถึงตัวสารสนเทศที่อยู่ในแหล่งสารสนเทศต่างๆ การประเมินคุณภาพของสารสนเทศที่ได้รับ การจัดการสารสนเทศ และการใช้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

ทักษะสารสนเทศเป็นเครื่องมือทางปัญญาในการเรียนรู้ของบุคคล กล่าวคือ ช่วยให้บุคคลสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ตลอดชีวิต บุคคลสามารถเข้าถึง ประเมิน วิเคราะห์ สังเคราะห์ และใช้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ และนำเสนอสารสนเทศได้ สามารถจัดการสารสนเทศในสิ่งแวดล้อมที่หลากหลาย และมีคุณธรรม จริยธรรมในการใช้สารสนเทศ อันเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของบุคคลในสังคมยุคเศรษฐกิจ ฐานความรู้การรู้สารสนเทศช่วยให้บุคคลมีความเป็นอิสระทางปัญญา

Doyle (1992) ได้ระบุคุณสมบัติของผู้รู้สารสนเทศจากผลการวิจัยไว้ดังนี้

1. รู้ว่าสารสนเทศที่ถูกต้องสมบูรณ์มีความสำคัญต่อการตัดสินใจที่ชาญฉลาด
2. รู้ความต้องการสารสนเทศของตนเอง
3. สามารถตั้งคำถามจากความต้องการสารสนเทศนั้นได้
4. สามารถระบุแหล่งสารสนเทศที่จะเป็นประโยชน์
5. พัฒนากลยุทธ์การค้นหาค้นหาที่ประสบความสำเร็จ
6. เข้าถึงแหล่งสารสนเทศรวมทั้งจากคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีอื่น ๆ
7. ประเมินสารสนเทศ
8. จัดระบบสารสนเทศเพื่อนำไปใช้
9. บูรณาการสารสนเทศใหม่เข้ากับองค์ความรู้เดิม
10. ใช้สารสนเทศในการคิดเชิงวิเคราะห์วิจารณ์และการแก้ปัญหา

ทักษะการสื่อสารและสารสนเทศ คือการที่มนุษย์ถ่ายทอดความรู้ ความคิด หรือประสบการณ์ของตน ไปยังบุคคลอื่น และการรับความรู้ความคิดจากบุคคลอื่น มาปรับพฤติกรรมของตนเอง ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการรู้ถึงความต้องการสารสนเทศ การวิเคราะห์และรู้แหล่งสารสนเทศที่

เหมาะสม การรู้ถึงวิธีการที่จะเข้าถึงตัวสารสนเทศที่อยู่ในแหล่งสารสนเทศต่างๆ การประเมินคุณภาพของสารสนเทศที่ได้รับ การจัดการสารสนเทศ และการใช้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

3. แนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา

การปรับพฤติกรรมทางปัญญา (Cognitive Behavior Modification) นี้ Kazdin (1978) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เป็นกระบวนการเปลี่ยนพฤติกรรมภายนอก โดยการเปลี่ยนความคิด การตีความ การตั้งข้อสมมติฐาน หรือกลวิธีในการสนองตอบหรือการเปลี่ยนแปลงตัวแปรทางปัญญา เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนพฤติกรรมภายนอก โดยที่นักปรับพฤติกรรมทางปัญญามีความเชื่อว่า กิจกรรมทางปัญญานั้นมีผลต่อพฤติกรรม กิจกรรมทางปัญญาสามารถจัดให้มีขึ้นได้ และเปลี่ยนแปลงได้ และพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงอาจจะเป็นผลเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางปัญญา ดังนั้น จุดมุ่งหมายของนักปรับพฤติกรรมทางปัญญาก็จะมุ่งที่การเปลี่ยนแปลงตัวแปรทางปัญญาเพื่อที่ว่าพฤติกรรมภายนอกจะได้เกิดการเปลี่ยนแปลง Mahoney (1974) และเมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้า กระบวนการทางปัญญา พฤติกรรม และผลกรรมนั้น สามารถอธิบายความสัมพันธ์ได้ในลักษณะ Interaction นั่นคือพฤติกรรมภายในหรือกระบวนการทางปัญญา (Cognitive Process) กับพฤติกรรมภายนอกมีปฏิสัมพันธ์กัน กล่าวคือ บุคคลแสดงพฤติกรรมภายนอกด้านการชี้แนะ (Prompting) จากกระบวนการทางปัญญา และในขณะเดียวกันพฤติกรรมภายนอกก็มีอิทธิพลต่อกระบวนการทางปัญญาด้วย โดยความเชื่อในลักษณะนี้จะรวมเอาภาวะทางจิตใจ (Psychological Events) ไว้กับกระบวนการทางปัญญา และรวมเอาภาวะทางสรีรวิทยา (Physiological) ไว้กับพฤติกรรม ซึ่ง Dobson (1998) ได้รวบรวมความเชื่อพื้นฐานที่ใช้อธิบายความสัมพันธ์ของกระบวนการทางปัญญากับการแสดงพฤติกรรมของบุคคล ตามแนวคิดปัญญาสังคม Cognitive Behavioral Approach ไว้ 3 ประการคือ 1) กระบวนการทางปัญญามีผลต่อพฤติกรรม 2) กระบวนการทางปัญญาสามารถ กำกับ ควบคุม และเปลี่ยนแปลงได้ และ 3) การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอาจมีผลจากการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทางปัญญา

ในกระบวนการทางปัญญานั้น ความคิดความเข้าใจเมื่อมีสิ่งเร้าเข้ามากระทบก็อาจจะส่งผลต่อความรู้สึก และความรู้สึกอารมณ์ที่ถูกกระทบจากความเข้าใจนั้นก็อาจจะส่งผลต่อความคิดที่จะชี้แนะ กระบวนการพฤติกรรมภายนอก แต่ลักษณะความสัมพันธ์นั้นจะมีความสัมพันธ์เชิงปฏิสัมพันธ์ คือเมื่อมีสิ่งเร้าเข้ามากระทบอาจจะเกิดการสนองตอบทางอารมณ์ เมื่ออารมณ์ไม่สามารถควบคุมได้ ก็มีผลกระทบต่อความคิดความเข้าใจ และกระบวนการทางปัญญาก็มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในลักษณะทำนองเดียวกัน

ดังนั้นเมื่อมีสถานการณ์มากระตุ้น เกิดการรับรู้ตีความที่ไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสมก็มีผลให้ความคิดความเข้าใจต่อสถานการณ์นั้นเปลี่ยนไปตามผลของการตีความ และเมื่อมีความคิดและเข้าใจบิดเบือนไปอาจมีผลต่อเจตคติ ความรู้สึก โดยเฉพาะสถานการณ์กระตุ้นที่เป็นสาเหตุ เช่น การโฆษณาหาเสียงก็ทำให้เกิดความรู้สึกพอใจ เมื่อมีความพึงพอใจก็มักจะขาดทักษะทางการคิดชี้แนะการกระทำที่เหมาะสม จึงก่อให้เกิดการทำตามตัวแบบจากโฆษณาหรือการหาเสียง ซึ่งลักษณะความสัมพันธ์ของกระบวนการทางปัญญากับพฤติกรรมก็มีความสัมพันธ์แบบปฏิสัมพันธ์กัน

วิธีการปรับพฤติกรรมตามแนวคิดพฤติกรรมทางปัญญา Kirk (1990) ได้เสนอว่ามีลักษณะเด่น 3 ประการ คือ

1. เป็นวิธีการช่วยปรับพฤติกรรมที่มีปัญหาด้วยเทคนิคการช่วยตนเอง (Self-Help Technique) ให้มากที่สุดทั้งในด้านการเก็บข้อมูล การฝึกทักษะ การทำแบบฝึกหัด และการประเมินตนเอง
2. เป็นการแก้ปัญหาทั้งปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบันและยังสามารถใช้วิธีการแก้ปัญหาในอนาคตที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันได้
3. ให้ความสนใจต่อการเปลี่ยนกระบวนการทางปัญญาเพื่อเปลี่ยนพฤติกรรมภายนอก เป็นวิธีที่จะต้องมีการอภิปราย และวิเคราะห์ร่วมกันระหว่างผู้ปรับพฤติกรรมกับผู้ถูกปรับพฤติกรรมเป็นระยะ ๆ

4. ทฤษฎีปัญญาสังคม

ทฤษฎีปัญญาสังคม (Social Cognitive Theories) ของ Albert Bandura (1986) เป็นพื้นฐานทฤษฎีที่มีความเชื่อพื้นฐานว่า การเรียนรู้หรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กับปัจจัยส่วนบุคคล (Personal Factor) ซึ่งได้แก่ ความคิด ความเชื่อ ความคาดหวัง ฯลฯ กับปัจจัยสภาพแวดล้อม (Environment Factors) ซึ่งพฤติกรรม ปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยสภาพแวดล้อมจะส่งผลซึ่งกันและกัน โดยที่แนวคิดหลักจะอยู่ที่ปัจจัยสิ่งแวดล้อมเป็นตัวทำให้ปัจจัยส่วนบุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลง อันจะส่งผลให้พฤติกรรมของบุคคลเปลี่ยนแปลงไปด้วย ซึ่งเทคนิควิธีที่ทำให้ปัจจัยส่วนบุคคลเปลี่ยนแปลงนี้ Bandura ได้เสนอวิธีการเรียนรู้จากการสังเกต (Observational Learning) โดยได้เสนอรายละเอียดดังต่อไปนี้

การเรียนรู้จากการสังเกต

Bandura มีความเชื่อว่า การเปลี่ยนแปลงความคิดหรือการเรียนรู้ของบุคคลส่วนใหญ่เกิดจากการสังเกตจากตัวแบบ ทั้งนี้เพราะตัวแบบเป็นสิ่งที่สามารถถ่ายทอดทั้งความคิดและการแสดงออกไปพร้อมๆ กัน และเนื่องจากคนเรานั้นใช้ชีวิตในแต่ละวันในสภาพแวดล้อมที่แคบๆ ดังนั้นการรับรู้เกี่ยวกับสภาพการณ์ต่างๆ ของสังคมจึงผ่านมาจากประสบการณ์ของผู้อื่น ทั้งการได้ยินและได้เห็นโดยไม่มีประสบการณ์ตรงมาเกี่ยวข้อง คนส่วนมากรับรู้เรื่องราวต่างๆ ของสังคมผ่านสื่อแทบทั้งสิ้น

Bandura ได้แบ่งตัวแบบออกเป็น 4 ประเภทหลัก คือ ตัวแบบทางพฤติกรรม ตัวแบบทางวาจา ตัวแบบสัญลักษณ์ และตัวแบบสัมผัส โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ตัวแบบทางพฤติกรรม (Behavioral Modeling) หมายถึง การมีตัวแบบที่แสดงพฤติกรรมให้บุคคลเห็น เช่น พ่อแม่ทิ้งขยะลงถังขยะให้ลูกเห็น ครูทำงานเป็นระเบียบให้นักเรียนเห็น Bandura ให้ความสำคัญกับการเป็นตัวแบบทางพฤติกรรมเพราะมีอิทธิพลอย่างมากต่อการเสริมสร้างพฤติกรรมใหม่
2. ตัวแบบทางวาจา (Verbal Modeling) หมายถึง การมีตัวแบบที่พูดบอกหรือเขียนบอกว่า จะทำอะไร อย่างไร เพราะมนุษย์สามารถทำสิ่งต่างๆ ได้มากมายจากการฟัง การพูดบอกของผู้อื่น หรือจากการอ่านสิ่งที่ผู้อื่นเขียนขึ้น เช่น ทำอาหารจากการอ่านตำราอาหาร ฯลฯ
3. ตัวแบบสัญลักษณ์ (Symbolic Modeling) หมายถึงการมีตัวแบบภาพหรือเสียงที่ผ่านสื่อต่างๆ คือ วิทยุ โทรทัศน์ วิกิพีเดีย คอมพิวเตอร์ ฯลฯ มนุษย์ในปัจจุบันเรียนรู้สิ่งต่างๆ ผ่านสื่อเหล่านี้ ทั้ง

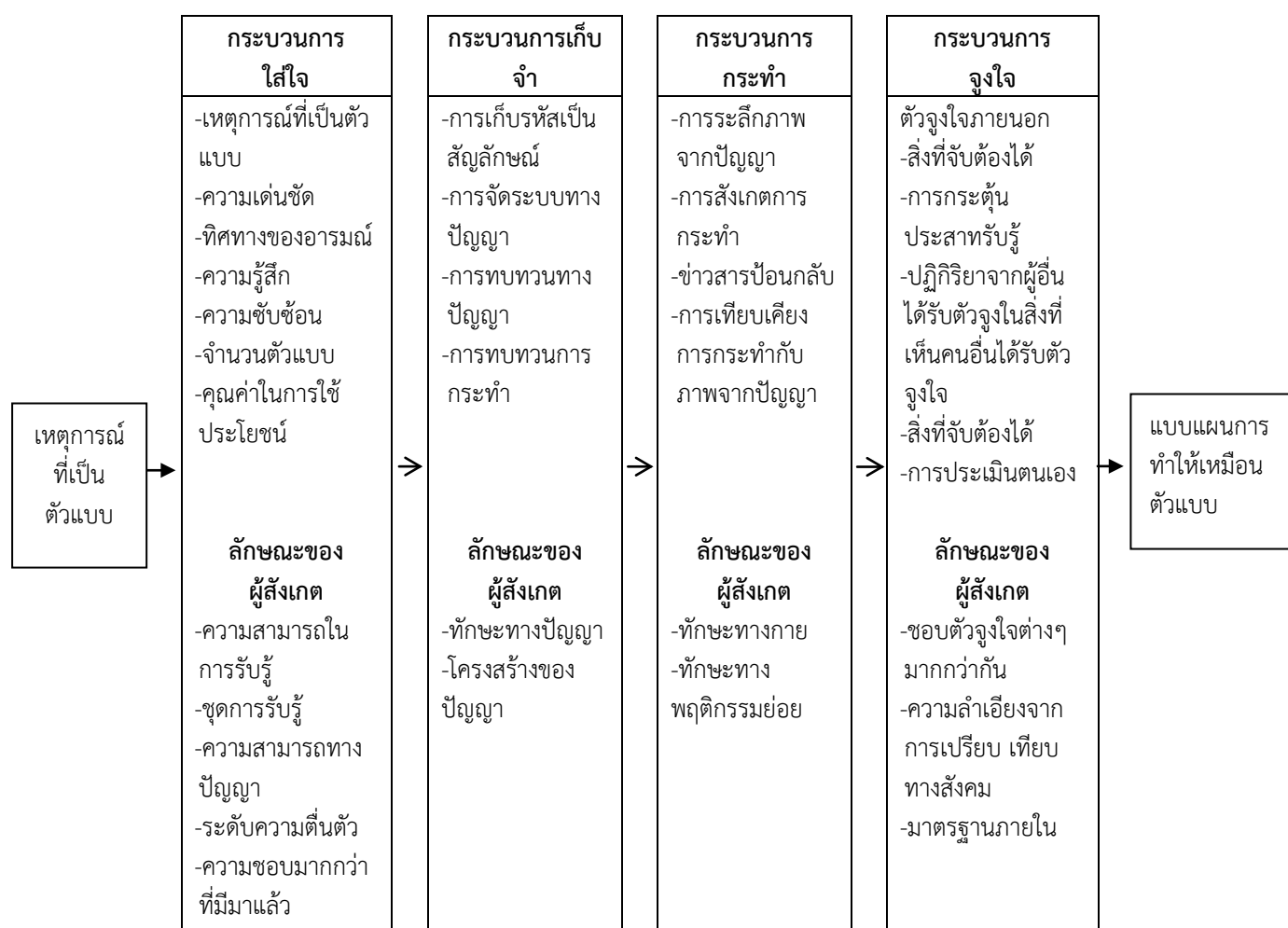
ที่เป็นรูปธรรม เช่น การแต่งกาย การใช้สินค้า การแสดงออกกับปฏิกิริยาต่างๆ และเป็นนามธรรม เช่น ความเชื่อ ค่านิยม เจตคติ เป็นต้น

Bandura เห็นว่าตัวแบบสัญลักษณ์เป็นตัวแบบที่จะมีอิทธิพลต่อมนุษย์มากขึ้น เพราะมีการเผยแพร่ตัวแบบอย่างกว้างขวาง ทำให้บุคคลได้รับประสบการณ์จำนวนมากผ่านตัวแบบสัญลักษณ์ทางสื่อมวลชน ตลอดจนเทคโนโลยีที่ทันสมัย ทำให้มนุษย์สามารถเก็บภาพการทำพฤติกรรมหลายๆ อย่างที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วมาศึกษาแบบภาพต่อภาพได้อย่างละเอียด เช่น ตัวแบบที่เกี่ยวกับการสาธิตการเล่นกีฬา ฯลฯ

4. ตัวแบบสัมผัส (Kinesthetic Modeling) หมายถึง การมีตัวแบบโดยใช้การสัมผัส เช่น เด็กที่หุหนวกและตาบอด เวลาจะเรียนการออกเสียงอาจต้องใช้การสัมผัสริมฝีปากของผู้สอน ฯลฯ

กระบวนการเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบ

Bandura ได้เสนอกระบวนการเรียนรู้จากตัวแบบว่าด้วยกัน 4 กระบวนการ ซึ่งสามารถเขียนเป็นภาพกระบวนการได้ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กระบวนการในการเรียนรู้จากการสังเกต (ดัดแปลงจาก Bandura. 1986)

จากแนวคิดที่นำเสนอมานี้ คณะผู้วิจัยจะใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาการเรียนรู้ของนิสิต

5. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน

ในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพที่ทำให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนต้องคำนึงถึงสิ่งสำคัญของการจัดการเรียนการสอนดังนี้

1. องค์ประกอบการจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนโดยทั่วไป มีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 3 อย่าง คือ (1) ผู้สอนทำหน้าที่วางแผน และจัดเตรียมกิจกรรมการเรียนการสอน (2) ตัวผู้เรียนซึ่งต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และ (3) วัสดุการเรียนการสอน รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แม้การจัดการเรียนการสอนยุคใหม่ ผู้เรียนสามารถที่จะเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง จากสื่อหรือวัสดุการเรียนการสอนรูปแบบต่างๆ แต่ครูผู้สอนก็ยังคงเป็นกลไกที่สำคัญและจำเป็นในการพัฒนาสื่อหรือวัสดุการเรียนการสอนเหล่านั้น

2. จุดประสงค์การจัดการเรียนการสอน

จุดมุ่งหมายหรือจุดประสงค์หลักในการจัดการเรียนการสอน ก็คือ ต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่พึงปรารถนา หรือตามวัตถุประสงค์การสอนที่วางไว้ก่อน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น จากการศึกษาที่คิดไม่เป็น ทำไม่ได้ หลังจากการเรียนรู้คิดเป็น ทำได้ แสดงว่าผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้แล้ว เป็นต้น

3. สื่อการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา

การใช้สื่อการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษานั้น ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์การสอน เนื้อหา และวิธีการสอนในแต่ละครั้ง อย่างไรก็ตาม การเรียนการสอนที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับความรู้และประสบการณ์ในสาขาวิชาที่เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ควรจะมีลักษณะที่เป็นการสื่อสารแบบสองทาง

ซึ่งกระบวนการเรียนการสอนจำเป็นต้องอาศัยสื่อในการถ่ายทอด หรือติดต่อกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ถ้าขาดสื่อแล้วการติดต่อกันหรือการเรียนการสอนไม่สามารถเกิดขึ้นได้เลย

3.1 ประเภทของสื่อการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา

การจำแนกสื่อการเรียนการสอนสามารถจำแนกโดยอาศัยเกณฑ์ต่าง ๆ กัน ซึ่งจะได้ประเภทของสื่อการเรียนการสอนแตกต่างกันไป ในที่นี้จะจำแนกโดยยึดวัตถุประสงค์การเรียนการสอน และวิธีการสอนหรือเทคนิคการสอนที่ใช้ในระดับอุดมศึกษาเป็นเกณฑ์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

วัตถุประสงค์	วิธีสอน/เทคนิคการสอน	สื่อการเรียนการสอน
พุทธิพิสัย (Cognitive Domain)	การศึกษาด้วยตนเอง การอภิปรายกลุ่ม การบรรยาย	เอกสาร/ตำรา/สิ่งพิมพ์ ของจริง หุ่นจำลอง สื่อโปรแกรม เทป วิดีทัศน์ สไลด์ แผ่นใส สไลด์เทป วีดิทัศน์ ภาพยนตร์ สื่อประสม คอมพิวเตอร์: E-mail, CAI
จิตพิสัย (Affective Domain)	การฝึกปฏิบัติ การวิจัย การอภิปรายกลุ่ม การศึกษานอกสถานที่	คู่มือฝึกปฏิบัติ เอกสาร/ตำรา/สิ่งพิมพ์ ของจริง หุ่นจำลอง สถานที่ศึกษาดูงาน และฝึกงาน สื่อประสม

วัตถุประสงค์	วิธีสอน/เทคนิคการสอน	สื่อการเรียนการสอน
ทักษะพิสัย (Psychomotor Domain)	การสาธิต สถานการณ์จำลอง การปฏิบัติในห้องปฏิบัติการ การฝึกงาน	อุปกรณ์ประกอบการสาธิต ของจริง หุ่นจำลอง คู่่มือฝึกปฏิบัติ อุปกรณ์และเครื่องมือปฏิบัติการสถานที่ ฝึกปฏิบัติงาน สื่อประสม คอมพิวเตอร์: Simulation, CAI

จากสื่อการเรียนการสอนชนิดต่าง ๆ ที่ใช้ในเทคนิคการสอนแต่ละเทคนิคเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์การเรียนการสอนในแต่ละด้านข้างต้น สามารถสรุปสื่อการเรียนการสอนได้เป็น 4 ประเภทคือ

3.1.1 สื่อประเภทวัสดุ ได้แก่ สไลด์ แผ่นใส เอกสาร ตำรา สารเคมี สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ และคู่มือการฝึกปฏิบัติ

3.1.2 สื่อประเภทอุปกรณ์ ได้แก่ ของจริง หุ่นจำลอง เครื่องเล่นเทปเสียง เครื่องเล่นวีดิทัศน์ เครื่องฉายแผ่นใส อุปกรณ์และเครื่องมือในห้องปฏิบัติการ

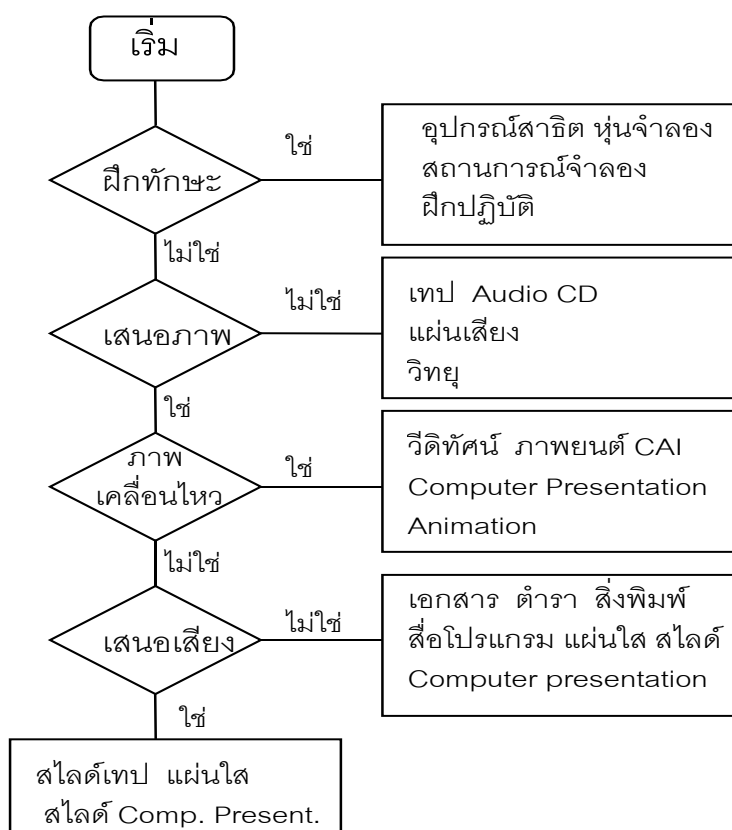
3.1.3 สื่อประเภทเทคนิคหรือวิธีการ ได้แก่ การสาธิต การอภิปรายกลุ่ม การฝึกปฏิบัติ การฝึกงาน การจัดนิทรรศการ และสถานการณ์จำลอง

3.1.4 สื่อประเภทคอมพิวเตอร์ ได้แก่ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) การนำเสนอด้วยคอมพิวเตอร์ (Computer Presentation) การใช้ Intranet และ Internet เพื่อการสื่อสาร (Electronic mail : E-mail) และการใช้ WWW

3.2 การตัดสินใจเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน

สื่อการเรียนการสอนมีมากมายดังกล่าวข้างต้นแล้ว สื่อแต่ละชนิดจะมีข้อเด่น ข้อด้อยและความเหมาะสมกับวิธีการสอนแต่ละวิธีแตกต่างกันไป ผู้สอนจึงจำเป็นต้องพิจารณาเลือกใช้สื่อให้เหมาะสม เพื่อให้มีประสิทธิภาพการเรียนการสอนสูงสุด ซึ่งมีแนวทางกว้าง ๆ ดังนี้

การตัดสินใจเลือกใช้สื่อการสอน

ภาพประกอบ 2 การตัดสินใจเลือกใช้สื่อการสอน

3.3 การวางแผน การใช้สื่อการเรียนการสอน

Heinich, Molenda & Russell (1985) ได้เสนอโมเดลการวางแผนการใช้สื่อการเรียนการสอน เรียกว่า ASSURE Model ซึ่งเป็นแนวทางการปฏิบัติเพื่อให้ผู้สอนเกิดความมั่นใจที่จะใช้สื่อการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้สูงสุดตามความสามารถของแต่ละคน รายละเอียดของโมเดลมีดังนี้

- A : Analyze Learner Characteristic
- S : Stat Objective
- S : Select, Modify or Design Materials
- U : Utilize Materials
- R : Require Learner Response
- E : Evaluation

วิเคราะห์ผู้เรียน A : Analyze Learner Characteristic

การวิเคราะห์ผู้เรียน จะทำให้ผู้สอนเข้าใจลักษณะของผู้เรียนและสามารถเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนและบรรลุลักษณะวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน การวิเคราะห์ผู้เรียนนั้นจะวิเคราะห์ใน 2 ลักษณะ คือ

1. ลักษณะทั่วไป เป็นลักษณะที่ไม่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่จะสอน แต่เกี่ยวข้องกับการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนโดยตรง ได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปีที่เรียน ระดับสติปัญญา ความถนัด วัฒนธรรม สังคม ฯลฯ

2. ลักษณะเฉพาะ เป็นลักษณะที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่จะสอน ซึ่งจะมีผลต่อการเลือกวิธีการสอนและสื่อการเรียนการสอน ได้แก่

2.1 ความรู้และทักษะพื้นฐานของผู้เรียนในเนื้อหาที่จะสอน

2.2 ทักษะที่เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น ทักษะด้านภาษา

คณิตศาสตร์ การอ่าน และการใช้เหตุผล

2.3 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จะสอนนั้นหรือยัง

กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนการสอน S : Stat Objective

การเรียนการสอน แต่ละครั้งต้องกำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน ซึ่งควรจะเป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ที่กำหนดความสามารถของผู้เรียนว่าจะทำอะไรได้บ้าง ในระดับใด และภายใต้เงื่อนไขใดไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้สามารถเลือกใช้วิธีการสอนและสื่อการเรียนการสอนได้เหมาะสม

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่กำหนดขึ้นสำหรับการเรียนการสอนแต่ละครั้ง ควรให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ทางการศึกษาทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย โดยจะเน้นวัตถุประสงค์ด้านใดมากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับเนื้อหาที่สอนแต่ละครั้งไป

เลือก ปรับปรุง ออกแบบสื่อการสอน S : Select, Modify or Design Materials

1. การเลือกสื่อการเรียนการสอน

ขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาเลือกสื่อการเรียนการสอนที่มีอยู่แล้วจากแหล่งต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในการเรียนการสอน การเลือกสื่อที่มีอยู่แล้วควรมีเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้ คือ ลักษณะผู้เรียน วัตถุประสงค์การเรียนการสอน เทคนิคหรือวิธีการเรียนการสอน และสภาพการณ์และข้อจำกัดในการใช้สื่อการเรียนการสอนแต่ละชนิด

2. การปรับปรุงสื่อการเรียนการสอน

ในกรณีที่สื่อการเรียนที่มีอยู่แล้วไม่เหมาะสมกับการใช้ในการเรียนการสอน ให้พิจารณาว่าสามารถนำมาปรับปรุงให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์การเรียนการสอนได้หรือไม่ ถ้าปรับปรุงได้ก็ให้ปรับปรุงก่อนนำไปใช้

3. การออกแบบสื่อการเรียนการสอน

กรณีที่สื่อการเรียนการสอนที่มีอยู่ไม่สามารถนำมาใช้ได้ หรือไม่เหมาะสมที่จะนำมาปรับปรุงใช้ หรือไม่มีสื่อการเรียนการสอนที่ต้องการใช้ในแหล่งบริการสื่อการเรียนการสอนใดเลย ก็จำเป็นต้องออกแบบและสร้างสื่อการเรียนการสอนขึ้นมาใหม่ การออกแบบก็ต้องพิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์	:	ต้องการให้ผู้เรียนเกิดความรู้ เจตคติและทักษะใด
ผู้เรียน	:	มีความรู้และทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการเรียนรู้หรือไม่
ราคา	:	มีงบประมาณในการผลิตมากน้อยเพียงใด
ฝ่ายเทคนิค	:	มีหรือไม่ในการผลิต
อุปกรณ์	:	มีอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต้องใช้ในการผลิตหรือไม่

เวลา : มีเวลาเพียงพอในการผลิตหรือไม่

ใช้สื่อการเรียนการสอน U : Utilize Materials

ขั้นตอนการใช้สื่อการเรียนการสอน มีขั้นตอนที่สำคัญอยู่ 4 ขั้นตอน คือ

1. ทดลองใช้ ก่อนนำสื่อการเรียนการสอนใดมาใช้จำเป็นต้องมีการตรวจสอบและทดลองใช้ดูว่ามีปัญหาหรือไม่ ถ้ามีจะได้แก้ไขปรับปรุงได้ทัน
2. เตรียมสภาพแวดล้อม การที่จะใช้สื่อการเรียนการสอนจำเป็นต้องมีการเตรียมสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก แสง การระบายอากาศ และอื่นๆ ให้เหมาะสมกับการใช้สื่อการเรียนการสอนแต่ละชนิด
3. เตรียมผู้เรียน ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้จากการใช้สื่อการเรียนการสอนได้นั้น จะต้องมีการเตรียมผู้เรียนให้พร้อมที่จะเรียนเรื่องนั้น โดยการแนะนำสิ่งที่จะนำเสนอ อาจจะเป็นเรื่องย่อสิ่งที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น การสร้างความสนใจ หรือเน้นจุดที่ต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษ ปัจจัยเหล่านี้จะทำให้ผู้เรียนมีเป้าหมายในการฟังหรือดูสิ่งที่ผู้สอนนำเสนอ อันจะนำไปสู่การเรียนรู้ที่ดีได้
4. การนำเสนอ ผู้สอนที่ทำหน้าที่นำเสนอสื่อการเรียนการสอนนั้น จะต้องใช้เทคนิคการนำเสนอที่เรียกว่า AV Showmanship ซึ่งควรปฏิบัติดังนี้
 - 4.1 ต้องทำตัวเป็นตัวกลางที่จะทำให้การนำเสนอครั้งนั้นประสบความสำเร็จ โดยการทำให้เป็นธรรมชาติ หลีกเลี่ยงท่าทางที่ไม่เหมาะสมที่ติดเป็นนิสัย เช่น หักนิ้ว บิดข้อมือ กดปากกา พุดเสียง อ้อ...อ้อ...เพราะจะทำให้ผู้เรียนสนใจท่าทางเหล่านั้นแทน
 - 4.2 ท่าทางการยืน ต้องยืนหันหน้าให้ผู้เรียน ถ้ายืนเฉียงก็ต้องหันหน้าหาผู้เรียน ไม่ควรหันข้างหรือหันหลังให้ผู้เรียน
 - 4.3 ขณะที่บรรยายนำเสนอสื่อการเรียนการสอนต้องสอดแทรกอารมณ์ขันบ้าง
 - 4.4 ประเมินความสนใจของผู้เรียน โดยใช้การกวาดสายตามองผู้เรียนให้ทั่วทั้งชั้น ซึ่งเป็นการแสดงความสนใจผู้เรียนและวิเคราะห์สีหน้า ท่าทางของผู้เรียนไปพร้อมกัน
 - 4.5 อย่าใช้เวลาเตรียมนานเกินไป จะทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย
 - 4.6 นำเสนอให้ถูกวิธีตามที่ได้มีการทดลองใช้มาก่อนแล้ว

ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม R : Require Learner Response

การใช้สื่อในการเรียนการสอนแต่ละครั้ง ผู้สอนต้องจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนให้มากที่สุด และในขณะเดียวกันผู้สอนก็ต้องมีการเสริมแรงไปพร้อม ๆ กันด้วย เช่น หลังจากการนำเสนอสื่อแล้ว อาจให้ผู้เรียนร่วมอภิปราย ทำแบบฝึกหัด ทำบทเรียน โปรแกรมหรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่สอดคล้องสัมพันธ์กับวิธีการสอนและสื่อการเรียนการสอนที่ใช้ในแต่ละครั้ง

ประเมินผลกระบวนการเรียนการสอน E : Evaluation

หลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแล้ว จำเป็นต้องมีการประเมินผลกระบวนการเรียนการสอนเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ช่วยให้ผู้สอนทราบว่า การเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด สิ่งที่ต้องประเมิน ได้แก่ การประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์แต่ละข้อที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด การประเมินสื่อและวิธีการเรียนการสอน เพื่อให้ทราบว่าสื่อและวิธีการสอนที่ใช้มีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด ต้องปรับปรุงแก้ไขหรือไม่ ช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์เพิ่มขึ้นหรือไม่ การประเมินผลสื่อการเรียนการสอนควรให้ครอบคลุม ด้านความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนการสอน ด้านคุณภาพของสื่อ เช่น ขนาด รูปร่าง สี ความชัดเจนของสื่อ

การประเมินผลกระบวนการเรียนการสอน จะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงและพัฒนาวิธีการสอนและการใช้สื่อการเรียนในครั้งต่อไปให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ข้อควรคิดในการใช้สื่อการเรียนการสอน

เพื่อให้การใช้สื่อการเรียนการสอนแต่ละครั้งเกิดประสิทธิภาพต่อการเรียนการสอนสูงสุด จึงขอเสนอข้อเตือนใจสำหรับผู้สอนให้ระลึกถึงปัจจัยต่าง ๆ ในการใช้สื่อการเรียนการสอนดังนี้

1. ไม่มีสื่อการเรียนการสอนใดที่เหมาะสมกับทุกจุดประสงค์การเรียนการสอน
2. ควรใช้สื่อการสอนให้เหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนการสอนที่กำหนดไว้
3. ผู้ใช้สื่อการเรียนการสอนจะต้องคุ้นเคยกับเนื้อหาและวิธีการนำเสนอของสื่อชนิดนั้น ๆ
4. สื่อการเรียนการสอนจะต้องเหมาะสมกับวิธีสอนและกิจกรรมที่ใช้ในการเรียนการสอน
5. สื่อการเรียนการสอนจะต้องเหมาะสมกับสมรรถภาพ และวิธีการเรียนของผู้เรียน
6. สื่อการเรียนการสอนจะต้องให้ความเป็นรูปธรรม
7. ควรจัดสิ่งแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกให้เหมาะสมกับสื่อการเรียนการสอนที่ใช้
8. ควรทดลองใช้สื่อการเรียนการสอนก่อนใช้ และสื่อนั้นควรมีคู่มืออธิบายการใช้ที่ชัดเจน

6. แนวคิดการสอนโดยใช้วิดิทัศน์

จากการศึกษาเกี่ยวกับสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาพบว่า สถานศึกษาหลายแห่งได้พัฒนาสื่อการเรียนการสอนต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ตั้งแต่รูปแบบของการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) ซีดีรอม (CD ROM) อินเทอร์เน็ต หรือในรูปของเว็บเพจ (Web Page) และโดยเฉพาะการใช้บทเรียนสื่อวิดิทัศน์ที่ได้รับความนิยมจากครูอาจารย์ เพราะสื่อวิดิทัศน์จะมีทั้งสัญญาณภาพและเสียงในการนำเสนอเนื้อหาบทเรียนที่มีความเคลื่อนไหว ผู้เรียนจึงสามารถเรียนรู้ได้อย่างสนุกสนานและสามารถจดจำสาระสำคัญ ๆ ของเนื้อหาในบทเรียนได้เร็วขึ้น ดังนั้นปัจจุบันจะพบว่า วิดิทัศน์ยังคงเป็นสื่อที่มีบทบาทสำคัญในการเสนอสาระข้อมูลข่าวสารที่ทรงประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะอยู่ในรูปของการแพร่ภาพออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ เทปวิดิทัศน์หรือแผ่นวิดิทัศน์ ทั้งนี้เพราะสื่อวิดิทัศน์มีลักษณะเฉพาะคือ เป็นสื่อที่สามารถเห็นได้ทั้งภาพ และฟังเสียง มีความคงที่ของเนื้อหา เสนอเป็นภาพเคลื่อนไหวที่แสดงความต่อเนื่องของการกระทำ สามารถนำไปใช้ได้กับผู้ชมทั้งที่เป็นกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ สื่อวิดิทัศน์สามารถนำเสนอได้ทั้งภาพจริงและกราฟิกต่างๆ และสามารถเก็บเป็นข้อมูลและนำมาเผยแพร่ได้หลายครั้ง และในปัจจุบันสื่อวิดิทัศน์ยุคใหม่ได้ถูกพัฒนาขึ้นโดยการนำไปเก็บไว้บนเครือข่ายความเร็วสูง (Server) ในระบบเครือข่าย (Network) ที่นำเอาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เข้ามาประยุกต์ใช้ ซึ่งถือได้ว่าเป็นจุดเปลี่ยนเข้าสู่ยุคของโลกดิจิทัลที่ผู้ที่ต้องการศึกษาสามารถเข้าถึงได้อย่างรวดเร็ว วิดิทัศน์ดังกล่าวนี้ จึงเป็นระบบสื่อประสมปฏิสัมพันธ์บนเครือข่าย Computer Network ที่ทำงานเหมือนกับเคเบิลทีวี แต่จะมีประสิทธิภาพมากกว่าในเรื่องจำนวนผู้ชมและให้ผู้ชมได้มีโอกาสเลือกได้มากกว่าโดยไม่คำนึงว่ากำลังให้บริการรายการใดกับใครอยู่ในขณะนั้น และไม่ต้องเสียเวลารอชมต่อจากผู้อื่นเหมือนแผ่นวิดิทัศน์ อีกทั้งผู้ชมก็สามารถควบคุมการเล่นหรือศึกษาได้ด้วยตนเองบนเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ต่อเชื่อมกับระบบเครือข่าย (วรพจน์ นวลสกุล. 2550)

การใช้วิดิทัศน์กับการศึกษานั้น ครูอาจารย์สามารถประยุกต์กับงานการเรียนการสอนได้อย่างกว้างขวางทั้งในและนอกห้องเรียน เช่น บทเรียนวิดิทัศน์ที่จัดทำขึ้นโดยเฉพาะในรายวิชาใดรายวิชาหนึ่ง

สารคดีทั่วไปซึ่งอาจบันทึกการมาจากทางสถานีโทรทัศน์หรือจากทางอินเทอร์เน็ต การถ่ายทอดสดผ่านระบบเครือข่ายหรือโทรทัศน์วงจรปิด หรือการบันทึกการบรรยายในชั้นเรียนปกติเพื่อนำมาทบทวน เป็นต้น ซึ่งสื่อวีดิทัศน์ที่มีการผลิตขึ้นนั้นมีรูปแบบต่างๆ ดังนี้

1. รูปแบบพูดคนเดียว (Monologue) เป็นรายการที่ผู้ดำเนินรายการปรากฏตัวเพียงหนึ่งคนพูดคุยกับผู้ชม
2. รูปแบบสนทนา (Dialogue) เป็นรายการที่มีคนมาพูดคุยกันสองคน
3. รูปแบบอภิปราย (Discussion) เป็นรายการที่ผู้ดำเนินรายการอภิปรายหนึ่งคนป้อนประเด็นคำถามให้ผู้ร่วมอภิปรายตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป แต่ไม่ควรเกิน 4 คน
4. รูปแบบสัมภาษณ์ (Interview) เป็นรายการที่มีผู้สัมภาษณ์และผู้ถูกสัมภาษณ์ คือ วิทยากรและพิธีกรมาสนทนากัน
5. รูปแบบเกมหรือตอบปัญหา (Quiz Programmed) เป็นรายการที่จัดให้มีการแข่งขันระหว่างคนหรือกลุ่มของผู้ที่มาร่วมรายการ
6. รูปแบบสารคดี (Documentary Programmed) เป็นรายการที่เสนอเนื้อหาด้วยภาพและเสียงบรรยายตลอดรายการโดยไม่มีพิธีการ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท
 - 6.1 สารคดีเต็มรูป เป็นการดำเนินเรื่องด้วยภาพและเนื้อหาตลอดรายการ
 - 6.2 กึ่งสารคดีกึ่งพูดคนเดียว (Semi Documentary) เป็นรายการที่มีผู้ดำเนินรายการทำหน้าที่เดินเรื่องพูดคุยกับผู้ชมและให้เสียงบรรยายตลอดรายการ
7. รูปแบบละคร (Dramatically Style) เป็นรายการที่เสนอเรื่องราวด้วยการจำลองสถานการณ์
8. รูปแบบสารละคร (Docu – Drama) เป็นรายการที่ผสมผสานรูปแบบสารคดีเข้ากับรูปแบบละครหรือการนำละครมาประกอบรายการที่เสนอเนื้อหาบางส่วน
9. รูปแบบสาธิต (Demonstration) เป็นรายการที่เสนอวิธีการทำอะไรสักอย่างเพื่อให้ผู้ชมได้แนวทางไปใช้ทำจริง
10. รูปแบบเพลงและดนตรี (Song and Music) มี 3 ลักษณะ
 - 10.1 มีดนตรี นักร้องมาแสดงสด
 - 10.2 ให้นักร้องมาร้องควบคู่ไปกับเสียงดนตรีที่บันทึกมาแล้ว
 - 10.3 ให้นักร้องและนักดนตรีมาแสดง แต่ใช้เสียงที่บันทึกมาแล้ว
11. รูปแบบการถ่ายทอดสด (Live Programmed) เป็นรายการที่ถ่ายทอดเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในขณะนั้น
12. รูปแบบนิตยสาร (Magazine Programmed) เป็นรายการที่เสนอหลายประเด็น และหลายรูปแบบในรายการเดียวกัน

คุณค่าและประโยชน์ของการใช้สื่อวีดิทัศน์

วีดิทัศน์ (Video Tape) เป็นสื่อที่เหมาะสมสำหรับใช้ เพื่อการเรียนการสอน เพราะวีดิทัศน์เป็นสื่อที่สามารถทำให้ผู้เรียนได้เห็นภาพ ซึ่งอาจเป็นภาพนิ่งหรือภาพเคลื่อนไหว และทำให้ผู้เรียนได้ยินเสียงที่สอดคล้องกับภาพนั้นๆ ด้วย วีดิทัศน์สามารถใช้ในการสาธิตอย่างได้ผล เป็นสิ่งที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนเห็นสิ่งที่ควรเห็นและยังจับความผิดพลาดในการสาธิตกระบวนการทดลองต่างๆ ได้ เพราะผู้สาธิตสามารถจัดเตรียม และจัดทำวีดิทัศน์อย่างถูกต้อง ก่อนที่จะนำไปใช้จริง (เปรี๊ยะ กุมท. 2515) นอกจากนั้นการใช้วีดิทัศน์สามารถเลือกดูภาพซ้ำ หรือหยุดดูเฉพาะภาพได้ การบันทึกภาพวีดิทัศน์สามารถกระทำได้

ทั้งในห้องถ่ายภาพ (Studio) และห้องปฏิบัติการ ซึ่งเราสามารถติดต่อส่วนที่ต้องการ หรือเพิ่มเติมส่วนใหม่ลงไปได้ (กิตานันท์ มลิทอง. 2536) ซึ่งก็สอดคล้องกับ ณรงค์ สมพงษ์ (2535) ที่กล่าวว่าวีดิทัศน์เป็นสื่อที่สามารถตรวจเช็คภาพได้ทันที และในขณะที่ถ่ายภาพถ้าไม่พอใจสามารถลบทิ้ง และบันทึกใหม่ได้ สำหรับเสียงก็สามารถบันทึกลงในแหล่งบันทึกไปพร้อมๆ กับการบันทึกภาพได้ทันที ในขั้นตอนของการตัดต่อก็ทำได้โดยง่าย และไม่จำเป็นต้องแยกการบันทึกเสียงต่างหากเหมือนกับภาพยนตร์

วชิระ อินทร์อุดม (2539) ได้สรุปถึงคุณค่า และประโยชน์ของวีดิทัศน์ว่า

1. ผู้ชมได้เห็นภาพ และได้ยินเสียงไปพร้อม ๆ กัน ซึ่งเป็นการรับรู้ โดยประสาทสัมผัสทั้งทาง ซึ่งย่อมดีกว่าการรับรู้ โดยผ่านประสาทสัมผัสอย่างใดอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียว
2. ผู้ชมสามารถเข้าใจกระบวนการที่ซับซ้อนได้โดยอาศัยศักยภาพของเครื่องมือ
3. การผลิตวีดิทัศน์ที่สามารถย่อขยายภาพ ทำให้ภาพเคลื่อนที่ช้า เร็ว หรือหยุดนิ่งได้ แสดงกระบวนการที่มีความต่อเนื่องมีลำดับขั้นตอนได้ในเวลาที่ต้องการโดยอาศัยเทคนิคการถ่ายภาพ และเทคนิคการตัดต่อ
4. บันทึกเหตุการณ์ในอดีต และ/หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่างสถานที่ ต่างเวลา แล้วนำมาเปิดชมได้ทันที
5. เป็นสื่อที่ใช้ได้ทั้งเป็นรายบุคคล กลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ และใช้กับมวลชนทุกเพศ ทุกวัย และทุกระดับชั้น
6. วีดิทัศน์ที่ได้รับการวางแผนการผลิตที่ดี และผลิตอย่างมีคุณภาพ สามารถใช้แทนครูได้ ซึ่งจะเป็นการลดปัญหาการขาดแคลนครูได้เป็นอย่างดี
7. ใช้ได้กับทุกขั้นตอนของการสอน ไม่ว่าจะเป็นการนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นระหว่างการสอน หรือขั้นสรุป
8. ใช้เพื่อการสอนซ่อมเสริมได้อย่างมีประสิทธิภาพ
9. ใช้เพื่อบันทึกภาพที่เกิดจากอุปกรณ์การฉายได้หลายชนิด เช่น ภาพสไลด์ ภาพยนตร์ โดยไม่จำเป็นต้องใช้เครื่องฉายหลายประเภทในห้องเรียน
10. ใช้เป็นแหล่งสำหรับให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองโดยการทำห้องสมุดวีดิทัศน์ ใช้ในการฝึกอบรมผู้สอนด้วยการบันทึกการสาธิตวิธีการสอน การบันทึกการบรรยาย หรือการจัดการศึกษาใหม่ ๆ
11. ช่วยปรับปรุงเทคนิควิธีการสอนของครู โดยการใช้เทคนิคการสอนแบบจุลภาค (Micro Teaching) การเรียนรู้แบบเปิด (Open Learning) และการศึกษาทางไกล (Distance Education)

สุรัชย์ สิกบัณฑิต (2538) ได้สรุปคุณค่าของการใช้สื่อวีดิทัศน์ดังนี้

1. ช่วยยกระดับการศึกษาแก่มวลชน
2. ช่วยแพร่กระจายความรู้ไปยังมวลชน
3. ทำให้มวลชนมีความรู้ทันสมัย ทันต่อวิทยาการ
4. ช่วยให้ครูสามารถติดต่อกับผู้เรียน และครูด้วยกันเองได้อย่างรวดเร็ว
5. ช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ

ประทีน คล้ายนาค (2545) ได้ให้ข้อดีและประโยชน์ของการใช้สื่อวีดิทัศน์ ดังนี้

1. สามารถฉายกลับดูภาพที่บันทึกไว้ได้ทันที

2. เทปวีดิทัศน์มีราคาถูก ใช้บันทึกได้หลายครั้ง ขณะเดียวกันก็สามารถทำการตัดต่อภาพ ด้วยกระบวนการทางอิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้ได้ภาพและเสียงที่สมบูรณ์ หรือหากจะทำสำเนาเพื่อการเผยแพร่จำนวนมากก็ได้

3. ชุดอุปกรณ์แบบกระเป๋าทัวร์สามารถนำไปถ่ายทำยังสถานที่ต่าง ๆ ได้อย่างสะดวก รวดเร็ว

4. วีดิทัศน์มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในวงการศึกษา การแพทย์ การอุตสาหกรรม และอื่นๆ ที่มีงบประมาณจำกัด

นอกจากนี้การใช้สื่อวีดิทัศน์ในการสอนยังมีข้อดีอีกหลายประการ คือ

1. ช่วยในการชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหา
2. ช่วยแสดงลำดับขั้นตอนของเนื้อหา
3. สามารถจัดหาได้ง่ายจากสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ
4. ผลิตได้ง่ายและสามารถผลิตได้จำนวนมาก
5. เก็บรักษาได้ง่ายด้วยวิธีฉีกภาพ

ข้อจำกัดของการใช้สื่อวีดิทัศน์

1. บางครั้งต้องพิมพ์ใหม่เพื่อปรับปรุงข้อมูลที่ล้าสมัย
2. ผู้ที่ไม่รู้หนังสือไม่สามารถอ่านเข้าใจได้
3. ต้นทุนในการผลิตสูงมากและกรรมวิธีในการผลิตยุ่งยาก
4. หากผลิตฟิล์มจำนวนน้อยม้วน จะทำให้ต้นทุนในการผลิตสูงกว่าเดิมมาก
5. ต้องใช้ไฟฟ้าในการฉาย
6. ลำบากในการเคลื่อนย้ายอุปกรณ์เครื่องฉาย
7. ต้องฉายในที่มืด
8. หากใช้ภาพยนตร์ต่างประเทศ อาจจะไม่ตรงต่อความต้องการของผู้ใช้จริงๆ หรือผู้ชม อาจไม่เข้าใจเนื้อเรื่องได้เท่าที่ควร

9. ถ้าจะให้ได้สิ่งพิมพ์คุณภาพดี จำเป็นต้องใช้ต้นทุนในการผลิตสูง

สำหรับการเตรียมการสอนโดยใช้สื่อวีดิทัศน์ ครูผู้สอนต้องตระหนักว่า ถึงแม้วีดิทัศน์จะมีประโยชน์และข้อดีอยู่มาก แต่การนำวีดิทัศน์มาใช้ในห้องเรียนนั้น ครูจำเป็นต้องเตรียมการให้พร้อม ทั้งนี้เพราะวีดิทัศน์เป็นสื่อการสอนที่จำเป็นต้องใช้อุปกรณ์มากกว่า 1 ชิ้น นอกจากนี้ครูก็ต้องศึกษาเนื้อหาในวีดิทัศน์อย่างละเอียด โดยอย่างน้อยครูผู้สอนต้องดำเนินการดังนี้

1. ครูผู้สอนจะต้องเลือกบทเรียนที่เหมาะสมกับระดับความรู้ความสามารถของนักศึกษา
2. ครูผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาบทเรียนดังกล่าวอย่างลึกซึ้ง
3. ครูผู้สอนต้องทำความเข้าใจและทดลองใช้เครื่องวีดิทัศน์ว่าสามารถใช้งานได้ดี

อย่างไรก็ตามการนำวีดิทัศน์มาใช้ประกอบการเรียนการสอนในลักษณะ e-learning นั้นครูผู้สอน จะต้องศึกษาและอาจจำเป็นต้องพัฒนาเนื้อหา รวมทั้งการปรับปรุงวิธีการสอนให้ทันสมัยสอดคล้องกับ ศาสตร์หรือข้อมูลของเรื่องนั้น ๆ อยู่เสมอ ต้องคอยช่วยเหลือให้ผู้เรียนสามารถบูรณาการสิ่งที่กำลังศึกษา และคอยให้คำปรึกษาชี้แนะในการเข้าถึงแหล่งข้อมูล การวิเคราะห์และการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาจาก หลาย ๆ แหล่ง รวมทั้งการประเมินตัวข้อมูลที่ได้มาของผู้เรียนด้วย

7.งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคม

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัย พบว่า มีการนำสื่อวีดิทัศน์ไปใช้สอนให้ความรู้และฝึกทักษะให้กับกลุ่มตัวอย่างได้สำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ดังจะเห็นจากงานวิจัยต่อไปนี้

วิลเลียม วิมุกตายน (2540) ทำวิจัยเรื่อง รูปแบบการฝึกเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารทางวาจาสำหรับนักศึกษาพยาบาล โดยทำการวิจัยกับนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 2 ของวิทยาลัยบรมราชชนนี กรุงเทพมหานคร จำนวน 60 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 30 คน และกลุ่มควบคุม 30 คน โดยในกลุ่มทดลอง ผู้วิจัยได้ใช้ชุดฝึกตัวแบบเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารผ่านวีดิทัศน์ จำนวน 6 ชุด จำนวน 14 ครั้ง ครั้งละ 1 – 1.30 ชั่วโมง ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาพยาบาลกลุ่มทดลองมีทักษะการสื่อสารทางวาจาสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 จิราภรณ์ ชวงค์ และเจียมจิต โสภณสุขสถิต (2554) ได้ทำวิจัยเรื่องผลของการให้ความรู้ทางด้านสุขภาพต่อพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยไตวายเรื้อรังที่ได้รับการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียมซึ่งเป็นการวิจัยกึ่งทดลองแบบกลุ่มเดียววัดสองครั้งก่อนและหลังการทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความรู้และพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยไตวายเรื้อรังที่ได้รับการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียมก่อนและหลังการให้ความรู้ด้านสุขภาพ กลุ่มตัวอย่างคือผู้ป่วยไตวายเรื้อรังที่ได้รับการรักษาโดยการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียมที่แผนกไตเทียม โรงพยาบาลตรัง จังหวัดตรัง จำนวน 23 ราย ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการให้ความรู้เป็นรายบุคคลรวมกับการใช้สื่อวีดิทัศน์ ให้ความรู้เรื่องการดูแลตนเองของผู้ป่วยไตวายเรื้อรังที่ได้รับการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียมและสื่อวีดิทัศน์เรื่องพฤติกรรมการดูแลตนเองทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการรับประทานอาหาร ด้านการรับประทานยา ด้านการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ด้านการดูแลหลอดเลือด และด้านการดูแลทางด้านอารมณ์ เมื่อสิ้นสุดระยะการทดลอง ผู้วิจัยเว้นระยะหลังการให้ความรู้ด้านสุขภาพ 1 เดือน และดำเนินการสอบถามผู้ป่วยตามแบบการสอบถามอีกครั้ง ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ทางด้านสุขภาพเรื่องโรคไตวายเรื้อรังที่ได้รับการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียมและค่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการดูแลตนเองหลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ณัฐนันท์ เกตุภาค วิลาวัณย์ พิเชียรเสถียร และอารีวรรณ กลั่นกลิ่น (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลของการให้ข้อมูลโดยใช้สื่อวีดิทัศน์ต่อความรู้และการปฏิบัติของผู้ป่วยในการป้องกันการติดเชื้อในโรงพยาบาล การวิจัยกึ่งทดลองนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการให้ข้อมูลโดยใช้สื่อวีดิทัศน์ต่อความรู้และการปฏิบัติของผู้ป่วยในการป้องกันการติดเชื้อในโรงพยาบาล ระหว่างเดือนตุลาคม พ.ศ. 2552 ถึงเดือนมกราคม พ.ศ. 2553 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ป่วยอายุ 18-60 ปี ที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลชุมชนแห่งหนึ่ง จำนวน 50 ราย แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 25 ราย โดยจับคู่ในเรื่องอายุ ระดับการศึกษาและหอผู้ป่วย ซึ่งกลุ่มทดลองได้รับข้อมูลผ่านสื่อวีดิทัศน์เรื่อง การป้องกันการติดเชื้อในโรงพยาบาลของผู้ป่วย ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับข้อมูลตามปกติ ผลการวิจัยพบว่า หลังได้รับข้อมูลผ่านสื่อวีดิทัศน์ กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้เพิ่มขึ้นจาก 7.40 คะแนน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.082) เป็น 15.72 คะแนน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.621) ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และมากกว่ากลุ่มควบคุมที่มีค่าเฉลี่ย 7.16 คะแนน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.908) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 หลังได้รับข้อมูลผ่านสื่อวีดิทัศน์ กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติเพิ่มขึ้นจาก 18.28 คะแนน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.851) เป็น 25.32 คะแนน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.250) ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และมากกว่ากลุ่มควบคุมที่มีค่าเฉลี่ย 18.80 คะแนน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.723) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 การวิจัยนี้แสดงให้เห็น

เห็นว่า การให้ข้อมูลโดยใช้สื่อวีดิทัศน์มีผลทำให้ผู้ปวยมีความรู้และปฏิบัติการป้องกันการติดเชื้อในโรงพยาบาลได้ถูกต้องเพิ่มขึ้น สุนิสา จันทรเลขา (2551) ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องส่วนประสมผลิตภัณฑ์ ของนักศึกษาระดับอนุปริญญา วิทยาลัยชุมชนสระแก้ว ด้วยการสอนโดยใช้สื่อวีดิทัศน์ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ให้นักศึกษาระดับอนุปริญญา สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ รุ่น 11 วิทยาลัยชุมชนสระแก้ว จำนวน 24 คน ซึ่งเรียนรายวิชาหลักการตลาด ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 อย่างน้อยร้อยละ 80 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ส่วนประสมผลิตภัณฑ์ ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด (ได้คะแนนไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 ของคะแนนทั้งหมดจากแบบทดสอบ) และประเมินคุณภาพของการปฏิบัติงานการออกแบบบรรจุภัณฑ์ รวมทั้งต้องการวัดระดับความรู้สึกรักพึงพอใจต่อการเรียนที่จัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อวีดิทัศน์ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการทดลองแบบกลุ่มเดียว วัดผลก่อนและหลังการทดลอง ผู้วิจัยใช้โปรแกรมการสอนด้วยวีดิทัศน์เรื่องการพัฒนาส่วนประสมผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วยส่วนประสมผลิตภัณฑ์ ทักษะการคิดสร้างสรรค์เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ การออกแบบบรรจุภัณฑ์ ตราสินค้า ฉลากสินค้า จำนวน 1 เรื่องที่ผู้วิจัยจัดสร้างขึ้น เพื่อใช้สำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเองในชั้นเรียนปกติและการซ่อมเสริมการเรียนรู้ร่วมกับใบกิจกรรม โดยมีขั้นตอนการวิจัยดังนี้

1. ชี้นำเสนอ นำนักศึกษาให้เกิดความสงสัยในเรื่องส่วนประสมผลิตภัณฑ์ โดยใช้กระบวนการกลุ่มร่วมกันทำใบกิจกรรมที่ 1 กิจกรรมผลิตภัณฑ์ที่ฉันชอบ ซึ่งผู้สอนเตรียมมาจำนวน 2 ชิ้น โดยให้นักศึกษาร่วมกันแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันจนได้ข้อสรุปเป็นคำตอบของกลุ่มว่าชอบหรือไม่ชอบพร้อมทั้งเหตุผล นักศึกษาทบทวนคำตอบเดิมจากคำถามข้อ 1 และให้ใช้กระบวนการกลุ่มในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน เพื่อให้ได้คำตอบที่กว้างขวางขึ้น

2. ชี้นำให้นักศึกษาศึกษาความรู้เพิ่มเติมจากวีดิทัศน์เรื่องการพัฒนาส่วนประสมผลิตภัณฑ์ และใช้กิจกรรมกระบวนการกลุ่มโดยใช้ใบกิจกรรมที่ 2 กิจกรรมคิดข้ามเมฆ ให้นักศึกษาแบ่งกลุ่มออกเป็นกลุ่มละ 5-6 คน และชมวีดิทัศน์เรื่องการพัฒนาส่วนประสมผลิตภัณฑ์และให้ร่วมกันวิเคราะห์ อภิปรายเหตุผลถึงกลยุทธ์ของทีมที่ชนะพร้อมส่งตัวแทนนำเสนอหน้าชั้นเรียน

3. เมื่อนำเสนอครบทุกกลุ่มแล้วให้มีการอภิปรายเพื่อวิเคราะห์หาความเหมือนและความต่างของข้อสรุปแต่ละกลุ่มเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

4. ให้นักศึกษาแบ่งกลุ่มออกเป็นกลุ่มละ 8-10 คน และมอบหมายใบกิจกรรมที่ 3 Products for the next generation โดยให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มออกแบบบรรจุภัณฑ์ โครงการ Design by com.11 ซึ่งต้องครอบคลุมในรายละเอียดเกี่ยวกับส่วนประสมผลิตภัณฑ์ พร้อมทั้งนำเสนอหน้าชั้นเรียน

5. ผู้สอนอธิบายเชื่อมโยงสาระที่ได้จากนักศึกษา กับสาระที่ผู้สอนเตรียมมา เพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่สมบูรณ์ครบถ้วน

โดยผู้วิจัยใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล 6 คาบ ตามแผนการจัดการเรียนรู้ โดยดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลประกอบด้วย 1) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียน เรื่อง ส่วนประสมผลิตภัณฑ์ 2) แบบประเมินการปฏิบัติงานการออกแบบบรรจุภัณฑ์ และ 3) แบบวัดความรู้สึกรักพึงพอใจต่อการเรียนที่ใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อวีดิทัศน์เรื่องการพัฒนาส่วนประสมผลิตภัณฑ์

ผลการวิจัย พบว่าคะแนนของนักศึกษาทั้งหมดก่อนใช้นวัตกรรมมีค่าเท่ากับ 123 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 25.63 ของคะแนนเต็ม และคะแนนเฉลี่ยหลังการใช้นวัตกรรมมีค่าเท่ากับ 378 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 78.75 ของคะแนนเต็ม เปรียบเทียบพัฒนาการของนักศึกษาจากการวัดผลทั้งสองครั้ง พบว่า

นักศึกษามีคะแนนเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 255 คะแนน คิดเห็นร้อยละ 53.13 และมีจำนวนนักศึกษาที่ได้คะแนนสอบหลังใช้นวัตกรรมเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด นั่นคือได้คะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60 มีจำนวน 24 คน คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์ของนักศึกษาทั้งหมด แสดงว่าการสอนโดยใช้สื่อวีดิทัศน์เรื่องการพัฒนาส่วนประสมผลิตภัณฑ์ สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับอนุปริญญา สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ รุ่นที่ 11 วิทยาลัยชุมชนสระแก้ว ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 ได้ตามคาดหวังของการวิจัย อนึ่งสำหรับผลการประเมินการปฏิบัติงานการออกแบบบรรจุภัณฑ์ พบว่ามีคุณภาพอยู่ในระดับดี ทั้ง 2 กลุ่ม โดยมีค่าเฉลี่ย 2.80 และ 2.60 จาก 3 ระดับ และเมื่อวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเรียนรู้โดยใช้สื่อวีดิทัศน์ พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.79 จาก 5 ระดับ

สุธัญญา นวลประสิทธิ์ พวงเพชร วุฒิพงศ์ และกษิรา จันทรมณี (2552) ได้ทำวิจัยเรื่องผลของการใช้สื่อวีดิทัศน์โปรแกรมการดูแลตนเองต่อความรู้และความสามารถในการดูแลตนเองของผู้ป่วยตาต้อกระจกและญาติผู้ดูแล โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อเปรียบเทียบความรู้และความสามารถในการดูแลตนเองของผู้ป่วยตาต้อกระจกก่อนและหลังการสอนโดยใช้สื่อวีดิทัศน์โปรแกรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดตาต้อกระจก และเพื่อเปรียบเทียบความรู้ และความสามารถของญาติผู้ดูแลเกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดตาต้อกระจกก่อน และหลังการสอนโดยใช้สื่อวีดิทัศน์โปรแกรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดตาต้อกระจก โดยผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัยว่า ผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดตาต้อกระจกหลังได้รับการสอนโดยใช้สื่อวีดิทัศน์โปรแกรมการดูแลตนเองจะมีความรู้และความสามารถในการดูแลตนเองเพิ่มขึ้น และญาติผู้ดูแลหลังได้รับการสอนโดยใช้สื่อวีดิทัศน์โปรแกรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดตาต้อกระจกจะมีความรู้และความสามารถในการดูแลผู้ป่วยเพิ่มขึ้น การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองแบบกลุ่มเดียว วัดก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest-Posttest Designs) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือผู้ป่วยโรคตาต้อกระจกจำนวน 600-700 รายต่อปีในหอผู้ป่วย ตา หู คอ จมูกชายโรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายอายุตั้งแต่ 37 ปีขึ้นไป การศึกษาไม่จำกัด เป็นผู้ป่วยที่ใช้สิทธิ์เบิกได้และใช้สิทธิ์ประกันสุขภาพประเภทต่างๆ ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นโรคตาต้อกระจก 60 รายและญาติผู้ดูแล 60 ราย รวม 120 รายได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายโดยที่เป็นผู้ป่วยที่มีญาติผู้ดูแล อายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป มีการศึกษาในระดับอ่านออกเขียนได้ขึ้นไป มีความสามารถในการมองเห็น และยินดีเข้าร่วมการวิจัยระหว่างเดือนตุลาคม 2550 ถึงเดือนมีนาคม 2551 เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 3 ชุดมีดังนี้

ชุดที่ 1 วีดิทัศน์โปรแกรมการดูแลตนเองที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้นซึ่งเป็นการจำลองให้เห็นสถานการณ์เหมือนจริงตามลำดับขั้นตอน ทั้งก่อนผ่าตัด ขณะผ่าตัดและหลังผ่าตัด ประกอบด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับโรคตาต้อกระจก การปฏิบัติตัวก่อนผ่าตัด ได้แก่ การทำความสะอาดร่างกายทั่วไป สระผม ถอดฟันปลอมเก็บของมีค่าฝากญาติหรือเจ้าหน้าที่ไว้ ขณะผ่าตัด ได้แก่ ผู้ป่วยต้องนอนนิ่ง ๆ ไม่พูด ไม่ไอ ไม่จาม ไม่ส่ายหน้า และปฏิบัติตามคำแนะนำของแพทย์หลังผ่าตัด ได้แก่ การทำความสะอาด เช็ดตาหยอดยาที่ถูกต้องในตอนเช้าวันละครั้ง ไม่ควรใช้สายตามาก ระวังไม่ให้น้ำเข้าตา การครอบผ้าครอบตา ป้องกันอุบัติเหตุกระแทกที่ตา รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ ระวังท้องผูก ต้องไปพบจักษุแพทย์ด่วนเมื่อมีอาการผิดปกติ เช่น การมองเห็นลดลง ปวดตามาก รับประทานยาแก้ปวดแล้วอาการไม่ดีขึ้น ตาแดง มีขี้ตามาก และระมัดระวังเรื่องการไอ จาม เบ่งถ่าย ภายใน 1-2 สัปดาห์หลังผ่าตัด เนื่องจากจะทำให้ความดันตาสูงได้เป็นต้น

ชุดที่ 2 แบบสอบถามความรู้ในการดูแลตนเองของผู้ป่วยที่เข้ารับการผ่าตัดตาต่อกระจกและญาติผู้ดูแล โดยคณะผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วยความรู้ในระยะก่อนผ่าตัด เช่น การแจ้งโรคประจำตัว การใช้ยาที่ถูกต้อง การรักษาความสะอาดร่างกาย ขณะผ่าตัดผู้ป่วยต้องปฏิบัติตามคำแนะนำของแพทย์ หลังผ่าตัด ต้องระวังไม่ให้น้ำเข้าตา นอนตะแคงข้างที่ไม่ผ่าตัด การรับประทานอาหารอ่อนอย่างง่าย การเช็ดตาหยอดยา ที่ถูกต้อง ไม่ขยี้ตา มีเพศสัมพันธ์ได้ใน 1 เดือน หลีกเลี่ยงการยกของหนัก สังเกตอาการผิดปกติที่ต้องพบแพทย์ คะแนนแบบวัดทั้งชุดอยู่ระหว่าง 8-15 คะแนน เกณฑ์ในการตัดสินระดับความรู้ในการดูแลตนเองมีดังนี้

คะแนนระหว่าง 12-15 คะแนน (80-100%) หมายถึง มีความรู้ระดับมาก

คะแนนระหว่าง 9-11.99 คะแนน (60-79%) หมายถึง มีความรู้ระดับปานกลาง

คะแนนต่ำกว่า 9 คะแนน (<60%) หมายถึง มีความรู้ระดับน้อย

ชุดที่ 3 แบบสอบถามความสามารถในการดูแลตนเองของผู้ป่วยที่เข้ารับการผ่าตัดตาต่อกระจกและญาติผู้ดูแลโดยคณะผู้วิจัยสร้างขึ้น เนื้อหาประเมินความสามารถในการดูแลตนเองที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวก่อนผ่าตัด การปฏิบัติตัวหลังผ่าตัด และการมาตรวจตามแพทย์นัด คะแนนแบบวัดทั้งชุดอยู่ระหว่าง 17-30 คะแนน เกณฑ์ในการตัดสินระดับความสามารถของผู้ป่วยและญาติมีดังนี้

คะแนนระหว่าง 24-30 คะแนน (80-100%) หมายถึง มีความสามารถระดับมาก

คะแนนระหว่าง 18-23.99 คะแนน (60-79%) หมายถึง มีความสามารถระดับปานกลาง

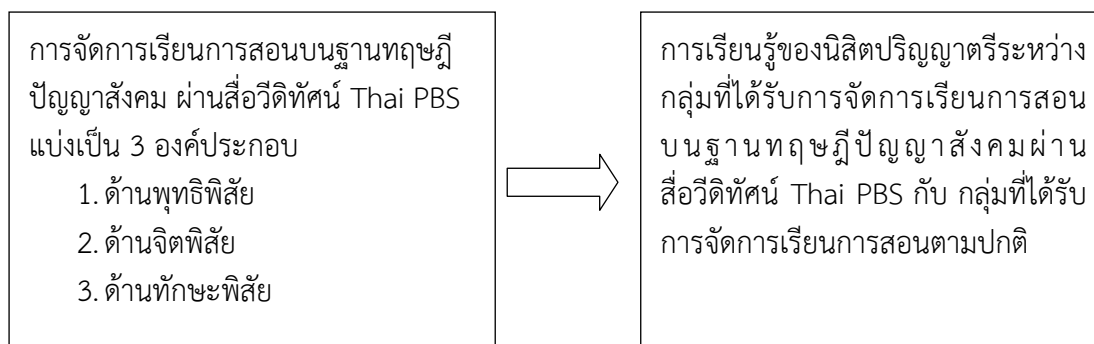
คะแนนต่ำกว่า 18 คะแนน (<60%) หมายถึง มีความสามารถระดับน้อย

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลหลังจากได้รับอนุญาตจากหน่วยงานที่ให้บริการผู้ป่วยโรคตาต่อกระจกแล้ว จากนั้นเลือกกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ที่กำหนด เมื่อได้กลุ่มตัวอย่างแล้ว ก่อนผ่าตัด 1 วัน ผู้วิจัยประเมินความรู้ และความสามารถของผู้ป่วยและญาติผู้ดูแลโดยใช้แบบสอบถามความรู้และความสามารถในการดูแลตนเองก่อนการสอนโดยใช้สื่อวีดิทัศน์ จากนั้นทำการสอนผู้ป่วยและญาติผู้ดูแลโดยใช้สื่อวีดิทัศน์ใช้เวลาประมาณ 15 นาที วันต่อมาพยาบาลวิชาชีพสาธิตการเช็ดตา หยอดยา ซึ่งมีเนื้อหาอยู่ในวีดิทัศน์ให้แก่ผู้ป่วยและญาติผู้ดูแล หลังการผ่าตัด 1 วัน ผู้วิจัยได้ประเมินความรู้และความสามารถของผู้ป่วยในการดูแลตนเองและญาติผู้ดูแลโดยใช้แบบสอบถามความรู้และความสามารถของผู้ป่วยและญาติผู้ดูแลชุดเดียวกัน การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้และความสามารถของผู้ป่วยและญาติผู้ดูแลใช้สถิติหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการเปรียบเทียบความรู้และความสามารถของผู้ป่วยและญาติก่อนและหลังการสอนโดยใช้สื่อวีดิทัศน์ใช้สถิติ Dependent t-test ผลการวิจัย พบว่า ความรู้และความสามารถในการดูแลตนเองของผู้ป่วยตาต่อกระจกหลังการสอนโดยใช้สื่อวีดิทัศน์อยู่ในระดับมาก และความรู้และความสามารถในการดูแลตนเองของญาติผู้ดูแลหลังการสอนโดยใช้สื่อวีดิทัศน์อยู่ในระดับมาก และสรุปว่า รายการวีดิทัศน์สามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอนไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของการทดลอง การสาธิต โดยเฉพาะการนำรายการวีดิทัศน์มาใช้ในการเกี่ยวกับการปลูกฝังความรู้ จึงเชื่อว่ารายการวีดิทัศน์จะส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลทางการเรียนรู้ได้เป็นอย่างมาก

ผลการเปรียบเทียบความรู้และความสามารถของผู้ป่วยและญาติผู้ดูแลก่อนและหลังการสอนโดยใช้สื่อวีดิทัศน์โปรแกรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยที่เข้ารับการผ่าตัดตาต่อกระจก พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยหลังการสอนมีคะแนนเฉลี่ยความรู้อีกสูงกว่า นอกจากนี้หลังการสอนยังมีการสาธิตและให้ผู้ป่วยและญาติผู้ดูแลได้มีโอกาสปฏิบัติจริงด้วยตนเอง จึงเป็นการส่งเสริมความสามารถในการดูแลตนเองของผู้ป่วยและญาติผู้ดูแลมากขึ้น

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้อยู่บนฐานแนวคิดของการปรับเปลี่ยนกระบวนการทางปัญญาเพื่อให้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมโดยใช้แนวคิดทฤษฎีปัญญาสังคมของ Bandura โดยงานวิจัยนี้ใช้เทคนิคการปรับเปลี่ยนกระบวนการทางปัญญาด้วยวิธีการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบที่นำมาใช้เป็นสื่อสำหรับการจัดการเรียนการสอน ดังแสดงให้เห็นได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพประกอบ 3 กรอบแนวคิดการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคม
ผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS

สมมติฐานการวิจัย

1. นิสิตปริญญาตรีกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ในระยะหลังการทดลองสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 50 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นิสิตปริญญาตรีกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS มีพฤติกรรมการเรียนรู้ สูงกว่านิสิตปริญญาตรีที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองประเภทกึ่งทดลอง (Quasi – Experimental Research) เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ของนิสิตปริญญาตรีที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. แบบแผนการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. วิธีดำเนินการทดลอง
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร เป็นนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ที่ลงทะเบียนเรียนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ในรายวิชาทักษะการรู้สารสนเทศ (มศว 141) และรายวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อพัฒนามนุษย์ (มศว 151) ซึ่งเป็นนิสิตจาก 3 สาขาวิชา ที่ลงทะเบียนเรียนทั้ง 2 วิชา จำนวนทั้งสิ้น 2,625 คน จำแนกเป็น

- สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีนิสิตคณะวิทยาศาสตร์ จำนวน 705 คน
- สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีนิสิตคณะแพทยศาสตร์ จำนวน 165 คน และคณะเภสัชศาสตร์ จำนวน 120 คน รวมจำนวน 285 คน
- สาขาสังคมศาสตร์ มีนิสิตคณะมนุษยศาสตร์ จำนวน 775 คน และคณะสังคมศาสตร์ จำนวน 860 คน รวมจำนวน 1,735 คน

กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ที่ลงทะเบียนเรียนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ในรายวิชาทักษะการรู้สารสนเทศ (มศว 141) และรายวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อพัฒนามนุษย์ (มศว 151) จำนวน 625 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 308 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 317 คน ซึ่งได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจงจากนิสิต 3 สาขาวิชา ซึ่งมีคณะผู้สอนเป็นอาจารย์ประจำหลักสูตรที่สมัครใจเข้าร่วมในโครงการ ดังรายละเอียดในตาราง ดังนี้

จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประเภทกลุ่มและสาขาวิชา

ประเภท กลุ่ม	สาขาวิชา			รวม
	วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี	วิทยาศาสตร์ สุขภาพ	สังคมศาสตร์	
ทดลอง	97	93	118	308
ควบคุม	115	93	109	317
รวม	212	186	227	625

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองประเภทกึ่งทดลอง (Quasi – Experimental Research) ใช้แบบแผนการวิจัยแบบการวัดก่อนการทดลอง (Pretest) และวัดหลังการทดลอง (Posttest) โดยมีกลุ่มควบคุม (Pretest – Posttest Control Group Design) ลักษณะของแบบแผนการวิจัยเป็นดังนี้

กลุ่มทดลอง	Pretest	Treatment	Posttest
กลุ่มควบคุม	Pretest	~	Posttest

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. แผนการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS
2. สื่อวีดิทัศน์ Thai PBS
3. แบบวัดตัวแปรที่ศึกษา 17 แบบวัด

ซึ่งมีรายละเอียดของเครื่องมือการวิจัยในแต่ละรายการดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS

แผนการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS ใช้เวลาดำเนินการ 120 นาที ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

เวลา	กิจกรรมการจัดการเรียนการสอนกลุ่มทดลอง	สื่อที่ใช้
5 นาที	ผู้สอนอธิบายวัตถุประสงค์ของการชมวีดิทัศน์และการบันทึกข้อมูลเนื้อหาที่สะท้อนถึงพฤติกรรมการเรียนรู้ในแต่ละครั้งพร้อมทั้งแจกแบบบันทึกเนื้อหา พร้อมชี้แจงเรื่องวิธีการบันทึกและการส่งคืนเพื่อตรวจให้คะแนน และชี้แจงการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสื่อ	1. แบบบันทึกพฤติกรรมกรการเรียนรู้จากสื่อ 2. แบบวัดความคิดเห็นที่มีต่อสื่อวีดิทัศน์

เวลา	กิจกรรมการจัดการเรียนการสอนกลุ่มทดลอง	สื่อที่ใช้
30 นาที	ผู้สอนเปิดวิดีโอทัศน์ให้นิสิตได้ดู นิสิตทำการบันทึกข้อมูล พฤติกรรมการเรียนรู้พร้อมทั้งประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อ	สื่อวิดีโอทัศน์
20 นาที	ผู้สอนให้นิสิตเข้ากลุ่มเพื่ออภิปรายรายละเอียดของเนื้อหาจากสื่อตามประเด็นที่ได้กำหนดไว้ในแบบบันทึก อภิปรายครบทุกประเด็น	ข้อมูลที่บันทึกไว้
30 นาที	ผู้สอนจับฉลากหัวข้อที่จะให้นิสิตกลุ่มต่างๆ มานำเสนอ ประเด็นตามที่กำหนดไว้ นิสิตนำเสนอเนื้อหา ผู้สอนซักถามประเด็นต่างๆ โดยเฉพาะ 1. ตัวแบบแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้หรือไม่ อย่างไร ช่วงไหนบ้าง 2. หลังจากที่ได้ตัวแบบแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้แล้วมีผลอะไรเกิดขึ้น แล้วนิสิตมีความคิดเห็นอย่างไรกับผลที่เกิดขึ้น * สอบถามทุกพฤติกรรมการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้	ประเด็นพฤติกรรมการเรียนรู้ที่สำคัญ
20 นาที	ผู้สอนสรุปประเด็นสำคัญในเรื่องที่อภิปรายร่วมกันมา	ประเด็นการอภิปราย
15 นาที	ผู้สอนทำการวัดการรู้คิด	แบบวัดการรู้คิด

2. สื่อวิดีโอทัศน์ Thai PBS

ในการทดลองครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เทคนิคการเสนอตัวแบบสัญลักษณ์ด้วยการนำเสนอสื่อวิดีโอทัศน์ Thai PBS เป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยมีลักษณะของสื่อที่นำเสนอ ดังนี้

2.1 ลักษณะของสื่อที่นำมาใช้ ประกอบด้วย

2.1.1 สื่อประเภทสารคดีเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตของบุคคล ได้แก่ รายการเป็นอยู่คือ จำนวน 2 เรื่อง คือ เรื่องสุขชัย ปิติวุฒิ (มนุษย์วันธรรมดา ชาววันหยุด) และ เรื่อง สมพล รุ่งพาณิชย์ เพราะชีวิตเป็นเรื่องเพราะๆ

2.1.2 สื่อประเภทการวิเคราะห์ข่าวและสถานการณ์ จำนวน 2 เรื่อง ได้แก่ เรื่องรู้สู้ภัยพิบัติ และ รายการประกาศภาวะฉุกเฉิน ตอน ก๊อปปี้ไรท์ ก๊อปปี้เลฟ

2.1.3 สื่อประเภทรายการเสนา จำนวน 4 เรื่อง ได้แก่ รายการใจดีสู้เสือ 2 เรื่อง คือ ตอนข่าวเท็จจริงแค่ไหน ตอนหอยและดวงชะตา รายการเสนาเด็กห้าม จำนวน 1 เรื่อง ภาษาวิบัติ และ รายการศิลปะสโมสร 1 เรื่อง ตอนรู้เรื่อง Hack เว็บไซต์

2.2 วิธีการคัดเลือกสื่อที่นำมาใช้ในการทดลอง มีวิธีดำเนินการดังนี้

2.2.1 ผู้วิจัยและผู้สอน ศึกษาจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของรายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของสำนักนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 2 รายวิชา ที่นำสื่อวีดิทัศน์ขององค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (Thai PBS) มาใช้สอน ประกอบด้วย

1) วิชา ทักษะการรู้สารสนเทศ (มศว 141)

2) วิชา การศึกษาทั่วไปเพื่อพัฒนามนุษย์ (มศว 151)

2.2.2 ผู้วิจัยและผู้สอนร่วมกันวิเคราะห์เนื้อหาของสื่อที่ใช้ในการพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ของนิสิต โดยมีกระบวนการในการวิเคราะห์สื่อดังนี้

ผู้วิจัยได้ให้ผู้สอนนำเสนอถึงวัตถุประสงค์เฉพาะในการใช้สื่อตามความเข้าใจและความต้องการของผู้สอน ต่อจากนั้นทำการวิเคราะห์สื่อตามวัตถุประสงค์พฤติกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ตารางวิเคราะห์ข้อมูลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ตัวอย่างตารางการวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ จากสื่อวีดิทัศน์ขององค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (Thai PBS)

วิชา.....เรื่อง.....

ช่วง เวลา	พุทธิพิสัย	จิตพิสัย			ทักษะพิสัย		
	ความรู้/ ความเข้าใจ	ความเข้าใจ ตนเอง	ความเข้าใจ ผู้อื่น	ความ ตระหนักใน ลิขสิทธิ์	ทักษะสื่อสาร และ สารสนเทศ	ทักษะการคิด วิเคราะห์	ทักษะ ความคิด สร้างสรรค์
รวม							

2.2.3 คณะผู้วิจัยสรุปผลการวิเคราะห์เนื้อหาของสื่อและจัดลำดับการนำเสนอสื่อในการสอนแต่ละครั้ง รวมจำนวน 8 ครั้ง โดยเรียงลำดับดังนี้

ครั้งที่	รายการสื่อ Thai PBS ที่ใช้สอน	วัตถุประสงค์เฉพาะของการใช้ สื่อจากความเห็นของผู้สอน	พฤติกรรมการเรียนรู้สำคัญ ที่ได้จากการวิเคราะห์ร่วมกัน
1	รายการใจสู้สื่อ ตอน ขาว เท็จจริงแค่ไหน	พุทธิพิสัย 1. ความรู้/ความเข้าใจที่ได้จาก การชมข่าว 2. กระบวนการประเมินข่าวควร ทำอย่างไร	

ครั้งที่	รายการสื่อ Thai PBS ที่ใช้สอน	วัตถุประสงค์เฉพาะของการใช้สื่อจากความเห็นของผู้สอน	พฤติกรรมการเรียนรู้สำคัญๆ ที่ได้จากการวิเคราะห์ร่วมกัน
2	รายการเป็น อยู่ คือ : สุขชัย ปิติวุฒิ (มนุษย์วันธรรมดา ชาวนา วันหยุด)	ต้องการให้นิสิตเห็นตัวอย่าง บุคคลที่ใช้วิชาศึกษาทั่วไปเป็น เครื่องช่วยสนับสนุนวิชาชีพให้ ประสบความสำเร็จ	พุทธิพิสัย 1. มีความรู้ความเข้าใจ องค์ประกอบของการเป็น บัณฑิต/มนุษย์ที่สมบูรณ์ ทักษะพิสัย 1. การคิดวิเคราะห์ 2. การสื่อสาร
3	รายการใจดีสู้เสือ ตอน หอยและดวงชะตา	1. เพื่อให้นิสิตเห็นถึงตัวอย่างใน การวิเคราะห์และสังเคราะห์ ข้อมูล	ทักษะพิสัย เรื่องการคิดวิเคราะห์ -ตัวอย่างการคิดวิเคราะห์เรื่อง การเล่นหอย การเชื่อดวงชะตา ความเกี่ยวข้องในเชิงธุรกิจ ระหว่าง สื่อ กับเรื่อง ดวงชะตา จิตพิสัย 1. การเข้าใจผู้อื่น
4	รู้สู้ภัยพิบัติ	ความแตกต่างกันในการให้ความ ร่วมมือในการแก้ปัญหา	ทักษะพิสัย 1. การคิดวิเคราะห์ 2. สารสนเทศ
5	รายการเสวนาเด็กห้ามเรื่อง ภาษาวิบัติ	เพื่อให้นิสิตตระหนักถึงการ แสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม กับกาลและเทศะโดยใช้ความ คิดเห็นจากกลุ่มวัยรุ่นในสื่อเป็น เครื่องสะท้อน	พุทธิพิสัย 1. มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการ เปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา และยุคสมัย จิตพิสัย 1. การเข้าใจผู้อื่น ทักษะพิสัย 1. การคิดวิเคราะห์ 2. สารสนเทศ
6	รายการประกาศภาวะฉุกเฉิน ตอน ก๊อปปีไรท์ ก๊อปปีเลฟ และ ประกาศภาวะฉุกเฉิน ตอน Cyber Bully เกรียน คีย์บอร์ด	เพื่อให้นิสิต 1. คำนึงถึงจริยธรรมในการใช้ สารสนเทศ 2. รู้ถึงความหมายของลิขสิทธิ์ และการละเมิดลิขสิทธิ์ 3. เห็นตัวอย่างพฤติกรรมใน	พุทธิพิสัย เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับ 1. ความหมายและประเภทของ ทรัพย์สินทางปัญญา 2. วัตถุประสงค์ของการมี ลิขสิทธิ์ 3. กฎหมายการคุ้มครองสิทธิ

ครั้งที่	รายการสื่อ Thai PBS ที่ใช้สอน	วัตถุประสงค์เฉพาะของการใช้สื่อจากความเห็นของผู้สอน	พฤติกรรมการเรียนรู้สำคัญๆ ที่ได้จากการวิเคราะห์ร่วมกัน
		ลักษณะที่เรียกว่าเกรียน คีย์บอร์ด นั้นมีความผิดตาม พรบ.คอมพิวเตอร์ปี พ.ศ. 2550 อย่างไร	จิตพิสัย 1. ความตระหนักในลิขสิทธิ์
7	รายการเป็น อยู่ คือ เรื่อง สมพล รุ่งพาณิชย์ เพราะชีวิต เป็นเรื่องเพราะๆ (ร่วมกัน อภิปรายในประเด็นสมพล มีศิลปศาสตร์ในการพัฒนา ศักยภาพตนเองอย่างไร)	ต้องการให้เห็นตัวอย่าง และเรียนรู้แนวคิดในการพัฒนา ศักยภาพของบุคคลในสื่อ ใน ด้านความคิด ความมุ่งมั่น ความ ใฝ่รู้ ความพยายาม	พุทธิพิสัย 1. มีความรู้ความเข้าใจ องค์ประกอบของการเป็น บัณฑิต/มนุษย์ที่สมบูรณ์ จิตพิสัย 1. การเข้าใจตนเอง ทักษะพิสัย 1. ความคิดสร้างสรรค์
8	รายการศิลปสโมสร ตอน รู้ เรื่อง Hack เว็บไซต์	1. เพื่อนำเสนอถึงประเด็นทาง เทคโนโลยีและสารสนเทศที่ น่าสนใจในปัจจุบัน เกี่ยวกับ Hacker คืออะไร และแตกต่าง จาก Cracker อย่างไร - เป้าหมายต่างๆ ของ Hacker ในการ Hack Website - วิธีการในการ Hack Website ของช่อง 3 - วิธีการเบื้องต้นในการป้องกันการ Hack เช่น หลักในการตั้ง Username และ Password - ลักษณะการโจมตีแบบ Phishing - แรงจูงใจในการ Hack Website กระทรวงวัฒนธรรม ของ Hacker - บทลงโทษของ Hacker - หลักในการตั้ง Password ที่ปลอดภัย	พุทธิพิสัย เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับ 1. ความรู้และวัตถุประสงค์ของการ Hack Website 2. วิธีการ Hack Website 3. บทลงโทษของ Hacker 4. การป้องกันการ Hack Website

จากการวิเคราะห์เนื้อหาของสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS ในการฝึกพฤติกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้สรุปจำนวนครั้งของการฝึกพฤติกรรมการเรียนรู้ ตามที่เสนอในตารางต่อไปนี้

ตาราง 1 จำนวนครั้งของการฝึกพฤติกรรมการเรียนรู้ในแต่ละองค์ประกอบของการนำเสนอสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS

ครั้งที่	รายการสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS	องค์ประกอบ						
		พุทธิพิสัย	จิตพิสัย			ทักษะพิสัย		
			เข้าใจตนเอง	เข้าใจผู้อื่น	ตระหนักลิขสิทธิ์	การคิดวิเคราะห์	การคิดสร้างสรรค์	การสื่อสารฯ
1	ใจดีสู้เสือ ตอนข่าวเท็จจริงแค่ไหน	√						
2	เป็น อยู่ คือ ตอน สุขชัยฯ	√				√		√
3	ใจดีสู้เสือ ตอน หวยและดวงชะตา	√				√		
4	รู้สู้ภัยพิบัติ	√		√		√		√
5	เสวนาเด็กห้ามเรื่อง ภาษาวิบัติ	√		√		√		√
6	ประกาศภาวะฉุกเฉิน ตอน ก๊อบปี้ไรท์ ก๊อบปี้เลฟ	√			√			
7	เป็น อยู่ คือ ตอน สมพลฯ	√	√			√	√	
8	ศิลป์สโมสร ตอน รู้เรื่อง Hack เว็บไซต์	√						
รวม		8	1	2	1	5	1	3

จากตาราง 1 พบว่า การจัดการเรียนการสอนวิชา มศว 141 และ มศว 151 มีการนำสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนทั้งหมด 8 ครั้ง โดยการจัดการเรียนการสอน ทั้ง 8 ครั้งนี้ มีการฝึกพฤติกรรมการเรียนรู้ในแต่ละองค์ประกอบที่แตกต่างกัน ซึ่งจากการวิเคราะห์ตามตารางพบว่า องค์ประกอบด้านพุทธิพิสัย มีการฝึกครบทั้ง 8 ครั้ง รองลงมา คือ องค์ประกอบด้านทักษะพิสัย และองค์ประกอบด้านจิตพิสัย ตามลำดับ

3.แบบวัดตัวแปรที่ศึกษา

แบบวัดที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวน 17 แบบวัด

3.1 ลักษณะของแบบวัดที่ใช้ในงานวิจัยนี้ มี 4 ลักษณะดังนี้

3.1.1 แบบวัดที่มีลักษณะเป็นมาตราประเมินค่า 5 ระดับ จำนวน 5 แบบวัด ได้แก่

- 1) แบบวัดความเข้าใจตนเอง
- 2) แบบวัดความเข้าใจผู้อื่น
- 3) แบบวัดความตระหนักในสิทธิ
- 4) แบบวัดความคิดเห็นที่มีต่อสื่อวิทัศน์
- 5) แบบวัดทักษะการสื่อสารและสารสนเทศ

3.1.2 แบบวัดที่มีลักษณะเป็นข้อคำถามที่มีคำตอบให้เลือก จำนวน 9 แบบวัด ได้แก่

- 1) แบบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์
- 2) แบบวัดพุทธิพิสัยในเนื้อหาที่สอน จำนวน 8 แบบวัด

3.1.3 แบบวัดทักษะความคิดสร้างสรรค์ มีลักษณะการให้ต่อเติมรูปภาพให้สมบูรณ์

จำนวน 1 แบบวัด

3.1.4 แบบบันทึกพฤติกรรมการเรียนรู้จากสื่อ จำนวน 1 แบบวัด

3.1.5 แบบบันทึกพฤติกรรมตั้งใจรับสื่อของนิสิต จำนวน 1 แบบวัด

3.2 วิธีการสร้างแบบวัด

3.2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษา

3.2.2 กำหนดนิยามปฏิบัติการของตัวแปรแต่ละตัว

3.2.3 สร้างข้อคำถามที่ใช้ในการวัดตัวแปรแต่ละตัว

3.2.4 นำแบบวัดที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้เพื่อหาคุณภาพแบบวัด

3.2.5 ปรับปรุงแบบวัดให้สมบูรณ์

3.3 ตัวอย่างแบบวัด จำนวน 17 แบบวัด มีดังนี้

1) แบบวัดความเข้าใจตนเอง

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
0. นิสิตรู้สึกว่าการตัดสินใจแก้ปัญหาเป็นเรื่องที่ยากสำหรับตนเอง					
00. เวลาโกรธหรือไม่สบายใจ นิสิตรับรู้ได้ว่าเกิดอะไรขึ้นกับตนเอง					

2) แบบวัดความเข้าใจผู้อื่น

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
0. นิสิตมุ่งมั่นในการเรียนเพราะเข้าใจว่าพ่อแม่คาดหวังที่จะเห็นความสำเร็จของตนเอง					
00. นิสิตเข้าใจความรักความห่วงใยที่พ่อแม่มีต่อตนเอง					

3) แบบวัดความตระหนักในลิขสิทธิ์

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
0. การที่ตำรวจจับคนที่นำแผ่นซีดีเก่าของตนเองไปวางขาย ถือว่าเป็นการกระทำที่ถูกต้อง					
00. การนำผลิตภัณฑ์ของผู้อื่นมาดัดแปลง ต่อยอด พัฒนาในเชิงสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่ควรทำ					

4) แบบวัดความคิดเห็นที่มีต่อสื่อวิทัศน์

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ตัวแสดง - มีความเหมาะสมกับเนื้อหา					
2. เนื้อหา - เข้าใจง่าย					
3. วิธีการ/รูปแบบที่นำเสนอ - ชวนติดตาม					
4. ความเหมาะสมของส่วนประกอบของสื่อ - ความคมชัดของภาพ					
5. ความเหมาะสมของระยะเวลาในการนำเสนอ					
6. ประโยชน์ที่ได้รับ - การกระตุ้นให้ทำตามตัวแบบ					

5) แบบวัดทักษะการสื่อสารและสารสนเทศ

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
0. นิสิตสืบค้นรายการทรัพยากรของห้องสมุดทางออนไลน์ (OPAC) เพื่อหาสารสนเทศได้					
00. นิสิตเลือกใช้ถ้อยคำสื่อสารให้เกิดความเข้าใจกับผู้ฟังที่มีวัยต่างกัน					

6) แบบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ เป็นแบบทดสอบแบบรูปภาพ พร้อมข้อคำถามที่มีคำตอบให้เลือก

7) แบบวัดพุทธิพิสัยในเนื้อหาที่สอน เรื่อง ข้าวเท็จจริงแค่ไหน

ตัวอย่างข้อคำถาม

0. ขั้นตอนสำคัญที่ผู้สื่อข่าวต้องกระทำคือการกลั่นกรองข่าว

00. แหล่งข่าวจากอินเทอร์เน็ตเป็นแหล่งข่าวที่ทันสมัยและน่าเชื่อถือ

8) แบบวัดพุทธิพิสัยในเนื้อหาที่สอน เรื่อง หวยและดวงชะตา

ตัวอย่างข้อคำถาม

0. สื่อเป็นช่องทางที่จะให้ความจริงกับเรื่องที่สังคมสนใจ

00. การค้นหาข้อมูลเป็นขั้นตอนเริ่มต้นที่สำคัญของการคิดวิเคราะห์

9) แบบวัดพุทธิพิสัยในเนื้อหาที่สอน เรื่อง สุขชัย: ขาวนาวันหยุด

ตัวอย่างข้อคำถาม

0. การที่บุคคลมีความรู้ทางวิชาชีพเป็นอย่างดีจะทำให้ชีวิตประสบความสำเร็จ

00. การมีชีวิตที่เป็นสุข ควรคำนึงถึงรายได้มากกว่าวิถีชีวิตความเป็นอยู่

10) แบบวัดพุทธิพิสัยในเนื้อหาที่สอน เรื่อง ภาษาวิบัติ

ตัวอย่างข้อคำถาม

0. การรับรู้การสื่อสารจะดีหรือไม่ ขึ้นอยู่กับการเข้าใจวิถีชีวิตของคนในสังคม

00. การเปลี่ยนแปลงที่ดีคือการเปลี่ยนแปลงที่คนในสังคมส่วนใหญ่ยอมรับ

11) แบบวัดพุทธิพิสัยในเนื้อหาที่สอน เรื่อง รัฐภัยพิบัติ

ตัวอย่างข้อคำถาม

0. การเปลี่ยนแปลงที่ตัวของเราเอง ก็สามารถส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม

และธรรมชาติได้

00. มนุษย์จะดำรงชีวิตอยู่ได้ดี ต้องมีปริมาณน้ำที่เพียงพอ

12) แบบวัดพุทธิพิสัยในเนื้อหาที่สอน เรื่อง Hack Website

ตัวอย่างข้อคำถาม

0. Hacker เป็นผู้ทำหน้าที่ตรวจสอบความบกพร่องของระบบคอมพิวเตอร์

00. การเจาะข้อมูลจะช่วยแก้ปัญหาของระบบข้อมูล

13) แบบวัดพุทธิพิสัยในเนื้อหาที่สอน เรื่อง เป็น อยู่ คือ: สมพลา

ตัวอย่างข้อคำถาม

0. ความเชื่อของบุคคลรอบข้าง มีส่วนผลักดันให้ไปสู่การพัฒนาตนเอง

00. ศิลปศาสตร์เป็นเครื่องมือที่จำเป็นในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง

14) แบบวัดพุทธิพิสัยในเนื้อหาที่สอน เรื่อง Copy Right Copy Left

ตัวอย่างข้อคำถาม

0. ผลงานวรรณกรรมมีลิขสิทธิ์คุ้มครองตามกฎหมายโดยไม่มีขีดจำกัดของเวลา

00. การดาวน์โฮลตหนังเพื่อให้ได้ดูหนังก่อนผู้อื่น เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์

15) แบบวัดทักษะความคิดสร้างสรรค์ มีลักษณะการให้ต่อเติมรูปภาพให้สมบูรณ์

16) แบบบันทึกพฤติกรรมการเรียนรู้จากสื่อ

ตัวอย่างแบบบันทึกข้อมูลพฤติกรรมการเรียนรู้จากสื่อ

เรื่อง “สมพล รุ่งพาณิชย์ เพราะชีวิตเป็นเรื่องเพราะๆ”

คำชี้แจง ให้นักสังเกตและบันทึกภาพเหตุการณ์ในสื่อที่สะท้อนถึงพฤติกรรมการเรียนรู้ตามที่ระบุไว้ในแบบบันทึก

ประเด็นที่ 1 ข้อความ/ภาพ ที่แสดงถึง การเข้าใจตนเองของตัวแสดงในสื่อ และผลดีที่เกิดขึ้นกับตัวแสดง ที่มีความเข้าใจในตนเอง

.....

.....

ประเด็นที่ 2 ข้อความ/ภาพ ที่แสดงถึง ความคิดสร้างสรรค์ของตัวแสดงในและผลดีที่เกิดขึ้นกับตัวแสดง ที่มีความคิดสร้างสรรค์

.....

.....

ประเด็นที่ 3 ข้อความ/ภาพที่แสดงถึง การมีความรู้/ความเข้าใจองค์ประกอบของการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ของตัวแสดงในสื่อ และผลดีของการที่ตัวแสดงมีความรู้/ความเข้าใจองค์ประกอบของการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยเน้นในเรื่องที่ตัวแสดงมีการพัฒนาศักยภาพมนุษย์

.....

.....

17) แบบบันทึกพฤติกรรมตั้งใจรับสื่อของนิสิต
ตัวอย่างแบบบันทึกพฤติกรรมรับสื่อของนิสิต

ครั้งที่.....เรื่อง..... กลุ่มนิสิต..... Section.....
วันที่สังเกต..... เวลา..... ชื่อผู้สังเกต.....

คำชี้แจง ให้ผู้สังเกต สังเกตพฤติกรรมตั้งใจรับสื่อของนิสิต และบันทึกจำนวนนิสิตที่มีพฤติกรรมตั้งใจรับสื่อ และไม่ตั้งใจรับสื่อ ลงในแบบบันทึกพฤติกรรมข้างล่างนี้

จำนวนนิสิตที่สังเกต	นิสิตที่ตั้งใจรับสื่อ		นิสิตที่ไม่ตั้งใจรับสื่อ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ

พฤติกรรมตั้งใจรับสื่อ พิจารณาจาก การที่นิสิตมองสื่อวีดิทัศน์อย่างต่อเนื่อง

หมายเหตุกรณีที่ถือว่าไม่ตั้งใจรับสื่อ: 1. คุยกับผู้อื่น (คุยกับเพื่อน หรือเล่นโทรศัพท์) เกิน 5 นาที หรือ
2. หันไปคุยกับเพื่อน ตั้งแต่ 5 ครั้งขึ้นไป

3.4 การตรวจสอบคุณภาพแบบวัด

3.4.1 การหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

คณะผู้วิจัยร่วมกันอภิปรายความสอดคล้องของข้อคำถามแต่ละข้อกับนิยาม
ปฏิบัติการ

3.4.2 การหาค่าความยาก ใช้ในกรณีแบบทดสอบวัดพุทธิพิสัยในเนื้อหาที่สอน และ
แบบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์

3.4.3 การหาค่าอำนาจจำแนก

คณะผู้วิจัย ดำเนินการโดยใช้การวิเคราะห์รายข้อ ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์
สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนแต่ละข้อคำถามกับคะแนนรวมของแต่ละแบบวัด (Item Total Correlation : r)

3.4.4 การหาค่าความเชื่อมั่น

คณะผู้วิจัยเลือกข้อคำถามที่มีคุณภาพตามข้อ 3.4.1 ข้อ 3.4.2 และข้อ 3.4.3 ของ
แต่ละแบบวัดมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตร สัมประสิทธิ์แอลฟา ของ ครอนบาค (Cronbach's
Alpha - Coefficient)

3.5 คุณภาพของแบบวัด มีดังนี้

ตาราง 2 แสดงคุณภาพของแบบวัดที่ใช้ในงานวิจัย

แบบวัด	คุณภาพของแบบวัด		
	รายข้อ		ทั้งหมด
	พิสัยความยาก	พิสัยอำนาจจำแนก	ความเชื่อมั่น
1. แบบวัดพุทธิพิสัย จำนวน 8 แบบวัด ประกอบด้วย			
เรื่อง ชาวแท้จริงแค่ไหน	.043 - .886	.277 - .752	.744
เรื่อง สุขชัย ปิติวุฒิ (มนุษย์วันธรรมดา ขาวนาวันหยุด)	.257 - .957	.222 - .851	.882
เรื่อง หวยและดวงชะตา	.229 - .786	.566 - .795	.863
เรื่อง รู้สู้ภัยพิบัติ	.086 - .843	.272 - .881	.873
เรื่อง ภาษาวิบัติ	.190 - .771	.344 - .884	.851
เรื่อง ก๊อปปีไรท์ ก๊อปปีเลฟ	.086 - .886	.316 - .786	.805
เรื่อง สมพล รุ่งพาณิชย์ เพราะชีวิตเป็นเรื่องเพราะๆ	.300 - .957	.282 - .962	.867
เรื่อง รู้เรื่อง Hack เว็บไซต์	.086 - .786	.352 - .891	.815
2. แบบวัดจิตพิสัย จำนวน 3 แบบวัด ประกอบด้วย			
ความเข้าใจตนเอง	-	.198 - .704	.766
ความเข้าใจผู้อื่น	-	.583 - .795	.875
ความตระหนักในสิทธิ		.310 - .612	.719
3. แบบวัดทักษะพิสัย จำนวน 3 แบบวัด ประกอบด้วย			
ทักษะการคิดวิเคราะห์	.576 - .706	.649 - .833	.646
ทักษะความคิดสร้างสรรค์	-	-	.890
ทักษะการสื่อสารและสารสนเทศ		.314 - .703	.901
4. แบบวัดความคิดเห็นที่มีต่อสื่อวิทัศน์	-	.457 - .870	.937

3.6 เกณฑ์การแปลผลคะแนนแบบวัด แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

3.6.1 กรณีใช้คะแนนดิบ / คะแนนที่ (T-score) แบ่งเป็น 3 ระดับคือ

มากกว่าร้อยละ 75 / คะแนนที่มากกว่า 75 แปลว่า มีพฤติกรรมการเรียนรู้ระดับมาก
 ร้อยละ 50 – 75 / คะแนนที่ 50 – 75 แปลว่า มีพฤติกรรมการเรียนรู้ระดับปานกลาง
 น้อยกว่าร้อยละ 50 / คะแนนที่น้อยกว่า 50 แปลว่า มีพฤติกรรมการเรียนรู้ระดับน้อย

3.6.2 กรณีใช้คะแนนตามมาตรวัด แบ่งเป็น 5 ระดับคือ

- 4.50 – 5.00 แปลว่า มีความเห็นว่าสื่อมีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้สอนมากที่สุด
- 3.50 – 4.49 แปลว่า มีความเห็นว่าสื่อมีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้สอนมาก
- 2.50 – 3.49 แปลว่า มีความเห็นว่าสื่อมีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้สอนปานกลาง
- 1.50 – 2.49 แปลว่า มีความเห็นว่าสื่อมีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้สอนน้อย
- 1.00 – 1.49 แปลว่า มีความเห็นว่าสื่อมีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้สอนน้อยที่สุด

วิธีดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยแบ่งการดำเนินการทดลองออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ระยะก่อนการทดลอง

ขั้นที่ 2 ระยะการทดลอง

ขั้นที่ 3 ระยะหลังการทดลอง

ขั้นที่ 1 ระยะก่อนการทดลอง

ผู้วิจัยวางแผนจัดเตรียมสิ่งต่างๆ เพื่อให้พร้อมก่อนการทดลอง ได้แก่

1. กำหนดและคัดเลือกและวิเคราะห์สื่อวีดิทัศน์ของ Thai PBS ที่จะนำมาใช้เป็นสื่อการสอนในรายวิชาที่ทำการทดลอง

2. ทำการสร้างแบบวัดและแบบบันทึกพฤติกรรมการเรียนรู้ของนิสิต

3. ฝึกผู้ช่วยสังเกต เนื่องจากการทดลองนี้ใช้นิสิตทั้งห้องในการเข้าร่วมกิจกรรม ดังนั้นผู้วิจัยจึงฝึกผู้ช่วยสังเกตในงานวิจัยจำนวน 6 คน โดยผู้วิจัยได้ฝึกอบรม อธิบายลักษณะของพฤติกรรมที่ต้องสังเกต หลักการสังเกตและบันทึกพฤติกรรม ให้ผู้ช่วยสังเกตทราบ และทำการฝึกสังเกตจริงในชั้นเรียนโดยผู้วิจัยและผู้ช่วยสังเกตร่วมกันสังเกตและบันทึกพฤติกรรม เพื่อหาค่าความสอดคล้องของผู้สังเกต ไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 80 ของการสังเกตแต่ละครั้ง โดยทดลองใช้กับนิสิตกลุ่มอื่นที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง

4. แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็นในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มทดลอง เป็นกลุ่มที่ใช้การจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS

กลุ่มควบคุม เป็นกลุ่มที่มีการจัดการเรียนการสอนตามปกติ

5. ให้นิสิตที่ลงทะเบียนเรียนวิชา มศว 141 และ มศว 151 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดความเข้าใจตนเอง แบบวัดความเข้าใจผู้อื่น

ขั้นที่ 2 ระยะการทดลอง

ดำเนินการทดลองโดยผู้วิจัยจัดการเรียนการสอนในกลุ่มทดลองด้วยการใช้การจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS ดังนี้

การจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคม

การจัดการเรียนการสอนกลุ่มทดลอง ใช้เวลา 120 นาที ดังนี้

เวลา	กิจกรรมการจัดการเรียนการสอนกลุ่มทดลอง	สื่อที่ใช้
5 นาที	ผู้สอนอธิบายวัตถุประสงค์ของการชมวิดีโอทัศน์และการบันทึกข้อมูลเนื้อหาที่สะท้อนถึงพฤติกรรมการเรียนรู้ในแต่ละครั้งพร้อมทั้งแจกแบบบันทึกเนื้อหา พร้อมชี้แจงเรื่องวิธีการบันทึกและการส่งคืนเพื่อตรวจให้คะแนน และชี้แจงการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสื่อ	1. แบบบันทึกพฤติกรรมการเรียนรู้จากสื่อ 2. แบบวัดความคิดเห็นที่มีต่อสื่อวิดีโอทัศน์
30 นาที	ผู้สอนเปิดวิดีโอทัศน์ให้นิสิตได้ดู นิสิตทำการบันทึกทำการบันทึกข้อมูลพฤติกรรมการเรียนรู้พร้อมทั้งประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อ	สื่อวิดีโอทัศน์
20 นาที	ผู้สอนให้นิสิตเข้ากลุ่มเพื่ออภิปรายรายละเอียดของเนื้อหาจากสื่อตามประเด็นที่ได้กำหนดไว้ในแบบบันทึก อภิปรายครบทุกประเด็น	ข้อมูลที่บันทึกไว้
30 นาที	ผู้สอนจับฉลากหัวข้อที่จะให้นิสิตกลุ่มต่างๆ มานำเสนอประเด็นตามที่กำหนดไว้ นิสิตนำเสนอเนื้อหา ผู้สอนซักถามประเด็นต่างๆ โดยเฉพาะ 1. ตัวแบบแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้หรือไม่ อย่างไร ช่วงไหนบ้าง 2. หลังจากที่ตัวแบบแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้แล้วมีผลอะไรเกิดขึ้น แล้วนิสิตมีความคิดเห็นอย่างไรกับผลที่เกิดขึ้น * สอบถามทุกพฤติกรรมการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้	ประเด็นพฤติกรรมการเรียนรู้ที่สำคัญ
20 นาที	ผู้สอนสรุปประเด็นสำคัญในเรื่องที่อภิปรายร่วมกันมา	ประเด็นการอภิปราย
15 นาที	ผู้สอนทำการวัดพุทธิพิสัย	แบบวัดพุทธิพิสัย

การจัดการเรียนการสอนกลุ่มควบคุม เป็นการจัดการเรียนการสอนตามปกติ ใช้เวลา 120 นาที
ผู้สอนดำเนินการสอนโดยใช้วิธีบรรยาย ตามเนื้อหาพฤติกรรมการเรียนรู้ ประเด็นสำคัญๆเช่นเดียวกับกลุ่มทดลอง โดยไม่ใช้สื่อ Thai PBS
เมื่อสอนเสร็จในแต่ละครั้ง (8 ครั้งตามหัวข้อที่กำหนด) ผู้สอนทำการวัดพุทธิพิสัยทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ขั้นที่ 3 ระยะหลังการทดลอง

หลังจากเสร็จสิ้นระยะการทดลอง 1 สัปดาห์ ผู้วิจัยดำเนินการวัดจิตพิสัยและทักษะพิสัยการเรียนรู้ของนิสิตทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานจากคะแนนพฤติกรรมการเรียนรู้ ของกลุ่มทดลอง กลุ่มควบคุม ทั้งการวัดก่อนการทดลอง และวัดหลังการทดลอง
2. ใช้การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย หลังการทดลองกับเกณฑ์คะแนนร้อยละ 50 โดยใช้สถิติค่าที (t-test) แบบกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว (One Group Sample)
3. ใช้การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้สถิติค่าที (t-test แบบ Dependent Group)
4. ใช้การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย หลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม โดยใช้สถิติค่าที (t-test แบบ Independent Group)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาการเรียนรู้ของนิสิตด้วยการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ของ Thai PBS” มีวัตถุประสงค์หลัก 2 ข้อ คือ 1) เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ของนิสิตปริญญาตรีที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS ซึ่งพิจารณาการเปลี่ยนแปลงใน 3 องค์ประกอบ ดังนี้ **ด้านพุทธิพิสัย** เป็นเรื่องของการที่นิสิตมีความรู้ ความเข้าใจ มีการคิดวิเคราะห์และมีการคิดแบบบูรณาการมากขึ้น **ด้านจิตพิสัย** เป็นเรื่องของการที่นิสิตมีเจตคติที่ดีต่อเรื่องที่เรียน และตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องที่ได้เรียนมากขึ้น และ **ด้านทักษะพิสัย** เป็นเรื่องของการที่นิสิตมีทักษะในการนำความรู้ที่ได้เรียนไปประยุกต์ใช้ได้มากขึ้น และ 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการเรียนรู้ของนิสิตปริญญาตรีระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS กับกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามปกติ

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

แบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นการนำเสนอผลการศึกษาพฤติกรรมความสนใจในการรับสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS ของนิสิตกลุ่มทดลอง และค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนการเรียนรู้ของนิสิตระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS กับกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามปกติ

ตอนที่ 2 เป็นการตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ของนิสิตปริญญาตรีที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS คณะผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์เพื่อตอบวัตถุประสงค์นี้ไว้ในตอนที่ 2 คือ ผลการศึกษากการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ของนิสิตปริญญาตรีที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเด็นการนำเสนอ ดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนการเรียนรู้ ทั้งภาพรวมและรายองค์ประกอบ ของนิสิตปริญญาตรีที่ได้รับการทดลองได้รับการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS กับเกณฑ์ร้อยละ 50 (รายองค์ประกอบย่อย) และในภาพรวมเทียบกับคะแนน T50 ซึ่งมีรายละเอียดของเกณฑ์

2.2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนการเรียนรู้องค์ประกอบจิตพิสัยของนิสิตปริญญาตรี ก่อนและหลังการทดลองได้รับการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS

ตอนที่ 3 เป็นการตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการเรียนรู้ของนิสิตปริญญาตรีระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS กับกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามปกติ คณะผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์เพื่อตอบวัตถุประสงค์นี้ไว้ในตอนที่ 3 ประเด็นการนำเสนอ คือ ผลการเปรียบเทียบการเรียนรู้ของนิสิตปริญญาตรีระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS กับกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามปกติ

ส่วนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ตอนที่ 4 เป็นการนำเสนอผลการศึกษาความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อสื่อฯ โดยมีสัญลักษณ์ที่ใช้ในงานวิจัยและรายละเอียด ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอและการแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูล คณะผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
SD	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติในการวิเคราะห์ด้วย t-test
F	แทน	ค่าสถิติในการวิเคราะห์ด้วย F-test
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
sk	แทน	ค่าความเบ้ (skewness)
ku	แทน	ค่าความโด่ง (kurtosis)

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาพฤติกรรมความสนใจในการรับสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS ของนิสิตกลุ่มทดลอง และค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนการเรียนรู้ของนิสิตระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคม ผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS กับกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามปกติ มี 2 ข้อ ดังนี้

1.1 ผลการศึกษาพฤติกรรมความสนใจในการรับสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS ของนิสิตกลุ่มทดลอง

1.2 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนการเรียนรู้ของนิสิตระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคม ผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS กับกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามปกติ

รายละเอียดของผลการวิเคราะห์ตอนที่ 1 มีดังนี้

1.1 ผลการศึกษาพฤติกรรมความสนใจในการรับสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS ของนิสิตกลุ่มทดลอง

ตาราง 3 แสดงจำนวนและร้อยละของนิสิตที่มีพฤติกรรมความสนใจในการรับสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS

เรื่อง	กลุ่มผู้เรียน	จำนวน (คน)				
		รวม (คน)	เข้าชม (คน)		ไม่เข้าชม (คน)	ไม่เข้าชมและ ไม่ตั้งใจ (คน)
			ตั้งใจ (คน)	ไม่ตั้งใจ (คน)		
1.ใจดีสู้เสือ:ข่าว เท็จจริงแค่ไหน	วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี	97	64 (65.98%)	28 (28.86%)	5 (5.14%)	33 (34.02%)
	วิทยาศาสตร์ สุขภาพ	93	64 (64.82%)	21 (22.58%)	8 (8.6%)	29 (31.18%)
	สังคมศาสตร์	118	100 (84.74%)	18 (15.25%)	0	18 (15.25%)
	รวม	308	228 (74.02%)	67 (21.75%)	13 (4.22%)	80 (25.97%)

ตาราง 3 (ต่อ)

เรื่อง	กลุ่มผู้เรียน	จำนวน (คน)				
		รวม (คน)	เข้าชม (คน)		ไม่เข้าชม (คน)	ไม่เข้าชมและ ไม่ตั้งใจ (คน)
			ตั้งใจ (คน)	ไม่ตั้งใจ (คน)		
2. เป็น อยู่ คือ ตอน สุขชัย ปิติวุฒิ มนุษย์ วันธรรมดา ชาวนาวันหยุด	วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี	97	83 (85.57%)	9 (9.27%)	18 (18.55)	27 (27.83%)
	วิทยาศาสตร์ สุขภาพ	93	75 (80.64%)	17 (18.27%)	1 (1.07%)	18 (19.35%)
	สังคมศาสตร์	118	82 (69.49%)	23 (19.49%)	13 (11.01%)	36 (30.50%)
	รวม	308	240 (77.92%)	49 (15.9%)	19 (6.16%)	68 (22.07%)
3. ใจดีสู้เสือ: หอย และดวง ชะตา	วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี	97	66 (68.04%)	27 (27.83%)	4 (4.12%)	31 (31.95%)
	วิทยาศาสตร์ สุขภาพ	93	79 (84.94%)	11 (11.82%)	3 (3.22%)	14 (15.05%)
	สังคมศาสตร์	118	96 (81.35%)	15 (12.71%)	7 (5.93%)	22 (18.64%)
	รวม	308	241 (78.24)	53 (17.2%)	14 (4.54%)	67 (21.75%)
4. รู้สู้ภัยพิบัติ	วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี	97	48 (49.48%)	42 (43.29%)	7 (7.21%)	49 (50.51%)
	วิทยาศาสตร์ สุขภาพ	93	54 (58.06%)	37 (39.78%)	2 (2.15%)	39 (41.93%)
	สังคมศาสตร์	118	67 (56.77%)	45 (38.13%)	6 (5.08%)	51 (43.22%)
	รวม	308	169 (54.87%)	124 (40.25%)	15 (4.87%)	139 (45.13%)
5. เสวนาเด็ก ห้าม ตอนภาษา วิบัติ	วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี	97	60 (61.85%)	23 (23.71%)	14 (14.43%)	37 (38.14%)
	วิทยาศาสตร์ สุขภาพ	93	74 (79.57%)	14 (15.05%)	5 (5.37%)	19 (20.43%)
	สังคมศาสตร์	118	80 (67.79%)	31 (26.27%)	7 (5.93%)	38 (32.2%)
	รวม	308	214 (69.48)	68 (22.07%)	26 (8.44%)	94 (30.52%)

ตาราง 3 (ต่อ)

เรื่อง	กลุ่มผู้เรียน	จำนวน(คน)				
		รวม (คน)	เข้าชม(คน)		ไม่เข้าชม(คน)	ไม่เข้าชมและ ไม่ตั้งใจ(คน)
6. ประกาศ ภาวะฉุกเฉิน ตอน Copy Right Copy Left	วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี	97	82 (84.54%)	8 (8.25%)	7 (7.22%)	15 (15.46%)
	วิทยาศาสตร์ สุขภาพ	93	78 (83.8%)	10 (10.75%)	5 (5.38%)	15 (16.13%)
	สังคมศาสตร์	118	97 (82.2%)	11 (9.32%)	10 (8.47%)	21 (17.8%)
	รวม	308	257 (83.44%)	29 (9.41%)	22 (7.14%)	51 (16.56%)
7. เป็น อยู่ คือ ตอน สมพล รุ่งพาณิชย์ เพราะชีวิตเป็น เรื่องเพราะๆ	วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี	97	58 (59.79%)	30 (30.93%)	9 (9.29%)	39 (40.21%)
	วิทยาศาสตร์ สุขภาพ	93	79 (84.95%)	8 (8.6%)	6 (6.45%)	14 (15.05%)
	สังคมศาสตร์	118	96 (81.35%)	15 (12.71%)	7 (5.93%)	22 (18.64%)
	รวม	308	233 (75.65%)	53 (17.21%)	22 (7.14%)	75 (24.35%)
8. ศิลป์โมสร ตอน Hack เว็บไซต์	วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี	97	77 (79.38%)	12 (12.9%)	8 (8.25%)	20 (20.62%)
	วิทยาศาสตร์ สุขภาพ	93	61 (65.59%)	12 (12.9%)	20 (21.5)	32 (34.41%)
	สังคมศาสตร์	118	82 (69.49%)	22 (18.64%)	14 (11.86%)	36 (30.51%)
	รวม	308	220 (71.43%)	46 (14.93%)	42 (13.64%)	88 (28.57%)

จากตาราง 3 พบว่า นิสิตกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมความสนใจในการรับสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS เรื่อง ประกาศภาวะฉุกเฉิน ตอน Copy Right Copy Left มากที่สุด ร้อยละ 82.20 รองลงมาคือ เรื่อง ใจดีสู้เสือ: หอย และดวงชะตา ร้อยละ 78.24 ส่วนสื่อที่นิสิตมีพฤติกรรมความสนใจในการรับสื่อน้อยที่สุดคือ เรื่อง รู้สู้ภัยพิบัติ ร้อยละ 54.87

1.2 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนการเรียนรู้ของนิสิตปริญญาตรีระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS กับกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามปกติ

ตาราง 4 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนการเรียนรู้ของนิสิตปริญญาตรีระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคม ผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS กับกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามปกติ

ตัวแปรพฤติกรรม การเรียนรู้	กลุ่มรวม (n กลุ่มทดลอง=308, n กลุ่มควบคุม=317)						กลุ่มวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี (n กลุ่มทดลอง=97, n กลุ่มควบคุม=115)				กลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ (n กลุ่มทดลอง=93, n กลุ่มควบคุม=93)				กลุ่มสังคมศาสตร์ (n กลุ่มทดลอง=118, n กลุ่มควบคุม=109)			
	กลุ่ม	n	$\bar{X}$	SD	sk	ku	$\bar{X}$	SD	sk	ku	$\bar{X}$	SD	sk	ku	$\bar{X}$	SD	sk	ku
องค์ประกอบพุทธิพิสัย	ทดลอง	228	54.917	4.923	.351	-.024	52.636	4.048	.222	-.245	58.840	4.438	.239	-.116	53.355	3.758	.015	-.593
	ควบคุม	230	54.035	4.663	-.135	.023	51.046	3.897	-.233	.107	55.894	3.827	.111	.362	55.882	4.369	-.372	.422
องค์ประกอบจิตพิสัย (ภาพรวม)	ทดลอง	296	48.279	6.782	-.024	.129	46.644	7.723	-.152	-.032	51.112	6.327	.045	-.685	47.289	5.563	.051	.262
	ควบคุม	308	51.513	6.618	.033	-.012	53.473	5.741	-.072	.429	52.181	6.954	.029	.037	48.823	6.349	.306	.234
องค์ประกอบจิตพิสัย ด้านความเข้าใจตนเอง	ทดลอง	255	31.570	3.158	.052	.073	30.980	3.245	.122	-.129	32.710	3.065	.130	-.007	30.900	2.945	-.197	.147
	ควบคุม	307	32.090	3.433	-.161	.596	33.150	3.111	-.029	-.891	32.120	3.544	-.068	1.421	30.920	3.313	-.313	.928
องค์ประกอบจิตพิสัย ด้านความเข้าใจผู้อื่น	ทดลอง	255	25.560	2.403	-.388	.215	25.170	2.415	-.284	.212	25.700	2.480	-.385	.745	25.620	2.336	-.543	.292
	ควบคุม	307	26.060	2.495	-.743	.613	26.990	1.984	-.656	.102	26.100	2.414	-.921	1.483	25.020	2.671	-.402	.110
องค์ประกอบจิตพิสัย ด้านความตระหนักรู้	ทดลอง	277	17.470	1.807	.070	-.300	17.130	1.698	.078	-.144	17.600	1.744	.141	-.285	17.680	1.926	.000	-.503
	ควบคุม	307	17.660	2.004	.005	-.196	17.590	2.103	.055	-.214	17.460	1.907	-.278	-.474	17.910	1.967	-.273	.320
องค์ประกอบทักษะพิสัย (ภาพรวม)	ทดลอง	255	49.576	5.533	-.116	.370	48.221	5.061	-.291	-.080	52.323	4.579	-.319	-.114	47.933	5.619	.188	1.396
	ควบคุม	307	50.176	5.396	-.146	-.231	51.405	4.750	.205	-.350	49.541	5.589	-.225	-.288	49.426	5.681	-.212	-.520
องค์ประกอบทักษะ ด้านคิดวิเคราะห์	ทดลอง	251	1.490	0.766	-.020	-.354	1.353	0.867	.034	-.375	1.589	0.717	.054	-.251	1.473	0.750	-.104	-.303
	ควบคุม	306	1.647	0.797	-.099	-.441	1.505	0.749	.050	-.284	1.763	0.743	-.399	.124	1.696	0.876	-.081	-.730
องค์ประกอบทักษะ ด้านคิดสร้างสรรค์	ทดลอง	251	15.271	5.198	.719	.895	16.789	3.658	.478	1.407	17.352	5.349	.513	1.049	12.909	4.732	1.570	3.616
	ควบคุม	307	15.564	5.471	.467	1.534	18.225	4.220	1.603	6.562	11.043	4.247	.610	.988	16.776	5.148	.685	1.805

ตาราง 4 (ต่อ)

ตัวแปรพฤติกรรม การเรียนรู้	กลุ่มรวม (n กลุ่มทดลอง=308, n กลุ่มควบคุม=317)						กลุ่มวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี (n กลุ่มทดลอง=97, n กลุ่มควบคุม=115)				กลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ (n กลุ่มทดลอง=93, n กลุ่มควบคุม=93)				กลุ่มสังคมศาสตร์ (n กลุ่มทดลอง=118, n กลุ่มควบคุม=109)			
	กลุ่ม	n	$\bar{X}$	SD	sk	ku	$\bar{X}$	SD	sk	ku	$\bar{X}$	SD	sk	ku	$\bar{X}$	SD	sk	ku
องค์ประกอบทักษะ ด้านการสื่อสารฯ	ทดลอง	255	80.189	8.678	.370	.193	77.846	7.588	.317	.284	83.380	8.469	.120	.501	78.639	8.622	.484	.291
	ควบคุม	301	80.405	8.428	.239	.007	82.379	8.109	.233	.073	81.923	8.109	.308	-.232	76.961	8.032	.329	.427
พฤติกรรมการเรียนรู้	ทดลอง	296	49.255	5.455	-.033	.038	46.697	5.341	-.285	.082	53.665	4.046	-.426	.145	47.725	4.301	.092	-.056
	ควบคุม	308	50.399	4.717	.224	.692	49.979	4.805	.239	.246	51.213	4.755	.041	.320	50.119	4.539	.400	.237

จากตาราง 4 พบว่า นิสิตปริญญาตรีระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคม ผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS มีพฤติกรรมการเรียนรู้ในภาพรวม ค่าเฉลี่ย 49.25 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.45 ส่วนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามปกติ พฤติกรรมการเรียนรู้ในภาพรวม ค่าเฉลี่ย 50.40 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.71 เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า

องค์ประกอบพุทธิพิสัย พบว่า นิสิตปริญญาตรีที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS มีพฤติกรรมการเรียนรู้ในภาพรวม ค่าเฉลี่ย 54.92 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.92 ส่วนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามปกติ พฤติกรรมการเรียนรู้ในภาพรวม ค่าเฉลี่ย 54.04 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.66

องค์ประกอบจิตพิสัย พบว่า นิสิตปริญญาตรีที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS มีพฤติกรรมการเรียนรู้ในภาพรวม ค่าเฉลี่ย 48.28 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6.78 ส่วนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามปกติ พฤติกรรมการเรียนรู้ในภาพรวม ค่าเฉลี่ย 51.51 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6.62

องค์ประกอบทักษะพิสัย พบว่า นิสิตปริญญาตรีที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS มีพฤติกรรมการเรียนรู้ในภาพรวม ค่าเฉลี่ย 49.58 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.53 ส่วนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามปกติ พฤติกรรมการเรียนรู้ในภาพรวม ค่าเฉลี่ย 50.18 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.40

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ของนิสิตปริญญาตรีที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคม ผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS มี 2 ข้อ ดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนการเรียนรู้ ทั้งภาพรวมและรายองค์ประกอบ ของนิสิตปริญญาตรีที่ได้รับการทดลองได้รับการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS กับเกณฑ์ร้อยละ 50 (รายองค์ประกอบย่อย) และในภาพรวมเทียบกับคะแนน T50 ซึ่งมีรายละเอียดของเกณฑ์ ดังนี้

ตัวแปร	เกณฑ์
พฤติกรรมการเรียนรู้ (ภาพรวม)	T50
- องค์ประกอบจิตพิสัย (ภาพรวม)	T50
○ ด้านความเข้าใจตนเอง	ร้อยละ 50 (22.5 คะแนน)
○ ด้านความเข้าใจผู้อื่น	ร้อยละ 50 (15 คะแนน)
○ ด้านความตระหนัก	ร้อยละ 50 (12.5 คะแนน)
- องค์ประกอบทักษะพิสัย (ภาพรวม)	T50
○ ด้านคิดวิเคราะห์	ร้อยละ 50 (1.5 คะแนน)
○ ด้านคิดสร้างสรรค์	ร้อยละ 50 (36 คะแนน)
○ ด้านการสื่อสารฯ	ร้อยละ 50 (52.5 คะแนน)
- องค์ประกอบพุทธิพิสัย	ร้อยละ 50 (40 คะแนน)

2.2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนการเรียนรู้ขององค์ประกอบจิตพิสัยของนิสิตปริญญาตรี ก่อนและหลังการทดลองได้รับการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS

รายละเอียดของผลการวิเคราะห์ตอนที่ 2 มีดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนการเรียนรู้ ทั้งภาพรวมและรายองค์ประกอบ ของนิสิตปริญญาตรีที่ได้รับการทดลองได้รับการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS กับเกณฑ์ร้อยละ 50 (รายองค์ประกอบย่อย) และในภาพรวมเทียบกับคะแนน T50 ดังตาราง 5

ตาราง 5 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนการเรียนรู้ทั้งภาพรวมและรายองค์ประกอบ ของนิสิตปริญญาตรี ที่ได้รับการทดลองได้รับการจัดการเรียนการสอนบน
ฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS กับเกณฑ์ร้อยละ 50 (รายองค์ประกอบย่อย) และในภาพรวมกับคะแนน T50

ตัวแปรพฤติกรรมการเรียนรู้	กลุ่มรวม				กลุ่มวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี			กลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ			กลุ่มสังคมศาสตร์		
	n	$\bar{X}$	SD	t	$\bar{X}$	SD	t	$\bar{X}$	SD	t	$\bar{X}$	SD	t
องค์ประกอบพุทธิพิสัย	228	54.917	4.923	45.744***	52.636	4.048	27.387***	58.840	4.438	36.757***	53.355	3.758	30.978***
องค์ประกอบจิตพิสัย(ภาพรวม)	296	48.279	6.782	-4.365	46.644	7.723	-4.144	51.112	6.327	1.686	47.289	5.563	-5.179
องค์ประกอบจิตพิสัย ด้านความเข้าใจตนเอง	255	31.570	3.158	45.862***	30.980	3.245	18.847***	32.710	3.065	31.937***	30.900	2.945	30.056***
องค์ประกอบจิตพิสัย ด้านความเข้าใจผู้อื่น	255	25.560	2.403	70.148***	25.170	2.415	30.376***	25.700	2.480	41.374***	25.620	2.336	47.911***
องค์ประกอบจิตพิสัย ด้านความตระหนักรู้	288	17.470	1.807	45.807***	17.130	1.698	26.153***	17.600	1.744	27.142***	17.680	1.926	26.739***
องค์ประกอบทักษะพิสัย (ภาพรวม)	255	49.575	5.533	-1.224	48.221	5.061	-2.534	52.323	4.579	4.865***	47.933	5.619	-5.873
องค์ประกอบทักษะ ด้านคิดวิเคราะห์	251	1.490	0.766	-0.206	1.353	0.867	-1.210	1.589	0.717	1.176	1.473	0.750	-0.381
องค์ประกอบทักษะ ด้านคิดสร้างสรรค์	255	15.271	5.198	-63.177	16.789	3.658	-37.865	17.352	5.349	-32.698	12.909	4.732	-51.409
องค์ประกอบทักษะ ด้านการสื่อสารฯ	255	80.188	8.678	50.946***	77.846	7.588	24.086***	83.380	8.469	34.972***	78.639	8.622	31.941***
พฤติกรรมการเรียนรู้	296	49.255	5.455	-2.349	46.697	5.341	-5.895	53.665	4.046	8.688***	47.725	4.301	-5.622

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตาราง 5 พบว่า นิสิตปริญญาตรีที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS มีคะแนนพฤติกรรมการเรียนรู้ในภาพรวมไม่สูงกว่าเกณฑ์ (T50) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า

องค์ประกอบพุทธิพิสัย พบว่า นิสิตปริญญาตรีที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS มีคะแนนพฤติกรรมการเรียนรู้องค์ประกอบพุทธิพิสัยสูงกว่าเกณฑ์ (ร้อยละ 50) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

องค์ประกอบจิตพิสัย พบว่า นิสิตปริญญาตรีที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS มีคะแนนพฤติกรรมการเรียนรู้องค์ประกอบจิตพิสัยไม่สูงกว่าเกณฑ์ (T50) แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า องค์ประกอบจิตพิสัยทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความเข้าใจตนเอง ด้านความเข้าใจผู้อื่น และด้านความตระหนักฯ นิสิตมีคะแนนทั้ง 3 ด้านสูงกว่าเกณฑ์ (ร้อยละ 50) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

องค์ประกอบทักษะพิสัย พบว่า นิสิตปริญญาตรีที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS มีคะแนนพฤติกรรมการเรียนรู้องค์ประกอบทักษะพิสัยไม่สูงกว่าเกณฑ์ (T50) แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า องค์ประกอบทักษะพิสัยด้านการสื่อสารฯ นิสิตมีคะแนนสูงกว่าเกณฑ์ (ร้อยละ 50) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนองค์ประกอบทักษะพิสัยด้านคิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์ พบว่าไม่สูงกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 50

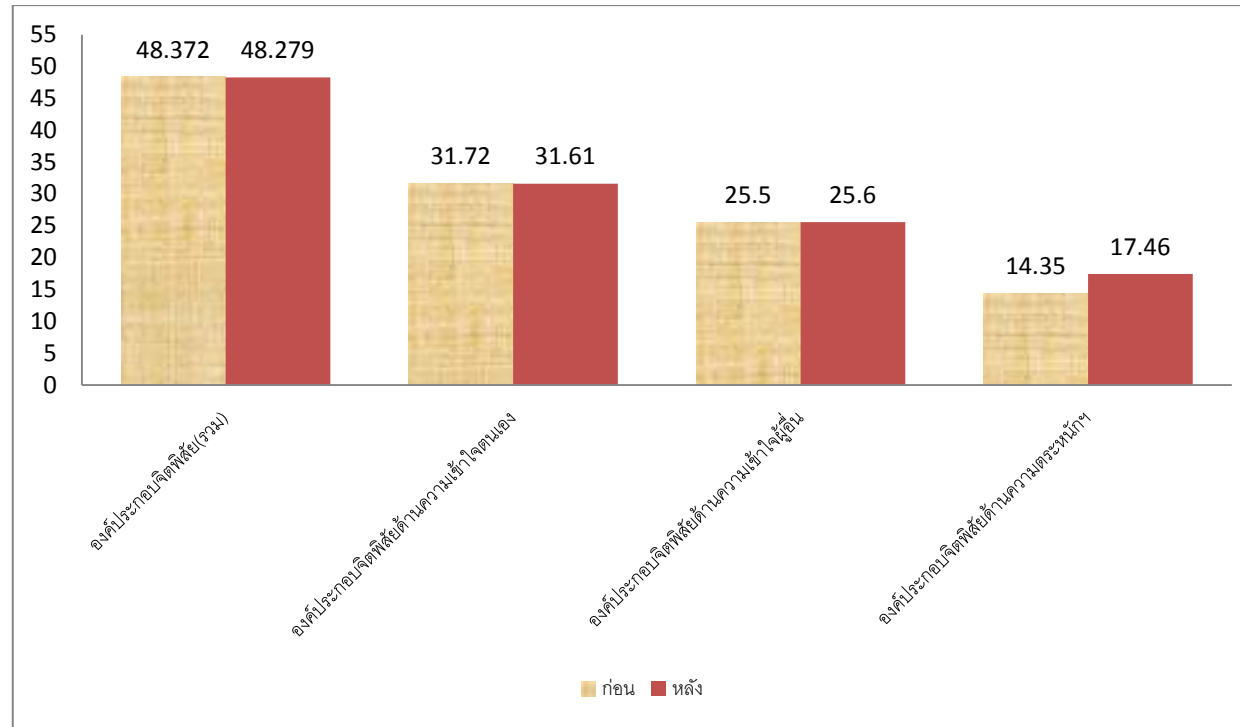
2.2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนการเรียนรู้ขององค์ประกอบจิตพิสัยของนิสิตปริญญาตรี ก่อนและหลังการทดลองได้รับการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS

ตาราง 6 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมการเรียนรู้องค์ประกอบจิตพิสัย ของนิสิตปริญญาตรี ก่อนและหลังการทดลองได้รับการจัดการเรียนการสอนบนฐาน
ทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS

ตัวแปรพฤติกรรมการเรียนรู้	กลุ่มรวม				กลุ่มวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี			กลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ			กลุ่มสังคมศาสตร์		
	การวัด	$\bar{X}$	SD	t	$\bar{X}$	SD	t	$\bar{X}$	SD	t	$\bar{X}$	SD	t
องค์ประกอบจิตพิสัย (ภาพรวม)	ก่อน	48.372	9.604	-0.188	48.912	7.723	-2.466	50.380	11.139	0.857	46.301	5.563	1.286
	หลัง	48.279	6.782		46.644	7.216		51.112	6.327		47.289	9.614	
องค์ประกอบจิตพิสัย ด้านความเข้าใจตนเอง	ก่อน	31.720	2.808	-0.674	31.160	2.810	-0.393	32.200	2.947	2.126*	31.550	2.639	-2.538
	หลัง	31.610	3.164		31.000	3.274		32.720	3.081		30.960	2.932	
องค์ประกอบจิตพิสัย ด้านความเข้าใจผู้อื่น	ก่อน	25.500	2.514	0.725	25.140	2.631	0.184	25.540	2.793	0.967	25.660	2.182	0.100
	หลัง	25.600	2.443		25.200	2.433		25.750	2.497		25.680	2.401	
องค์ประกอบจิตพิสัย ด้านความตระหนักฯ	ก่อน	14.350	1.845	21.650***	14.130	1.798	12.287***	15.090	1.694	9.445***	13.910	1.841	16.639***
	หลัง	17.460	1.819		17.160	1.705		17.610	1.776		17.630	1.940	

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 6 พบว่า นิสิตปริญญาตรีมีคะแนนพฤติกรรมการเรียนรู้องค์ประกอบจิตพิสัยในภาพรวม ก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นิสิตปริญญาตรีมีคะแนนพฤติกรรมการเรียนรู้องค์ประกอบจิตพิสัยด้านความตระหนักฯ หลังการทดลองเรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS สูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนอีก 2 ด้านไม่พบความแตกต่าง

ภาพประกอบ 4 แสดงคะแนนพฤติกรรมการเรียนรู้องค์ประกอบจิตพิสัย ของนิสิตปริญญาตรี ก่อนและหลังการทดลองได้รับการจัดการเรียนการสอน
บนฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการเรียนรู้ของนิสิตปริญญาตรีระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคม ผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS กับกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามปกติ

ตาราง 7 แสดงผลการเปรียบเทียบการเรียนรู้ของนิสิตปริญญาตรีระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคม ผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS กับกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามปกติ

ตัวแปรพฤติกรรมการเรียนรู้	กลุ่มรวม (n กลุ่มทดลอง=308, n กลุ่มควบคุม=317)				กลุ่มวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี (n กลุ่มทดลอง=97, n กลุ่มควบคุม=115)			กลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ (n กลุ่มทดลอง=93, n กลุ่มควบคุม=93)			กลุ่มสังคมศาสตร์ (n กลุ่มทดลอง=118, n กลุ่มควบคุม=109)		
	กลุ่ม	$\bar{X}$	SD	t	$\bar{X}$	SD	t	$\bar{X}$	SD	t	$\bar{X}$	SD	t
องค์ประกอบพุทธิพิสัย	ทดลอง	54.917	4.923	1.968*	52.636	4.048	2.569*	58.840	4.438	4.192***	53.355	3.758	-3.821
	ควบคุม	54.035	4.663		51.046	3.897		55.894	3.827		55.882	4.369	
องค์ประกอบจิตพิสัย (ภาพรวม)	ทดลอง	48.279	6.782	-5.930	46.644	7.723	-6.996	51.112	6.327	-1.093	47.289	5.563	-1.897
	ควบคุม	51.513	6.618		53.473	5.741		52.181	6.954		48.823	6.349	
องค์ประกอบจิตพิสัย ด้านความเข้าใจตนเอง	ทดลอง	31.570	3.158	-1.863	30.980	3.245	-4.099	32.710	3.065	1.207	30.900	2.945	-0.050
	ควบคุม	32.090	3.433		33.150	3.111		32.120	3.544		30.920	3.313	
องค์ประกอบจิตพิสัย ด้านความเข้าใจผู้อื่น	ทดลอง	25.560	2.403	-2.413	25.170	2.415	-5.079	25.700	2.480	-1.115	25.620	2.336	1.759
	ควบคุม	26.060	2.495		26.990	1.984		26.100	2.414		25.020	2.671	
องค์ประกอบจิตพิสัย ด้านความตระหนักฯ	ทดลอง	17.470	1.807	-1.215	17.130	1.698	-1.742	17.600	1.744	0.521	17.680	1.926	-0.871
	ควบคุม	17.660	2.004		17.590	2.103		17.460	1.907		17.910	1.967	
องค์ประกอบทักษะพิสัย (ภาพรวม)	ทดลอง	49.576	5.533	-1.298	48.221	5.061	-3.906	52.323	4.579	3.700***	47.933	5.619	-1.930
	ควบคุม	50.176	5.396		51.405	4.750		49.541	5.589		49.426	5.681	
องค์ประกอบทักษะ ด้านคิดวิเคราะห์	ทดลอง	1.490	0.766	-2.354	1.353	0.867	-1.137	1.589	0.717	-1.616	1.473	0.750	-1.997
	ควบคุม	1.647	0.797		1.505	0.749		1.763	0.743		1.696	0.876	

ตาราง 7 (ต่อ)

ตัวแปรพฤติกรรมการเรียนรู้	กลุ่มรวม (n กลุ่มทดลอง=308, n กลุ่มควบคุม=317)				กลุ่มวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี (n กลุ่มทดลอง=97, n กลุ่มควบคุม=115)			กลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ (n กลุ่มทดลอง=93, n กลุ่มควบคุม=93)			กลุ่มสังคมศาสตร์ (n กลุ่มทดลอง=118, n กลุ่มควบคุม=109)		
องค์ประกอบทักษะ ด้านคิดสร้างสรรค์	ทดลอง	15.271	5.198	-0.643	16.789	3.658	-2.111	17.352	5.349	8.811***	12.909	4.732	-5.725
	ควบคุม	15.564	5.471		18.225	4.220		11.043	4.247		16.776	5.148	
องค์ประกอบทักษะ ด้านการสื่อสารฯ	ทดลอง	80.189	8.678	-0.229	77.846	7.588	-3.380	83.380	8.469	1.189	78.639	8.622	1.467
	ควบคุม	80.405	8.428		82.379	8.109		81.923	8.109		76.961	8.032	
พฤติกรรมการเรียนรู้	ทดลอง	49.255	5.455	-2.752	46.697	5.341	-4.591	53.665	4.046	3.775***	47.725	4.301	-3.990
	ควบคุม	50.399	4.717		49.979	4.805		51.213	4.755		50.119	4.539	

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001, * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 7 พบว่า นิสิตปริญญาตรีกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS มีคะแนนพฤติกรรมการเรียนรู้ในภาพรวมไม่สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามปกติ และเมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า

องค์ประกอบพุทธิพิสัย พบว่า นิสิตปริญญาตรีกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS มีคะแนนพฤติกรรมการเรียนรู้ในองค์ประกอบพุทธิพิสัยสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนองค์ประกอบจิตพิสัยและองค์ประกอบทักษะพิสัย ทั้งในภาพรวมและรายด้าน พบว่า นิสิตปริญญาตรีกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS มีคะแนนพฤติกรรมการเรียนรู้ในองค์ประกอบจิตพิสัยและองค์ประกอบทักษะพิสัยทั้งในภาพรวมและรายด้าน ไม่สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามปกติ

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อสื่อ

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของนิสิตเกี่ยวกับความเหมาะสมของสื่อประกอบการสอนที่นำมาใช้ จำแนกตามประเภทของสื่อ

กลุ่มของสื่อ	สื่อ	กลุ่มรวม			กลุ่มวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี			กลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ			กลุ่มสังคมศาสตร์		
		$\bar{X}$	SD	แปลความ	$\bar{X}$	SD	แปลความ	$\bar{X}$	SD	แปลความ	$\bar{X}$	SD	แปลความ
สื่อประเภทสารคดี	สมพล	4.240	0.524	เหมาะสมมาก	4.214	0.512	เหมาะสมมาก	4.128	0.511	เหมาะสมมาก	4.341	0.526	เหมาะสมมาก
	สุกชัย	4.101	0.464	เหมาะสมมาก	4.113	0.489	เหมาะสมมาก	4.042	0.463	เหมาะสมมาก	4.143	0.439	เหมาะสมมาก
สื่อประเภทวิเคราะห์	รู้สู้ภัยพิบัติ	3.682	0.553	เหมาะสมมาก	3.688	0.548	เหมาะสมมาก	3.727	0.563	เหมาะสมมาก	3.643	0.551	เหมาะสมมาก
	ประกาศภาวะฉุกเฉิน	4.286	0.496	เหมาะสมมาก	4.114	0.507	เหมาะสมมาก	4.325	0.452	เหมาะสมมาก	4.394	0.488	เหมาะสมมาก
สื่อประเภทรายการเสวนา	ข่าวเท็จจริงแค่ไหน	3.858	0.398	เหมาะสมมาก	3.879	0.392	เหมาะสมมาก	3.777	0.366	เหมาะสมมาก	3.909	0.421	เหมาะสมมาก
	หอยและดวงชะตา	4.076	0.449	เหมาะสมมาก	4.021	0.492	เหมาะสมมาก	4.082	0.449	เหมาะสมมาก	4.118	0.407	เหมาะสมมาก
	ภาษาวิบัติ	4.185	0.486	เหมาะสมมาก	4.277	0.453	เหมาะสมมาก	4.059	0.491	เหมาะสมมาก	4.211	0.492	เหมาะสมมาก
	ศิลป์สโมสร	4.222	0.472	เหมาะสมมาก	4.138	0.431	เหมาะสมมาก	4.161	0.498	เหมาะสมมาก	4.342	0.459	เหมาะสมมาก

จากตาราง 8 พบว่า นิสิตมีความคิดเห็นต่อสื่อประกอบการสอนทั้ง 3 กลุ่มสื่อ คือ สื่อประเภทสารคดี สื่อประเภทวิเคราะห์ และสื่อประเภทรายการเสวนา อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ย พบว่า สื่อประเภทวิเคราะห์ (สื่อ ประกาศภาวะฉุกเฉิน) นิสิตมีความคิดเห็นต่อสื่อนี้สูงสุด (ค่าเฉลี่ย=4.286) รองลงมาเป็นสื่อประเภทสารคดี (สื่อ สมพล ค่าเฉลี่ย=4.240) และสื่อประเภทรายการเสวนา (สื่อ ศิลป์สโมสร ค่าเฉลี่ย=4.222) ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานวิจัย เรื่องการพัฒนาการเรียนรู้ของนิสิตด้วยการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ขององค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (Thai PBS) การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองประเภทกึ่งทดลอง (Quasi – Experimental Research) ซึ่งมีแบบแผนการวิจัยเป็นแบบการวัดก่อนการทดลอง (Pretest) และวัดหลังการทดลอง (Posttest) โดยมีกลุ่มควบคุม (Pretest – Posttest Control Group Design) ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1.1 เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ของนิสิตปริญญาตรีที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคม ผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS ซึ่งพิจารณาการเปลี่ยนแปลงใน 3 องค์ประกอบ ดังนี้

ด้านพุทธิพิสัย เป็นการพัฒนานิสิตในเรื่อง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาที่ได้ศึกษา ได้แก่ ความรู้-ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และมีการคิดแบบบูรณาการ ประเมินค่าเป็นความสามารถของผู้เรียนในการตัดสินใจคุณค่าของสิ่งต่างๆ ทั้งเนื้อหาและวิธีการที่เกิดขึ้น อาจจะกำหนดขึ้นเองจากประสบการณ์

ด้านจิตพิสัย เป็นการพัฒนานิสิตในเรื่องการเข้าใจตนเองและการเข้าใจผู้อื่น รวมถึงความตระหนักในสิทธิ และความสำคัญในเรื่องที่ได้เรียน

ด้านทักษะพิสัย เป็นการพัฒนานิสิตให้มีทักษะพิสัยต่างๆ ดีขึ้นในการนำความรู้ที่ได้เรียนไปประยุกต์ใช้ เช่น ทักษะพิสัยการคิดวิเคราะห์ ทักษะพิสัยการคิดสร้างสรรค์ ทักษะพิสัยการสื่อสาร และทักษะพิสัยสารสนเทศ

1.2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการเรียนรู้ของนิสิตปริญญาตรีระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคม ผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS กับกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามปกติ

สมมติฐานการวิจัย

1. นิสิตปริญญาตรีกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ในระยะหลังการทดลองสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 50 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นิสิตปริญญาตรีกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS มีพฤติกรรมการเรียนรู้ สูงกว่านิสิตปริญญาตรีที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ที่ลงทะเบียนเรียนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ในรายวิชาทักษะพิสัยการรู้สารสนเทศ (มศว 141) และรายวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อพัฒนามนุษย์ (มศว 151) จำนวน 625 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 308 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 317 คน ซึ่งได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจงจากนิสิต 3 สาขาวิชา ซึ่งมีคณะผู้สอนเป็นอาจารย์ประจำหลักสูตรที่สมัครใจเข้าร่วมในโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. แผนการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS
2. สื่อวีดิทัศน์ Thai PBS
3. แบบวัดตัวแปรที่ศึกษา 17 แบบวัด ประกอบด้วย
 - 1) แบบวัดความเข้าใจตนเอง
 - 2) แบบวัดความเข้าใจผู้อื่น
 - 3) แบบวัดความตระหนักในสิทธิ
 - 4) แบบวัดความคิดเห็นที่มีต่อสื่อวีดิทัศน์
 - 5) แบบวัดทักษะพิสัยการสื่อสารและสารสนเทศ
 - 6) แบบวัดทักษะพิสัยการคิดวิเคราะห์
 - 7) -14) แบบวัดพุทธิพิสัยในเนื้อหาที่สอน จำนวน 8 แบบวัด
 - 15) แบบวัดทักษะพิสัยความคิดสร้างสรรค์
 - 16) แบบบันทึกพฤติกรรมการเรียนรู้จากสื่อ
 - 17) แบบบันทึกพฤติกรรมตั้งใจรับสื่อของนิสิต

คุณภาพของแบบวัดเป็นดังนี้

ตาราง 9 แสดงคุณภาพของแบบวัดที่ใช้ในงานวิจัย

แบบวัด	คุณภาพของแบบวัด		
	รายข้อ		ทั้งฉบับ
	พิสัย ความยาก	พิสัยอำนาจ จำแนก	ความเชื่อมั่น
1. แบบวัดพุทธิพิสัย จำนวน 8 แบบวัด ประกอบด้วย			
เรื่อง ข้าวเหนียวจริงแค่ไหน	.043 - .886	.277 - .752	.744
เรื่อง สุขชัย ปิติวุฒิ (มนุษย์วันธรรมดา ชาวนา วันหยุด)	.257 - .957	.222 - .851	.882
เรื่อง หวยและดวงชะตา	.229 - .786	.566 - .795	.863

ตาราง 9 (ต่อ)

แบบวัด	คุณภาพของแบบวัด		
	รายข้อ		ทั้งฉบับ
	พิสัย ความยาก	พิสัยอำนาจ จำแนก	ความเชื่อมั่น
เรื่อง รู้สู้ภัยพิบัติ	.086 - .843	.272 - .881	.873
เรื่อง ภาษาวิบัติ	.190 - .771	.344 - .884	.851
เรื่อง ก๊อปปีไรท์ ก๊อปปีเลฟ	.086 - .886	.316 - .786	.805
เรื่อง สมพล รุ่งพาณิชย์ เพราะชีวิตเป็นเรื่องเพราะๆ	.300 - .957	.282 - .962	.867
เรื่อง รู้เรื่อง Hack เว็บไซต์	.086 - .786	.352 - .891	.815
2. แบบวัดจิตพิสัย จำนวน 3 แบบวัดประกอบด้วย			
ความเข้าใจตนเอง	-	.198 - .704	.766
ความเข้าใจผู้อื่น	-	.583 - .795	.875
ความตระหนักในสิทธิ		.310 - .612	.719
3. แบบวัดทักษะพิสัย จำนวน 3 แบบวัดประกอบด้วย			
ทักษะพิสัยการคิดวิเคราะห์	.576 - .706	.649 - .833	.646
ทักษะพิสัยความคิดสร้างสรรค์	-	-	.890
ทักษะพิสัยการสื่อสารและสารสนเทศ		.314 - .703	.901
4. แบบวัดความคิดเห็นที่มีต่อสื่อวีดิทัศน์	-	.457 - .870	.937

วิธีดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยแบ่งการดำเนินการทดลองออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ระยะก่อนการทดลอง

ขั้นที่ 2 ระยะการทดลอง

ขั้นที่ 3 ระยะหลังการทดลอง

ขั้นที่ 1 ระยะก่อนการทดลอง

ผู้วิจัยวางแผนจัดเตรียมสิ่งต่างๆ เพื่อให้พร้อมก่อนการทดลอง ได้แก่

1. กำหนดและคัดเลือกและวิเคราะห์สื่อวีดิทัศน์ของ Thai PBS ที่จะนำมาใช้เป็นสื่อการสอนในรายวิชาที่ทำการทดลอง
2. ทำการสร้างแบบวัดและแบบบันทึกพฤติกรรมการเรียนรู้ของนิสิต
3. ฝึกผู้ช่วยสังเกต เนื่องจากการทดลองนี้ใช้นิสิตทั้งห้องในการเข้าร่วมกิจกรรม ดังนั้นผู้วิจัยจึงฝึกผู้ช่วยสังเกตในงานวิจัยจำนวน 6 คน โดยผู้วิจัยได้ฝึกอบรม อธิบายลักษณะของพฤติกรรมที่ต้องสังเกต หลักการสังเกตและบันทึกพฤติกรรม ให้ผู้ช่วยสังเกตทราบ และทำการฝึกสังเกตจริงในชั้นเรียนโดยผู้วิจัยและผู้ช่วย

สังเกตร่วมกันสังเกตและบันทึกพฤติกรรม เพื่อหาค่าความสอดคล้องของผู้สังเกต ไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 80 ของการสังเกตแต่ละครั้ง โดยทดลองใช้กับนิสิตกลุ่มอื่นที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง

4. แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็นในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มทดลอง เป็นกลุ่มที่ใช้การจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์

Thai PBS

กลุ่มควบคุม เป็นกลุ่มที่มีการจัดการเรียนการสอนตามปกติ

5. ให้นิสิตที่ลงทะเบียนเรียนวิชา มศว 141 และ มศว 151 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดความเข้าใจตนเอง แบบวัดความเข้าใจผู้อื่น

ขั้นที่ 2 ระยะการทดลอง

ดำเนินการทดลองโดยผู้วิจัยจัดการเรียนการสอนในกลุ่มทดลองด้วยการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS

ส่วนกลุ่มควบคุม เป็นการจัดการเรียนการสอนตามปกติ ใช้เวลา 120 นาทีผู้สอนดำเนินการสอนโดยใช้วิธีบรรยาย ตามเนื้อหาพฤติกรรมการเรียนรู้ ประเด็นสำคัญๆ เช่นเดียวกับกลุ่มทดลอง โดยไม่ใช้สื่อ Thai PBS

เมื่อสอนเสร็จในแต่ละครั้ง (8 ครั้งตามหัวข้อที่กำหนด) ผู้สอนทำการวัดพุทธิพิสัยทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ขั้นที่ 3 ระยะหลังการทดลอง

หลังจากเสร็จสิ้นระยะการทดลอง 1 สัปดาห์ ผู้วิจัยดำเนินการวัดจิตพิสัยและทักษะพิสัยการเรียนรู้ของนิสิตทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานจากคะแนนพฤติกรรมการเรียนรู้ ของกลุ่มทดลอง กลุ่มควบคุม ทั้งการวัดก่อนการทดลอง และวัดหลังการทดลอง

2. ใช้การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย หลังการทดลองกับเกณฑ์คะแนนร้อยละ 50 โดยใช้สถิติค่าที (t-test) แบบกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว (One Group Sample)

3. ใช้การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้สถิติค่าที (t-test แบบ Dependent Group)

4. ใช้การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย หลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม โดยใช้สถิติค่าที (t-test แบบ Independent Group)

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย สรุปได้ว่า

1. ผลการศึกษากการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ของนิสิตปริญญาตรีที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคม ผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS พบว่า

1.1 นิสิตปริญญาตรีที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS มีคะแนนพฤติกรรมการเรียนรู้ในภาพรวม ไม่สูงกว่าเกณฑ์ (T50) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ ในองค์ประกอบพุทธิพิสัย พบว่า นิสิตปริญญาตรีที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS มีคะแนนพฤติกรรมการเรียนรู้องค์ประกอบพุทธิพิสัยสูงกว่าเกณฑ์ (ร้อยละ50) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 องค์ประกอบจิตพิสัย พบว่า นิสิตปริญญาตรีที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS มีคะแนนพฤติกรรมการเรียนรู้องค์ประกอบจิตพิสัยไม่สูงกว่าเกณฑ์ (T50) แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า องค์ประกอบจิตพิสัยทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความเข้าใจตนเอง ด้านความเข้าใจผู้อื่น และด้านความตระหนักว่า นิสิตมีคะแนนทั้ง 3 ด้านสูงกว่าเกณฑ์ (ร้อยละ50) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 องค์ประกอบทักษะพิสัย พบว่า นิสิตปริญญาตรีที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS มีคะแนนพฤติกรรมการเรียนรู้องค์ประกอบทักษะพิสัยไม่สูงกว่าเกณฑ์ (T50) แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า องค์ประกอบทักษะพิสัยด้านการสื่อสารฯ นิสิตมีคะแนนสูงกว่าเกณฑ์ (ร้อยละ50) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนองค์ประกอบทักษะพิสัยด้านคิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์ พบว่าไม่สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 50

1.2 นิสิตปริญญาตรีมีคะแนนพฤติกรรมการเรียนรู้องค์ประกอบจิตพิสัยในภาพรวม ก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นิสิตปริญญาตรีมีคะแนนพฤติกรรมการเรียนรู้องค์ประกอบจิตพิสัยด้านความตระหนักฯ หลังการทดลองเรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS สูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนอีก 2 ด้านไม่พบความแตกต่าง

2. ผลการศึกษาเปรียบเทียบการเรียนรู้ของนิสิตปริญญาตรีระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS กับกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามปกติ พบว่า นิสิตปริญญาตรีกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS มีคะแนนพฤติกรรมการเรียนรู้ในภาพรวมไม่สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามปกติ และเมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ ในองค์ประกอบพุทธิพิสัย พบว่า นิสิตปริญญาตรีกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS มีคะแนนพฤติกรรมการเรียนรู้ในองค์ประกอบพุทธิพิสัยสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ส่วนองค์ประกอบจิตพิสัยและองค์ประกอบทักษะพิสัย ทั้งในภาพรวมและรายด้าน พบว่า นิสิตปริญญาตรีกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS มีคะแนนพฤติกรรมการเรียนรู้ในองค์ประกอบจิตพิสัยและองค์ประกอบทักษะพิสัยทั้งในภาพรวมและรายด้าน ไม่สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามปกติ

อภิปรายผล

ผลของการศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ของนิสิตปริญญาตรีที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS สามารถนำประเด็นสำคัญมาอภิปรายผลได้ดังนี้

จากผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 และ 2 พบว่าในระยะหลังการทดลอง นิสิตปริญญาตรีกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

การเรียนรู้ ในองค์ประกอบพุทธิพิสัย องค์ประกอบจิตพิสัยทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความเข้าใจตนเอง ด้านความเข้าใจผู้อื่น และด้านความตระหนักในสิทธิและ องค์ประกอบทักษะพิสัยเฉพาะด้านการสื่อสาร สูงกว่าเกณฑ์ (ร้อยละ 50) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนิสิตปริญญาตรีกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญหาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS มีพฤติกรรมการเรียนรู้ในองค์ประกอบพุทธิพิสัย สูงกว่านิสิตปริญญาตรีที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั้น ทั้งนี้เนื่องมาจากประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญหาสังคมเป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีระบบต่อการพัฒนานิสิตให้เกิดการเรียนรู้โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้จากการสังเกต ซึ่งกระบวนการดังกล่าวเริ่มจากการที่ผู้สอนนำเสนอตัวแบบที่แสดงถึงองค์ประกอบของพฤติกรรมการเรียนรู้คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัยให้นิสิตได้รับรู้ และเมื่อนิสิตได้รับรู้ตัวแบบดังกล่าวนิสิตเกิดการเปลี่ยนแปลงทางปัญญาที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Dopson. 1997) โดยกระบวนการทางปัญญาของนิสิตที่มีการเปลี่ยนแปลงนั้นสามารถอธิบายโดย เริ่มตั้งแต่กระบวนการใส่ใจ กระบวนการเก็บจำ กระบวนการกระทำและกระบวนการสนใจ แล้วส่งผลให้นิสิตแสดงพฤติกรรมตามตัวแบบในองค์ประกอบที่ตัวแบบนำเสนอ (Bandura. 1986) ซึ่งเป็นไปตามหน้าที่สำคัญของตัวแบบที่ทำหน้าที่สร้างพฤติกรรมใหม่หรือเสริมพฤติกรรมที่มีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2550) ซึ่งสามารถอธิบายรายละเอียดของกระบวนการต่าง ๆ ดังนี้ กระบวนการใส่ใจของงานวิจัยนี้พิจารณาจากลักษณะของสื่อและความตั้งใจรับสื่อของนิสิต จากการรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อลักษณะของสื่อหรือตัวแบบที่นำเสนอให้นิสิตให้ความคิดเห็นว่า สื่อหรือตัวแบบที่นำเสนอ มีความเหมาะสมในระดับมาก กล่าวคือ ด้านตัวแสดงมีความเหมาะสมกับเนื้อหา สามารถดึงดูดใจชวนติดตาม ด้านเนื้อหาของสื่อมีความน่าสนใจ กระชับและเข้าใจง่าย สื่อที่นำเสนอทำให้นิสิตได้รับประโยชน์ทั้งความรู้ และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้เป็นอย่างมาก และประเด็นสำคัญพบว่าสื่อที่นำเสนอสามารถกระตุ้นให้นิสิตทำตามตัวแบบได้ในระดับมาก ส่วนเรื่องความตั้งใจในการรับสื่อของนิสิตพบว่า นิสิตกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญหาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ Thai PBS มีความตั้งใจในการรับสื่อโดยเฉลี่ยร้อยละ 73.13 ซึ่งข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่านิสิตมีความใส่ใจต่อตัวแบบที่นำเสนอ ต่อจากนั้นจึงส่งผ่านข้อมูลไปยังกระบวนการเก็บจำ ซึ่งเป็นกระบวนการที่เก็บจำรายละเอียดของสิ่งที่ตัวแบบนำเสนอเข้าสู่กระบวนการทางปัญญาของนิสิต มีผลทำให้นิสิตเกิดการเรียนรู้จากสิ่งที่ได้สังเกต ทั้งนี้เพราะการได้มาซึ่งความรู้ (Acquired) นี้ Bandura (1986) กล่าวว่าเป็นการทำให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงที่ศักยภาพของพฤติกรรมซึ่งถือว่าบุคคลได้เกิดการเรียนรู้ขึ้นแล้ว ต่อจากนั้นจะเข้าสู่กระบวนการกระทำ ซึ่งเป็นกระบวนการที่นิสิตนำสิ่งที่เก็บจำมาแปลงเป็นการกระทำโดยทำการทบทวน ซักซ้อมว่าตนเองสามารถแสดงพฤติกรรมได้ตามตัวแบบหรือไม่ และกระบวนการสุดท้ายเป็นกระบวนการสนใจ เป็นกระบวนการที่มีผลอย่างมากต่อการที่จะทำให้นิสิตแสดงพฤติกรรมตามตัวแบบ ทั้งนี้สิ่งสำคัญในกระบวนการนี้ก็คือตัวเสริมแรงทางบวกที่ตัวแบบได้รับนั้นมีอิทธิพลอย่างมากต่อการจูงใจให้นิสิตแสดงพฤติกรรมออกมา ดังเช่นจากการนำเสนอสื่อจากรายการศิลปสโมสร ตอน รู้เรื่อง Hack เว็บไซต์ ที่เน้นเป็นตัวแบบด้านพุทธิพิสัยที่เป็นองค์ประกอบด้านพุทธิพิสัยเกี่ยวกับระบบสารสนเทศ ความสำคัญ กระบวนการ และส่วนประกอบของเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งสามารถทำให้นิสิตเกิดการเปลี่ยนแปลงทางปัญญาจากการไม่รู้ เป็น รู้และเข้าใจเนื้อหาที่สื่อแนะนำเสนอ ทำให้เกิดพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้องค์ประกอบพุทธิพิสัยให้เพิ่มขึ้นได้ และจากสื่อรายการเป็น อยู่ คือ เรื่องสมพล รุ่งพาณิชย์ เพราะชีวิตเป็นเรื่องเพราะๆ ก็แสดงให้เห็นว่าสื่อมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้องค์ประกอบจิตพิสัย โดยการที่ สมพล รุ่งพาณิชย์ เป็นตัวแบบในเรื่องของการเข้าใจตนเองซึ่งสามารถทำให้

เขาประสบความสำเร็จในสิ่งที่คาดหวัง จากการที่สมพลได้ประสบความสำเร็จนี้เอง จึงทำหน้าที่เป็นตัวจูงใจให้นิสัยทำความเข้าใจตนเองเพื่อจะได้ประสบความสำเร็จเช่นเดียวกับตัวแบบบ้าง หรือในกรณีของ สุกชัย ปิติวุฒิ จากรายการเป็น อยู่ คือ ตอน สุกชัย ปิติวุฒิ (มนุษย์วันธรรมดา ขาวนาวันหยุด) ซึ่งเป็นตัวแบบที่สำคัญของพฤติกรรมการเรียนรู้องค์ประกอบทักษะพิสัย ด้านทักษะพิสัยการสื่อสาร โดยที่ สุกชัย ปิติวุฒิ ได้เป็นตัวแบบที่แสดงให้เห็นว่า การที่เขามีทักษะพิสัยการสื่อสารที่ดี ทำให้เขาได้รับความร่วมมือจากชานาและประสบความสำเร็จตามเป้าหมายของเขา ซึ่งเป็นสิ่งจูงใจให้นิสัยแสดงพฤติกรรมตามตัวแบบเพื่อจะได้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ผลงานวิจัยนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วิลเลียม วิมุกตายน (2540) ที่ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการฝึกเพื่อพัฒนาทักษะพิสัยการสื่อสารทางวาจาสำหรับนักศึกษาพยาบาล โดยทำการวิจัยกับนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 2 ของวิทยาลัยบรมราชชนนี กรุงเทพมหานคร โดยในกลุ่มทดลองผู้วิจัยได้ใช้ชุดฝึกตัวแบบเพื่อพัฒนาทักษะพิสัยการสื่อสารผ่านวีดิทัศน์ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาพยาบาลกลุ่มทดลองมีทักษะพิสัยการสื่อสารทางวาจาสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของจิราภรณ์ ชวงค์และเจียมจิต โสภณสุขสถิตย์ (2554) ได้ทำวิจัยเรื่องผลของการให้ความรู้ทางด้านสุขภาพต่อพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยไตวายเรื้อรังที่ได้รับการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม ซึ่งกลุ่มตัวอย่างคือผู้ป่วยไตวายเรื้อรังที่ได้รับการรักษาโดยการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียมที่แผนกไตเทียม โรงพยาบาลตรัง จังหวัดตรัง ผู้วิจัยทำการทดลองโดยให้ความรู้เป็นรายบุคคล ร่วมกับการใช้สื่อวีดิทัศน์ให้ความรู้เรื่องการดูแลตนเองของผู้ป่วยไตวายเรื้อรังที่ได้รับการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียมและสื่อวีดิทัศน์เรื่องพฤติกรรมการดูแลตนเอง ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ทางด้านสุขภาพเรื่องโรคไตวายเรื้อรังที่ได้รับการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียมและค่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการดูแลตนเองหลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐนันท์ เกตุภาค วิลาวัณย์ พิเชียรเสถียร และอารีวรรณ กลั่นกลิ่น (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลของการให้ข้อมูลโดยใช้สื่อวีดิทัศน์ต่อความรู้และการปฏิบัติของผู้ป่วยในการป้องกันการติดเชื้อในโรงพยาบาล กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ป่วยที่มีอายุ 18-60 ปี เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลชุมชนแห่งหนึ่ง ซึ่งกลุ่มทดลองได้รับข้อมูลผ่านสื่อวีดิทัศน์เรื่อง การป้องกันการติดเชื้อในโรงพยาบาลของผู้ป่วย ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับข้อมูลตามปกติ ผลการวิจัยพบว่า หลังได้รับข้อมูลผ่านสื่อวีดิทัศน์ กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้และมีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติเพิ่มขึ้นสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

สำหรับทักษะพิสัยการคิดวิเคราะห์และความคิดสร้างสรรค์ ผลการวิจัยไม่พบการเปลี่ยนแปลงที่เด่นชัด และไม่พบความแตกต่างจากกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทักษะพิสัยทั้ง 2 ทักษะพิสัยเป็นทักษะพิสัยความคิดระดับสูงที่ต้องได้รับตัวแบบร่วมกับการลงมือกระทำโดยต้องใช้จำนวนครั้งของการฝึกฝนที่มากกว่านี้จึงจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่เด่นชัดได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การจัดการเรียนการสอนบนฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อ Thai PBS สามารถพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ในองค์ประกอบด้านพุทธิพิสัย ได้ดีกว่าการจัดการเรียนการสอนแบบปกติ ส่วนองค์ประกอบด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัยยังไม่สามารถพัฒนาได้เท่าที่ควร ดังนั้นผู้สอนอาจจะต้องใช้เวลาในการพัฒนามากขึ้นหรืออาจจะใช้เทคนิคการพัฒนาด้านอื่นร่วมด้วยเพื่อดึงดูดความสนใจของนิสิตได้มีส่วนร่วมกับกิจกรรมในห้องเรียนอย่างสม่ำเสมอ และเป็นกิจกรรมที่เสริมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ตามเนื้อหารายวิชา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้ผลการพัฒนาเกิดขึ้นชัดเจนทั้ง 3 องค์ประกอบ ควรมีการทำการวิจัยแบบระยะยาวเพื่อศึกษาพัฒนาการของการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ นอกจากนี้ ควรมีการทําวิจัยในเรื่องการผลิตสื่อเพื่อใช้ประกอบในการจัดการเรียนการสอนที่ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของรายวิชาที่สอน ซึ่งอาจทำเป็นโครงการความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒกับองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (Thai PBS)

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กิดานันท์ มลิทอง. (2536). **เทคโนโลยีการศึกษาร่วมสมัย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: เอดิชั่นเพรสโปรดักส์.
- กรมสุขภาพจิต. (2541). **รายงานผลการประชุมวิชาการเรื่องทักษะชีวิต และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมครั้งที่ 1 ระหว่าง วันที่ 25 – 26 มีนาคม พ.ศ. 2541**. นนทบุรี: สำนักพัฒนาสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.
- จิราภรณ์ ชวงค์ และเจียมจิต โสภณสุขสถิต. (2554, กรกฎาคม - ธันวาคม). ผลของการให้ความรู้ทางด้านสุขภาพ ต่อพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยไตวายเรื้อรังที่ได้รับการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม. **วารสารวิจัยทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ**. 5(2) : 41-50.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคณะ. (2521). **ระบบสื่อการสอน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2531). **เทคโนโลยีการสอน: การออกแบบและพัฒนา**. กรุงเทพฯ: โอเอสปริ้นติ้ง เฮ้าส์.
- ณรงค์ สมพงษ์. (2535). **สื่อเพื่องานส่งเสริมและเผยแพร่**. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- ณัฐนันท์ เกตุภาค วิลาวัณย์ พิเชียรเสถียร และอารีวรรณ กลั่นกลิ่น. (2554, กรกฎาคม – กันยายน). ผลของการให้ข้อมูลโดยใช้สื่อวีดิทัศน์ต่อความรู้และการปฏิบัติของผู้ป่วยในการป้องกันการติดเชื้อในโรงพยาบาล. **พยาบาลสาร**. 38(3) : 98-109.
- ธีระ ชัยยุทธยรรยง. (2545, กุมภาพันธ์). **วิธีการฝึกทักษะการดำเนินชีวิตแก่เด็กและเยาวชน.วารสารวิชาการ**.
- บุญเกื้อ ควรหาเวช. (2531). **นวัตกรรมการศึกษา**. กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์.
- ปรมะ สตะเวทิน. (2539). **การสื่อสารมวลชน กระบวนการและทฤษฎี**. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.
- ประทีน คล้ายนาค. (2545). **การผลิตรายการโทรทัศน์ทางการศึกษา**. นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ประภาส บุญยินดี. (2536). **ความตระหนักในการกำหนดและนำแผนพัฒนาอำเภอมาปฏิบัติของนายอำเภอ**. ภาคนิพนธ์ ปริญญาโทบริหารศึกษิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- เป็รื่อง กุมาท. (2515). **การสร้างบทเรียนสำเร็จรูป คู่มือประกอบการเรียนวิชา Multimedia Approach Programmed Instruction**. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร.
- พรรณพิมล หล่อตระกูล. (2544). **ความฉลาดทางอารมณ์กับครอบครัว**. กรุงเทพฯ: DESKTOP.
- พลประสิทธิ์ ฤทธิ์รักษา. (2538). **ข้อควรคิด หลักทั่วไปและคำพิพากษาศาลฎีกา พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ฉบับประยุกต์ใช้งานทางปฏิบัติ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด.
- ยุดา รักไทย. (2542). **คนเก่งงาน – Star at work**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เบอร์เน็ท.
- วชิระ อินทร์อุดม. (2539). **คอมพิวเตอร์ช่วยสอน : ทฤษฎี หลักการและการออกแบบ**. ขอนแก่น : ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- วนิช สุภารัตน์. (2547). **ความคิดและความคิดสร้างสรรค์**. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- วรพจน์ นวลสกุล. (2546). **ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ (Management Information System)**. เข้าถึงจาก http://www.lib.ubu.ac.th/techno/Down%20Load/bod_009.doc. [สืบค้นเมื่อ 27 ธันวาคม 2557].
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2539, มีนาคม-เมษายน). **กระบวนการทัศน์ใหม่ในนวัตกรรมหลักสูตร. ข่าวสารกองบริการการศึกษา 7**. ทบวงมหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ: หน้า 27-30.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- วิลเลียม วิมุกตายน. (2540). **รูปแบบการฝึกเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารทางวาจาสำหรับนักศึกษาพยาบาล**. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศักดิ์ไทย สุรกิจาวร. (2550, มิถุนายน-กันยายน). การรู้จักและเข้าใจตนเอง : ฐานในการพัฒนาตนเองของผู้บริหาร มีอาซีพ. **วารสารบริหารการศึกษา**. 4(8) : 31.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. (2542). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายสื่อมวลชน**. กรุงเทพฯ: บริษัทอักษราพิพัฒน์ จำกัด.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2550). **ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ. (2548). **การประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2547). รายงาน “การสังเคราะห์รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูต้นแบบ”(ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542) รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษา. กรุงเทพฯ: ฮาซัน พรินติ้ง.
- , (2550). **แพทย์การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนรู้แบบส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์**. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุโขทัยธรรมาธิราช. (2547). **เอกสารการสอนชุดวิชา ความรู้ทางสังคมศาสตร์และเทคโนโลยีสำหรับนักนิเทศศาสตร์** (หน่วยที่ 6: ความรู้ทางกฎหมายสำหรับนักนิเทศศาสตร์) นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- , (2547). **เอกสารการสอนชุดวิชาการเขียนบทวิทยุกระจายเสียง** (หน่วยที่ 15 จริยธรรมในการเขียนบทวิทยุกระจายเสียง) นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สุธัญญา นวลประสิทธิ์ พวงเพชร วุฒิพงศ์ และกษิรา จันทรมณี (2552, เมษายน-มิถุนายน). ผลของการใช้สื่อวีดิทัศน์โปรแกรมการดูแลตนเองต่อความรู้และความสามารถในการดูแลตนเองของผู้ป่วยตาต้อกระจกและญาติผู้ดูแล. **วารสารสภาการพยาบาล**. 25(2) : 78-85.
- สุนิตา เข้มทอง. (2549). **ความตระหนักรู้ ทักษะคิด และพฤติกรรมของนิสิตต่อการละเมิดลิขสิทธิ์ผลงานวรรณกรรม งานศิลปะ-การแสดง และซอฟต์แวร์บนอินเทอร์เน็ต**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภาภรณ์ ศรีดี. (2546). **เอกสารประกอบการสอนวิชา กฎหมายสื่อมวลชน**. คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- , (2546). **เอกสารประกอบการสอนวิชากฎหมายและจริยธรรมสื่อมวลชน**. สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- สุรัชย์ สิกขาบัณฑิต. (2538). **ศัพท์เทคโนโลยีทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ : ดวงกมล.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2548). **กลยุทธ์...การสอนคิดเชิงกลยุทธ์**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ดวงกมลสมัย.
- อุษณีย์ อนุรุทธวงศ์. (2555). **ทักษะความคิด: พัฒนาอย่างไร**. กรุงเทพฯ: อินทร์ณน ผู้จัดทำหนังสือ.
- Amagai, Y. (1997). **The Effects of Trust on Self-Esteem : The developmental Change in The Lifelong Stage**. Japanese Journal of Counseling Science.
- Bandura, A. (1969). **Principles of behavior modification**. Holt, New York. : Rinehart and Winston.
- (1986). **Social foundations of thought and action**. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice – Hall.
- Baron, F.; & Harrington, D.M. (1981). Creativity, intelligence and personality. **Annual Review of Psychology**. 32: 439 - 450.
- DeBord, K. (2005). **Child development: Creativity in young children**. (3rd Edition). Raleigh, NC: North Carolina Cooperative Extension Service.
- Dixon, J. A., & Moore, C. F. (1990). The development of perspective taking: Understanding of information and perspective differences. **Child Development**, 61; 1502-1513.
- Dobson, K.S. (1998). **Handbook of cognitive – Behavioural therapy**. London : Hutchison.
- Doyle, W. (1992). **Curriculum and pedagogy**. In P. W. Jackson (Ed.), **Handbook of research on curriculum**. New York: Macmillan. (pp. 486-516).
- Freedman, J. (1978) **Happy people: What happiness is, Who has it, and why**. Harcourt Brace Jovanovic, New York.
- Gable, S. (2010). **Creativity in young children**. Missouri: University of Missouri-Columbia Press.
- George A. M. (1951). **Language and communication**. New York : McGraw-hill,
- Good, C. V. (1973). **Dictionary of education**. (3rd ed). New York: McGraw - Hill book Co.
- Heinich, R., Molenda, M., & Russell, J. D. (1985). **Instructional media and the new technologies of instruction**. 2nd ed. New York : John Wiley and Sons.
- Kalish, H.I. (1981). **From behavioral science to behavior modification**. NY : McGraw-Hill Book Company.
- Kazdin, A. E. (1978) **History of behavior modification: Experimental foundations of contemporary research**. MD. Baltimore: University Park Press.
- Kirk, J. (1990). Cognition – behavioral assessment. in **Cognitive behavior therapy for psychiatric problems**. Edited by Hawton, K. et al. Oxford : Oxford University Press. P. 13-51.
- Mahoney, M. J. (1974). **Cognition and behavior modification**. Cambridge, Mass : Ballinger.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- Mangrulkar, L. Whitman, C. V., & Posner, M. (2001). **Life skills approach to child and adolescent health human development**. Washington, D.C. Education Development Center, Inc.
- McQuail, D. (2005). **McQuail's mass communication theory**. (5th edition). London: Sage Publications.
- Neeley, S. J. (2004). **A model comprehensive development guidance and counselling. program for Texas public school**. Austun : Texas Education Agency.
- Osgood, C. E. (1963). An Exploration of Semantic Space, in **Nature of communication between humans.The process** , Wilber Schramm (ed.), Basic Books, New York, , pp. 25-40
- Perkins, D.N. (1991, September). Instructional design; learning process; Sequential learning; task analysis. **Educational Psychology**. 31(9): 19-21.
- Rivero, L. (2002). **Creative Home Schooling: A Resource Guide for Smart Families**. Arizona: Great Potential Press, Inc.
- Rivers, W. L., Schaeamm, W. & Christians, C. C. (1980). **Responsibility in mass communication**. New York : Harper & Row Publisher.
- Ruesch, J. & Bateson, G. (1951). **Communication: The social matrix of psychiatry**. New York : W.W. Norton & Co, Inc.:
- Sternberg, R.J.; & Lubart, T.I. (2004). **The concept of Creativity: Prospects and Paradigms**. In Sternberg, R. (Ed.). **Handbook of Creativity**. New York: Cambridge University Press.
- Sternberg, R.J.; & Williams, W.M. (1996). **How to Develop Student Creativity**. VA: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Tenbrink, T. (1997). **A linguistic perspective on egocentrism and role – taking in child – child interaction**. Bremen: University of Bremen Press.
- Urban, K. (2004). Assessing creativity: The test for Creative Thinking-Drawing Production (TCPDP), The concept, application, evaluation, and International studies. **Psychology Science**. 46(3): 387-397.
- Weaver, W. W. (1953) in Claude E. Shannon and Warren W. Weaver. (1953).**The mathematical theory of communication**. Haven : Yale University Press,

ภาคผนวก

มคอ.3

รายละเอียดของรายวิชา ทักษะการรู้สารสนเทศ (SWU141)
สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ภาคเรียนที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2556

หมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไป
1. รหัสและชื่อรายวิชา

มคอ 141 ทักษะการรู้สารสนเทศ
 SWU141 INFORMATION LITERACY SKILLS

2. จำนวนหน่วยกิต

3 หน่วยกิต (2-2-5)

3. หลักสูตรและประเภทของรายวิชา

หลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป รายวิชาศึกษาทั่วไป กลุ่ม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

4. อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชาและอาจารย์ผู้สอน

ตอน	อาจารย์ผู้สอน	สถานที่ติดต่อ	โทรศัพท์	Email
B01	อ.รัตติยา มีบุศย์	สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้	084-361-3662	rattiyam@swu.ac.th
B02	ดร.ถนอมศักดิ์ ศรีจันทร์	สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้	086-600-0596	tnomsak@swu.ac.th
B03	อ.รัตติยา มีบุศย์	สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้	084-361-3662	rattiyam@swu.ac.th
B04	อ.วัชรพงศ์ แสงอ่อน	สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้	084-731-9455	watcharapongs@swu.ac.th
B05	ผศ.ดร.แววตา เตชาทวิวรรณ	คณะมนุษยศาสตร์	086-533-7418	walta@swu.ac.th
B06	อ.รัตติยา มีบุศย์	สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้	084-361-3662	rattiyam@swu.ac.th
B07	ดร.ธนิศา เลิศพรกุลรัตน์	สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้	089-782-0820	thanital@swu.ac.th
B08	ดร.ชนัตถ์ พุนเดช	สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้	081-422-3858	chanutp@swu.ac.th
B09	ดร.ธนิศา เลิศพรกุลรัตน์	สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้	089-782-0820	thanital@swu.ac.th
B10	ดร.ชนัตถ์ พุนเดช	สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้	081-422-3858	chanutp@swu.ac.th
B11	อ.วัชรพงศ์ แสงอ่อน	สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้	084-731-9455	watcharapongs@swu.ac.th
B12	ดร.ถนอมศักดิ์ ศรีจันทร์	สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้	086-600-0596	tnomsak@swu.ac.th
B13	อ.พัชร พิพิธกุล	คณะมนุษยศาสตร์	-	patcharap@swu.ac.th
B14	อ.อธิปัตย์ สมิตทองคำ	สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้	02-649-5000 ต่อ 17933	athipat@swu.ac.th
B15	ดร.กมลชัย ชะเอม	คณะเทคโนโลยีและ นวัตกรรมการผลิตภัณฑ์ การเกษตร	-	kamonchai@swu.ac.th

ตอน	อาจารย์ผู้สอน	สถานที่ติดต่อ	โทรศัพท์	Email
B16	ดร.ธนิศา เลิศพรกุลรัตน์	สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้	089-782-0820	thanital@swu.ac.th
B17	ดร.กมลชัย ชะเอม	คณะเทคโนโลยีและ นวัตกรรมการผลิตภัณฑ์ การเกษตร	-	kamonchai@swu.ac.th
B18	ดร.ถนอมศักดิ์ ศรีจันทร์	สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้	086-600-0596	tnomsak@swu.ac.th
B19	อ.อธิปัตย์ สมิตทองคำ	สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้	02-649-5000 ต่อ 17933	athipat@swu.ac.th
B20	อ.ชัยวัช दनตรง	สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้	02-649-5000 ต่อ 17933	chaitawat@swu.ac.th
B21	อ.วัชรพงศ์ แสงอ่อน	สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้	084-731-9455	watcharapongs@swu.ac.th
B22	ดร.ชนต์ ฟูนเดช	สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้	081-422-3858	chanutp@swu.ac.th

5. ภาคการศึกษา / ชั้นปีที่เรียน : 1/2556 ชั้นปีที่ 1

6. รายวิชาที่ต้องเรียนมาก่อน (Pre-requisite) : ไม่มี

7. รายวิชาที่ต้องเรียนพร้อมกัน (Co-requisite) : ไม่มี

8. สถานที่เรียน

- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์

9. วันที่จัดทำหรือปรับปรุงรายละเอียดของรายวิชาครั้งล่าสุด

8 พฤษภาคม 2556

หมวดที่ 2 จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์

1. จุดมุ่งหมายของรายวิชา

1. เพื่อให้บัณฑิตมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อเป็นพื้นฐานการเรียนรู้ ในยุคสังคมสารสนเทศ
2. เพื่อให้บัณฑิตมีทักษะขั้นพื้นฐานในการใช้งานและรู้เท่าทันเทคโนโลยีสารสนเทศในชีวิตประจำวัน
3. เพื่อให้บัณฑิตรู้จักแหล่งข้อมูลและสารสนเทศ วิธีการค้นหา การประเมิน และนำสารสนเทศไปใช้ได้
อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ โดยเห็นคุณค่าของสารสนเทศที่มีต่อตนเองและสังคม
4. เพื่อให้สามารถนำเสนอสารสนเทศด้วยวิธีการและรูปแบบที่ถูกต้องได้อย่างเหมาะสม
5. เพื่อให้บัณฑิตตระหนักถึงจรรยาบรรณในการใช้สารสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศ

2. วัตถุประสงค์ในการพัฒนา/ปรับปรุงรายวิชา

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการจัดการเรียนการสอนโดยใช้
โครงงานเป็นหลัก (Project-Based Instruction)
2. เพื่อปรับปรุงสื่อ/กิจกรรมการเรียนการสอน/การประเมินผลการเรียน ให้สอดคล้องกับ มาตรฐาน
ผลการเรียนรู้ตามที่ระบุไว้ใน มคอ 2

หมวดที่ 3 ลักษณะและการดำเนินการ

1. คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาความสำคัญของระบบและกระบวนการสื่อสาร พัฒนาทักษะในการสืบค้นและอ้างอิงข้อมูล การใช้ซอฟต์แวร์ต่าง ๆ และการจัดการความรู้จากเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตลอดจนฝึกทักษะการนำเสนอข้อมูลสารสนเทศ โดยตระหนักในจรรยาบรรณ ผลกระทบที่มีต่อบุคคลและสังคม รวมทั้งกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

2. จำนวนชั่วโมงที่ใช้ต่อภาคการศึกษา

บรรยาย สาธิต	แบบฝึกหัด งานมอบหมาย กิจกรรม	การฝึกปฏิบัติ	การเรียนรู้ โครงการเป็นหลัก	การเรียนรู้ด้วย ตนเอง
30	20	20	45	30

3. ความรับผิดชอบหลัก/ความรับผิดชอบรอง

รายวิชา	ด้านที่ 1 คุณธรรม จริยธรรม					ด้านที่ 2 ความรู้					ด้านที่ 3 ทักษะทาง ปัญญา			ด้านที่ 4 ทักษะ ความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคล			ด้านที่ 5 ทักษะการวิเคราะห์ เชิงตัวเลข การ สื่อสาร และการใช้ เทคโนโลยี สารสนเทศ			
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	1	2	3	1	2	3	4
มศว 141 ทักษะการรู้ สารสนเทศ	●	○	●	●	○	●	○	●	○	○	●	○	●	●	●	○	○	●	●	●

4. จำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ที่อาจารย์ให้คำปรึกษาและแนะนำทางวิชาการแก่นักศึกษาเป็นรายบุคคล

การให้คำปรึกษาและแนะนำทางวิชาการแก่นักศึกษานอกชั้นเรียนเป็นรายบุคคล จำนวน 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ โดยประกาศเวลาให้คำปรึกษาผ่านช่องทาง ดังนี้

1. เว็บไซต์รายวิชา ATutor ประจำตอนเรียน <http://course.swu.ac.th>

2. เว็บไซต์ประมวลรายวิชาประจำตอนเรียน <http://syllabus.swu.ac.th>

โดยการนัดหมายทางโทรศัพท์/จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ล่วงหน้า

หมวดที่ 4 การพัฒนาผลการเรียนรู้ของนักศึกษา

4.1 ด้านคุณธรรม จริยธรรม		
ผลการเรียนรู้	กลยุทธ์การสอน	วิธีการวัดและประเมินผล
1. มี คุณ ธรรม จริยธรรม ในการ ดำรงชีวิต มีความ ซื่อสัตย์สุจริต และมี จรรยาบรรณ ทาง วิชาการ	- การบรรยายและสาธิต หัวข้อ จริยธรรม และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ สารสนเทศ - การบรรยายและสาธิต หัวข้อ การเขียนอ้างอิงและบรรณานุกรม	- การประเมินโครงงาน ครั้งที่ 1 และการ ประเมินโครงงาน ครั้งที่ 2 - การประเมินโครงงานฉบับสมบูรณ์ บรรณานุกรม - แบบฝึกหัด เรื่อง จริยธรรมและกฎหมายที่ เกี่ยวข้องกับการใช้สารสนเทศ/ การเขียนอ้างอิง และบรรณานุกรม
2. มี จิต สำนึก ละเอียด เพื่อส่วนรวม	-	-
3. รับผิดชอบตนเอง ผู้อื่น สังคม และ สิ่งแวดล้อม	- การบรรยายและสาธิต หัวข้อ จริยธรรม และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ สารสนเทศและหัวข้อ การเขียนอ้างอิงและ บรรณานุกรม - แบบฝึกหัดและงานมอบหมาย - การประเมินโครงงานครั้งที่ 1 และ 2	- การเขียนอ้างอิงและบรรณานุกรม - การประเมินความรับผิดชอบในการส่ง แบบฝึกหัด งานมอบหมายและการเข้าอบรม ต่างๆ - การประเมินความพร้อมเพรียงและการ ประเมินการมีส่วนร่วมเพื่อวัดความรับผิดชอบต่อ หน้าที่ของตนเองในกลุ่ม

4.1 ด้านคุณธรรม จริยธรรม (ต่อ)		
ผลการเรียนรู้	กลยุทธ์การสอน	วิธีการวัดและประเมินผล
4. มีวินัย ตรงต่อเวลา เคารพกฎ ระเบียบ ขององค์กรและสังคม	การบรรยายหัวข้อ แนะนำรายวิชาเพื่อชี้แจง กฎระเบียบและแนวปฏิบัติในการเรียนการสอน และให้นิสิตร่วมกำหนดระเบียบในการเรียน	การประเมินผลด้านจิตพิสัย โดยแบ่งเป็นจำนวน การเข้าเรียน การมาเรียนสาย การขาด
5. ตระหนักในคุณค่า ของศิลปวัฒนธรรมทั้ง ของไทยและประชาคม นานาชาติ	-	-

4.2 ด้านความรู้		
ผลการเรียนรู้	กลยุทธ์การสอน	วิธีการวัดและประเมินผล
1. มีความรอบรู้อย่าง กว้างขวาง มีโลกทัศน์ กว้างไกล และสามารถ เรียนรู้ด้วยตนเอง	- การบรรยาย หัวข้อแนะนำรายวิชา - การบรรยาย หัวข้อ ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ - การบรรยาย หัวข้อ แหล่งสารสนเทศและการสืบค้นสารสนเทศออนไลน์ - การบรรยาย หัวข้อ การสืบค้นสารสนเทศ - การทำโครงการกลุ่มตามหัวข้อที่ต้องการ ศึกษาและเรียนรู้ - การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	- แบบฝึกหัด ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศและการประเมินสารสนเทศ - แบบฝึกหัดและงานมอบหมายแหล่งสารสนเทศ และการสืบค้นสารสนเทศออนไลน์/ แหล่งสารสนเทศและกลยุทธ์การสืบค้น - การประเมินโครงงานครั้งที่ 1 และ 2 - งานมอบหมาย การเข้าอบรมต่างๆ
2. มีความรู้และความ เข้าใจธรรมชาติของ ตนเอง รู้เท่าทันการ เปลี่ยนแปลง และ ดำรงชีวิตอย่าง มี ความสุขท่ามกลาง กระแสโลกาภิวัตน์	-	-
3. มีความรู้ ความ เข้าใจเพื่อนมนุษย์/ สังคม ทั้งไทยและ นานาชาติ/กฎหมาย ในชีวิตประจำวัน และ สามารถนำความรู้ไป ใช้ในการแก้ปัญหา และสร้างสรรค์สังคม	- การบรรยาย หัวข้อ การเขียนอ้างอิงและ บรรณานุกรม - การบรรยาย หัวข้อ จริยธรรมและกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับการใช้สารสนเทศ	- แบบฝึกหัด การเขียนอ้างอิง และบรรณานุกรม - แบบฝึกหัด จริยธรรมและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง กับการใช้สารสนเทศ
4.2 ด้านความรู้ (ต่อ)		

ผลการเรียนรู้	กลยุทธ์การสอน	วิธีการวัดและประเมินผล
4. มีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงความจำเป็นในการมีความสัมพันธ์ที่ถูกต้องกับธรรมชาติแวดล้อม	-	-
5. มีความรู้พื้นฐาน และทักษะในการดำรงชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง	-	-

4.3 ด้านทักษะทางปัญญา		
ผลการเรียนรู้	กลยุทธ์การสอน	วิธีการวัดและประเมินผล
1. เป็นผู้ใฝ่รู้ และมีวิจาร์ณญาณในการเลือกรับข้อมูลข่าวสาร	-การบรรยาย หัวข้อ การประเมินสารสนเทศ -การบรรยาย หัวข้อ การกำหนดหัวข้อและการเขียนโครงเรื่อง	-แบบฝึกหัด เรื่อง การประเมินสารสนเทศ -แบบฝึกหัด เรื่อง การเรียบเรียงโครงงาน -งานมอบหมาย เรื่อง การประเมินสารสนเทศ -แบบฝึกหัด เรื่อง การกำหนดหัวข้อและการเขียนโครงเรื่อง -งานมอบหมาย เรื่อง การกำหนดหัวข้อและการเขียนโครงเรื่อง - การประเมินผลโครงงานฉบับสมบูรณ์
2. สามารถคิดอย่างมีเหตุผลและเป็นระบบ	-	-
3. สามารถเชื่อมโยงความรู้สู่การใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง และสังคมในทุกมิติได้อย่างสมดุล	-การบรรยาย หัวข้อ การกำหนดหัวข้อและการเขียนโครงเรื่อง --การบรรยาย หัวข้อ แหล่งสารสนเทศและการสืบค้นสารสนเทศออนไลน์ -การบรรยาย หัวข้อ การเขียนอ้างอิงและบรรณานุกรม	-แบบฝึกหัด การกำหนดหัวข้อ การเขียนโครงเรื่องและการเรียบเรียงโครงงาน -แบบฝึกหัดและงานมอบหมายแหล่งสารสนเทศและการสืบค้นสารสนเทศออนไลน์/ แหล่งสารสนเทศและกลยุทธ์การสืบค้น -แบบฝึกหัด การเขียนอ้างอิง และบรรณานุกรม

4.4 ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ		
ผลการเรียนรู้	กลยุทธ์การสอน	วิธีการวัดและประเมินผล
1. ใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสารและสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี	-การบรรยายและสาธิต หัวข้อ การนำเสนอสารสนเทศด้วยโปรแกรม MS Power Point Google doc และ Skydrive	-งานมอบหมาย การนำเสนอด้วยโปรแกรม MS Power Point
2. สามารถปรับตัวทำงานร่วมกับผู้อื่นทั้งในฐานะผู้นำและสมาชิกกลุ่ม	- กิจกรรม การระดมสมองเพื่อกำหนดหัวข้อโครงงาน - การทำโครงงาน และการประเมินผลโครงงาน ครั้งที่ 1 และ 2	- การประเมินผลโครงงาน ครั้งที่ 1 และ 2 - การประเมินระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่ม
3.การอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติสุข	-	-

4.5 ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ		
ผลการเรียนรู้	กลยุทธ์การสอน	วิธีการวัดและประเมินผล
1. มี ทักษะ การวิเคราะห์เชิงตัวเลข	-	-
2. มีทักษะการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม	-การบรรยายและสาธิต หัวข้อ การนำเสนอสารสนเทศด้วยโปรแกรม MS Power Point Google doc และ Skydrive -การบรรยาย เรื่อง การจัดการเอกสารด้วย MS Word MS Excel	-งานมอบหมาย การนำเสนอด้วยโปรแกรม MS Power Point -งานมอบหมาย การเผยแพร่โครงงานผ่าน Google doc และ Skydrive -แบบฝึกหัด ความสำคัญของ ICT ต่อการรู้สารสนเทศ -แบบฝึกหัดและงานมอบหมาย เรื่อง การจัดการเอกสารด้วย MS Word MS Excel
3. สามารถแสวงหาความรู้โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	-การบรรยาย หัวข้อ แหล่งสารสนเทศและการสืบค้นสารสนเทศออนไลน์	-แบบฝึกหัดและงานมอบหมาย แหล่งสารสนเทศและการสืบค้นสารสนเทศออนไลน์/แหล่งสารสนเทศและกลยุทธ์การสืบค้น
4. สามารถนำเสนอสารสนเทศในรูปแบบที่เหมาะสม และมีคุณภาพ	-การบรรยายและสาธิต หัวข้อ การนำเสนอสารสนเทศด้วยโปรแกรม MS Power Point Google doc และ Skydrive	-งานมอบหมาย การนำเสนอด้วยโปรแกรม MS Power Point -งานมอบหมาย การเผยแพร่โครงงานผ่าน Google doc และ Skydrive

หมวดที่ 5 แผนการสอนและการประเมินผล

1. แผนการสอน

สัปดาห์	วัตถุประสงค์ เชิงพฤติกรรม	หัวข้อ	กิจกรรมการเรียนการสอน /สื่อที่ใช้	งานมอบหมาย
1 (10 – 14 มิ.ย. 56)	1. เข้าใจ วัตถุประสงค์ กิจกรรม การ ประพฤติ ปฏิบัติ และกระบวนการ เรียนการสอน ของการเรียนวิชา นี้ 2. อธิบายการ บริการเทคโนโลยี สารสนเทศของ มศว (SWU IT Tools) ได้ 3. เข้าใจและอธิบาย ความหมายและ ความสำคัญของ สารสนเทศ	- แนะนำวิชา - การใช้โปรแกรม ระบบการจัดการ เรียนการสอน (Learning management system:LMS) - ความรู้ทั่วไป เกี่ยวกับการรู้ สารสนเทศ	กิจกรรมในชั้นเรียน 1. การบรรยายเนื้อหา เรื่อง แนะนำวิชา 2. การบรรยายและสาธิต การใช้โปรแกรม LMS 3. การซักถาม และตอบข้อสงสัยในชั้นเรียน 4. การบรรยาย เรื่อง ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการรู้ สารสนเทศ กิจกรรมนอกชั้นเรียน 1. การฝึกใช้งานระบบ LMS 2. การเข้าอบรม ICT โดยสามารถสมัครอบรม ICT ได้ที่ http://train.swu.ac.th สื่อ 1. เอกสารประกอบการบรรยาย แนะนำวิชาและ บริการเทคโนโลยีสารสนเทศของ มศว (SWU IT Tools) สำหรับนิสิต ส่วนที่ 1 แนะนำรายวิชา ส่วนที่ 2 การใช้โปรแกรม LMS	<u>งานมอบหมาย 1</u> ส่งเอกสาร แนะนำตนเองผ่าน LMS <u>งานมอบหมาย 2</u> 1. การเข้าอบรม OPAC/IPAC 2. การเข้าอบรม ICT
2 (17 – 21 มิ.ย. 56)	1. เข้าใจและอธิบาย เกี่ยวกับ ความหมายและ ทักษะการรู้ สารสนเทศได้ 2. เข้าใจและอธิบาย เกี่ยวกับทักษะ เสริมการรู้ สารสนเทศได้	- การประเมิน สารสนเทศ	กิจกรรมในชั้นเรียน 1. การบรรยายและสาธิต เรื่อง การประเมิน สารสนเทศ 2. ให้นิสิตทำแบบฝึกหัด 3. การอภิปรายเกี่ยวกับประสบการณ์การรู้สื่อ (Information literacy) สื่อ 1. เอกสารประกอบคำสอน 2. เอกสารการนำเสนอ Powerpoint 3. แบบฝึกหัดที่ 1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการรู้ สารสนเทศและการประเมินสารสนเทศ 4. สื่อ ThaiPBS รายการใจดีสู้เสือ ตอน ชั่ว เท็จ จริงแค่ไหน	<u>แบบฝึกหัดที่ 1</u> ความรู้ทั่วไป เกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ และการประเมินสารสนเทศ <u>งานมอบหมาย 3</u> การประเมิน สารสนเทศ
3 (24 – 28 มิ.ย. 56)	1. เรียนรู้ และเข้าใจ ถึงประเด็นทาง เทคโนโลยี สารสนเทศที่ น่าสนใจใน ปัจจุบัน	- เทคโนโลยี สารสนเทศที่ น่าสนใจใน ปัจจุบัน	นิสิตเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยเข้าร่วมโครงการประชุมวิชาการ “มศว IT วิชาการ ครั้งที่ 5”	<u>งานมอบหมาย 4</u> สรุปการเข้าร่วม โครงการประชุมวิชาการ “มศว IT วิชาการ ครั้งที่ 5”
4 (1 – 5 ก.ค. 56)	1. สามารถกำหนด หัวข้อเรื่องที่ ศึกษาได้ 2. สามารถสำรวจ ข้อมูลเบื้องต้นที่ เกี่ยวข้องกับ หัวข้อเรื่องที่	- การกำหนดหัวข้อ และการเขียน โครงเรื่อง - การเรียบเรียง โครงงาน	กิจกรรมในชั้นเรียน 1. การบรรยายและสาธิต เรื่อง การกำหนดหัวข้อ และการเขียนโครงเรื่อง 2. การบรรยายและสาธิต เรื่อง การเรียบเรียง โครงงาน 3. ทำแบบฝึกหัดการกำหนดหัวข้อเรื่อง การเขียน	<u>แบบฝึกหัดที่ 2</u> การกำหนด หัวข้อ การเขียนโครงเรื่องและการ เรียบเรียงโครงงาน <u>งานมอบหมาย 5</u> การกำหนด หัวข้อและการเขียนโครงเรื่อง

สัปดาห์	วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	หัวข้อ	กิจกรรมการเรียนรู้/สื่อที่ใช้	งานมอบหมาย
	ศึกษาได้ 3. สามารถกำหนดวัตถุประสงค์ของเรื่องที่ศึกษาได้ 4. สามารถเขียนโครงเรื่องของหัวข้อเรื่องที่ศึกษาได้ 5. สามารถจัดพิมพ์โครงงานตามรูปแบบที่กำหนดได้อย่างถูกต้อง		แผนผังความคิดและการกำหนดคำค้น สื่อ - เอกสารประกอบคำบรรยาย - เอกสารนำเสนอ PowerPoint - แบบฝึกหัดที่ 2 การกำหนดหัวข้อ การเขียนโครงเรื่องและการเรียบเรียงโครงงาน	
5 (8 – 12 ก.ค. 56)	- เข้าใจถึงหลักการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลได้ - สามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลได้	– การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล	กิจกรรมในชั้นเรียน - การบรรยาย เรื่อง ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูล - การบรรยายและสาธิต เรื่อง การวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูล - ให้นักศึกษาทำแบบฝึกหัด สื่อ - เอกสารประกอบคำสอน - เอกสารการนำเสนอ Powerpoint - แบบฝึกหัดที่ 3 การวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูล - สื่อ ThaiPBS รายการใจดีสู้เสือ ตอน หอยและดวงชะตา	<u>แบบฝึกหัดที่ 3 การวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูล</u>
6 (15 – 19 ก.ค. 56)	- เข้าใจความสำคัญและบทบาทของแหล่งสารสนเทศแต่ละประเภท - สามารถกำหนดความต้องการสารสนเทศที่ต้องการค้นหาได้ - สามารถเลือกใช้แหล่งสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสมกับปัญหาที่ต้องการ - สามารถสืบค้นสารสนเทศอย่างรวดเร็วและตรงกับความต้องการจากฐานข้อมูลออนไลน์	– แหล่งสารสนเทศและการสืบค้นสารสนเทศออนไลน์ (โปรแกรมค้นหา, ฐานข้อมูลออนไลน์)	กิจกรรมในชั้นเรียน - การบรรยาย เรื่อง แหล่งสารสนเทศและการสืบค้นสารสนเทศออนไลน์ - สาธิตการสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์ โปรแกรมค้นหา และ E-book - ผู้เรียนตั้งโจทย์และทดลองการสืบค้น เพื่อให้ได้สารสนเทศที่ต้องการ - ให้นักศึกษาทำแบบฝึกหัด เรื่อง แหล่งสารสนเทศและการสืบค้นสารสนเทศออนไลน์ สื่อ - เอกสารการนำเสนอ Powerpoint - แบบฝึกหัดที่ 4 : แหล่งสารสนเทศและการสืบค้นสารสนเทศออนไลน์ - งานมอบหมาย 6 : แหล่งสารสนเทศและการสืบค้นสารสนเทศออนไลน์ - หนังสืออ่านประกอบ ทักษะการรู้สารสนเทศ. (2548). กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.	<u>แบบฝึกหัดที่ 4 แหล่งสารสนเทศและการสืบค้นสารสนเทศออนไลน์</u> งานมอบหมาย 6 แหล่งสารสนเทศและการสืบค้นสารสนเทศออนไลน์

สัปดาห์	วัตถุประสงค์ เชิงพฤติกรรม	หัวข้อ	กิจกรรมการเรียนรู้ /สื่อที่ใช้	งานมอบหมาย
7 (22 – 26 ก.ค. 56)	1. เพื่อให้เรียนรู้ เข้าใจ และ ตระหนักถึง ลิขสิทธิ์ 2. สามารถอธิบาย ความหมายและ ลักษณะของการ ลอกเลียน วรรณกรรมได้ 3. เพื่อให้มีความ เข้าใจในเรื่อง ลิขสิทธิ์และครีเอ ทีฟ คอมมอนส์ 4. เพื่อให้มีความ เข้าใจในเรื่อง สัญลักษณ์และ การใช้ลิขสิทธิ์ และครีเอทีฟ คอมมอนส์และ เลือกใช้สิทธิ์ได้ อย่างถูกต้อง	- จริยธรรมและ กฎหมายที่ เกี่ยวข้องกับการ ใช้สารสนเทศ	กิจกรรมในชั้นเรียน 1. การบรรยาย เรื่อง จริยธรรมและกฎหมายที่ เกี่ยวข้องกับการใช้สารสนเทศ 2. ให้นิสิตทำแบบฝึกหัด เรื่อง จริยธรรมและ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้สารสนเทศ สื่อ 1. เอกสารประกอบการสอน 2. เอกสารการนำเสนอ Powerpoint 3. เอกสารสคริป เรื่อง การลอกเลียนวรรณกรรม (ฉบับแปล) 4. เอกสารสคริป เรื่อง ลิขสิทธิ์และครีเอทีฟคอม มอนส์ (ฉบับแปล) 5. แบบฝึกหัดที่ 5 จริยธรรมและกฎหมายที่ เกี่ยวข้องกับการใช้สารสนเทศ 6. สื่อ ThaiPBS รายการประกาศภาวะฉุกเฉิน ตอน ก๊อปปี้ไรท์ ก๊อปปี้เลฟ หรือ รายการประกาศ ภาวะฉุกเฉิน ตอน Cyber bully เกียรติยศบอร์ด	<u>แบบฝึกหัดที่ 5</u> จริยธรรมและ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ สารสนเทศ
8 (29 ก.ค. – 2 ส.ค. 56)	1. เพื่อให้อธิบาย ความหมายและ ความสำคัญของ การอ้างอิง (Citation) และ บรรณานุกรม (Bibliography) 2. เพื่อให้นิสิต สามารถเขียน รูปแบบการเขียน อ้างอิง และ บรรณานุกรมของ มศว	- การเขียนอ้างอิง และ บรรณานุกรม	กิจกรรมในชั้นเรียน 1. การบรรยายและสาธิต เรื่อง การเขียนอ้างอิงและ บรรณานุกรม 2. ให้นิสิตทำแบบฝึกหัด เรื่อง การเขียนอ้างอิงและ บรรณานุกรม สื่อ 1. งานนำเสนอ powerpoint 2. วิธีการเขียน อัญประกาศ การอ้างอิง และ บรรณานุกรม 3. แบบฝึกหัดที่ 6 เรื่อง การเขียนการอ้างอิงและ บรรณานุกรม	<u>แบบฝึกหัดที่ 6</u> การเขียนอ้างอิง และบรรณานุกรม
9 (5 – 9 ส.ค. 56)	สอบกลางภาค			
10 (12 – 16 ส.ค. 56)	1. นิสิตได้รับความรู้ เพื่อเป็นแนวทาง ในการจัดทำ โครงการ	- การจัดทำ โครงการ	นิสิตเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยเข้าร่วมกิจกรรมเปิดบ้านสำนักนวัตกรรมการ เรียนรู้ (ILC Open House)	<u>งานมอบหมาย 7</u> แบบประเมิน การเข้าร่วมกิจกรรม

สัปดาห์	วัตถุประสงค์ เชิงพฤติกรรม	หัวข้อ	กิจกรรมการเรียนรู้ /สื่อที่ใช้	งานมอบหมาย
11 (19 – 23 ส.ค. 56)	1. เข้าใจระบบ สารสนเทศและ เห็นถึง ความสำคัญของ เทคโนโลยี สารสนเทศ 2. อธิบาย กระบวนการของ ระบบสารสนเทศ คอมพิวเตอร์ 3. รู้จัก ส่วนประกอบ ของระบบ สารสนเทศ คอมพิวเตอร์ 4. รู้จักระบบ เครือข่าย คอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ต	- ความสำคัญของ ICT ต่อการรู้ สารสนเทศ	กิจกรรมในชั้นเรียน 1. การบรรยาย เรื่อง ความสำคัญของ ICT ต่อการ รู้สารสนเทศ 2. ให้นักศึกษาทำแบบฝึกหัดที่ 7 ความสำคัญของ ICT ต่อการรู้สารสนเทศ 3. ร่วมอภิปรายถึงประเด็นทางเทคโนโลยี สารสนเทศที่น่าสนใจ สื่อ 1. แนะนำไมโครคอมพิวเตอร์ 2 8:25 นาที 2. Tablet คืออะไร 2.19 นาที 3. ซอฟต์แวร์ประยุกต์เฉพาะงาน 8:26 นาที 4. แนะนำระบบปฏิบัติการ Windows 8 1.24 นาที 5. อินเทอร์เน็ตยุค 1G-4G 1.39 นาที 6. เอกสารประกอบการบรรยาย 7. เอกสาร powerpoint 8. แบบฝึกหัดที่ 7 ความสำคัญของ ICT ต่อการรู้ สารสนเทศ 9. สื่อ ThaiPBS รายการเสวนาเด็กห้าม ตอน วัยรุ่น วุ่นเทค! (เทคโนโลยี)หรือรายการศิลปะสโมสร ตอน รู้เรื่อง Hack เว็บไซต์	<u>แบบฝึกหัดที่ 7</u> ความสำคัญของ ICT ต่อการรู้สารสนเทศ
12 (26 – 30 ส.ค. 56)	1. เพื่อให้ผลิต สามารถกำหนด โครงเรื่องได้ ถูกต้องและ เหมาะสมกับ หัวข้อเรื่องที่ กำหนด 2. เพื่อให้ผลิต สามารถกำหนด วัตถุประสงค์ได้ สอดคล้องกับ หัวข้อเรื่องที่ ตนเองกำหนด 3. เพื่อให้ สารสนเทศที่ นำเสนอเชื่อถือและ ผ่านการประเมิน มาประกอบการ ทำโครงงานได้ 4. เพื่อให้ผลิต สามารถเขียน บรรณานุกรมได้ ถูกต้อง 5. เพื่อให้ผลิตมี ทักษะในการ สื่อสารและการ นำเสนอข้อมูล	- ผลิตนำเสนอ โครงงานครั้งที่ 1 และประเมิน ด้วยกระบวนการ สะท้อนคิด (Reflection Process)	กิจกรรมในชั้นเรียน 1. ให้นักศึกษาทุกกลุ่มนำเสนอโครงงานครั้งที่ 1 ประกอบด้วยหัวข้อโครงเรื่อง คำสำคัญวัตถุประสงค์ โครงเรื่องและบรรณานุกรมกับอาจารย์ประจำ ตอนเรียน 2. ให้นักศึกษานำโครงงานครั้งที่ 1 ไปปรับปรุงตาม ข้อเสนอแนะของอาจารย์ประจำตอนเรียนและส่ง ในรอบแก้ไข	งานมอบหมาย 8 ปรับปรุง โครงงานครั้ง และประเมิน ด้วยกระบวนการสะท้อนคิด (Reflection Process)

สัปดาห์	วัตถุประสงค์ เชิงพฤติกรรม	หัวข้อ	กิจกรรมการเรียนรู้ /สื่อที่ใช้	งานมอบหมาย
13 (2 – 6 ก.ย. 56)	1. เพื่อให้บัณฑิตมีทักษะในการใช้ MS word ในการพิมพ์ 2. เพื่อฝึกให้บัณฑิตสามารถประยุกต์ใช้ MS Excel ในการทำโครงการได้อย่างถูกต้อง	- การจัดการเอกสารด้วยโปรแกรม MS Word - การจัดการข้อมูลด้วยโปรแกรม MS Excel	กิจกรรมในชั้นเรียน 1. การบรรยายและสาธิต เรื่อง การจัดการเอกสารด้วยโปรแกรม MS Word 2. ให้นักศึกษาทำแบบฝึกหัด เรื่อง การจัดการเอกสารด้วยโปรแกรม MS Word 3. การบรรยายและสาธิต เรื่อง การจัดการข้อมูลด้วยโปรแกรม MS Excel สื่อ 1. วิดีทัศน์เทคนิคการใช้งานโปรแกรม MS Word และ MS Excel 2. งานมอบหมาย 9: การจัดการเอกสารด้วยโปรแกรม MS Word และการใช้ MS Excel	<u>งานมอบหมาย 9</u> การจัดการเอกสารด้วยโปรแกรม MS Word และการใช้ MS Excel
14 (9 – 13 ก.ย. 56)	1. เพื่อให้อธิบายหลักการออกแบบงานนำเสนอสื่ออิเล็กทรอนิกส์ 2. เพื่อให้บัณฑิตนำเสนอโครงการด้วยโปรแกรม MS Power Point 3. เพื่อให้บัณฑิตสามารถใช้เว็บไซต์ SkyDrive และ Google Docs สำหรับการนำเสนอโครงการได้	- การนำเสนอสารสนเทศด้วยโปรแกรม MS Power Point (วิธีการออกแบบ Ms Power Point ให้เหมาะสม) - การนำเสนอผลงาน (บุคลิก การใช้ภาษาและการนำเสนอต่อสาธารณะอย่างถูกต้องเหมาะสม) - การเผยแพร่แบ่งปันโครงการสู่สาธารณะด้วย Google doc และ Skydrive	กิจกรรมในชั้นเรียน 1. การบรรยายและสาธิต เรื่อง การนำเสนอสารสนเทศด้วยโปรแกรม Power Point 2. การสาธิตการใช้ 3. การบรรยายและสาธิต เรื่อง การนำเสนอสารสนเทศด้วยโปรแกรม Google doc และ Skydrive สื่อ 1. เอกสารงานนำเสนอ เรื่อง การนำเสนอสารสนเทศด้วยโปรแกรม Power Point Google Docs และ Skydrive 2. เอกสารประกอบการสอน เรื่อง การนำเสนอโครงการด้วย Skydrive และ Google Docs 3. งานมอบหมาย 10: การใช้ Google Docs และ Skydrive	<u>งานมอบหมาย 10</u> การใช้ Google doc และ Skydrive
15 (16 – 20 ก.ย. 56)	1. เพื่อให้บัณฑิตทำโครงการฉบับสมบูรณ์ได้ถูกต้องตามรูปแบบที่กำหนด	นิสิตนำเสนอโครงการครั้งที่ 2 และประเมินด้วยกระบวนการสะท้อนคิด (Reflection Process)	กิจกรรมในชั้นเรียน 1. ให้นักศึกษาทุกกลุ่มนำเสนอโครงการครั้งที่ 2 ที่หน้าชั้นเรียน 2. ให้นักศึกษานำโครงการครั้งที่ 2 ไปปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ประจำตอนเรียนและส่งเป็นเล่มโครงการฉบับสมบูรณ์	<u>งานมอบหมาย 11</u> นิสิตปรับปรุงโครงการ และประเมินด้วยกระบวนการสะท้อนคิด (Reflection Process)
16 (23 – 27 ก.ย. 56)	2. เพื่อให้บัณฑิตมีทักษะในการสื่อสารและการนำเสนอข้อมูล			

การประเมินผลการเรียน

สาระการประเมิน	การเรียนรู้	วิธีการประเมิน	สัดส่วนของการประเมิน
ภาคเนื้อหา	- คุณธรรมจริยธรรม - ความรู้ - ทักษะทางปัญญา	1. การประเมินงานมอบหมาย 2. การสอบกลางภาค	15% 30%
ภาคกิจกรรม - โครงการ	- คุณธรรมจริยธรรม - ความรู้ - ทักษะทางปัญญา - ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ - ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	1. การประเมินโครงงานครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ด้วยการสะท้อนคิด (Reflection process) 2. การนำเสนอโครงงาน	35%
ภาคพฤติกรรม การมีส่วนร่วม	- คุณธรรมจริยธรรม - ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ	1. การประเมินจิตพิสัยและแบบฝึกหัด 2. การประเมินการมีส่วนร่วม	20%

หมวดที่ 6 ทรัพยากรประกอบการเรียนการสอน

1. ตำราและเอกสารหลัก

คณาจารย์ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์. (2548). **ทักษะการรู้สารสนเทศ.**

พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

2. เอกสารและข้อมูลสำคัญ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์. (2552). **การค้นคว้าและการเขียนรายงาน.**

กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์.

ธาดาศักดิ์ วชิรปรีชาพงษ์. (2548). **การเขียนรายงานและการใช้ห้องสมุด.** กรุงเทพฯ :

บิสซิเนสเวิลด์.

พูลสุขเอก ไทยเจริญ. (2551). **การเขียนรายงานการค้นคว้า: พร้อมตัวอย่างรายงานและ**

ภาคินพนธ์. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2552). **แนวการสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์. สืบค้น**

เมื่อ 4 พฤษภาคม 2554, จาก http://lib.swu.ac.th/data_thailis.php

_____. (2552). **บทเรียนการสืบค้น OPAC. สืบค้นเมื่อ 4 พฤษภาคม 2554, จาก**

<http://lib.swu.ac.th/opac>

_____. (2552). **โปรแกรม EndNote. สืบค้นเมื่อ 4 พฤษภาคม 2554, จาก**

http://lib.swu.ac.th/index.php?option=com_content&task=view&id=72&Itemid=0

อรัญ วารีสอาด. (2550). **เทคนิคการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดในยุคดิจิทัล.**

กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- _____. (2551, มกราคม-มิถุนายน). โปรแกรมจัดการบรรณานุกรมกับการสืบค้นและถ่ายโอนข้อมูลจากฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดในยุคดิจิทัล. วารสารห้องสมุด. 52(1): 45-58.
- โอเลียร์, ทิโมที เจ; โอเลียร์ ลินดา ไอ; และ ยาใจ โรจนวงศ์ชัย. (2552). คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่. กรุงเทพฯ: แมคกรอ-ฮิล.

3. เอกสารและข้อมูลแนะนำ

Smith, Alastair. (2005). **Criteria for evaluation of Internet Information Resources**. Retrieved May 4, 2011 from http://www.vuw.ac.nz/staff/alastair_smith/evaln

University of Southern Maine. (2009). **Checklist for Evaluating Web Resources**. Retrieved May 4, 2011 from <http://library.usm.maine.edu/research/researchguides/webeval.php?ID=0>

หมวดที่ 7 การประเมินและปรับปรุงการดำเนินการของรายวิชา

1. กลยุทธ์การประเมินประสิทธิผลของรายวิชาโดยนักศึกษา

- 1.1 การสนทนากลุ่มระหว่างผู้สอนและผู้เรียน
- 1.2 การสะท้อนคิดจากพฤติกรรมของผู้เรียน
- 1.3 การประเมินการจิตพิสัย แบบฝึกหัดและงานมอบหมาย
- 1.4 การประเมินโครงงาน ครั้งที่ 1 และ 2

2. กลยุทธ์การประเมินการสอน

- 2.1 การสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน
- 2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 2.3 แบบประเมินผู้สอนและแบบประเมินความพึงพอใจต่อรายวิชา มคอ 141

3. การปรับปรุงการสอน

- 3.1 การวิจัยในชั้นเรียน
- 3.2 การประชุมเพื่อจัดทำ มคอ.3 และ มคอ.5

4. การทบทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาในรายวิชา

การประชุมคณาจารย์เพื่อการตรวจสอบผลการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนและการตัดเกรด วิธีการวัดผล การให้คะแนนจิตพิสัยและแบบฝึกหัด เกณฑ์การประเมินโครงงาน การให้คะแนนแบบฝึกหัด/งานมอบหมาย กิจกรรมเดี่ยว/กลุ่ม

5. การดำเนินการทบทวนและการวางแผนปรับปรุงประสิทธิผลของรายวิชา

- 5.1 การปรับปรุงตามข้อเสนอแนะและการวิพากษ์ของคณาจารย์เพื่อปรับปรุงประสิทธิผลของรายวิชา
- 5.2 การปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของนิสิตเพื่อปรับปรุงประสิทธิผลของรายวิชา

มคอ.3

รายละเอียดของรายวิชา มศว 151 การศึกษาทั่วไปเพื่อพัฒนามนุษย์
 หมวดวิชา ศึกษาทั่วไป
 สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ภาคเรียนที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2556

หมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไป**1. รหัสและชื่อรายวิชา**

มศว 151 การศึกษาทั่วไปเพื่อพัฒนามนุษย์ (General Education for Human Development)

2. จำนวนหน่วยกิต

3(2-2-5)

3. หลักสูตรและประเภทของรายวิชา

หลักสูตร หมวดวิชาศึกษาทั่วไป
 ประเภทรายวิชา วิชาพื้นฐาน

4. อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชาและอาจารย์ผู้สอน

อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชา อ.จิตต์ภิญญา ชุ่มสาย ณ อรุณยา

อาจารย์ผู้สอนมีรายนาม ดังนี้

Sec	อาจารย์ผู้สอน	สถานที่ติดต่อ	โทรศัพท์	E-mail
B01	อ.ธรรมโชติ เอี่ยมทศนะ	สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้	081-550-9001	thammachot@swu.ac.th
B02	อ.นพรัตน์ สำเภา	สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้	081-299-2960	nopharat@swu.ac.th
B03	อ.ธรรมโชติ เอี่ยมทศนะ	สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้	081-550-9001	thammachot@swu.ac.th
B04	อ.นพรัตน์ สำเภา	สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้	081-299-2960	nopharat@swu.ac.th
B05	ผศ.วัชรชัย วิริยะสุทธีวงศ์	คณะวิศวกรรมศาสตร์	081-693-0793	watch@swu.ac.th
B06	ผศ.นิตต์อลิน พันธุ์อภัย	คณะวิศวกรรมศาสตร์	084-081-8412	pissamai@swu.ac.th
B07	รศ.ศิริวรรณ ศรีสรณ์ตร์	คณะวิศวกรรมศาสตร์	081-420-4866	siriwans@swu.ac.th
B08	ผศ.สิทธิรัตน์ ท่อแก้ว	คณะวิศวกรรมศาสตร์	085-346-9647	sittinun@swu.ac.th
B09	อ.ชนิดา มิตรานันท์	สถาบันวิจัยและพัฒนา การศึกษาพิเศษ	084-930-9900	chanidam@swu.ac.th
B10	อาจารย์ศศิธร อินทร์ศรีทอง	วิทยาลัยโพลีเทคนิค	080-629-8294	sasithon@swu.ac.th
B11	อ.ธรรมบุญ สะเทือนไพร	สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้	081-360-4164	thammanoons@swu.ac.th
B12	ผศ.สิทธิรัตน์ ท่อแก้ว	คณะวิศวกรรมศาสตร์	085-346-9647	sittinun@swu.ac.th
B13	อ.อาจารย์ ช่างประดับ	สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้	081-299-5448	ajareecha@swu.ac.th

Sec	อาจารย์ผู้สอน	สถานที่ติดต่อ	โทรศัพท์	E-mail
B14	อ.สุเมชัย หนกหลัง	สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้	085-370-6463	sumaten@swu.ac.th
B15	อ.ดนุสรณ์ กาญจนวงศ์	สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้	081-376-7436	danusorn_kan@hotmail.com
B16	อ.วรสรณ์ เนตรทิพย์	สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้	084-902-5270	napannetthip@yahoo.com
B17	อ.ธรรมโชติ เอี่ยมทัศนะ	สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้	081-550-9001	thammachot@swu.ac.th
B18	อ.นพรัตน์ สำเภา	สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้	081-299-2960	nopharat@swu.ac.th
B19	อ.นพรัตน์ สำเภา	สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้	081-299-2960	nopharat@swu.ac.th
B20	อ.ธรรมโชติ เอี่ยมทัศนะ	สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้	081-550-9001	thammachot@swu.ac.th
B21	อ.อาจารย์ ช่างประดับ	สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้	081-299-5448	ajareecha@swu.ac.th
B22	อ.สุเมชัย หนกหลัง	สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้	085-370-6463	sumaten@swu.ac.th
B23	อ.ดนุสรณ์ กาญจนวงศ์	สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้	081-376-7436	danusorn_kan@hotmail.com
B24	อ.วรสรณ์ เนตรทิพย์	สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้	084-902-5270	napannetthip@yahoo.com
B25	อ.วิรงรอง ดวงใจ	คณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	091-109-4808	wirongrong@swu.ac.th
B26	อ.อังสุมาลิน จำนง	คณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	086-214-1127	angsumalin@swu.ac.th
B27	อ.ศุภิกา วานิชขัง	คณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	081-819-3410	supika@swu.ac.th
B28	ผศ.วัฒนพร พัฒนภักดี	คณะเภสัชศาสตร์	081-286-1061	wattanap@swu.ac.th
B29	อ.จิตต์ภิญญา ชุมสาย ณ อยุธยา	สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้	081-408-0513	jitpinya@swu.ac.th
B30	อ.นันทนธร บรรจงปรุ	สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้	081-360-4164	nanthon@swu.ac.th
B31	อ.ดนุสรณ์ กาญจนวงศ์	สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้	081-376-7436	danusorn_kan@hotmail.com
B32	อ.อาจารย์ ช่างประดับ	สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้	081-299-5448	ajareecha@swu.ac.th
B33	อ.ศรัญญา ศรีทอง	คณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	089-755-5194	saranya@swu.ac.th
B34	อ.วรสรณ์ เนตรทิพย์	สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้	084-902-5270	napannetthip@yahoo.com
B35	อ.อาจารย์ ช่างประดับ	สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้	081-299-5448	ajareecha@swu.ac.th
B36	อ.วิชุดา สาธิตพร	สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้	084-537-1856	wichudas@swu.ac.th
B37	อ.ปองทิพย์ เทพอารีย์	สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้	087-510-3232	saengpk@yahoo.com
B38	อ.สุพัตรา อารีกิจ	สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้	089-179-2520	supatraa@swu.ac.th
B39	อ.อนุชา เจริญโพธิ์	สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้	081-912-4826	charoenpo@yahoo.com
B40	อ.วิชุดา สาธิตพร	สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้	084-537-1856	wichudas@swu.ac.th
B41	อ.ภิญญาพันธ์ ร่วมชาติ	คณะมนุษยศาสตร์	089-699-4810	pinyapan@swu.ac.th
B42	อ.วันชาติ สุ่มโนจิตรภรณ์	คณะวิทยาศาสตร์	089-079-3141	wanchad@swu.ac.th
B43	อ.ปองทิพย์ เทพอารีย์	สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้	087-510-3232	saengpk@yahoo.com
B44	อ.ขวัญคนิฐ แซ่อึ้ง	สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้	089-484-6205	kwankanit@swu.ac.th
B45	อ.จิตต์ภิญญา ชุมสาย ณ อยุธยา	สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้	081-408-0513	jitpinya@swu.ac.th

5. ภาคการศึกษา / ชั้นปีที่เรียน

ภาคการศึกษาที่ 1/2556 ชั้นปีที่ 1

6. รายวิชาที่ต้องเรียนมาก่อน (Pre-requisite) (ถ้ามี)

ไม่มี

7. รายวิชาที่ต้องเรียนพร้อมกัน (Co-requisite) (ถ้ามี)

ไม่มี

8. สถานที่เรียน

อาคาร 14 มศว ประสานมิตร

อาคารเรียนรวม มศว องครักษ์

อาคารปฏิบัติการอเนกประสงค์ของวิชาพื้นฐาน

9. วันที่จัดทำหรือปรับปรุงรายละเอียดของรายวิชาครั้งล่าสุด

3 พฤษภาคม 2556

หมวดที่ 2 จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์

1. วัตถุประสงค์ (หรือจุดมุ่งหมาย) ของรายวิชา

- 1.1 เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจความหมาย ความสำคัญ และคุณค่าของวิชาศึกษาทั่วไป ทั้งทางด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ที่มีต่อการพัฒนามนุษย์
- 1.2 เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพในการรับรู้ การสื่อสาร และการแสวงหาความรู้
- 1.3 เพื่อให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง
- 1.4 เพื่อพัฒนาจิตใจ และเชาวน์ปัญญาของผู้เรียน ให้สามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และแสวงหาแนวทางในการแก้ปัญหาได้อย่างมีวิจารณญาณ
- 1.5 เพื่อให้ผู้เรียนเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ

2. วัตถุประสงค์ในการพัฒนา/ปรับปรุงรายวิชา

- 2.1 เพื่อให้สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรีของสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา
- 2.2 เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

หมวดที่ 3 ลักษณะและการดำเนินการ

1. คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาความหมาย ความสำคัญ และคุณค่าของวิชาศึกษาทั่วไป ทั้งทางด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ศาสตร์และศิลป์ โดยเน้นการพัฒนาศักยภาพการรับรู้และการสื่อสาร การแสวงหาความรู้ การพัฒนาจิตใจ การพัฒนาเชาวน์ปัญญา ให้สามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และแสวงหาแนวทางในการแก้ปัญหา เพื่อให้ผู้เรียนเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ

2. จำนวนชั่วโมงที่ใช้ต่อภาคการศึกษา

บรรยาย	การมอบหมายงาน โครงการ/กิจกรรม	การเรียนรู้จาก กรณีศึกษา	การเรียนรู้โดย ใช้ปัญหาเป็นฐาน	การเรียนรู้ด้วย ตนเอง
25	30	20	20	40

3. ความรับผิดชอบหลัก/ความรับผิดชอบรอง

รายวิชา	ด้านที่ 1 คุณธรรมและ จริยธรรม					ด้านที่ 2 ความรู้					ด้านที่ 3 ทักษะทาง ปัญญา			ด้านที่ 4 ทักษะ ความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคล และความ รับผิดชอบ			ด้านที่ 5 การวิเคราะห์เชิง ตัวเลข การสื่อสาร และการใช้ เทคโนโลยี สารสนเทศ			
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	1	2	3	1	2	3	4
มศว 151	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	○	•	•	○	○	•	○

4. จำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ที่อาจารย์ให้คำปรึกษาและแนะนำทางวิชาการแก่นักศึกษาเป็นรายบุคคล

อาจารย์จัดเวลาให้คำปรึกษาและแนะนำทางวิชาการแก่นักศึกษาเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม สัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง (เฉพาะรายที่ต้องการ) โดยประกาศเวลาให้คำปรึกษาไว้ในแผนการสอนและเว็บไซต์สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้ วิธีการสื่อสารทำได้โดยการนัดหมายทางโทรศัพท์ หรือ e-mail

หมวดที่ 4 การพัฒนาผลการเรียนรู้ของนักศึกษา

๑. คุณธรรม จริยธรรม		
ผลการเรียนรู้	วิธีการสอน	วิธีการประเมินผล
๑.๑ ความมีระเบียบและวินัย	กิจกรรมที่มอบหมาย	สังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียน การเข้าเรียน/ การส่งรายงาน ตรงเวลา
๑.๒ ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม	กรณีศึกษา/ กิจกรรมที่มอบหมาย/ PBL (จิตสำนึกสาธารณะ)	พิจารณาจากคุณภาพของงานที่ได้รับมอบหมาย/ ประเมินจากการทำกิจกรรม
๑.๓ ความซื่อสัตย์สุจริต	กรณีศึกษา/ กิจกรรมที่มอบหมาย	สังเกตจากรายงาน ไม่ลอกผู้อื่น/มีจรรยาบรรณในการอ้างอิงผลงานจากแหล่งข้อมูล/ไม่ทุจริตในการสอบ

๑.๔ ความเสียสละ	กรณีศึกษา/ กิจกรรมกลุ่ม (โครงการจิตอาสา)	สังเกตพฤติกรรม/ พิจารณาคุณภาพของโครงการจิตอาสา การประเมินจากการทำกิจกรรม
๑.๕ ความอดทน (หนักเอาเบาสู้)	กิจกรรมเดี่ยว/ กิจกรรมกลุ่ม	สังเกตพฤติกรรม/ พิจารณาคุณภาพของงานที่ได้รับมอบหมาย/ การมีส่วนร่วม/ การมีภาวะผู้นำ/ ความสามารถในการเผชิญกับปัญหาและอุปสรรค
๑.๖ ความเมตตากรุณา	กรณีศึกษา/กิจกรรมกลุ่ม (โครงการจิตอาสา)	สังเกตพฤติกรรม / พิจารณาคุณภาพของโครงการจิตอาสา การประเมินจากการทำกิจกรรม

๒. ความรู้		
ผลการเรียนรู้	วิธีการสอน	วิธีการประเมินผล
๒.๑ มีความรู้ในหลักการ และ ความ สำ คัญ องค์ประกอบของวิชา ศึกษาทั่วไปเพื่อพัฒนา ความเป็นมนุษย์	การบรรยาย/ กรณีศึกษา/ กิจกรรมเดี่ยว/ กิจกรรมกลุ่ม	การนำเสนอผลงาน/ การอภิปราย/ การสอบวัดผล
๒.๒ ความ สัม พันธ์ ระหว่างการศึกษาทั่วไป กับวิชาชีพเฉพาะ	การบรรยาย/ กรณีศึกษา/ กิจกรรมเดี่ยว/ กิจกรรมกลุ่ม	การนำเสนอผลงาน/ การอภิปราย/ การสอบวัดผล
๒.๓ การแสวงหาความรู้ ภายนอกห้องเรียน	การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL)	การนำเสนอผลงาน/ การอภิปราย/ การสอบวัดผล
๒.๔ วิธีคิดและเชื่อแบบ โยนิโสมนสิการและกา ลามสูตร	การบรรยาย/ กรณีศึกษา/ กิจกรรมเดี่ยว/ กิจกรรมกลุ่ม	การนำเสนอผลงาน / การอภิปราย / การสอบวัดผล
๒.๕ การเขียนโครงการ	กรณีศึกษา / กิจกรรมกลุ่ม	การนำเสนอผลงาน

๓. ทักษะทางปัญญา		
ผลการเรียนรู้	วิธีการสอน	วิธีการประเมินผล
3.1 การนำศิลปศาสตร์ไปใช้ เป็น เครื่อง มือ พัฒนา ศักยภาพ และพัฒนาปัญญา	บรรยาย/ กรณีศึกษา /กิจกรรมเดี่ยว / กิจกรรมกลุ่ม/ PBL	สังเกตพัฒนาการเชิงความคิด/พฤติกรรมของนิสิต - การคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ/ มีเหตุผล - การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ - บูรณาการทางความคิดเชื่อมโยงอย่างเป็น องค์กรร่วม - ประยุกต์ความรู้และแก้ไขปัญหได้อย่างเหมาะสม
3.2 การนำแนวคิดปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ ใน การดำเนินชีวิต	ศึกษาด้วยตนเอง/โครงการจิตอาสา	ประเมินจากคุณภาพโครงการที่มอบหมาย

๔. ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ		
ผลการเรียนรู้	วิธีการสอน	วิธีการประเมินผล
๔.๑ หลักการทำงานร่วมกับผู้อื่น	กิจกรรมกลุ่ม/ อภิปราย	สังเกตพฤติกรรมทั้งในและนอกชั้นเรียน ภาวะผู้นำ กล้าแสดงออก บุคลิกภาพ เคารพสิทธิและรับฟังความคิดเห็นจากผู้อื่น
๔.๒ ความเข้าใจตนเอง	กรณีศึกษา/ กิจกรรมกลุ่ม (อภิปราย)	พิจารณาจากรายงาน/ การวิเคราะห์ตนเอง แนวคิดในการพัฒนาตนเอง
๔.๓ ความเข้าใจผู้อื่น	กรณีศึกษา/ กิจกรรมกลุ่ม (อภิปราย)	สังเกตจากการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นทั้งในและนอกชั้นเรียน วิธีการทำงานร่วมกับผู้อื่น ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น
๔.๔ ความเข้าใจโลก	กรณีศึกษา/ กิจกรรมกลุ่ม (อภิปราย)	สังเกตวิธีการทำงานและแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล การประเมินเจตคติก่อน/หลังเรียน

๕. ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ		
ผลการเรียนรู้	วิธีการสอน	วิธีการประเมินผล
๕.๑ ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข	กรณีศึกษา / กิจกรรมเดี่ยว / กิจกรรมกลุ่ม/ อภิปราย	พิจารณาจากรายงานการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงตัวเลขที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
๕.๒ ทักษะการสื่อสาร	กรณีศึกษา / กิจกรรมเดี่ยว / กิจกรรมกลุ่ม/ อภิปราย	สังเกตพัฒนาการเชิงพฤติกรรมในการสื่อสารทั้งการฟัง พูด อ่าน เขียน จากรายงานและการนำเสนอในชั้นเรียน
๕.๓ ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	กรณีศึกษา / กิจกรรมเดี่ยว / กิจกรรมกลุ่ม/ อภิปราย	พิจารณาจากรายงาน/ มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสืบค้นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ และการนำเสนอผลงาน

หมวดที่ 5 แผนการสอนและการประเมินผล

1. แผนการสอน

สัปดาห์	จุดมุ่งหมาย	หัวข้อ/รายละเอียด	กิจกรรมการเรียนการสอน/สื่อที่ใช้	งานมอบหมาย
1 10-14 มิ.ย.56	1)จิตพิสัยที่พึงประสงค์ ได้แก่ - สร้างเจตคติที่ดีในการเรียนรู้วิชาศึกษาทั่วไป - เสริมสร้างเจตคติในการพัฒนาดตนเองให้เป็นบัณฑิต/มนุษย์ที่สมบูรณ์ 2)พุทธิพิสัยที่พึงประสงค์ ได้แก่ - มีความรู้ความเข้าใจวัตถุประสงค์/หลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป/อัตลักษณ์ นิสิต มศว - มีความรู้ความเข้าใจการเรียนการสอน วิชา มศว 151 - มีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ - มีความรู้ความเข้าใจการดำเนินชีวิตตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3)ทักษะพิสัยที่พึงประสงค์ ได้แก่ - มีทักษะสื่อสาร : การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ฟัง พูด อ่าน เขียน	1)ปฐมนิเทศ แนะนำหลักสูตร ศึกษาทั่วไปและ รายวิชา มศว 151 ชี้แจงวัตถุประสงค์ การเรียนการสอน กิจกรรม และการ ประเมินผล 2)ความหมาย ความสำคัญของ อัตลักษณ์นิสิต มศว 3) ประวัติความเป็นมาและ ความสำคัญของวิชา ศึกษาทั่วไป 4) การดำเนินชีวิต ตามแนวคิดปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง	1)แจก course syllabus/ใบกิจกรรมที่1 รู้จักตนเอง 2)อธิบายการจัดทำข้อมูลนิสิตตาม เอกสาร 3)อธิบายความสำคัญ วัตถุประสงค์วิชา ศึกษาทั่วไป และอัตลักษณ์นิสิต มศว 4)อ่านเอกสารประกอบการสอนบทที่ 1 พัฒนาคนหรือพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 5) ดูวีดิทัศน์ เรื่องหมอนักบิน และ ร่วมกันอภิปราย เรื่องการพัฒนาดตนเองให้ เป็นบัณฑิต 6) อธิบายสังเขปแนวคิดปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำไปใช้การ ดำรงชีวิต 7)นิสิตทำใบกิจกรรมที่ 1 รู้จักตนเอง ส่ง ในชั้นเรียน 8) แนะนำหนังสืออ่านนอกเวลา เรื่อง มันสมอง โดย พลตรี หลวงวิจิตรวาทการ และการทำแฟ้มสะสมงาน ส่งสัปดาห์ที่16	1) จัดทำแบบบันทึก ข้อมูลนิสิตรายกลุ่มและ บุคคล 2) ให้นำนิสิตทำใบ กิจกรรมที่ 2 รายงาน แผนภูมิครอบครัวพร้อม การสัมภาษณ์บุคคลใน ครอบครัว ส่งสัปดาห์ที่3 3) ศึกษาค้นคว้าแนวคิด ปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงเพิ่มเติมเพื่อ เตรียมนำมาจัดทำ โครงการจิตอาสา 4)เตรียมอ่านเอกสาร ประกอบการสอนบทที่ 2 พัฒนาอย่างไรจะได้ คน เต็มคน 5) อ่านหนังสือเรื่อง มันสมอง หน้า1-28
2 17-21 มิ.ย.56	1)จิตพิสัยที่พึงประสงค์ ได้แก่ - เสริมสร้างเจตคติและแรงบันดาลใจในการพัฒนาดตนเองให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ - ใฝ่รู้ - มีวินัย - มีความรับผิดชอบ - เข้าใจตนเอง - เข้าใจผู้อื่น - เข้าใจโลก 2)พุทธิพิสัยที่พึงประสงค์ ได้แก่ - มีความรู้แนวทางในการพัฒนาดตนเอง 3)ทักษะพิสัยที่พึงประสงค์ ได้แก่ - มีทักษะสื่อสาร - มีทักษะการคิดวิเคราะห์ - มีทักษะการคิดเชิงบวก	ฟังอาจารย์พิเศษ บรรยาย เรื่อง การ สร้างแรงบันดาลใจใน การพัฒนาดตนเองให้ เป็นบัณฑิต	1)อ่านเอกสารประกอบการสอนบทที่2 พัฒนาอย่างไรจะได้คนเต็มคน 2)อาจารย์พิเศษ บรรยาย อธิบาย เพื่อ สร้างแรงบันดาลใจให้นิสิตตระหนักหน้าที่ ความรับผิดชอบ และการพัฒนาดตนเอง ให้เป็นบัณฑิต -18 มิ.ย. อาคารวิจัยต่อเนื่อง ชั้น 2 9.00-11.00 น. สำหรับ B29 B32 13.00-15.00น. สำหรับ B33 B35 -20 มิ.ย. ห้องประชุม คณะวิศวกรรมฯ 9.00-11.00 น. สำหรับ B13 B17 13.00-15.00น. สำหรับ B19 B20B21 สำหรับนิสิตกลุ่มอื่นให้เข้าชั้นเรียนปกติ เพื่อเรียนหัวข้อศิลปศาสตร์มองโดยความ สัมพันธ์ระหว่างวิชาชีพและวิชาเฉพาะ และดูวีดิทัศน์ การบรรยายเรื่อง การสร้าง แรงบันดาลใจในการพัฒนาดตนเองให้เป็น บัณฑิตในสัปดาห์ที่ 3	1)ให้กลุ่มนิสิตจัดทำใบ กิจกรรมที่ 3 โครงการ จิตอาสาภายใต้แนวคิด ปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง นำมาส่งใน สัปดาห์ที่ 4 2)เตรียมอ่านเอกสาร ประกอบการสอนบทที่3 ศิลปศาสตร์มองโดย ความสัมพันธ์กับวิชาชีพ และวิชาเฉพาะต่าง ๆ 3) อ่านหนังสือเรื่อง มันสมอง หน้า29-40
3 24-28 มิ.ย.56	1)จิตพิสัยที่พึงประสงค์ ได้แก่ - เสริมสร้างเจตคติในการพัฒนาดตนเองให้เป็นบัณฑิต/มนุษย์ที่สมบูรณ์ - ใฝ่รู้ - มีวินัย - มีความรับผิดชอบ 2)พุทธิพิสัยที่พึงประสงค์ ได้แก่ - มีความรู้ความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่าง วิชาชีพกับวิชาชีพศึกษาทั่วไป - มีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบของการ เป็นบัณฑิต/มนุษย์ที่สมบูรณ์	1) ศิลปศาสตร์มอง โดยความสัมพันธ์ ระหว่างวิชาชีพและ วิชาเฉพาะต่าง ๆ	1)ส่งใบกิจกรรมที่ 2 รายงานแผนภูมิ ครอบครัวพร้อมการสัมภาษณ์บุคคลใน ครอบครัว 2)อ่านเอกสารประกอบการสอนบทที่3 ศิลปศาสตร์มองโดยความสัมพันธ์กับ วิชาชีพและวิชาเฉพาะต่าง ๆ 3)ดูวีดิทัศน์ รายการเป็น อยู่ คือ : สุขชัย ปิตุภูมิ (มนุษย์วันธรรมดา ขาววันหยุด 23 ก.พ.56) (TPBS) และร่วมกัน อภิปรายให้เห็นการนำ ศิลปศาสตร์ไปใช้ ประโยชน์ในวิชาชีพ	1)ให้กลุ่มนิสิตจัดทำใบ กิจกรรมที่ 3 โครงการ จิตอาสาโดยยึดหลัก แนวคิดปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง นำมาส่งในสัปดาห์ที่ 4 2)เตรียมอ่านเอกสาร ประกอบการสอนบทที่4 ศิลปศาสตร์ มองโดย ความสัมพันธ์ระหว่าง มนุษย์กับสิ่งที่มนุษย์ฯ

สัปดาห์	จุดมุ่งหมาย	หัวข้อ/รายละเอียด	กิจกรรมการเรียนการสอน/สื่อที่ใช้	งานมอบหมาย
	3)ทักษะพิสัยที่พึงประสงค์ ได้แก่ -มีทักษะสื่อสาร -มีทักษะการคิดวิเคราะห์ -มีทักษะการคิดเชิงบวก			3)อ่านหนังสือเรื่อง มันสมอง หน้า41-50
4 1-5 ก.ค.56	1)จิตพิสัยที่พึงประสงค์ ได้แก่ -เสริมสร้างเจตคติที่ถูกต้องในการมีความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งที่มีมนุษย์เกี่ยวข้อง เพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่ด้วยดี -มีวินัย -มีความรับผิดชอบ -เข้าใจตนเอง -เข้าใจผู้อื่น -เข้าใจโลก -มีความเมตตากรุณา -มีจิตสาธารณะ 2)พุทธิพิสัยที่พึงประสงค์ ได้แก่ -มีความรู้ความเข้าใจเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งที่มีมนุษย์เกี่ยวข้อง 3)ทักษะพิสัยที่พึงประสงค์ ได้แก่ -มีทักษะสื่อสาร -มีทักษะสารสนเทศ -มีทักษะการคิดวิเคราะห์ -มีทักษะการคิดเชิงบวก	1)ศิลปศาสตร์มอง โดยความสัมพันธ์ ระหว่างมนุษย์กับสิ่งที่ มนุษย์เกี่ยวข้อง เพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่ ด้วยดี 2) หลักการคิดแบบ โยนิโสมนสิการ	1)ส่งใบกิจกรรมที่ 3โครงการจิตอาสา 2)อ่านเอกสารประกอบการสอนบทที่4 ศิลปศาสตร์ มองโดยความสัมพันธ์ ระหว่างมนุษย์กับสิ่งที่มีมนุษย์เกี่ยวข้อง เพื่อให้ดำรงอยู่ด้วยดี 3)ดูวิดีโอ เรื่องรู้สู้ภัยพิบัติ (TPBS)และร่วมกันอภิปรายวิเคราะห์ สาเหตุ และแนวทางป้องกัน/แก้ไขปัญหา 4)ทำใบกิจกรรมที่ 4 ความสัมพันธ์ ระหว่างมนุษย์กับสิ่งที่มีมนุษย์เกี่ยวข้อง เพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่ด้วยดีส่งในชั้นเรียน	1)เตรียมอ่านเอกสาร ประกอบการสอนบทที่5 ศิลปศาสตร์มองโดย ความสัมพันธ์กับ กาลเวลาและยุคสมัย และบทที่6ศิลปศาสตร์ มองในแง่ทะเล 2)อ่านหนังสือเรื่อง มันสมอง หน้า51-56
5 8-12 ก.ค. 56	1)จิตพิสัยที่พึงประสงค์ ได้แก่ -เสริมสร้างเจตคติที่ถูกต้องในการ ประพฤติตนให้เหมาะสมกับกาลเวลา ยุคสมัย และทะเล -มีวินัย -มีความรับผิดชอบ -เข้าใจตนเอง -เข้าใจผู้อื่น -เข้าใจโลก 2)พุทธิพิสัยที่พึงประสงค์ ได้แก่ -มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการ เปลี่ยนแปลงตามกาลเวลาและยุคสมัย -มีความรู้หลักการคิดแบบโยนิโสมนสิการ และหลักการเชื่อมโยงแบบกาลามสูตร 3)ทักษะพิสัยที่พึงประสงค์ ได้แก่ -มีทักษะสื่อสาร -มีทักษะสารสนเทศ -มีทักษะการคิดวิเคราะห์ -มีทักษะการคิดเชิงบวก	1)ศิลปศาสตร์มอง โดยความสัมพันธ์กับ กาลเวลาและยุคสมัย 2)ศิลปศาสตร์มองใน แง่ทะเล 3)หลักการเชื่อมโยงแบบ กาลามสูตร	1)อ่านเอกสารประกอบการสอนบทที่5 ศิลปศาสตร์มองโดยความสัมพันธ์กับ กาลเวลาและยุคสมัย และบทที่ 6 ศิลปศาสตร์มองในแง่ทะเล 2)ดูวิดีโอ รายการเสนาเด็กห้าม เรื่อง ภาษาชีวิต (TPBS)	1)ปรับปรุงโครงการจิต อาสาตามข้อเสนอแนะ ของอาจารย์ผู้สอน 2)เตรียมอ่านเอกสาร ประกอบการสอนบทที่7 3)เตรียมนำเสนอ โครงการจิตอาสาภายใต้ แนวคิดปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง ในสัปดาห์ที่ 6 4)อ่านหนังสือเรื่อง มันสมอง หน้า 57-63
6 15-19 ก.ค. 56	1)จิตพิสัยที่พึงประสงค์ ได้แก่ -เสริมสร้างเจตคติการพูดนำเสนองาน -ใฝ่รู้ -มีวินัย -มีความรับผิดชอบ -เข้าใจตนเอง	นิสิตนำเสนอโครงการ จิตอาสาที่แก้ไขแล้ว ให้อาจารย์ตรวจเป็น รายการกลุ่ม (กลุ่มละประมาณ 15 นาที)	นิสิตแต่ละกลุ่มนำเสนอโครงการ จิตอาสา ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเพื่อแลกเปลี่ยน เรียนรู้กับเพื่อนในชั้นเรียนเป็นรายการกลุ่ม	1)เตรียมอ่านเอกสาร ประกอบการสอนบทที่7 ศิลปศาสตร์ มองในแง่ การพัฒนาศักยภาพ มนุษย์ 2)เตรียมสอบครั้งที่ 1

สัปดาห์	จุดมุ่งหมาย	หัวข้อ/รายละเอียด	กิจกรรมการเรียนการสอน/สื่อที่ใช้	งานมอบหมาย
	-เข้าใจผู้อื่น -เข้าใจโลก 2)พุทธิพิสัยที่พึงประสงค์ ได้แก่ -มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนโครงการ วิธีการนำเสนองาน 3)ทักษะพิสัยที่พึงประสงค์ ได้แก่ -มีทักษะสื่อสาร -มีทักษะสารสนเทศ -มีทักษะการทำงานเป็นทีม -มีทักษะการเขียนโครงการ			3)อ่านหนังสือเรื่อง มั่นสมอง หน้า65-77
7 22-26 ก.ค. 56	1)จิตพิสัยที่พึงประสงค์ ได้แก่ -เสริมสร้างเจตคติในการเรียนรู้ด้วยตนเอง - ใฝ่รู้ -มีความอดทน -มีวินัย -มีความรับผิดชอบ -เข้าใจตนเอง -เข้าใจผู้อื่น -เข้าใจโลก 2)พุทธิพิสัยที่พึงประสงค์ ได้แก่ -มีความรู้ ความเข้าใจวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง -มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการปรับตัวเพื่อดำรงชีวิตในกระแสโลกาภิวัตน์ 3)ทักษะพิสัยที่พึงประสงค์ ได้แก่ -มีทักษะสื่อสาร -มีทักษะการคิดวิเคราะห์ -มีทักษะการเรียนรู้	เรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง กระแสโลกาภิวัตน์ที่ไทยต้องปรับตัวให้ทัน	1)อ่านเอกสารแนะนำการเรียนรู้ด้วยตนเอง 2)อ่านเอกสารประกอบการเรียนรู้ด้วยตนเองเรื่องโลกาภิวัตน์ฯ	1)ดำเนินโครงการจิตอาสา 2)อ่านหนังสือเรื่อง มั่นสมอง หน้า79-84
8 29 ก.ค.-2 ส.ค.56	1)จิตพิสัยที่พึงประสงค์ ได้แก่ -เสริมสร้างเจตคติในการอ่านหนังสือ - ใฝ่รู้ -มีความอดทน -มีความซื่อสัตย์ -มีวินัย -มีความรับผิดชอบ -มีการพัฒนาตนเอง 2)พุทธิพิสัยที่พึงประสงค์ ได้แก่ -มีความรู้ ความเข้าใจวิธีการอ่านหนังสือ 3)ทักษะพิสัยที่พึงประสงค์ ได้แก่ -มีทักษะสื่อสาร -มีทักษะการเรียนรู้ -มีทักษะการคิดวิเคราะห์	ติดตามอ่านหนังสือเรื่อง มั่นสมอง	นิสิตแบ่งกลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้สิ่งที่ได้จากการอ่านหนังสือเรื่อง มั่นสมอง ตั้งแต่หน้า 1- 84 ทั้งในด้านความรู้และการนำไปพัฒนาตนเอง พร้อมนำเสนอในชั้นเรียน	อ่านหนังสือเรื่อง มั่นสมอง หน้า85-89
5-9 ส.ค.56	จัดการเรียนการสอนเนื่องจากตรงกับ สัปดาห์สอบกลางภาค			
9 12-16 ส.ค.55	1)จิตพิสัยที่พึงประสงค์ ได้แก่ -มีความซื่อสัตย์ -มีความรับผิดชอบ -มีการแสวงหาความรู้ภายนอกห้องเรียน	เข้าร่วมงาน Openhouseของสำนักนวัตกรรมการเรียนรู้		อ่านหนังสือเรื่อง มั่นสมอง หน้า91-103

ลำดับ	จุดมุ่งหมาย	หัวข้อ/รายละเอียด	กิจกรรมการเรียนการสอน/สื่อที่ใช้	งานมอบหมาย
	2) พุทธิพิสัยที่พึงประสงค์ ได้แก่ - มีความรู้เกี่ยวกับการเรียนรู้รายวิชาศึกษาทั่วไป 3) ทักษะพิสัยที่พึงประสงค์ ได้แก่ - มีทักษะสื่อสาร - มีทักษะการเรียนรู้			
10 19-23 ส.ค.55	1) จิตพิสัยที่พึงประสงค์ ได้แก่ - เสริมสร้างเจตคติที่ถูกต้องในการพัฒนาศักยภาพตนเอง - มีวินัย - มีความรับผิดชอบ - มีความซื่อสัตย์ 2) พุทธิพิสัยที่พึงประสงค์ ได้แก่ - มีความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาศักยภาพตนเอง 3) ทักษะพิสัยที่พึงประสงค์ ได้แก่ - มีทักษะสื่อสาร - มีทักษะสารสนเทศ - มีทักษะการคิดวิเคราะห์	1) ศิลปศาสตร์มองในแง่การพัฒนา ศักยภาพมนุษย์ 2) สอบครั้งที่ 1	1) อ่านเอกสารประกอบการสอนบทที่ 7 ศิลปศาสตร์มองในแง่การพัฒนาศักยภาพมนุษย์ 2) ดูวีดิทัศน์รายการเป็น อยู่ คือ เรื่อง สมพล รุ่งพาณิชย์ เพราะชีวิตเป็นเรื่อง เพราะ ๆ (TPBS) และร่วมกันอภิปรายในประเด็นสมพลมีศิลปศาสตร์ในการพัฒนาศักยภาพตนเองอย่างไร	1) ดำเนินโครงการจิตอาสา 2) อ่านหนังสือเรื่อง มั่นสมอง หน้า 105 - 113
11 26-30 ส.ค.56	1) จิตพิสัยที่พึงประสงค์ ได้แก่ - เสริมสร้างเจตคติในการมีจิตอาสา - เสริมสร้างเจตคติในการทำงานเป็นทีม - การแสวงหาความรู้ภายนอกห้องเรียน - มีวินัย - มีความรับผิดชอบ - เข้าใจตนเอง - เข้าใจผู้อื่น - มีความเมตตา กรุณา - มีความเสียสละ 2) พุทธิพิสัยที่พึงประสงค์ ได้แก่ - มีความรู้ ความเข้าใจวิธีการทำงานโครงการจิตอาสา - มีความรู้ ความเข้าใจแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3) ทักษะพิสัยที่พึงประสงค์ ได้แก่ - มีทักษะสื่อสาร - มีทักษะสารสนเทศ - มีทักษะการเรียนรู้ - มีทักษะการทำงานเป็นทีม - มีทักษะการคิดวิเคราะห์ - มีทักษะการแก้ปัญหา	โครงการจิตอาสา	นิสิตปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มโครงการจิตอาสา	1) ดำเนินโครงการจิตอาสา 2) อ่านหนังสือเรื่อง มั่นสมอง หน้า 115 - 126
12 2-6 ก.ย.56	1) จิตพิสัยที่พึงประสงค์ ได้แก่ - เสริมสร้างเจตคติในการทำงานเป็นทีม - เสริมสร้างเจตคติในการมีจิตอาสา - มีวินัย - มีความรับผิดชอบ - มีความซื่อสัตย์ - มีความอดทน - เข้าใจตนเอง - เข้าใจผู้อื่น	ติดตามการดำเนินงานโครงการจิตอาสา	อาจารย์ติดตามความก้าวหน้าในการทำโครงการจิตอาสาครั้งที่ 1	1) เตรียมนำเสนอและส่งรายงานโครงการจิตอาสาฉบับสมบูรณ์ 2) อ่านหนังสือเรื่อง มั่นสมอง หน้า 127 - 135

สัปดาห์	จุดมุ่งหมาย	หัวข้อ/รายละเอียด	กิจกรรมการเรียนการสอน/สื่อที่ใช้	งานมอบหมาย
	2)พุทธิพิสัยที่พึงประสงค์ ได้แก่ -มีความรู้ ความเข้าใจวิธีการทำงานโครงการจิตอาสา -มีความรู้ ความเข้าใจแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3)ทักษะพิสัยที่พึงประสงค์ ได้แก่ -มีทักษะสื่อสาร -มีทักษะสารสนเทศ -มีทักษะการเรียนรู้ -มีทักษะการทำงานเป็นทีม -มีทักษะการคิดวิเคราะห์			
13 9-13 ก.ย.56	1)จิตพิสัยที่พึงประสงค์ ได้แก่ -เสริมสร้างเจตคติในการทำงานเป็นทีม -เสริมสร้างเจตคติในการมีจิตอาสา -มีวินัย -มีความรับผิดชอบ -เข้าใจตนเอง -เข้าใจผู้อื่น 2)พุทธิพิสัยที่พึงประสงค์ ได้แก่ -มีความรู้ ความเข้าใจการทำงานโครงการจิตอาสา -มีความรู้ ความเข้าใจแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3)ทักษะพิสัยที่พึงประสงค์ ได้แก่ -มีทักษะสื่อสาร -มีทักษะสารสนเทศ -มีทักษะการเรียนรู้ -มีทักษะการทำงานเป็นทีม -มีทักษะการคิดวิเคราะห์ -มีทักษะการแก้ปัญหา	ติดตามการดำเนินงานโครงการจิตอาสา	อาจารย์ติดตามความก้าวหน้าในการทำโครงการจิตอาสาครั้งที่ 2	1)เตรียมนำเสนอและส่งรายงานโครงการจิตอาสา ฉบับสมบูรณ์ 2)อ่านหนังสือเรื่อง มั่นสมอง หน้า 137-147
14 16-20 ก.ย.55	1)จิตพิสัยที่พึงประสงค์ ได้แก่ -เสริมสร้างเจตคติในการนำเสนองาน และการรับฟังการนำเสนอ -มีวินัย -มีความรับผิดชอบ -เข้าใจตนเอง -เข้าใจผู้อื่นที่พึงประสงค์ ได้แก่ 2)พุทธิพิสัยที่พึงประสงค์ ได้แก่ -มีความรู้ ความเข้าใจวิธีการนำเสนอ -มีความรู้ความเข้าใจแนวคิดเรื่องจิตอาสา 3)ทักษะพิสัยที่พึงประสงค์ ได้แก่ -มีทักษะสื่อสาร -มีทักษะสารสนเทศ -มีทักษะการเรียนรู้ -มีทักษะการทำงานเป็นทีม	นำเสนองาน	นำเสนอโครงการจิตอาสา และส่งรายงาน	1)เตรียมอ่านเอกสารประกอบการสอนบทที่8 ศิลปศาสตร์มองในแง่การพัฒนาปัญญาที่เป็นแกนของการพัฒนาศักยภาพ และการเข้าถึงอิสรภาพ 2)เตรียมสอบครั้งที่ 2 3)อ่านหนังสือเรื่อง มั่นสมอง หน้า149-160 4)รวบรวมและจัดทำแฟ้มสะสมผลงานการอ่านหนังสือเรื่อง มั่นสมองส่งสัปดาห์ที่16
15 23-27 ก.ย.56	1)จิตพิสัยที่พึงประสงค์ ได้แก่ -เสริมสร้างเจตคติที่ถูกต้องในการพัฒนาปัญญา -ใฝ่รู้	1)ศิลปศาสตร์มองในแง่การพัฒนาปัญญา 2)สอบครั้งที่ 2	1)อ่านเอกสารประกอบการสอนบทที่ 8 ศิลปศาสตร์มองในแง่การพัฒนาปัญญาที่เป็นแกนของการพัฒนาศักยภาพ และการเข้าถึงอิสรภาพ	

สัปดาห์	จุดมุ่งหมาย	หัวข้อ/รายละเอียด	กิจกรรมการเรียนการสอน/สื่อที่ใช้	งานมอบหมาย
	- มีวินัย - มีความรับผิดชอบ - เข้าใจตนเอง - เข้าใจผู้อื่น 2) พุทธิพิสัยที่พึงประสงค์ ได้แก่ - มีความรู้ ความเข้าใจการพัฒนาปัญญา 3) ทักษะพิสัยที่พึงประสงค์ ได้แก่ - มีทักษะสื่อสาร - มีทักษะการคิดวิเคราะห์ - มีทักษะการคิดสร้างสรรค์		2) ดูวิดีโอเรื่อง ในหลวงกับการศึกษา พร้อมอภิปรายในประเด็นการศึกษาเพื่อการพัฒนาปัญญา 3) สอบครั้งที่ 2 4) ส่งแฟ้มสะสมผลงานการอ่านหนังสือ เรื่อง มั่นสมอง	

2. แผนการประเมินผลการเรียนรู้

สาระการประเมิน	ผลการเรียนรู้	วิธีการประเมิน	สัดส่วนของการประเมินผล
ภาคเนื้อหา	- คุณธรรม/จริยธรรม - ความรู้ - ทักษะทางปัญญา	สอบครั้งที่ 1 สอบครั้งที่ 2 กิจกรรมในชั้นเรียน	20% 10% 10%
ภาคกิจกรรม	- คุณธรรมจริยธรรม - ความรู้ - ทักษะทางปัญญา - ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ - ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	กิจกรรมกลุ่ม การเรียนรู้ด้วยตนเอง โครงการจิตอาสา แฟ้มสะสมงานการอ่านหนังสือนอกเวลา	10% 10% 20% 10%
ภาคการมีส่วนร่วม	- คุณธรรมจริยธรรม - ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ	การตอบคำถามในชั้น การเข้าชั้นเรียน	5% 5%

หมวดที่ 6 ทรัพยากรประกอบการเรียนการสอน

1. ตำราและเอกสารหลัก

1. เอกสารประกอบการสอนวิชา มศว 151
2. สมุดกิจกรรมวิชา มศว 151

2. เอกสารและข้อมูลสำคัญ

1. การศึกษาทั่วไปเพื่อพัฒนามนุษย์ โดย พระพรหมคุณาภรณ์
2. มั่นสมอง โดย พลตรีหลวงวิจิตรวาทการ
3. แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
4. <http://ilc.swu.ac.th>

3. เอกสารและข้อมูลแนะนำ

1. www.chaipat.or.th
2. www.youtube.com
3. www.thaipbs.or.th/

หมวดที่ 7 การประเมินและปรับปรุงการดำเนินการของรายวิชา

1. กลยุทธ์การประเมินประสิทธิผลของรายวิชาโดยนิสิต

ประเมินผลรายวิชาโดยนิสิต

2. กลยุทธ์การประเมินการสอน

1. การสังเกตการสอนโดยผู้ร่วมงาน
2. ผลการสอบและการเรียนรู้ของนิสิต
3. พุดคุย สอบถามนิสิต

3. การปรับปรุงการสอน

1. นำผลการประเมินรายวิชาโดยนิสิต และผลการประชุมระหว่างภาคและปลายภาคของผู้สอนมาพิจารณาและหาแนวทางปรับปรุงวิธีการสอนและการเรียนรู้ของนิสิต
2. การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาอาจารย์และการเรียนการสอน

4. การทบทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของนิสิตในรายวิชา

1. ทวนสอบจากคะแนนข้อสอบ
2. ทวนสอบจากงานที่มอบหมาย
3. ตรวจสอบข้อสอบว่าสอดคล้องตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้
4. ตรวจสอบวิธีการให้คะแนน ความเที่ยง และการตัดเกรด

5. การดำเนินการทบทวนและการวางแผนปรับปรุงประสิทธิผลของรายวิชา

1. ประชุมผู้สอนเพื่อติดตามการจัดการเรียนการสอนระหว่างภาคและปลายภาค
2. นำผลสัมฤทธิ์ของนิสิต และข้อมูลความคิดเห็นจากผู้สอนและนิสิตมาพิจารณาทบทวนเพื่อปรับปรุงรายวิชา

